Ex dono ipsius Authoris 6. 8bris an. 1663.

THOMÆ TAMBVRINI

EXPOSITIO BVLLAE CRVCIATAE.

TRACTATVS
DE
BVLLA CRVCIATÆ

AVCTORE
P. THOMA TAMBVRINO
Siculo Caltaniſettenſi Societatis Ieſu.

ACCESSIT EXPLICATIO EIVSDEM CASVVM reſeruatorum in Panormitana Diœceſi,

CVM ADDITIONIBVS AD OMNIA OPERA eiuſdem à Typographo collectis.

PANORMI, Typis Andreæ Colicchia. M. DC. LXIII.

Imp. Abbas Geloſus V.G.   *Imp.* Pro Spect. de Dominici F.P.
Abbas D. Octauius de Auguſtino.

ILLVSTRISS.^mo^ AC REVERENDISS.^mo^ DOMINO

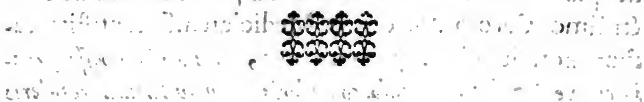
D. IGNATIO AMICO

EPISCOPO PACTENSI.

THOMAS TAMBVRINVS SOCIETATIS IESV.

OPORTEBAT sane, vt quas ego per diurnas, nocturnasque curas elaboraui lucrubationes, eas tibi, Præsul Illustrissime, dedicarem, cui, qualescumque fuerint laborum meorum fructus, semper arriserint. Habeant ergo, quicumque ante me scripserunt, sibi Regum nomina; mihi nemo excelsior, nemo illustrior, nemo ad maius meum decus est, sub cuius patrocinio hæc de Bulla Cruciatæ Tractatio valeat lucem aspicere, quam amplissima lux tua, quam fulgentissimus Sol patrocinij tui. Ad id certe me, non allicit modo, sed pœne compellit mea in te veteris obseruantiæ necessitudo, tuum ad omnem laudem conformatum ingenium, tuum magnæ mentis caput, tua prudentia, comitas tua, quæ te dignum spondent, cui maiora decora, consequentibus olim annis, concedantur, & de quo nunc affirmari merito illud possit, quod de Sanctissimo Carolo Borromeo Mediolanensi Antistite author non ignobilis pronuntiauit, *iure ambigi posse, maiorem ne Episcopali Infulæ contuleris, an ab Infula retuleris dignitatem*. Hinc ego, ne temere ad inferioris notæ laudes abeam, maiores tuos, parentemque illum opti-

optimum, cuius hærent in omnium animis virtutum documenta, & cuius memoria adhuc in inuictissimi Hispaniarum Regis aula, dulci quodam illicio, perstat, silentio prætermitendum, existimo: te enim vnum, ceu polare sidus, aspicere, magnetis instar, debet spes desiderij mei. Te cum inuoco, omne prorsus mihi decus inuoco. Quidquid igitur est hoc, quod ad humanitatis tuæ sinum confugit, libens amplectere. Reformidat illud quidem castigatum natura iudicium tuum, ipsa quoque studiorum defatigatione limatum, sed animum erigit beneuolentia in me illa, qua, quot quot hactenus edidi ingenij partus, ita versare oculis, ita mente reuoluere, non es grauatus, vt sæpe familiaribus meis, mihi adblandiens, dixerim, te longe melius meas callere doctrinas, quam idem ipse calleam ego. Quapropter in spem illam certam eo, vt perinde ac primogenitos fratres humaniter aspexisti, æque opellam hanc, quasi illorum sororem in senectute mea postremo genitam, atque adeo magis dilectam, benigne sis excepturus: quo nimirum, & nomine meo illa mihi sit, præter cæteras, carior, & nomine eius, cui offertur, hoc est tuo, supra quam credibile est, sit carissima. Vale, & Nestorios annos viue feliciter. Pan. 2. Ap. 1663.

A P-

APPROBATIO.

IGNATIVS MONCADA PROVINCIALIS SOCIETATIS IESV IN SICILIA.

CVM librum, qui inscribitur Tractatus de Bulla Cruciatæ à P. Thoma Tamburino nostræ Societatis Sacerdote compositum tres eiusdem Societatis Sacerdotes, quibus commissum fuit, recognouerint, & in lucem edi posse, probauerint; facultate nobis ab admodum R. P. Ioanne Paulo Oliua Vicario Generali communicata, concedimus, vt typis mandetur; si ita iis, ad quos pertinet videbitur, In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Panor. 27. Decemb. 1662.

APPROBATIO.

NOS ABBAS DON OCTAVIVS DE AVGVSTINO S.T. & V.I.D. Prothonotarius Apostolicus in Panormitana Diœcesi Iudex Synodalis, ac Delegatus Excellentiæ Suæ loco Spectabilis D. Ioseph Dominici Fisci Patroni Tribunalis M. R. C. ad concedendam licentiam imprimendi Libros, & opera typis mandanda.

VIdimus, accuratè perlegimus, & recognouimus librum, cuius titulus est, (Tractatus de Bulla Cruciatæ, Authore Admodum Reuerendo Patre Thoma Tamburino Siculo Caltanisettensi Societatis Iesu. Accessit explicatio casuum reseruatorum in Panormitana Diœcesi, cum Additionibus ad Opera Eiusdem à Typographo collectis,) *& in eis nihil reperimus quod bonis moribus, aut Fidei Catholicæ, vel Regiæ iurisdictioni obsit; Quinimo mira illa erudtione, ac pietate referta esse censemus, multorumque profutura saluti: ac etiam summi acumen ingenij, studium, & laborem Authoris ostendunt. Idcirco, vt typis mandentur, potestatem facimus. In cuius rei testimonium has literas manu nostra subscriptas damus. Panormi die 1. Iunij 1663.*

Abbas Don Octauius de Augustino.

I V-

IVDICIVM

R. DOMINI D. MARCI SERIO THEOLOGI Librorum reuisoris.

Reuerendissime Domine, Vidi Tractatum de Bulla Cruciata à R. P. Thoma Tamburino Societatis Iesu conscriptum, & Additiones ad Opera eiusdem à Typographo collectas, & ea dignissima censeo quæ imprimantur, ac pro certo habeo; excipienda ab omnibus fore eadem approbatione, qua cetera eiusdem Opera sunt excepta. Cum nihil igitur in ijs deprehenderim, quod Catholicæ Fidei, aut bonis moribus aduersetur, vt quam primum lucem videant, exopto. Datum Panormi 18. Ianuarij 1663.

Doct. D. Marcus Serio Benefic.
ac Librorum reuisor.

APPROBATIO

P. HIERONYMI LACHIANA.

Tractatum de Bulla Cruciata à R. P. Thoma Tamburino S. Iesu conscriptum, Explicationem item eiusdem casuum reseruatorum in Panormitana Diœcesi, & Additiones ad Opera eiusdem à Typographo collectas diligenter legi, & non solum nihil in illis inueni, quod Catholicæ Fidei, aut bonis moribus Regiæue iurisdictioni repugnaret, verum etiam solidam, eruditam, claramq; doctrinam me legisse, gauisus sum. Ac propterea publico bono consultum fore, iudico, si in lucem prodeant quam citissime. Datum Panormi. 20. Maij. 1663.

Hieronymus Lachiana è Soc. Iesu
ad censuram Librorum imprimendorum ab E.S. Deputatus.

APPROBATIO.

NOS S.T. ET V.I.D. D.IO.ANTONIVS GELOSVS Cantor Metropolitanæ Ecclesiæ Felicis Vrbis Panormi, Prima dignitas post Pontificalem, Abbas Sancti Nicolai lo Reale, Ciuitatis Mazzariæ, Prothonotarius Apostolicus, Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini mei D. Petri Martinez Rubio Archiepiscopi Panormitani Vicarius, & Visitator Generalis, Procommissarius Generalis Sanctissimæ Cruciatæ in hoc Siciliæ Regno, & Insulis Coadiacentibus &c.

TRactatum de Bulla Cruciatæ à R.P. Thoma Tamburino Soc. Iesu conscriptum, & explicationem casuum Reseruatorum in hac Panormitana Diœcesi, Additionesq; ad Opera eiusdem Authoris à Tipographo collectas, cum Theologi quibus commisimus diligentissimè recognouerint, & imprimi posse, probauerint. concedimus, vt typis mandentur; ac putamus, bono publico fore, si quamprimum prodeant in lucem, non solum tanti Authoris probata scientia, sed etiam quæstionum ac doctrinarum interpositione fidelissima. In cuius approbationis Fidem has litteras manu nostra subscriptas dedimus. Panormi 9. Iulij 1663.

Cantor D. Ioannes Antonius Gelosus
Abbas S. Nicolai lo Reale V.G.

AP.

TRACTATVS DE BVLLA CRVCIATÆ

AVTHORE

P. THOMA TAMBVRINO

SOCIETATIS IESV.

CAPVT PRIMVM.

Præmittuntur aliqua de Natura Priuilegiorum Bullæ.

§. I. *Quid, & quotuplex sit Priuilegium.*

1 DIFFERT propriè loquendo Beneficium à Priuilegio, quamuis vtrumque sit à Principe benignè cõcessum: fateor tamen aliquando confundi. Beneficium enim est Gratia, seu facultas à Principe collata, seu data, præter, non vero contra Ius Positiuũ, Priuilegium verò est facultas faciendi aliquid, vel aliquid omittendi, non tantum præter, verum etiam contra idem Ius; hoc est contra leges Canonicas, vel Iura Ciuilia. Ita communiter Doctores ex [a] Abbate.

2 Porro Priuilegium, aliud est Reale, quod scilicet conceditur certo generi Actionis, vel Caussæ, vel Negotij, vel Loco, vel Dignitati: quale est VG. Priuilegium Prælationis, quod concessum est pro expensis funerum, vel mutuum dantis ad Nauis VG. refectionem [b] &c. Vel donantis aliquid Ecclesiæ, vel Episcopo, vt Episcopo &c.

[a] C. olim. de Verb. sign.

[b] Azor. ib. 5. c. 22.

3 Aliud Personale, quod conceditur Personæ, ratione ipsius Personæ, ipsique immediate adhæret. Quale est VG. quod conceditur alicui Indiuiduo, Petro VG. &c.

4 Aliud Mistum, quod partim est Personale, partim Reale, quod nimirum conceditur quidem alicui Indiuiduo, sed ratione ætatis VG. vel sexus, vel ex certa, & determinata caussa. Quale est VG. datum Minoribus 25. annis, vt in integrũ possint restitui, vt fideiubere pro alio, vel obligatione suscipere nequeant.

5 Subdiuiditur autem Personale: nam si sit concessum singulari Personæ tantum, vocatur *c* in Iure absolute Priuilegium; Si vero sit concessum Personis, non vt singulis, sed vt conflantibus vnum Corpus morale, hoc est, vnam Communitatem, dicitur Priuilegium Corporale.

c Ex Cap. volentes de off. legati.

6 Rursus hoc Corporale subdiuiditur, habet enim duas species. Si enim conceditur ita Communitati, vt descendat ad singulas Personas, hoc est, vt singulæ sunt, & vt membra talis Communitatis possint vti illo Priuilegio, Vocabitur Priuilegium Corporale Personale, & huiusmodi sunt multa concessa Religiosis, Clericis, Militibus, Scholasticis, & similibus. Si vero ita Communitati conceditur, vt ipsa sola Communitas vti eo Priuilegio possit; dicitur Priuilegium pure Corporale; & huiusmodi sunt, quæ conceduntur Capitulis, & similibus in electionibus faciendis; atque in Actionibus à tota Communitate, VG. à Senatu, a Congregatione, seu Concilio expediendis. Atque hoc Priuilegium, quia respicit dignitatem ipsam, nempe ipsam vnionem multorum, vocatur ab aliquibus, vt notat *d* Salas, Priuilegium Reale. Alias Priuilegiorum Diuisiones uide apud Siluestrum V. Priuilegium, apud *e* Castropalaum, & passim.

d Salas de legib. tr. 4. disp. 17. sec. 2.

e Castrop. to. 1. tr. de Priuil. Initio.

§. II. *Priuilegia Bullæ Cruciatæ cuius sint generis?*

1 Dicendum est: esse *f* Personalia absolute. Ratio est manifesta ex dictis. Ea enim sunt à Pon-

f Hériquez Rodriquez

à Pontifice concessa determinatis Personis vtriusque sexus, idque ad finem peculiarem excitandi Fideles ad pugnandum, vel ad precandum, vel ad erogandam eleemosynam contra Infideles. Nam propterea sic potes describere Bullam Cruciatæ. *Est Diploma, seu Scriptura Summi Pontificis, continens aliqua Priuilegia, quæ ipse concedit Fidelibus cooperantibus, siue per pugnam, siue per preces, siue per eleemosynam, ad extirpandos Infideles.* aliiq; passim in tr. de Bulla.

2 Dicitur autem (Bulla) quia vox hæc *Bulla* significat (quantum ad nos facit) sigillum pendens ex litteris Apostolicis, atque adeo per figuram Synedochen, sumitur pro ipso toto Diplomate.

3 Dicitur præterea *Cruciatæ*, quia olim Bulla hæc concedebatur militibus, qui signo Sanctæ CRVCIS insigniti ad bellum contra Turcas proficiscebãtur sub Vrbano II. & in Concilio Lateranensi sub Iulio III.

4 Ex eo, quod sint Personalia eiusmodi Priuilegia, sequitur, durante Concessionis anno, te Bullam habentem posse eius Priuilegiis frui, quocumque te conferas, etiam extra Regnum, in quo ea promulgatur, quia Priuilegium Personale adhæret Personæ *ex Reg. 2. de Reg. Iuris in 6.* Excipe Priuilegium ciborum prohibitorum quo etiam occultè, & sine scandalo vti non potes extra Regnum; quia, vt infra dicemus, id expresse prohibetur.

§. III. *Ample ne, an strictè sint Priuilegia Bullæ interpretanda?*

1 COmmunis est Doctrina, Priuilegia, quæ sunt contra Ius commune, hoc est, quæ concedunt fieri, vel omitti aliquid, quod aliàs erat ex Iure faciendum, vel omittendum, debere strictè interpretari; quia (vt loquimur, & egregiè declarat g Tiraquellus) quod exorbitat, hoc est, quod te subtrahit à communi Iure, odiosum est, atque adeo quãtum fieri potest, restringi debet, ne Ius, quod propter bonum commune latum est, corruat cum communis boni damno.

g In l. si vnquam v. libertatis. nu. 19.

Contra, Beneficium Principis propriè acceptum, quia (vt vidimus) non est contra Ius commune, debet latissimè interpretari, cum Beneficia Principum supponantur ex liberalitate Principe digna, hoc est, magna, proficisci. Excipe (vt ex se patere debet) nisi sit in præiudicium Tertij, hoc enim semper vitare velle, putatur Princeps.

2 Ex hac ergo Doctrina sequitur, Bullæ Priuilegia, cum pleraque ex illis vulnerent Ius commune, quale est VG. illud de lacticiniis comedendis, quæ non esse comedenda diebus vetitis, præcipit Ius; sequitur, inquam, strictè esse Interpretanda.

3 Et certe ita absolute sustinet *b* Sanchez cum multis de omnibus Bullæ Priuilegijs, estque hæc sententia satis probabilis, quam etiam sequitur *i* Bardi. Nam primo per Indulgentias, quæ conceduntur in Bulla, Pænitentialis satisfactio, & Rigor Ecclesiasticæ disciplinæ facile potest occasione Indulgentiarum enervari. Secundo, Electio Confessarij, Posse Interesse sacro tempore Interdicti, Vsus lacticiniorum diebus prohibitis, & similia Priuilegia Bullæ sunt contra Ius commune atque adeo odiosa, ergo strictè sunt interpretanda ex dictis nu. 1. Tertio, quia partem discordare à toto, odiosum est, sed id contingit per Priuilegia Bullæ, ergo &c.

4 Andreas autem Mendo *l* Dianam, aliosque citans, sustinet, esse amplè interpretanda; estque hæc item sententia satis probabilis. Et quoad Indulgentias, eam docet etiam *m* Suarez, alijque, Nam primo quoad has Indulgentias, illæ sunt Beneficium Principis, ergo cum sint sine præiudicio Tertij, non est vnde sint limitandæ: Neque eædem sunt contra Ius vllum; ipsæ enim ita commodum Fidelibus afferunt, vt nullum offendant; nam Deo integra fit solutio, &, quandoquidem fit ex meritis infinitis Christi Domini, eiusque authoritate, nullum subest periculum, quo ea merita, hoc est, meritorum Christi Domini Thesaurus exhauriatur. Ecclesia item nullo pacto læditur, immo potius per acquisitas Indulgentias purior, & in suis

b Sanch. lib. 8. de Matr. d. 2. nu. 7.

i Bard. in Bull. Cru. p. p. tr. 1. c. 5.

l Mendo d. p. Elucid. Bull. Cru. a nu. 46. & rursus cōtra Bardi in Appen. d. p. c. p.

m Suar. de Pænit. qu. 62. sec. 5.

suis membris Deo gratior redditur.

5 Secundo, quoad Priuilegia continentia potestatem dispensandi vel commutandi, vel absoluendi, idem dici potest, per ea scilicet nec lædi Deum, nec Ecclesiam.

6 Tertio, quoad omnia Bullæ Priuilegia probatur. Nam Priuilegia & Beneficia concessa à Summo Pontifice in fauorem fidei, & Religionis, quamuis exorbitent à Iure, amplè esse interpretanda, meritò docet *n* Azor. & *o* Suar. quia debemus, quantum possumus, fidei fauere; ac iudicare, Pontificem idem amplissimè facere voluisse. Semper autem hic, & in similibus, intelligo in iis, circa quæ Pontifex, vel Princeps potestatem habet. At Priuilegia Bullæ omnia (vt modo diximus) sunt concessa, vt Fideles excitentur, vel ad pugnandum, vel ad orandum, vel ad porrigendam eleemosynam contra Infideles; ergo, cum sint in fauorem fidei concessa, amplè sunt interpretanda.

n Azor. lib. 5. c. 23. qu. 2.

o Suar. qu. 56. sec. 2.

7 Confirmatur, quia est probabilis opinio, quam tenet *p* Henriquez, aliique, Priuilegia concessa Communitatibus Religiosorum in perpetuum latè esse interpretanda; Cum enim Communitati, & non vni Personæ conceduntur, fauorabilia sunt iudicanda; quia æquiparantur legibus, perinde ac inserta essent in corpore Iuris; bono enim communi expedit, vt multa Priuilegia concedantur Religionibus, vt iis beneficiis illecti Fideles, eas promptiùs amplexentur. Probabile item est, idem debere sentiri (vt sentit Salas *q* citatus) de Priuilegiis concessis in fauorem Caussæ piæ; Vnde Azor l. c. id extendit ad concessa in fauorem Personarum miserabilium.

p Henrique lib. 7. de Indul. c. 22. §. 11 & c. 24. 5. Sanc. libr. 8. Matr. d. p. num. 13. Salas Tr. 14. d. 17. sec. 6.

q Salas l. c. nu. 13.

Si hæc igitur sunt Probabilia, cur non erit itē probabile id, quod asserimus de Bullæ Priuilegiis, quæ sunt concessa Communitati Fidelium existentium sub Dominio Regis Catholici; eaque in fauorem fidei, quæ est omnium Caussarum piarum excellentissima?

8 Rationibus in contrarium allatis, respondēri potest, vel multa Priuilegia Bullæ non esse odio-

sa, cum non sint contra Ius; vel esto sint contra; ideo non sunt vocanda odiosa, quia vincit fauor fidei, vel illa alia capita numero præcedente indicata; vnde potius sunt dicenda fauorabilia.

Vtraque ergo sententia probabilis est, amplectique tuto potest.

CAPVT II.

Dispositio tractandorum.

1 SVmmarium Bullæ Cruciatæ, quam nos explicandam suscipimus, inuenies apud Ludouicum à Cruce in expositione huius Bullæ ipso initio libri: vt etiam ibidem inuenies ipsam Bullam originalem quam vocant Plumbeam, seu Latinam, eamdem etiam habes apud Mendo disp. prima.

2 Iam vero in eius prima Clausula conceditur Indulgentia ijs, qui personaliter ad pugnandum contra Infideles se conferunt.

3 In secunda conceditur eadem Indulgentia ijs, qui alios mittunt contra eosdem.

4 In Tertia conceduntur, præter dictam Indulgentiam, aliqua alia Priuilegia Clericis, & Regularibus, qui exercitum contra infideles comitantur.

5 In quarta, & sequentibus Clausulis conceduntur Indulgentiæ, & alia Priuilegia ijs, qui eleemosynam contribuunt ad prædictum finem.

6 Nos ergo, omittendo primam, secundam, & tertiam clausulam, quæ ad nos hodie non pertinent; incipiemus à prædicta quarta, & deinde cæteras, suo ordine, Deo fauente, prosequemur.

CLAVSVLA IV.

Item conceditur omnibus prædictis (hoc est, Christi Fidelibus consistentibus; & declinantibus in hoc Regnum (nec non ijs, qui nec ibunt, nec mittent; si intra dictum annum, ex Bonis sibi a Deo collatis, in hanc expeditionem pro Religionis

gionis defensione liberaliter contulerint, vt, dicto anno durante, possint frui sequentibus Priuilegijs.

CAPVT TERTIVM.

Explicans prædictam quartam Clausulam Bullæ Cruciatæ, quo ad priores partes Clausulæ.

§. I. *A Christi Fidelibus.*

1 DVbitari potest. Primo de Hæretico externo. Secundo de mente interno. Tertio de Schismatico. Quarto de Cathecumeno. Nam Fidelis Baptizatus, sine vlla dubitatione, etiam si sit in statu peccati mortalis, vel etiam si sit excommunicatus vitandus, validè Bullam sumit. Lege r Castropalaum, multos citantem, quidquid alii dicant in oppositum.

r Castrop. de Bull. Cru. Disp. vn. p. 2. nu. 12. & 13.

Hæreticus externus.

2 HIC nullo potest Bullæ Priuilegio gaudere, siue sit externus publicè, siue occultè; patet, quia non est ex iis, ad quos dirigitur Pontificis Concessio.

3 Illud concedimus, si quis, cum sit baptizatus, incidat in hæresim externam, sed deinde ipsum pæniteat commissi delicti, velitque redire ad fidem, posse frui Bullæ Priuilegiis. Neque id mirum, quia iam Fidelis tunc actu est, posito quod hæresim abiuret, volendo ad fidem redire. Ita f Trullench, quem affert, sequiturque Mendo. t

f Trullench apud Mendo.

Hæreticus mente internus.

4 HIC probabiliter potest frui, & probabiliter non potest Priuilegiis Bullæ. Potest, quia ex vna parte hic est baptizatus, & ex alia solam internam hæresim Ecclesia non iudicat, ergo neque Priuilegia, quæ alijs baptizatis concedit, illi negare

t Mendo Disp. 4. nu. 14. & rursus in App. d. 1. nu. 32. fine.

procemauitur, ita sustinet Bardi *u*.

5 Non potest, quia non irrationabiliter quis asseuerabit, illam vocem (Fidelibus) debere in Bulla sumi proprie, & stricte pro vere Fideli, qualis non est hæreticus internus, & ita sustinet *a* Mendo.

u Bardi p. p. tr. 2. c. 4. sec. 2.

a Mendo d. 14. nu. 14. & rursus in Appen d. 1. nu. 31

Schismaticus.

6 PVRE Schismaticus, hoc est, qui solum obedientiam Summo Pontifici externè negat, sed à nullo fidei articulo recedit (si enim ab aliquo recederet, iam esset hæreticus, de quo iam hactenus locuti sumus) fortasse primo aspectu, solum Verbis Bullæ ad litteram consideratis, posset vti Priuilegijs Bullæ, quia sic iam est Fidelis. Verum ego persuadere mihi nunquam potui, mentem Pontificis, esse, vt velit fauere per sua Priuilegia illi, qui ab ipso tam manifestè recedit, & rebellis est.

7 Adde, si quis Schismaticus sit ex illis, qui negant, hunc Summum Pontificem esse, putans id non esse articulum fidei, qua ratione valet ab eodem acceptare Priuilegia, quæ nonnisi à vero Summo Pontifice dimanare possunt? Id certe accidere potest, quando idem Pontifex est, qui Bullam concedit, & idem, qui ab eiusmodi Schismatico repellitur. Ita contra Bardi meritò discurrit *b* Mendo.

b Mendo in Append. Disp. prima nu. 32.

Cathecumenus.

8 HIC nullis Bullæ Priuilegijs potiri posse, certum iudico cum Delugo *c* de Pænit. alijsq; quia Ecclesia nunquam, siue suas leges, siue sua Priuilegia dirigit ad illos, qui nondum Ianuam per quam ingredimur in ipsam Ecclesiam, quæ est Baptismus ingressi sunt.

9 Dices *At* cum Suario, & alijs dictum a nobis est in Opusc. *d* de Sacrificio Missæ, probabile esse, quod Sacrificium Missæ applicatum Cathecumeno, eidem prodest ex opere operato quoad satisfactionem, & impetrationem,

c Delugo de Pænit. Disp. 27. num. 2.

d In Opusc. de Sacr. Miss. lib. 2. §. 4.

stionem, ergo etiam proderit & Bulla, sicut enim ibi applicantur merita Christi Domini, ita hic. Hoc modo argumentatur contra nostram sententiam [e] Henriquez.

[e] Henr. l. 7. de Indul. c. 18. nu. 3. & c. 20. n. 8.

9 Respondeo. Quoniam multi non distinxerunt quæstionem, minus recte huic paritati responderunt. Alia enim est quæstio, an possit Cathecumeno prodesse Bulla, si ad illos ipsa a Summo Pontifice dirigeretur, alia, an ad ipsos dirigatur, vnde de facto prosit. Prius ex his, esto, sit controuersum; & ipsi faueat paritas ducta a Sacrificio Missæ. At ego dico, certum mihi esse posterius, hoc est Cathecumenis Bullam non prodesse ex illo capite, quod de facto Pontifex ad illos Bullam non dirigit. Id quod colligo ex communiter contingentibus, quia nimirum ad solos Baptizatos dirigit Ecclesia, & Pontifex suas leges, præcepta, priuilegia, & similia, illisque solum profitetur fauere, & solum cum illis loqui. At, quod Sacerdos particularis velit dirigere fructum sui sacrificij ad Cathecumenum, iam tu supponis. Quamuis igitur asserere possimus, Christum Dominum non exclusisse Cathecumenos, tū à fructu Missæ, tum à suffragijs Ecclesiæ, tum ab eiusdem Priuilegijs, quia iam sunt initiatiue ad portas Ecclesiæ, & veluti initiatiue Fideles, & quidem externi, quia iam Baptismum petunt, (sicuti non excluduntur Nouitij à Priuilegijs Religionis, licet nondum perfecte in illam per Professionem ingressi sint) quamuis id asserere, inquam, possimus, tamen, quod de facto Pontifex, cui vices suas in terris Christus Dominus commisit, applicet prædictis Cathecumenis Bullæ Priuilegia, sicuti applicat Nouitijs Priuilegia Religionis, & sicut applicat suam Missam ijsdem Cathecumenis Sacerdos, nescimus; Immo ex consuetudine Ecclesiæ se semper dirigentis ad Baptizatos, scimus non applicare. Ita mihi hac super re discurrendum esse, videtur.

Infantes, Amentes.

10 INfantibus, & perpetuo amentibus, multo magis Phræneticis prodest Bulla Cruciatæ,

 si

si quis pro ipsis, data eleemosyna, illam sumat. Ratio est, quia Pontifex generaliter omnibus Fidelibus sine distinctione ætatis, vel conditionis eam concedit, & ex alia parte illi, cum sint Christiani, censentur virtualiter petere ea, quæ ad salutem animæ illis sunt vtilia. Ita Trullench. f

f Trullench. lib. 1. exp. Bull. §. 1. dub. 6.

11 Proderit autem his Bulla, vt tempore Interdicti sepeliantur in loco sacro cum moderata Pompa, vt infra suo loco posse, per Bullam, dicetur. Proderit item pueris, postquam vsum rationis acquisierint; & Amentibus, si forte conualescent, proderit, inquam, ad Indulgentias acquirendas, ad vota commutanda, ad absolutionem à reseruatis, ad vsum lacticiniorum &c.

Religiosi.

12 Religiosos, vel Religiosas frui posse Bullæ Cruciatæ Priuilegijs, si eam accipiant consueta eleemosyna, (de qua mox,) data, certum sit. Præscindendo tamen, Primo, ab vsu lacticiniorũ, de quo infra, & Præscindendo, Secundo, à Priuilegio circa Pænitentiæ Sacramentum, de quo ego in opere de Sacramẽtis lib. 5. de Pænit. g satis egi.

g Ego de Sacr. lib. 5. de Pænit. c. 5. §. 4. a num. 37.

13 Illud autem solùm hic adnoto, Religiosos non indigere ad acquirẽda Bullæ Priuilegia consensu sui Superioris, cum sit concessio data omnibus Fidelibus à Sũmo Pontifice omnium Superiore. Sed Nostros è Societate indigere propter ipsius Pontificis restrictionem factam Nobis in nostris Bullis, docet h Bardi contra Andream i Mendo in Appendice, & latius in Elucidatione Bullæ, sentientem, Nostros e Societate, æque, ac alios Religiosos, non indigere consensu Superioris ad omnes Bullæ gratias acquirendas, præter ea, quæ pertinent ad Sacramentum Pænitentiæ, & ad modo dictum vsum lacticiniorum: qui idem Mendo ibidem explicat Bullas Pontificias (quas in contrarium affert Bardi) loqui solum de Gratijs in ordine ad Sacramentum Pænitentiæ, non vero in ordine ad alias materias.

h Bard. in Bull. p. p. tr. 2. disp. 1. c. 5. fol. 167.

i Mendo in Append. d. p. c. 13. & latius in Elucid. d. 4. 2 nu: 19.

§. II.

§. II. *Consistentibus, & Declinantibus in hoc Regnum.*

1 CErtum est, non solum fixe commorantes in hoc Regno (idem semper hic, & in sequentibus intellige de aliis Regnis Hispaniarum Regi subiectis, vbi Bulla promulgatur) verum etiam existentes in illo transeunter, etiam per vnum diem, immo, per vnam horam, posse accipere & frui Bullæ Priuilegiis, anno durante, tametsi hinc recedant, & deinde alibi, vbi Bulla non promulgatur, sedem figant, excepto Priuilegio vsus ciborum prohibitorum propter expressam prohibitionē, vt in superioribus indicauimus, & dicetur inferius. Id manifeste concedit Pontifex in illis verbis (*consistentibus, & declinantibus*) Ita expresse Barnabas [l] Gallego.

2 Quid si externus declinet, seu perueniat solum in Panormi VG. Portum, vnde mittat amicum, qui ipsi Bullam accipiat, ipso in Ciuitatem, immo in littus non descendente?

Respondeo, idem posse, quia Portus absolute & simpliciter Pars est Ciuitatis, seu Regni. Idem puto, si quis declinet in sinum similem Portui.

3 Quid si ex mari vicino extra Portum, seu sinum? Respondeo. Mihi valde scrupulosum est, tunc posse. In mare enim, quamuis vicinum quis perueniens, difficile mihi videtur, dici posse, quod declinet in Regnum, & nobiscum etiam sentit [m] Mendo.

[l] Galleg. in exposit. Bull. Cru. Cl. p. dub. 5.

[m] Mendo in Append. d. p. num. 26.

Græci.

4 IN hoc Siciliæ Regno sunt aliqua Græcorum oppida; quorum Incolæ ritu Græco viuentes, tempore Quadragesimæ, non solum abstinent à lacticiniis, sed etiam ex suo ritu à Piscibus sanguinem habentibus. Inquiro iam, an Bulla ijs (vt etiam quoad alia Priuilegia) prosit.

Respondeo. Tum quoad dictum Priuilegium de lacticiniis, tum quoad alia, prodest: quia etiam ipsi sunt

Fideles, & in hoc Regno, vbi Bulla promulgatur, commorantur, nec est vnde ipsi excipi debeant? Quare virtute ipsius Bullæ, licebit illis comedere lacticinia, diebus vetitis, & per consequens, immo potiore ratione, Pisces Sanguinem habentes; Priuilegium enim concedens lacticinia, multo magis concedit Pisces cuiuscumque generis, qui magis distant à carnibus, quam lacticinia. Ita Bardi o in Bull.

o Bardi in Bull. par. 3. tr. 1. c. 2. sec. 1. n. 2. in 2. Edit.

§. III. *Ex Bonis sibi à Deo collatis liberaliter contulerit.*

1 TAmetsi in hac clausula non decernatur, quãta debeat esse eleemosyna porrigenda ab eo, qui Bullam sumere intendit, quia tamen Pontifex concedit, eam debere decerni à Commissario, ideo eius taxæ standum est. Verba Greg. XIII. à subsequentibus Pontificibus confirmata hæc sunt. *Item conceditur facultas Commissario, vt dictam subuentionis quantitatem à Fidelibus, vt prædicitur, pro Viuis, & Defunctis, iuxta Personarum qualitatem, & bonorum quantitatem, arbitrari, possit.*

2 At vero, quantum ipse decreuit? Respondeo. Pro Indis, & Hispanis in India degentibus, pro quibus maior quantitas est decreta, vide p Trullench. Pro nostris Regionibus (id, quod scire, ad nos pertinet) Commissarius decreuit sequẽtem Realium q taxam. Scito autem Realem vnum valere vnum tarenum monetæ Siculæ, & grana quattuor cum eiusdem grani parte quarta.

p Trullench lib. 1. in Bull. §. 3. dub. 1.

q Trullench ibid.

3 Pro Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Inquisitoribus, Dignitatibus, & pro insignibus quibusdam Personis, quas mox indicabimus §. 7. nu. 4. Eleemosyna pro Bulla Viuorum est octo Realium Castellanorum, hoc est monetæ Siculæ, decem tarenorum, & granorum decem.

4 Pro communibus Personis, pro eadem Viuorum Bulla, est Elemosyna duorum Realium, hoc est monetæ Siculæ tarenorum duorum, & duodecim granorum cum dimidio.

5 De Eleemosyna danda pro Bulla lacticiniorum,

quæ

quæ Sacerdotibus fauet, dicam infra cap. 8. §. 5.

Vt idem de danda pro Bulla Defunctorum dicam c. 15. §. 2. nu. 8. Et pro Bulla compositionis cap. 16. §. 6.

His prælibatis, multæ sunt dubitationes hic enodandæ, quas in sequentibus §. iam soluimus.

§. IV. *An ex bonis furtiuis, vel vsurarijs dari eleemosyna possit pro Bulla.*

1 QVoniam Bullæ tenor habet, *vt ex proprijs bonis eiusmodi eleemosyna porrigatur,* dubitabis, quid si ex bonis furtiuis? hoc autem nomine intelliguntur hic, etiam vsuraria.

2 Respondeo. Doctores fere communiter (præter vnum Rodriquez *r*) loquentes hac de re, Acosta, Vega, Trullench, Bardi, Mendo, Macedo, Escobar, Diana, quos citat, sequiturq; Gallegus, *s* absolute, & sine vlla distinctione docent, furtiua pecunia sumi Bullam non posse: quia disertis verbis dicit Pontifex (ex Bonis sibi à Deo collatis) Adde hanc debere esse eleemosynam: sed ex D. Thoma, *t* & communiter, consistere eleemosyna ex bonis alienis, non potest.

r Rodriq ap. Galleg. mox citãdum.

s Galleg. in Bull. c. 14. dub. 182.

t D. Th. 2. 2. q. 32.

3 Vt hæc doctrina explicatius habeatur, sic distinguendum est. Si sermo sit de ipsa pecunia in indiuiduo furtiua, quando fur aliam propriam non habet, certa est prædicta doctrina propter rationes optime iam allatas.

4 At vero quãdo fur aliam habet propriã quam posset dare pro Bulla, ipse tamen pro Bulla furtiuam det; valebit Bulla, quia tunc materiale quid est, dare hanc furtiuam, cum iam cum illa fiat eleemosyna æquiualenter. Ita Bardi. *u*

u Bard in Bull. p. 2. t. 1. c. 1. sec. 3. à nu. 18.

5 Præterea si loquantur de pecunia furtiua, quæ fuerit immixta cum alia propria furis, ita, vt discerni nequeat, cum iam illa transierit, propter illam vnionem & mixtionem, in dominium furis (vt dixi in libris Decalogi *a*) potest vtiliter ex illa dari eleemosyna, remanente semper ipsi furi onere restituendi id, quod inique abstulit. Si ergo ex illa facere eleemosynam valide fur potest, valide consequenter cum illa Bullam accipiet, vnde

a Lib. 8. in Decal. Tr. 3. c. 3. §. 4. nu. 3.

&

& illius Priuilegijs fruetur. Ita *a* Mendo.

6 Huc facit casus sequens. Titius furatus est VG. decem Bullas à Depositario, easq; distribuit Fidelibus; siue pro eleemosyna ordinaria duorum Realium, siue minus, retenta pro se pecunia, Inquiro An Fideles, qui, data ea eleemosyna, accipiunt bona fide Bullas, vtiliter accipiant?

b Mendo in Bull. d. 4. cap 1. n.6.

7 Respondeo, accipere inutiliter, quia Bullæ Priuilegia conceduntur sub conditione eleemosynæ dandæ Regi in subsidium Belli contra Infideles, quæ eleemosyna hic non adest. Vnde licet, dum bona fides durat, possint dicti Fideles vesci VG. lacticiniis; tamen, cognita veritate, non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuere à reseruatis, esto propter bonam fidem, absoluti ab ipsis indirectè fuerint, at, re cognita, debebunt eiusmodi Pœnitentes de iisdem reseruatis directâ à legitimo Confessario absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide multa à me *c* dicta in libris de Sacramentis.

c In lib. de Sacr l. 5. de Pœnit. t. de Cas. res. c. 12. § 3. à nu.7.

§. V. *An ex pecunia habita ex turpi lucro.*

1 MEretrix VG. habens pecuniam ex meretricio, potest ne cum hac, Bullam vtiliter accipere?

Respondeo. Potest: quia, quamuis illa peccauerit, dum eam, medio peccato, lucrata est, tamen pecunia sua est, suoq; sub dominio, vt alibi satis explicuimus, ergo de suo eleemosynam illam dat, dictisq; Priuilegijs Bullæ frui, merito potest. Idem dic in similibus.

§. VI. *An ex bonis creditis, vel ab alio datis?*

1 TRes hic sunt casus. Primus. Titius obtinet à Commissario Bullam credito, hoc est, promittit Titius, se post sex mentes VG. traditurum eleemosynam præscriptam, vtiliter ne Bullam obtinet?

Respondeo. & Primo quidem Dico, manifeste inutiliter, si habet animum eam eleemosynam non tradendi, quia sic nullam tribueret. At si, ipso initio acceptionis, ani-

animum habet tradendi (qui est casus propositus) Dico, vtiliter; etiam pro iis prioribus mensibus antequam promissum soluat. Ratio est, quia id concedit Commissarius Generalis apud [d] Mendo, & merito: obligare enim se, ad dandam eleemosynam, eleemosyna est: Atque eiusmodi certe est communis Praxis, idq; cum emolumento Regis, nam sic multi Bullam accipiunt, quod nō facerent, si numerato cogerentur pecuniā deponere.

d Mēdo disp 14. nu. 4.

Quod si quis habeat initio animum non tradendi, sed post sex menses VG. mutet voluntatem, velitq; dare, tunc sane à die, qua eiusmodi bonam voluntatem habet, lucrari potest Priuilegia Bullæ, vsq; ad finem anni durationis Bullæ, quia tunc iam legitime pro ills posterioribus mensibus Bullam habet, quam legitime antea non habebat. Ita [e] Bardi.

e Bardi l. c. sec. 6.

Contra, si initio habuit intentionem tradēdi eleemosynam, & postea, transactis sex VG. mensibus mutet voluntatem, nolitque eleemosynam elargiri. Dico, à die, quo non elargiri proponit, non lucraturum Priuilegia, quia hæc dantur sub conditione eleemosynæ, quamuis propter bonum animum soluendi, quod promisit, frui illis Priuilegijs in prioribus mensibus potuerit.

2 Sed quid si bona fide quis promisit, sed deinde, propter impotentiam inculpabilem, stare promissis non possit, fruetur ne toto anno Bullæ Priuilegijs?

Respondeo. Fruetur quia Priuilegium semel rite obtentum non potest tolli à superueniente impedimento inculpabili, nec Rex amittit huiusmodi eleemosynam, iam enim distributor Bullarum illam resarcit, quando enim sic credito Bullas distribuit, ipse se obligat ad soluendum & ita declarauit ipse Commissarius.

3 Secundus casus est de bonis alienis donatis. Caius VG. meus amicus suis pecunijs accipit Bullam pro me. Valet ne ea mihi, si eam acceptem?

Respondeo. Valet: nam sic tu virtualiter eleemosynam facis, est enim perinde ac si tibi amicus pecuniam daret, quam tu deinde in eleemosynam dares pro Bulla.

4 Tertius casus est de Religiosis, qui vt dixi c. 2. §. 1. n. 12. possunt frui Priuilegijs aliquibus Bullæ. Petrus VG.

VG. Religiosus sumpsit Bullam, largiendo eleemosynam ex pecunijs ipsi donatis ab amico, vtetur ne valide Bulla? Dubitatio autem fundatur in eo, quod Religiosus, etiamsi ab amico, posita quacumq; Superioris licentia, habeat pecuniam, illa non est ipsius siquidem quidquid Religiosus acquirit, Monasterio acquirit, ergo non potest verificari, quod eleemosynam ex suis bonis impertierit, quod requiritur necessario, vt Bulla frui quis possit.

Respondeo, omittendo alias explicationes, Pontificem, quandoquidem in tenore Bullæ illam modo dicto concedit nominatim etiam Religiosis, huic defectui satis, superque supplere.

§. VII. *Quænam eleemosyna porrigenda ab Insignibus Personis? Et quænam porrigenda à Pauperibus;*

1 CArdinales, Primates, Patriarchę, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates habentes Iurisditionem Episcopalem, Inquisitores, & Dignitates Ecclesiarum Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Cōmendatores maiores, Proreges, Capitanei Generales, & alij Officiales Curiæ Suæ Maiestatis (qui sint hi Officiales, vide apud Trullench. *f*) Domini Vassallorum, dictorumq; vxores, suis viris viuentibus, debent pro Bulla præstare eleemosynam octo Realium, hoc est, vt supra dixi, tarenorum decem, & granorum decem monetæ Siculæ.

f Trullench lib. 1. in Bulla. §. 3. dub. 1. n. 2.

2 Iam dubitabis Primo, circa hos, an Vicecomites, Barones, Prætores Vrbium, Senatoresq; Ciuitatum, si non sint Domini Vassallorum, vt etiam Fiscalis in Tribunali Inquisitionis, vt item Filij Ducum, similesq; si nullo Titulo, vel Dominio gaudent, an, inquam, hi obligentur tradere octo Reales?

Respondeo, non obligari, quia hos, si Domini Vassallorum non sint, Commissarius, in taxa ab ipso definita octo Realium, non designat; Expressio autem eorum, qui designantur, est manifesta exclusio aliorum. Ita *g* Mendo, & Gallegus, *h* Quod si Domini sint Vassallorū, debent

g Mendo d. 14. n. 12. & 15.

h Galleg. l. c. 13. du. 194

debent omnino octo tradere, quia ita disposuit Commissarius, vt vidimus n. primo.

3 Si Rex aliquis exterus in Regnum, vbi Bulla promulgatur, accederet, vt etiam illi omnes, quos nos Principes in nostro Regno habemus, obligantur i ad octo, siquidem satis includuntur à Commissario in illis similibus Dignitatibus Ducis, Marchionis &c. i Mēdo ib. nu. 14.

Prædicti Duces &c. si carent Vassallis.

4 DVbitabis secundo. An prædicti Duces, Marchiones &c. Si Vassallis careant, præstare debeant octo Reales?

Respondeo. Negat Bardi, affirmat Mendo; Verum si diligenter eorum rationes hinc inde ab ipsis allatæ, considerentur, debent conuenire in hunc modum. Si eiusmodi V.G. Dux nihil aliud habeat, nisi merum & inane Ducis nomen, nullamq; habeat ex eo Titulo, seu Nomine Dignitatem, vel Priuilegium, vel Prærogatiuam, vt esset V.G. Pater, qui totum Titulum suum, suamq; Iurisdictionem totam in Vassallos filio renuntiauit; Certe hic Pater sufficienter dabit duos Reales, quia nec Dignitatem habet, nec Iurisdictionem, nec in actu, nec in habitu supra Vassallos. At si, quamuis Vassallis, ac Iurisdictione omni quis careat, Titulum tamen Ducis cum aliquibus Ducatus præeminentijs habeat, quales sunt plures, quos Titulatos vocamus, & vere sunt huiusmodi, nam coram Prorege caput V.G. cooperiunt, alijsq; quibusdam sæcularibus exemptionibus fruuntur, præstare debent octo, quia hi verè, & in omni proprietate sunt Duces, Marchiones, &c. Huius etiam generis sunt filij horum, si Titulum vere habeant cum prædictis præeminentijs (licet prouentibus omnibus Pater gaudeat) quia iam dignitatem habent. Ita Gallegus. l Ratio prædictæ distinctionis mihi manifesta apparet quia, in taxa à Commissario legitime facta, clare, vt duæ Classes distinctæ Personarum, afferuntur; quarum altera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera, quæ continet Dominos; habentes Vassallos, & vt patet ex contextu, vna non est declaratio alterius. At certe hi, qui solum Titulum sibi reseruant, siue habent, vere in Classe Ducū sunt, qui vero nec Tituli præeminentijs vllis gaudent, l Galleg. c. 14 d. 182.

nec Vassallos habent, in neutra Classe ex dictis connumerari, nisi æquiuocè, possint.

5 Quando quis simul est Dux, & Marchio, & Comes gaudens multis Titulis, multisq; Dominiis, non est ab ipso multiplicanda eleemosyna ad multiplicationem Titulorum, quia Commissarius taxando eleemosynam assignauit octo Reales singulis Personis, non singulis Titulis.

6 Quod dixi de his dic de Episcopis si enim Episcopatui renuntiarunt, ita vt seruauerint sibi Titulum, & Dignitatem Episcopalem (quam certe semper solent sibi reseruare) cum sint verè Episcopi, sicuti etiam sunt Episcopi merè Titulares, præstare debent octo Reales, At si renuntiauerunt etiam Dignitati, quod fieri non solet; aliquis illos excusaret ab elargiendis octo, aliquis, inquam, nam ego excusare non possum quia quacumq; renuntiatione posita, semper in ipsis residet Character Episcopalis ob quod semper vere sunt & vocari Episcopi, actusq; Consecrationis exercere valide possunt. Nisi loquaris de quibusdam Germaniæ, vel aliorum locorum Episcopis, qui sunt meri Clerici, & sola Iurisdictione Episcopali gaudent. Hi certe, si renuntient, in nihilo remanent Episcopi.

Ducum etiam Vxores, & Viduæ ex illis.

7 DVbitabis Tertiò, de prædictorum Vxoribus viduis. Respondeo. Vxores dum viuunt prædicti Mariti, sequuntur conditionem Virorum, quare perinde ac Viri earum, octo debent, tametsi ipsæ ex se Titulo nullo gaudeant. At verò Viduæ eorumdem, si nullo proprio Titulo, seu dignitate gaudeant, donent solùm tuto duos Reales; si autem ipsæ Titulo ex se gaudent, vel Dominæ sunt Vassallorum, octo omnino debent. Ita clare ostendunt Verba Commissarij eleemosynam taxantis. Fæminæ deniq; quæcumq; si non sint, neq; fuerunt vnquam nuptæ, habẽt tamen verum Titulum, vel Vassallorum Dominium debent omnino octo, quia tunc habent qualitatem requisitam à Commissario ad maiorem eleemosynam; quam quidem qualitatem respexit Commissarius in quocumq; sexu ea inueniatur.

8 Quid si prædictæ Viduæ remaneãt vsu fructuariæ Ducatus, Marchionatus &c.? Respondeo, pari modo obligari ad octo, quia sic iam actu habent qualitatem, quæ ex vi taxæ obnoxia est maiori huic eleemosynæ.

Priuatus promotus ad Titulum Ducatus, &c.

9 DVbitabis Quarto Si quis Priuatus accipiat Bullam initio anni, datis duobus Realibus, & deinde in decursu anni euadit forte Dux, vel Marchio &c. vt item Episcopus, Archiepiscopus &c. indigetne a puncto noui gradus alia Bulla cum pinguiore eleemosyna, vel saltem supplementum ad octo Reales conferre, vt deinceps Bullæ Priuilegijs perfruatur?

Respondeo Non indigere, puto, quia gratia concessa initio fuit collata pro toto anno; ergo pro toto anno durat; fuit enim data absolute; & non dependenter à futuro euentu. Ita *m* Bardi dicens, hanc dubitationem à nemine fuisse tractatam; fatetur tamen, si Clericus ascendat ad Sacerdotium in illo anno Bullæ a se sumptæ non posse deinceps vti Priuilegio vescendi lacticiniis; quo initio anni, quãdo non erat Sacerdos fruebatur; nec id esse mirũ; quia Sacerdoti expresse fit in ipsa Bulla prohibitio vescendi lacticiniis; quæ similis expressio non est in Bulla, quam prædictus Priuatus, data eleemosyna duorum Realium à Distributore, hoc est à Pontifice, recepit.

m Bardi in Bull. p. 1. tr. 8. ca. 2. sect. 3.

Prædictarum Insignium Personarum obligatio quoad eleemosynam pro Secunda Bulla in eodem anno.

10 DVbitabis Quinto. Si qua ex dictis Personis Insignibus vellet secundam Bullam accipere in eodem anno (quam secundam vtiliter sumi posse, non vero tertiam, dicemus infra,) debet ne octo contribuere?

Respondeo ita prorsus. Quare falsam iudico sententiam Henriquez (quam refert, & merito reijcit *n* Trullench) putantis sufficere si præbeat duos; falsam, inquam, nam Commissarius sine vlla distinctione primæ, vel secundæ Bullæ, pro his Personis taxat absolute Reales plures. Vide infra c. 14. vbi ipso initio ponentur verba Pontificis, concedentis hanc iteratam acceptionem Bullæ, nam ibi notabis hæc verba *Seruatis tenore & forma prædictis, quibus eodem anno idem summarium sumpserint.*

n Trullench. lib. 1. in Bull §. 3. du. 1. n. 15.

Multi habentes Dominium eiusdem Ducatus. &c.

11 DVbitabis 6. quando duo V.G. habent Dominium eiusdem oppidi pro parte, vel pro Indiuiso; debent ne singuli dare octo Reales? Respondeo ita putat o Mendo.

o Mẽdo dis. 14. n.8. & in Appen. d,2.c.1.

At p Bardi docet, satis esse, vtrosque dare octo, hoc est, singulos dare quattuor. Lege apud ipsos rationum conflictus, quia res est raræ praxis. Et tamen ego eo in sententiam Mendo, quia verba Commissarii taxantis eleemosynam hanc maiorem, præcipiunt Ducem, Comitem, seu Dominum Vassallorum debere dare octo; Atqui singuli ex his, de quibus loquimur habentes pro parte, vel pro Indiuiso Ducatum, Comitatum, Dominium, sunt simpliciter, & absolutè Duces, Comites &c. & talium item Titulorum præminentijs gaudent; ergo &c.

p Bardi p. 2. tr.1.cap.1. sect.5.

Quid si Senatus Panormitanus V. G. qui constat ex sex Patribus conscriptis, sit aliquo insignitus Titulo, sit V. G. Dux alicuius oppidi, singuli ne ex illis debent octo dare?

Respondeo non debere, puto: quia tunc singuli, quibus conceduntur Bullæ priuilegia non sunt Duces, sed solùm simul omnes, vt conflant vnum corpus morale.

Pauperes.

12 DVbitabis Septimò, an Pauperes debeant eleemosynam dare pro Bulla? Respõdeo. Debere, certũ sit, quidquid in oppositum innuat q Henriquez ex eo, quia in Bulla originali monet Pontifex, ne exigatur eleemosyna à paupere. Quidquid, inquam innuit; Tum quia hæc clausula non amplius extat in Bulla, quæ promulgatur; tum quia clare Bulla, tamquam opus necessarium requirit pro consecutione eius Priuilegiorum eleemosynam; tum denique quia fortasse sensus illius clausulæ solum erat, vt non cogerentur pauperes accipere Bullam, & consequenter eleemosynam dare, quia Bullæ acceptio debet esse voluntaria.

q Henriq. l. 7.cap.20.

Ex hac certa doctrina emergit affine dubium. Cum enim, qui caret Bulla Cruciatæ non valeat in Regnis, vbi ea promulgatur, acquirere Indulgentias, quas ipsa Bulla concedit (de qua re infra cap. 4.) dubitatur

nunc Anno, qui propter summam paupertatem eam accipere, nequit, acquirat saltem alias Indulgentias, quæ sunt extra Bullam, quas Commissarius suspendit durante anno Promulgationis, de qua suspensione infra latius dicemus?

Respondeo. Acquirere, docet q Bardi. Ita etiam tenet Quintanadueñas r, citans Ludouicum à Cruce. Non acquirere, docet s Mendo. Ratio affirmantium est, quia præsumitur ex pietate Pontificis, vt non priuetur Indulgentijs, qui sine culpa Bullam habere non potest. Ratio Negantis, cui assentior, est, quia Bulla nimis manifeste suspendit pro eo anno omnes alias Indulgentias pro iis, qui Bullam non accipiunt, nec, in tanta expressione mentis Pontificis, videtur, posse prudenter, præsumi contrarium.

q Bardi p. 2. tr. 1. c. 1. sec. 6.

r Quintanad. in App. ad singul. de Pænit. tr. 3. dub. 12. nu: 3. & 6.

s Mendo in app. ad Bull. d. 2. c. 3. nu. 12.

CAPVT QVARTVM.

Explicatur posterior pars Clausulæ quartæ superius positæ, hoc est, illud, Anno durante.

EXposcit hic Doctrinæ claritas, & ordo, vt declaremus prius, quando nam incipit eiusmodi *Annus*, deinde quandiu durat, seu quando finem habet.

§. I. *Quando nam incipit Annus Priuilegiorum Bullæ?*

SAne eum incipere à die Promulgationis Bullæ, certum est. Verum vt id minutius cognoscatur, animaduertenda sunt quattuor.

Primo si quis Bullam sumit post sex menses V. G. à facta promulgatione, hic non poterit frui Priuilegijs, nisi ab hora in qua sumit vsque ad finem consequentium mensium eiusdem anni, quia antea carebat Bulla, & post illos menses, hoc est, absoluto dicto anno, vt dicemus, Bullæ Priuilegia spirant. Ita t Gallegus, alijque: vnde ego merito falsam pronuntiaui in libro u de Pænitentia quorumdam Doctorum sententiam putantium, si habens Bullam hoc V G. anno, non vsus est Priuilegijs circa absolutionem à reseruatis, posse sine noua Bulla

t Galleg. c. 4. dub. 15. citans Nunum, Villalobos, Trullen. Ludou. à Cruce.

u Libr. 5. de Pænit. Tr. de Cas. reser. c. 13. §. 5. nu. 5.

la absolui à peccatis anno sequenti, locum relege. An autem saltem in aliquo faueat Bulla in anno sequenti, dicam mox §.4.

2 Secundo animaduertendum est, quando dicimus, Annum Bullæ incipere à die promulgationis, intelligi de promulgatione, quæ fiat in vnaquaque Ciuitate, seu loco; etiam minimo, vt notat *a* Trullench, nam non satis esse pro habitantibus in alia Ciuitate etiam eiusdem Diœcesis, Promulgationem, quæ fit in alia, quamuis hæc sit Metropolis, expresse notat ipse Pontifex in tenore Bullæ, esto, pro legibus, alijsque similibus sufficiat eas promulgari in Metropoli.

a Trull. l. 1. c. 1. du. 10.

4 Animaduertendum est Tertio, Annum, in quo vigent Bullæ Priuilegia incipere ab ipsa hora, in qua ea in quocumque loco promulgatur, non ergo antea.

5 Animaduertendum est 4. Cum per duplicem actum soleat promulgari Bulla, primo, per solemnem Processionem, & deinde, per Concionatorem in Concione, animaduertendum est, inquam, sufficere per solam Processionem, si quidem per illam solam habetur absoluta Promulgatio.

6 Hinc fit, vt si quis sumat Bullam ante Concionē, sed post Processionem, possit *b* vti eius Priuilegijs, & sane hæc est Praxis, vt facta Processione, statim incipiant distribui Bullæ.

b Trull. l. c.

7 Hinc etiam sequitur, vt, si quis, etiam data stipe, sumpsisset Bullam ante Concionem, & ante Processionem, non possit vti Priuilegijs, nisi post Processionem, tunc enim ratificatur sumptio.

8 Denique, ne ignores, factam publicationem in Templo maximo sufficere, quamuis promulgatio alia non fiat in alijs Parochijs eiusdem Ciuitatis, quantumuis magnæ: nam vnam Publicationem in vno loco requirit Pontifex, non vero aliam, & aliam in singulis Ecclesijs loci.

§. 2. *Quamdiu durat Annus Bullæ.*

1 PRæmitto, alium esse Annum naturalem, alium Ecclesiasticum: Naturalis est spatium temporis

ris, quo Sol suo motu redit ad eamdem Cæli partem vnde motum incæperat, V G. à primo gradu signi Arietis, ad eumdem, quod spatium est duodecim mensium, & sex horarum aliquibus minutis minus.

Ecclesiasticus est spatium temporis, quod ex more Ecclesiæ intercurrit ab aliquo termino deputato ab Ecclesia ad alium similem. V. G. à Pascha ad aliud Pascha, à Pentecoste ad Pentecosten, quod spatium aliquando continet plures, aliquando pauciores dies, vt ex computo Ecclesiastico scimus omnes.

2 Quærimus iam an Priuilegia Bullæ durẽt per Annum naturalẽ; An per annum Ecclesiasticum? Si prius, semper erit idem tempus Priuilegiorũ, si posterius, modo maius erit ipsorum tempus, modo minus.

3 Dico, Probabile esse, Annum Bullæ durare per Annum naturalem hoc est à die Promulgationis vsq; ad finem duodecim mensium, & item esse probabile durare per Annum Ecclesiasticum, idest à Promulgationis die ad alterius Promulgationis diem. Priorem probabilitatem sequitur Rodriqu. *c* Thom Sanch. *d* Mendo. *e* Posteriorem Gallegus, *f* Io. Sanch. *g* Trullench. *h* Ludou. à Cruce, Bardi. *i* Ratio vtriusq; sententiæ est, quia, in communibus nunc hominum commercijs, nomine Anni recte alterutter solet intelligi.

Fauet posteriori sententiæ illa confirmatio. Quia in præsenti sumus in re Ecclesiastica; Ecclesiæ autem Communis Praxis solet anno Ecclesiastico vti. Sic Communio pro obligatione præcepti annui, sic Interstitia pro Ordinibus suscipiendis; sic obligatio recitandi Horas Canonicas solet mensurari per annum, vel diem Ecclesiasticum non vero per naturalem.

4 Hinc, quia Annus ecclesiasticus aliquãdo est breuior anno naturali, vt si promulgetur Bulla in Dominica VG. Septuagesimæ, quæ sit dies Vigesimus Ianuarij, Anno autem sequenti promulgetur in eadem Dominica, quæ incidat in diem decimum eiusdem mensis Ianuarij, vnde breuior, hoc est minus decẽ diebus erit Annus Ecclesiasticus, quam sit annus naturalis: hinc, inquam, fit, vt in priore sententia possis frui Bullæ Priuilegijs vsque ad vigesimum diem sequentis Ianuarij, etiam

pro-

c Rodr. in Bull. §. 5. num. 1.
d Th Sanch. l 8. matr. d. 15. num. 17. in med
e Mendo d. 2. c. 1. & in App. d. 11 c. 14.
f Galleg. c. 4. dub. 14.
g Io. Sanc. d. 55.
h Trull. l. 1. §. 1. d. 11. num. 3.
i Lud. à Cr. d. 1. c. 10. dub. 2.
l Bard. p. p. Tr. 2. c. 6. nu. 11.

promulgata noua Bulla: at in posteriori non possis vsque ad dictum vigesimum diem, quia adueniente noua promulgatione veluti perimitur, in hac posteriore sententia, Bullæ vigor. Sed certe, vt diximus, vtrumque probabile est.

5 Nota. Si forte supponas Pontificem nolle, vt noua alia Promulgatio Bullæ fiat anno sequenti, vel velle nouam Promulgationem diu differre; vnde non possimus tunc habere terminum desitionis per nouam Promulgationem, quia promulgatio noua non erit. Nota, inquam, tunc Doctores conuenire, quod Bullæ Priuilegia durent per annum naturalem: tunc enim cum desit annus ecclesiasticus, subingreditur necessario *m* naturalis. Dixi (necessario) nam non placet, quod *n* Bardi docet ex Trullench, nimirum, quando Pōtifex diu differt, tunc durare per 35. dies postea, intra quorum latitudinem solet finiri annus ecclesiasticus: non placet autem, quia id videtur esse nimis gratis dictum.

m Bardi l. c. num. 33.

n Idē Bardi l. c. nu. 34.

6 Nota insuper, quamuis moriatur Pontifex, vel Commissarius Generalis intra dictum annum, non spirare tibi Bullæ Priuilegia pro illo anno quia pro illo tēpore sunt gratiæ factæ, vt recte notat *o* Castropalaus.

o Castrop. de Bulla Cruc. p. 3. num. 4.

§. III. *Quando in vno loco tardius, in alio citius fiat Promulgatio, quid iuris erit in accipiente Bullam, si sequamur prædictam posteriorem sententiam.*

1 Ex figuratione duorum Casuum huius Quæstionis Decisio clarius intelligetur.

Primus Casus. Titius existens Panormi, Promulgatione ibidem facta in Dominica Septuagesimæ die VG. 20. Ianuarij, sumit statim Bullam, & inde proficiscitur Syracusas VG. vbi anno sequenti promulgari solet Bulla die primo Cinerum, qui incidet VG die 9. Februarij, hoc est 14. diebus postea, Inquiro, Gaudebit ne Titius iā commorans Syracusis Bullæ Priuilegijs vsque ad Dominicam Septuagesimæ anni sequētis, quæ incidet VG. 26. Ianuarij, quādo Panormi promulgabitur noua Bulla, an vsque ad nonum diem Februarij iuxta promulgationem, quæ fiet in sua Ciuitate?

Secun-

2 Secundus casus, quid si contra? Caius V.G. commorans Syracusis accepit Bullam in die Cinerum, qui forte incidit 12.Feb.deinde accedit Panormum,vbi promulgabitur noua Bulla 20.Ianuarij, gaudebit ne Priuilegijs solum vsq; ad vigesimum diem Ianuarij iuxta Promulgationem Panormitanam,an vsq;ad diem Cinerum anni sequentis iuxta promulgationem quæ fiet in Ciuitate prædicti Caij, qui dies incidet, vt dictum est,nono Februarij?

3 Respondeo. In vtroq; casu, stando in posteriore sententia, sub qua loquimur, gaudere quis potest Bulla solum iuxta Promulgationem factam in loco,vbi quis accipit Bullam. Quare in priore casu allato nu. 1.Titius gaudebit Bulla vsq; ad vigesimum sextū Ianuarij;in posteriore vero allato n. 2. Caius Bulla fruetur,vsq; ad nonum diem Februarij. Ratio vtriusq; dicti est, quia, quādo tu accipis Bullam promulgatam in hoc V G. loco, quasi dicit tibi distributor Bullarum nomine Pontificis. (*Quandoquidem tu erogasti legitimam eleemosynam,concedo tibi Priuilegia Bullæ duratura per totum hunc annum, donec ego iterum aliam hic promulgauero*) Huius autem rei vlterior ratio est, quia ad illum Distributorem, à quo tu recipis Bullam,non pertinet,videre,seu taxare tempus Promulgationis alterius Distributoris. Quare, nomine Pontificis, dat tibi Priuilegia secundum suas Promulgationes, nō vero secundum Promulgationes alterius.Ita p Bardi. *p* Bard. p. p. tra. 2. c.6. n.24.

4 Scio Ioannem q Sanch. in casu dicto nu. 1. velle Titium posse solum,vsq; ad nonum diem Februarij, sed propter rationem nostram non est audiendus. *q* Io. Sanch. d.55.nu.9.

Scio etiam Mendo r sustinere, tum Titium, tum Caium prædictos posse solum gaudere Bullæ Priuilegijs, durante anno naturali,quocumq; tandem die fiat noua Promulgatio. Sed profecto id ipse dicit,quia sustinet annum pro Bulla debere esse naturalem.quam sententiam cum dixerimus supra,esse probabilem, probabile etiam erit hoc præsens ipsius dictum; Sed quia nos hic loquimur ex suppositione,quod sequamur sententiam posteriorem, quæ est etiam probabilis, ideo, quamuis dicto prædicti Doctoris assentiamur, tamen non assentimur illi limitationi (solum.) *r* Mendo lo. sup. cit.

§. IV. *An finito anno in aliquo faueat Bulla?*

1 INstituo hic quæstionē hanc, quia maximè pertinet ad praxim. In duobus casibus quærunt rationabiliter Doctores an Bulla prosit, absoluto anno. Dico (rationabiliter) nam casum alium, quia est ratione destitutus, iam exclusi modo §. 1. n. 2.

Quærunt enim Primo in eo casu, quo promulgatio Bullæ fit in aliqua magna Ciuitate, seu oppido, vnde non valeant omnes Bullam sumere, An, si habeat quis animum sumendi, durabit illi vetus Bulla per paucos VG. per octo dies post promulgationem nouam? Affirmat Villalobos, & Ludouicus à Cruce. Id quod temperat Io: Sanchez, asserens hoc verum esse, quando per omnes illos dies durat difficultas nouam sumendi, vel ex malitia, seu Incuria distributoris, noua haberi non possit.

2 Profecto non possum hanc sententiam, quamuis à Sancio mitigatā, non reijcere cum Gallego. *s* Nam, vt alia omittam, nimis manifestè ea est contra tenorē Bullæ, ibi (*anno durante*) & ibi (*summarium Bullæ à volentibus vti Priuilegijs, accipi, ac retineri debere.*)

s Gallegus multos citans c. 4. dub. 18.

3 Quærunt Secundò Doctores in casu Confessionis inceptæ, vel Commutationis Votorum; Et quia de hac Commutatione dicemus inferius, *t* solum hic agimus de Confessione; an scilicet, siqua legitima Confessio bona fide apud Confessarium electum per Bullam incepta finiri Intra eiusdem Bullæ annum non potuit, siue propter Pęnitentis scrupulos, siue ob prolixam Confessionem, siue ob aliquod rationabile impedimentum, quo pacto dicitur res, non esse integra, quia Confessio iam fieri cæpit; An, inquam, possit Confessor, post finitum annum suum prosequi opus, & pænitentem à peccatis etiam reseruatis, vt per Bullā cōceditur, absoluere?

t Infra c. 13 §. 1. n. 30.

Respondeo, posse, ac si esset intra tempus anni concessi, idque etiam cum interpolationibus humano modo solitis; Ratio est; quia ex eo, quod cæptum est negotium Confessionis, tempore habili, Iurisdictio radicem fixit in Delegato, hoc est in Confessario (vt loquuntur

Iura)

Iura) ex rationabili voluntate concedentis; quare illa in ea perpetuatur; vsq; ad complementum incœpti negotij. Idem solent Doctores dicere in Iubileo, si Confessio bona fide incepta non potuit bona fide finiri intra Iubilæi dies, de qua re ego alibi *u* vniuersaliter.

4 Dictum autem est Primo (Bona fide) quia persuadere mihi non possum, quando id in fraudem fiat, adesse cōsensum Superioris ad prædictam Iurisdictionis extensionem; quidquid aliqui dicant. Id autem bene intellige, siquidem eiusmodi fraus duobus fieri modis potest, tum hic, tum in Iubilæo. Primo, si differas Confessionem consulto, vsq; ad vltimum diem durationis Priuilegii, & deinde pæniteat te, non esse confessum, & vere velis confiteri, confessionemq; bona fide incipias, faciens, quantum potes, vt illam compleas, riteque absoluaris ante finem Priuilegij, sed propter aliquam rationabilem caussam compleri Confessio non potest. Et in hoc casu negligentia prior, immo & fraus, siqua in te fuit, prorogandi tempus, purgatur ex vera pœnitentia, & ex conatu Sacramentum perficiendi, & consequenter radicabitur in Confessario, extendeturq; Iurisdictio, quia iam tunc nulla fraus adest. Secundo, si, siue tu, siue Confessor, cum possitis perficere Confessionem, eam non perficitis, hac spe, (quam ego merito fraudem appello) vt radicata Iurisdictio sit in Confessario, quasi possit extendi ad tempus sequens. Et in hoc casu dixi, persuadere mihi non posse, Superioris voluntatem esse, vt ea Iurisdictio radicetur.

u Lib. de pænit. c. 4. §. 10. n. 3.

5 Dictum est secundo. (si qua Confessio incepta &c.) quod intellige, esse certum, si cepisti peccata legitime explicare Confessario. Immo dicta inceptio Confessionis tunc etiam dicitur adfuisse, quando comparuisti genuflexus coram Confessario, pectusque percussisti, & recitasti Confiteor; & multò magis, si vel vnum peccatum veniale patefecisti, hæc enim externa signa sunt Confessio incepta.

6 Obiicies. Sola præsentatio litterarum Delegationis facta Delegato nō facit negotium cœptum, seu caussam inchoatam, vt cum multis docet Merolla, *a* quia litterarum sola præsentatio, quamuis acceptata, non est

a Meroll. to. 2. q. 4. ca. 6. dub. 21. n. 492.

exercitium Iurisdictionis, per quod radicet sibi Delegatus Iurisdictionem, ergo neq; in casu nostro sufficiunt prædicta signa.

b Bardi p.p. tr.2.ca.6.à nu 61, & à n. 116.

Respondeo Nos (vt signate notat b Bardi) pro signo sufficienti non ponimus solum petitionem Confessionis quomodocumq; sed requirimus talia signa, quæ sint pars materiæ Sacramenti Pœnitentiæ, quæq; cum exhibentur, sint Sacramentalis Confessionis exercitium.

7 Dictum est Tertio (siqua legitima Confessio) nam non prorogatur Iurisdictio Confessarij, si inualida, siue propter defectum Pœnitentis, siue propter defectum Confessarij esset prædicta incepta Confessio. Ratio est, quia per verum actum Confessionis Sacramentalis (sic enim exercetur hæc Iurisdictio) radicatur potestas in Confessario Delegato, non vero per inualidam Confessionem, quæ cum nulla sit, nullum parere effectum potest.

8 Confirmatur Doctrina num. 13. data verbis ipsius Bullæ Originalis. *Item* (ait) *declarat Pontifex, quod, expirante anno, omnes prædicta facultates, gratia, & Indulta expirant, tantum poterunt caussæ pendentes ad finem perduci*. Notas? (Caussæ pendentes &c.)

c Bardi lo.c. nu.66.

Ex prædictis verbis colligit Bardi c doctrinam à nobis hactenus dictam, solum habere locum, quando pœnitens, post prædictum annum Bullæ finitum, non committit alia peccata. Nam siquis, inquit, non dum finita Confessione, peccet, finito iam Bullæ anno, peccato reseruato, non poterit ab hoc peccato absolui per Confessarium electum vi dictæ Bullæ, quamuis Confessio cœpta fuerit ante lapsum anni: Immo neq; item poterit (ait) ab alijs commissis antea, quia Confessio non potest dimidiari, quæ dimidiaretur, si ab his absolui posset, illo alio commisso post annum non absoluto. Colligit, inquam, ex his verbis, in quibus expresse Pontifex solum concedit, caussas pendentes finiri posse: at Confessio huius peccati nunquam fuit incoata tēpore anni Bullæ. ergo &c. Quare hic Auctor cōcedit, per Iubilæum posse simile nouum peccatum absolui, non vero per Bullam Cruciatæ, quia in Iubilæo non adest hæc restrictio, *tantùm poterunt caussæ pendentes ad finem perduci*.

9 Ve-

9 Verum contra hanc explicationem insurgit Mendo, d ait enim, non esse maiorem rationem, quod hoc peccatum nouum impediat totalem absolutionem, non autem quod absolutio aliorum peccatorum huic Pœnitenti debita propter prorogationem Iurisdictionis, trahat ad se facultatem, vt quia non potest dimidiari Confessio, detur potestas Confessario, vt etiam nouum illud absoluat.

d Mẽd.d.23 c.3.n.28.fine in Appen. d.1.c.16.n 61.

Adde, cum adhuc vere pendens sit caussa, quia confessio iam est incepta, & absolutio non dum data; non posse peccatum hoc nouum supperadditum habere vim impediendi prorogationem Iurisdictionis.

Certe Prior sententia tutior est. Posteriorem me Sapientiores examinent; præsertim quia video in caussis Iudicialibus, ad quarum formam est institutum Sacramentum pœnitentiæ, non dari Delegato prorogationem Iurisdictionis, per quam iudicet aliud nouum delictum, quod forte committat quis post elapsum tempus Delegationis &c.

10 Sed adhuc Inquires Primo, si Confessor, apud quem incepisti prædictam Confessionem, moriatur, vel alio modo desit, eligere ne possum alium Confessarium, qui mea peccata omnia audiendo, me absoluat ab illis, finito anno Bullæ, vel finito Iubilæi tempore?

Respondeo cum e Castropalao posse, siue hæc electio noui Confessarij fiat ante spiratum tempus Priuilegij, siue postea in casu proposito prorogatæ propter incompletam Confessionem, Iurisdictionis. Ratio est quia Confessores vi Bullæ, vel Iubilæi se habent vt vnum: quare quando quis ex vno ad alium migrat, non iudicatur, nisi eumdem eligere.

e Castrop. t. 1.tr.3 disp. 4.p.16.§.7. n.13.alijq;

Neq; dicas, caussam pendentem te debere f ex Iure (vt notat g Nauarrus) prosequi coram eodem Iudice, coram quo incepta est: Ne id dicas, inquam, nam id verum est in caussis fori externi, non vero in casibus interni fori. Cuius disparitatis ratio illa est, quia facultas data pro foro conscientiæ intelligẽda est iuxta naturam eiusdem fori; At in hoc foro Pœnitens potest mutare Confessarium, vt ipsi placet, donec finiatur caussa per Absolutionem.

f Cap. 1. de off. Deleg.

g Nauar.l.1. Conf.in 2. Edit. de eodem off. Deleg.

Inquires Secundò, si post Absolutionem hanc dictus Pœnitens recordetur alicuius peccati mortalis reseruati commissi ante dictam absolutionem, poterit ne virtute Bullæ, vel Iubilæi iterum absolutionem rite accipere à dicto Confessario, qui solum habeat potestatem absoluendi vi Bullæ, vel Iubilæi? Respondeo non posse; quare tunc necesse erit, illud peccatum oblitum confiteri apud alium legitimum Confessarium habentem potestatem ad illud absoluendum, vt *b* ego alibi dixi. Ratio est quia Delegatus cum functus est officio suo, nihil amplius potest; at prædictus Confessarius electus, iam dando absolutionẽ adimpleuit suũ officiũ; ergo &c.

b Lib. 5. de pœnit. c. 4. §. 10. n. 4.

Lege tamen Dicastillum apud Dianam, *i* qui putat, esse probabile, quod possit, siquidem tunc (ait) sequẽs Confessio pertinet ad priorem, & est prioris complementum. Verum ne id extendas ad peccata commissa post absolutionem illam priorem; hæc enim nec separatim, nec coniuncta cum oblitis absoluere dictus Confessarius amplius ex vi Priuilegij Bullæ, vel Iubilæi poterit, quia nulla ratione pertinent ad Absolutionem datam vel dandam ex vi Bullæ, vel Iubilæi.

i Diana p. 11. tract. 8. res. 28.

CLAVSVLA V.

VT *possint in Ecclesijs* (locutio est de iis, qui Bullam sumunt) *in quibus alias Diuina Officia* (*Interdicto durante*) *quomodolibet celebrare permissum fuerit, vel in Priuato Oratorio ad Diuinum Cultum tantum deputato ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore Interdicti, cui ipsi caussam non dederint, vel per eos non steterit, quominus amoueatur: & qui facultatem ad id à Commissario Generali habuerit, etiam per horam, antequam illucescat dies, & per horam post meridiem, in sua, ac familiarium, ac consanguineorum suorum præsentia, Missas, & alia Diuina Officia per se ipsos, si Præsbiteri fuerint, vel per alium celebrari facere, & tempore Interdicti Diuinis interesse. Eis tamen, qui priuato Oratorio ad premissa vti voluerint, vt quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro vnione Principum Christianorum contra Infideles, eorumq; contra eosdem victoria fundere, teneantur; imponitur.*

CA-

CAPVT QVINTVM.

Primum Bullæ Priuilegium quod est circa tempus Interdicti.

BVllæ Priuilegium, Interdicti tempore tres complectitur fauores; quorum primum relatum in præcedente quinta Clausula hic explicamus, mox in sequentibus alias duas explicaturi.

§. I. Præmittitur Summaria explicatio Interdicti.

1 INterdictum Ecclesiasticum absolute, & sine limitatione latum, est regulariter Censura, qua Fidelibus tria vetantur. Primo Officia Diuina, præsertim Missa, celebrari. Secundo Sacramenta aliqua ministrare, vel recipere; nam non prohibetur Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, & Matrimonium; sed ministrare, vel recipere Eucharistiam, extremam Vnctionem, Ordinem; licet cum iis moderationibus, quas passim afferunt Doctores mox citandi, aliiq; in Tractatu de Interdicto. Tertio. Denique vetatur Ecclesiastica sepultura;

2 Interdictorum autem variæ sunt Classes. Personale, idest illud, quo ipsa Persona prædictis tribus prohibitionibus, afficitur.

3 Locale, Idest illud, quo, locus aliquis iisdem afficitur prædictis prohibitionibus, hoc est, quo in tali loco vetantur Fideles, illas tres actiones exercere.

4 Mistum, idest, quo tum Persona, tum locus prohibetur.

5 Porro subdiuiduntur deinde eadem Interdicta; nam quo ad Interdictum Personale, Aliud est Personale Generale, estq; quando interdicitur totus Populus, tota Communitas, seu Vniuersitas, Collegium. Capitulum &c. quatenus hæc faciunt vnum corpus morale. Aliud est Personale speciale, hoc est, quando interdicitur hic, vel ille, vel ille.

6 Rursus Interdictum locale, aliud est locale generale, atq; est illud, quo Interdicitur locus, qui à Communi-

munitate incolitur, VG. Prouincia, Ciuitas, oppidum, Villa; Aliud est locale particulare, estque illud, quo interdicitur locus particularis, vel loca aliqua particularia. V G. hæc Ecclesia huius Ciuitatis, illa Ecclesia illius Oppidi &c.

Hæc cum suis explicationibus, & limitationibus præsertim ijs, quas concedit *Cap. Alma mater de Sent. Excomm. in 6.* habes passim apud *l* Doctores scribentes de interdicto.

l Suar. 5. Hurt. Bonac. Laym. Coninch. Auil. Aliq. innumeri.

7 Illud pro re nostra est aduertendum, Bullæ Cruciatæ Priuilegia solum esse, stante interdicto locali Generali, quamuis auctoritate Apostolica imposito: quare nec personaliter quoquomodo interdictis, nec loco specialiter interdicto, Bulla Cruciatæ Priuilegia vlla concedit; An autem persona particulariter interdicta possit eiusmodi Interdicti absolutionem obtinere virtute Bullæ, infra *m* suo loco dicetur.

m Infra c. 11. §. 6.

§. II. *Fauor primus Bullæ tempore Interdicti,* posse Missas, & Diuina Officia celebrare &c.

1 HIs præhabitis, vt explicetur primus hic Bullæ fauor pro tempore Interdicti. Nota Primo, illud non concedi ijs, qui dederunt causam Interdicto, vel per ipsos stat interdicti remotio.

2 Nota secundo. Illa verba (*in Oratorio Priuato*) Nam Doctores ex modo loquendi Bullæ, & ex intentione Pontificis extendunt ad omnes alias Ecclesias, dummodo fiat priuatim Officium, & solum coram suis, vt mox explicabitur. Vide id late probatum a Ludouico *n* à Cruce.

n Luc. à Cruce in Bull. d. 1 cap. 5. dub. 2.

3 Nota Tertio prædictum Oratorium debere esse approbatum, & deputatum ad Diuinum Cultum, qua de re ego pluribus egi *o* in Opusculo de Sacrificio Missæ.

o Opu. de Sacrif. Miss. l. 1. c. 4. §. 4 à n. 11.

4 Nota Quarto illud (*in sua, & suorum præsentia*) quod à me pluribus explicatum inuenies *loc. cit. à nu.* 28. & late item habet Trullench *p*.

p Trul. lib. 1. §. 3. dub. 5.

5 Nota Quinto. Illud plurale *Missas*, *& alia Officia*, & illud *per alium*, *vel alios*, hæc enim verba absolute, & non respectiue prolata, ostendunt mihi, non vnam tan-

tantummodo; sed plures Missas concedi eodem die per hoc Priuilegium, nec solum semel, & iterum, & item sæpe diuinis Officijs priuatim interesse.

An habens Bullam tempore Interdicti obligetur Missæ priuatim interesse.

6 His ita notatis, suum hic locum habere debet illa quæstio; An, sicuti Bullam habens potest modo dicto Interdicti tempore priuatim assistere Sacro, ita obligetur, quando incidit dies festus de Præcepto.

Respondeo. In vtramq; partem, æquo quasi Marte, congrediuntur Doctores, vt late habes apud Ludou. q à Cruce, & latissime apud Bardi, r & Trullench s,

Ratio deobligantium (inter quos sunt Coninch. Auila, Alteriūs) præcipua est; quia nemo cogitur vti suo Priuilegio; Is ergo qui recipit cum Bulla Priuilegium assistendi Missæ tempore Interdicti priuatim, poterit hoc Priuilegio nolle vti, & sic stare prohibitioni Interdicti, quod vetat assistentiam ad Sacrum, & pro illo tempore aufert præceptum de huiusmodi assistentia.

7 Ratio obligantium (inter quos numerantur Ludouicus à Cruce, Villalobos, Ioannes Sãchez, Trullench) illa item præcipua est, quia in tantum non obligaris, Interdicti tempore, interesse Sacro in diebus festis, in quantum impediris Interdicti lege; At per Bullam hæc Interdicti lex iam à te remouetur; ergo, remoto iam impedimento, redire debes ad obligationem assistendi.

Vtriusque ratio cum probabilis, hoc est, alicuius momenti sit, vtramq; sententiam probabilem reddit.

8 Sed ecce, per hanc occasionem, alia subnascens quæstiuncula. In Tractatu de Interdicto omnes Doctores statuunt per *Cap. Alma mater de Sent. Excomm. in 6.* concedi Clericis, & Ministris Ecclesiæ, atq; adeo Religiosis, posse, Interdicti tempore, Missas, & alia Diuina Officia priuatim, hoc est clausis ianuis &c. (vt ibi distinctius explicatur) celebrare. Iam Inquiro, an dicti Clerici, & Ministri obligentur Missæ priuatim interesse diebus festis?

Respondeo; obligari, Nam inuenio disparitatem t inter hos Ministros ex vi dicti Capituli *Alma Mater*, & in-

q Lud. à Cr. l. c. d. 4. n. 5.

r Bard. p. 2. tr. 2. ca. 3. sect. 6.

s Trull. lo. c. dub. 6.

t Lud. à Cr. l. c. n. 6.

pter alios ex vi Bullæ Cruciatæ. Siquidem prædictum Priuilegium collatum *in Cap. Alma Mater*, datur Ordini Ecclesiastico, cui Priuilegio non potest renuntiare quilibet Priuatus. At Priuilegium in Bulla conceditur ipsi Personæ in particulari, cui ipsa particularis Persona renuntiare libere valet. Non est igitur mirum; si ipsa Praxis & receptus inter Fideles vsus declarauit, Ministros prædictos obligari ad assistendum Sacro diebus festiuis, tempore Interdicti; quia, vt dictum est non possunt, non vti Priuilegio concesso soti Ordini Ecclesiastico. At, quia potest persona particularis, non vti Priuilegio sibi datos ideo potest in Bulla, quæ datur particulari personæ, habere locum prima sententia dicta n. 7.

§. III. *Quid concedat Bulla, quoad celebrationem Missæ in Oratorijs Priuatis extra tempus Interdicti.*

1 BVlla præter dictum fauorem valendi celebrare, vel facere celebrare tempore Interdicti in Oratorijs Priuatis, concedit etiam in iisdem eumdem fauorem extra Interdicti tempus. Sed de hoc ego late egi in Opusc. de Sacrificio [u] Missæ quare non est id cum molestia Lectoris hic repetendum.

[u] In opusc. de Sacr. Miss. l. 1. c. 4. §. 4 à n. 36.

§. IV. *An per Bullam possit quis erigere Oratorium priuatum, in quo celebretur sine alia Pontificis licentia.*

1 AFfirmat [a] Castropalaus his verbis. *Bulla ergo* inquit, *concedit sumenti ipsam vt possit habere priuatum Oratorium, & in eo celebrare Missas, vel celebrari facere, dummodo Oratorium sit diuino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum iuxta formam in Trid. sess. 22. in Decreto de Celebrandis Missis præscriptam, & dum eo quis vtitur, fundat preces pro Vnione Christianorum Principum, & eorum contra Infideles victoria*. Hæc ille, cui assentitur Ludou. [b] a Cruce.

[a] Castrop. de Bull. d. sp. vn. p. 6. n. 2. fine.

2 Ratio fundamentalis huius sententiæ est, quia in Bulla expresse conceditur, vt in Priuato Oratorio, (visitato vtique; & designato ab Episcopo) tempore Interdicti

[b] Lud. à Cr. de Bull. d. 1, c. 5. du. 1.

dicti celebretur, ergo supponitur concedi etiam alijs temporibus non vetitis, quod est minus, iuxta Regulam Iuris in 6. *Cui conceditur quod est plus, conceditur quod est minus*. Adde, in Bulla Latina expresse poni sic (*etiam tempore Interdicti*) At particula hæc (*etiam*) cum exprimat casum difficiliorem, supponit, tamquam certum, casum minus difficilem.

Verum hanc sententiam prorsus reijcit Trullench *c*, Gallegus *d*, Diana *e*, Mendo *f*, qui omnes non possunt (& quidem merito) sibi persuadere, Pontificem velle concedere Priuilegium celebrandi Sacrificium Missæ in domo cuiuscumq; Priuati, Sacrificium, inquam, quod est Summus actus Religionis, quem exercere in hac vita Fideles possunt, quemq; cum summa, & possibili reuerentia debent.

3 Hæc ex illis. Sed quia Aduersarij possent, has, & similes rationes ex inconuenientia ductas eludere; illa mihi hac de re diu cogitati efficax menti occurrit. Quod Summus Pontifex, dum licentiam concedit, vt etiam Interdicti tempore celebrari valeant Missæ in Oratorio Priuato, supponit, Oratorium iam esse alias ab ipso, vel eius Delegato concessum, non autem per Bullam concedit. Sicuti cum dixit, vt notauimus modo §. 2. nu. 4. Concedo, vt habens Bullam possit celebrare in Ecclesia, etiam tempore Interdicti; supposuit iam constitutam esse perfecte Ecclesiam, non enim per hæc verba constituit. Ita in casu nostro. Perfecte autem constituta supponitur Ecclesia, quando non solum materialiter, sed formaliter etiam est perfecta, hoc est, legitime, ad Sacrificium Missæ in ea celebrandum, ab habente potestatem approbata.

c Trul. l. 2. c. 3. dub. 3. n. 7.
d Trull. de Bull. l. 1. c. 3. dub. 4. 14. & 182.
d Galleg. de Bull. c. 4. dub. 3. 1.
e Diana p. 9. tra. 1. rel. 23.
f Medo d. 6. c. 1. nu. 6.

§. V. *An Commissarius Cruciatæ possit prædictum Oratorium perfecte constituere, seu concedere?*

1 DVæ hic sunt sententiæ. Altera negat cũ Diana *g* alijsq;, atq; adeo negat, Cõmissariũ Generalem Cruciatæ posse concedere facultatem, vt quis in Oratorio Domus suæ celebret, vel faciat celebrare. Ratio potissima est, inquit, quia nõ apparet Verbum vllum in Bul-

g Diana p. 4. tr. 1. resol. 20.

dat etiam Originali Cruciatæ, per quod Summus Pontifex hanc facultatem Commissario, quamuis Generali, communicauerit. Adducuntur aliæ Rationes, quæ certe non ita efficaces iudicantur, perinde ac prædicta.

b Trul. l. 2. §. 5. du. 3. n. 7 Mēd d. 37. à n. 105. Galleg. c. 14. du. 182 cōtra Dianā.

2 Altera concedit b, modo Oratorium, antequam in eo celebretur, visitetur, & deputetur ad Diuinum Cultum ab Ordinario. Ratio huius sententiæ est, Prima, quia Petrus de Lara i inter cæteras facultates Commissarij Generalis recenset hanc. *Item possumus* (loquitur Commissarius Generalis Cruciatæ) *concedere licentiam, vt quis celebret, vel celebrare faciat in Oratorio Priuato, quod prius fuerit ab Ordinario visitatum.*

i Petr. de Cara in Cōp. triū Gratiar. p. 275 apud Mēd. lo. cit.

3 Secunda, quia idem Mendo, & Gallegus locis citatis testantur de ipsa praxi in Hispania, qua per annos multos à Varijs Commissarijs Generalibus hæc cōcessio facta est pluribus, sed certe solum Nobilibus, ac Dinastis, & in dies fit; id quod ipsi probant ex informatione, quam ijdem exceperunt ab ipsis Commissarijs Generalibus, & ab eorumdem Secretarijs, qui eiusmodi licentiam expedire solent.

4 Tertia, quia quod in Bulla Cruciatæ hoc Priuilegium non inueniatur, nihil obstat; Credendum enim pro certo est, haberi ex aliqua alia Bulla, vel rescripto Commissarijs directo, vel certè dicendum, vsum tot annorum circa hanc facultatem legitime concesisse iam Commissarijs Generalibus eiusmodi potestatem.

5 Vt quid ego sentio, clarius proferam: Sciendum est Commissarium Generalem Cruciatæ residere in Hispania, atq; ab hoc solere constitui alios Commissarios Prouinciales in quacumq; Prouincia, in qua Bulla promulgatur, & ab his Prouincialibus substitui, seu nominari alios Commissarios particulares in singulis Ciuitatibus, seu Diœcesibus.

6 His distinctis, puto Primo, esse valde Probabile, Commissarium Generalem, qui in Hispanijs residet, potiri, (saltem pro Nobilibus, pro quibus est praxis) potestate prædicta; id enim admodum verisimile reddunt modo allatæ rationes.

7 Et quidem existimo (vt id suo hoc loco non prætermittam) eum, cui conceditur à Commissario Generali

hoc

hoc Priuilegium, non necessario debere habere Bullam Cruciatæ, quia hanc conditionem de habenda Bulla, non videtur requirere tenor huius concessionis; Putarem tamen, aliquam eleemosynam ad arbitrium Commissarii esse dandam in subsidium Belli contra Infideles; quia in his Priuilegijs Cruciatæ semper habetur à Pontifice dicti subsidij temporalis ratio.

8 Puto Secundo, Commissarios Prouinciales, multo minus particulares, hac potestate nequaquā gaudere. Ratio est, quia licet Commissarius Generalis habeat à Pontifice facultatem communicandi Commissarijs Prouincialibus omnem eamdem potestatē, quam ipse Cōmissarius Generalis habet; sic enim dicitur in Bulla Originali, quam Originalem affert Ludouicus à Cruce ipso initio expositionis Bullæ. *Item vt Commissarius Generalis deputare possit Commissarios in singulis Prouincijs per locorum Ordinarios, quorum conscientia onerantur, prævia matura deliberatione, approbandos, cum simili, vel limitata potestate,* licet, inquam, hac vniuersali potestate gaudeat, vnde dicere quis posset, etiam hanc, de qua loquimur, posse concedere Commissarijs Prouincialibus, tamen non habemus solidum fundamentum affirmandi, quod de facto concesserit.

9 Dices. In Delegatione, qua Commissarius Generalis delegat Commissarium Prouincialem, sic habetur, vt ad verbum refert Tancredi *l Damus potestatem, & facultatem cum omnibus suis incidentijs, & dependentijs, adnexitatibus, & connexitatibus secundum, & sicuti nos habemus à Sanctitate Summi Pontificis, & sicut nos illas tenemus plenissime.* Ecce ergo quomodo totam potestatem suam, atque adeo hanc, Generalis de facto communicat Prouincialibus.

l Vinc. Trā. cred. to. 2. Qu. mor. tra. 5. qu. 49.

10 Respondeo, recolendo, quod modo n. 4. dictum est, hanc potestatem non habere Commissarium Generalem ex vi tenoris Bullæ Cruciatæ, quia in illa, ne verbum quidem, de hac, sed aliunde &c. Dico igitur, esto Commissarius Generalis habeat potestatem communicandi omnia, quæ pertinent ad Priuilegia Bullæ Cruciatæ; sed vnde habes quod possit cōmunicare etiam illud, quod aliunde habuit, vel ex alio rescripto, vel ex consuetudine

tudine præscripta; & connexionem, vel nullam, vel satis remotam habet cum eiusdē Bullæ Priuilegiis? Vel, dato quod possit, vnde habes, quod per prędicta verba de facto cōmunicet, cum per hæc solum communicet connexa, & adnexa tenori Bullæ Cruciatæ, inquo tenore, ne vestigium quidem, est huius Priuilegij de Oratorijs priuatis concedendis: Incerta igitur saltem res est, & cum sit magni momenti non est facile præsumenda.

11 Nec valet, si dicas aliquando id concessum hic Panormi à Cōmissario Prouinciali fuisse. Nec valet, inquam, quia semel, aut iterum id esse factum non parit præscriptionem; & credendum est, per errorem id esse bona fide tunc factum, quod hodie re diligenter examinata, fieri non potest.

§. VI. *Quid possit concedere Commissarius circa celebrationem Missæ, quo ad horam celebrandi.*

1 PRopter connexionem, quam habet hæc quæstiuncula cum præcedentibus, hic eam breuiter tractamus. Præmittenda autem ad eius explicationem est sequens doctrina.

Celebrandi hora est Auroræ tempus, vsq; ad Meridiē, vt alibi declaratum m à nobis est; vbi in summa dixi licere ex probabilissima opinione Missam incipere duabus plus, minus, horis, ante Solis ortum; hoc est, antequam corpus Solare oculis nostris appareat; Terminus autem, vltraquem celebrari non licet, dixi ibidem, esse Meridiem, sed certe moraliter acceptum, hoc est, vt inchoari Missa possit ante Meridiem, vel in ipso Meridie licet absoluatur postea.

m In Opusc. de Sacris Miss. lib. 1. ca. 6. §. 4.

2 Generalis ergo Commissarius potest Nobilibus tamen, aut (iuxta arbitrium ipsius Commissarij) Personis qualificatis concedere, vt per horam, antequam illucescat dies & per horam post Meridiem, Missæ & alia Diuina Officia incipi possint, idq; coram ipsa Persona qualificata habente Bullam, & eius familiaribus, & consanguineis. Vbi vides, non quemlibet, etiam qualificatum habētem Bullam, id ex se posse, sed solum illis qualificatis Bullam habentibus, quibus expresse concesserit

Com-

Commissariis. Hanc potestatem communicari à Commissario Generali Commissarijs Prouincialibus, quibus iuxta dicta §. 5. num. 8. conceduntur connexa, & adnexa probabili iudicio?

13 Inquires. Quando nam incipit hæc hora quæ datur ex Priuilegio?

Respondeo. Cum Priuilegium debeat aliquid operari, omnes autem Missam possint incipere duabus horis ante Solis ortum. Ideo qui habet hoc priuilegium poterit tribus, plus minus horis ante dictum ortum. Et quia omnes item possunt incipere Missam in ipso Meridie, idcirco, qui hoc Priuilegio gaudet, poterit incipere vna hora post ipsum Meridiem. Ita Trullench *n* cum alijs.

n Trullen. de Bull. lib. 2. §. 5. dub. 3. à n. 3.

CLAVSVLA SEXTA.

Conceditur item tempore Interdicti (idest Interdicti localis Generalis) Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis posse recipere.

CAPVT SEXTVM.

Fauor secundus Bullæ tempore Interdicti. Posse recipere Sacramenta.

1 NOta primo, hunc fauorem intelligi cum iisdem cautionibus quas diximus cap. præced. num. 2. puta si non dederint caussam Interdicto, nec per ipsos stet Interdicti remotio, & priuatim &c.

2 Nota Secundo illud (& alia Sacramenta) quod esse magnum Priuilegium rectè dicit Ludouicus *o* à Cruce, qui cum addit; licere habenti Bullam recipere Eucharistiam, & alia Sacramenta, quando placuerit, & vbi placuerit, semper est intelligendus, dummodo id fiat ianuis clausis, & priuatim, si sit tempus Interdicti, nempe, iuxta ac requirit Interdicti tempus; neque enim Bulla, & Priuilegia debent in alijs non expressis Interdicti legibus officere.

o Lud. à Cr. de Bulla d. 1. cap. 5. dub. 5. n. 1.

3 Nota Tertio illud (*præterquam in die Paschatis*) solum enim per hæc verba prohibetur receptio EVCHA-

RISTIAE, quæ ex obligatione in propria Parochia præstari debet; Immo quia Bulla hanc solam obligationem communicandi in Parochia, ad satisfaciendum præcepto, excipit; colligunt Doctóres, esse valde probabile, etiam ipso die Paschatis, hoc Priuilegio te vti posse, modo ante, vel postea Parochiæ satisfacias. In alijs ergo diebus poterit quis cum Bulla recipere EVCHARISTIAM à quocumque Sacerdote; vt tenet Vasquez, quem cum alijs sequitur Diana mox citandus, licet neget Suarez, alijq; apud eumdem Dianam *p*.

p Dian. p.p. tra.11. re. 20.

CLAVSVLA SEPTIMA.

Item conceditur mortuorum corpora (nisi forte vinculo excommunicationis innodati decesserint) cum moderata funerali pompa sepeliri.

CAPVT SEPTIMVM.

Fauor Tertius Bullæ tempore Interdicti.

Posse Ecclesiasticè sepeliri.

1 NOta; hoc Priuilegium dari omnibus, qui recipiunt Bullam, id enim clarè habet eius tenor, & quidem si non dederint causam Interdicto, vel per ipsos non steterit &c.

2 Nota Secundo, hoc Priuilegium esse magnificiendum; nam per Iura antiqua solis Clericis conceditur, posse eos sepeliri in Cœmeterio, & de iure nouiore per *Cap. Alma Mater*, etiam in Ecclesia. At Laicis nullus, quoad sepulturam, conceditur fauor, nisi forte in aliquibus festiuis diebus Paschatis Resurrectionis, &c. vel pro non denuntiatis nominatim, vt fuse agitur in Tractatu de Interdicto. His ergo Laicis, & pari modo omnibus Christi Fidelibus Bullam habentibus conceditur, vt possint in Interdicto Generali locali Ecclesiastice, sed cum moderata pompa, sepeliri.

3 Si autem quæras, quænam sit hæc moderatio. Respondeo, esse illam, (vt habet Corduba apud Ludouicum *q* à Cruce) qua cum cantu, & tribus Campana-

q Lud. à Cr. l.c. dub.7. nu.2.

rum

rum clamoribus Cadauer deferatur, & sepeliatur, apertis Ianuis Ecclesiæ, sed sine Missa. Addit idem Author, in quodam Commentario Bullæ declarari per Pompam moderatam intelligi medietatem Pompæ, & solennitatis, quæ aliàs fieret iuxta qualitatem Defuncti. Verum Ludouicus à Cruce loco cit. concludit, standum esse consuetudini Patriæ, vel Dispositioni Ordinarij, vel si hæc desit, Parochi.

Monitio pro oratione fundenda in vsu prædictorum fauorum.

4 QVoties vteris Bullæ fauore celebrandi in Priuato Oratorio, vel celebrandi ante horam; Quoties idem facis tempore Interdicti, Quoties Missam celebras, vel celebrare facis ante, vel post horam debitam cum concessione dicta Commisarij, Quoties diuinis assistis eodem Interdicti tempore, toties aliquas preces Deo pro Vnione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem Infideles victoria, porrigere teneris. Sufficere autem vnum Pater, & Aue, & eius omissionẽ non esse, nisi venialem. alibi r dictũ est.

Idem dic, quoties Eucharistiam sumis, modo dicto superius, & quoties ecclesiasticè aliquem ex vi Bullæ tempore Interdicti sepelis; nam in Bulla originali, quam toties citauimus, quamq; habes apud Ludouicũ à Cruce initio suæ expositionis, hæc monitio de oratione fundẽda, ponitur immediate post illos tres prædictos fauores, vnde pro omnibus requiri videtur.

r In Opusc. de Sacr. Miss. lib. 1. ca. 4. §. 4. n. 41.

CLAVSVLA OCTAVA.

I*Tem, vt durante dicto anno, intra ipsa Regis Hispaniæ Regna* (Intellige, vbi promulgatur Bulla) *& non extra, carnibus de consilio vtriusq; Medici temporibus ieiuniorum totius anni, etiam Quadragesimalium, vesci, ac pro eorum libitu, ouis, & lacticinijs, Itaq; qui carnes comederint, seruata in cæteris Ieiunij Ecclesiastici forma, dicto Ieiunio satisfecisse censeatur. Excipiuntur ab Indulto vescendi ouis, & lacticinijs, quo ad Quadragesimalia Ieiunia tantùm, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij Superiores, vel Inferiores Prælati, & qualibet Persona Regularis, & ex Secularibus illi, qui*

in Presbyteratus ordine constituti sunt, nisi hi fuerint Sexagenarij.

Hactenus clausula. *Indultum, quod deinde concessit Prælatis, ac Sacerdotibus sæcularibus vescendi lacticinijs Vrbanus VIII. ponemus, & exponemus nõ multo post in fine huius capitis §. 5.*

CAPVT OCTAVVM.

Secundum Priuilegium circa cibos vetitos.

HOC Priuilegio tum quoad carnes, tum quoad lacticinia, non posse nos vti extra Regnum, seu Regna vbi non promulgatur Bulla, supra indicauimus, & nunc confirmamus suo in loco, quia nimis id clare apparet in Bullæ tenore. Quare, si tu habens Bullam Panormi, eas Neapolim, ibi hoc Priuilegio vescendi prohibitis frui non potes, potes autem, si eas in quamlibet Siciliæ Ciuitatem, vt etiamsi adeas Hispaniam, aliaq; Regna, in quibus Bullæ Promulgatio conceditur.

§. I. *Posse carnibus vesci de consilio vtriusque Medici.*

1 VT hoc Priuilegio fruamur, requiritur Consilium vtriusque Medici. Circa quod dubitabis, quid emolumenti affert hoc Priuilegium? Nam, vel certus sum, me ob infirmitatem grauem posse comedere carnes, & tunc licite possum illis vesci sine vllius consilio; Quod si sim incertus, & Medicus solus corporalis declaret, me carnibus indigere, etiam possum libere, vt ex se patet: Vel sum certus, vel certus reddor à Medico, me non indigere carnibus, & tunc nullo modo licite illis vesci possum: Vel denique sum in dubio, & dubius est Medicus de mea Indigentia; & tunc probabile putant nonnulli vt alibi [5] nos diximus, me posse ijs vesci, ne scilicet in periculum certũ grauis morbi dilabar; quo periculo stante, (vt quando est dubia mea Indigentia, semper stat) certe non obligor (aiunt hi) ad abstinendum à carnibus. Quid ergo emolumenti affert Bulla?

[5] Lib. 1. In Decal c. 3. §. 7. V. Ieiunium.

2 Respondeo, Duo emolumenta affert. Primum, quia est alia sententia, & quidem communior, docens,

in

in prædicto dubio esse obediendũ Præcepto: Præceptum enim abstinendi à carnibus die vetito, est certum; excusatio autem, vt supponis, est dubia; vnde præualere debet certitudo Præcepti: Ideo Pontifex sequentibus hãc communiorem sententiam, immo etiam sequentibus primam, ne scrupulorum sit locus, concedit per Bullam eiusmodi comestionem.

Secundum, quia (vt habet Bullæ tenor) quæ data est à Pio Quinto, quæque refertur a Ludouico t à Cruce) concedit Summus Pontifex, vt qui in reliquis seruat formam Ieiunij (intellige si semel tantum comedat ad satietatem &c.) censeatur implere Præceptum, & sic consequatur Ieiunij meritum, quod certe est magnum Priuilegium. Meritum autem dixit improprio, & vulgari modo loquendi, significare volens, prædictos cõsequi eam satisfactionem ex dispensatione Thesauri Ecclesiæ per Summum Pontificem, quam consequerentur, si sine carnibus ieiunarent. Id quod Pontifex in clausula hac, quam præ manibus habemus, verbis magis proprijs, & manifestis habet, ibi (vt Ieiunio satisfecisse cẽseantur.)

t Lud. à Cr. de Bull. d. 1. c. 5. dub. 10.

3 Dubitabis secundo, quid intelligatur nomine vtriusq; Medici?

Respondeo, quoad Primum, intelligi quẽlibet Confessarium, etiamsi nõ sit tuus, quia etiam is Medicus spiritualis est, & quia in foro conscientiæ omnes Confessarij reputantur vt vnum quid. Ita Gallegus, u addens, satis esse, si id Consilium detur extra Confessionem, non enim Bulla Confessionẽ actualem requirit. Immo idem, & Bardi a docent, satis esse quemlibet Sacerdotem, quãuis non approbatum ab Ordinario ad Confessiones suscipiendas; quia etiam hic potest absoluere à venialibus, & absolute dici potest Confessarius, quidquid in oppositum dicat b Mendo.

u Galleg. c. 6. dub. 45.

a Bardi p. 2. tr. 3. ca. 1. sect. 2.

b Mendo in App. d. 2. c. 8.

4 Quoad Secundum. Difficultas est. Vtrum, sicuti certum est Doctorem in Medicina sufficientem esse, ita quemlibet, nec Doctorem, nec scientiam Medicinæ profitentem, sed hominem, vel etiam mulierem in medicando ægroto expertam?

Respondeo, sufficere, quia nomine Medici non intelligitur ad litteram, qui Doctoratus laurea est insignitus,

Nam, si est Doctor, sed tamen mihi constaret, esse inexpertum, non sufficeret; esset enim directe contra mentem Pontificis: Intelligitur ergo qui est peritus; vnde recte de hac re sic dixit Henriquez g Si modo Medicus, aut expertus vir explicet, subesse caussam.

g Henriq. lib.6,c.23

5 Dubitabis Tertio. Cum Prælati omnes, vt etiam omnes Regulares, & Sacerdotes omnes, etiam sæculares, nisi sint Sexagenarij, excipiantur per Bullam Cruciatæ ab vsu Priuilegij vescendi lacticinijs diebus vetitis; vt mox dicemus latius, possunt ne ij vti hoc Priuilegio comedendi carnes ex consilio vtriusque Medici?

Respondeo, posse, quia in Summario Latino Bullæ allato à Ludouico à Cruce toties citato, & in Summario vulgari tum Hispanico, tum Italico, quod traditur sumentibus Bullam, non est illa exceptio in Priuilegio comedendi carnes, adest vero solum in Priuilegio edendi lacticinia. Non placet ergo d Mendo nobis contrarius.

6 Dices, at Trullench, e licet nobis fauens, affert tamen verba Bullæ latinæ, vbi videntur excludi prædictæ Personæ etiam ab vsu Priuilegij circa carnes.

d Med. d.18 c.3. n. 23.

e Trullē.l.1 S.4. dub. 2.

Respondeo. Vidit hunc loquendi modum Bullæ latinæ Bardi, f illumq; timuit, vnde optat maiorem explicationem à Commissario generali, in quo residet potestas translatandi, vt ita dicam, & declarandi Bullam.

f Bardi p.2. tr.3. ca.1. sect.3.

7 Ego Commissarij Generalis maiorem explicationem optare non possum. Quæ enim maior Declaratio, quam illa, quæ habetur in dicto Summario latino, & in Translatione Hispanica, & in Italica, quod Summarium Fidelibus datur à distributore Bullarum; & quod cum magna consideratione à Commissario compilatum fuisse, nemo prudens dubitare poterit; at in hoc non est illa restrictio quoad Carnes contra Prælatos, Religiososque & Sacerdotes.

8 Quod si quis dubitet, An Commissarius eiusmodi extensionem facere potuerit, dubium euincet ex vsu tot annorum, quo distribuitur Fidelibus prædictum summarium, id, quod, vel ostendit, Commissarium hac potestate non caruisse ex tenore Concessionis Bullæ, vel ex alio Pontificis nouo rescripto; vel saltem eam acquisiuisse ex tot annorum consuetudine præscriptam.

9 Du-

9 Dubitabis 4. an hoc Priuilegium valeat non modo pro diebus Ieiuniorum (vt loquitur Bulla Latina) verum etiam pro diebus totius anni, quando non est Ieiunium ; nempe pro diebus Feriæ sextæ, & sabbati, vt habet Bulla Italica?

Respondeo, etiam pro diebus totius anni dictis, propter rationem modo ductam a potestate Commissarij potentis Bullam declarare, qui signate id in Bulla Italica declarare profitetur. Adde illud Bullæ Latinæ (*pro Diebus Ieiuniorum*) legitime posse extendi ad dies feriæ sextæ, & sabbati, quia à sacris Canonibus hi dies vocantur etiam dies Ieiunij, licet non tam rigorosi, vt sunt Quadragesimales. g Bardi id probat ex illa Regula Iuris in 6. Cui licet, quod est plus, licet vtique, quod est minus. Verum, quia hæc Regula plures patitur limitationes, vt videre est apud h Sanchez, ideo nostræ rationes videntur esse expeditiores.

g Bardi loc. cit. sec. 1.

h Sanc. l. 8. matr. disp. 1. nu. 32.

10 Dubitabis 5. An dispensatus ad carnes, modo dicto, per Bullam, possit pluries in eodem die carnes comedere? Respondeo, esse valde probabile, posse, nisi à Dispensante restringatur ad aliquas vices tantũ; Id quod cum vniuersaliter alibi i dixerim, aliaque ad rem addiderim, eadem hic cum molestia repetere non oportet. Memineris tamen, hunc dispensatum per Bullam meritum Ieiunij habiturum, vt dixi, num. 2. si semel tantum comederit, formam nimirum Ieiunij in cæteris obseruans.

i Lib. 4. In Decal. c. 5. §. 1. nu. 2.

§. III. Posse temporibus Ieiuniorum totius anni, etiam Quadragesimalium vesci lacticinijs.

1 PRO tribus temporibus datur Priuilegium comedendi lacticinia. Primò, pro ferijs sextis, & sabbatis cuiuscumq; Hebdomadæ. Secundo, pro Vigilijs, & quatuor temporibus. Tertiò, pro Quadragesima.

Et quidem pro Quadragesima hoc clare est Priuilegium, quia tunc sine Bulla esset à lacticinijs abstinendũ. In cæteris autem diebus anni est etiam Priuilegium, nimirum pro locis illis, vbi est legitima consuetudo non comedendi tunc lacticinia: Immo etiam in alijs locis,

vbi est consuetudo tunc comedendi lacticinia, est Priuilegium, nam per illud sedantur saltem conscientiæ timoratorum.

2 Iam vero Dubitabis Primo, An qui habet Bullam, possit vesci lacticinijs in Ieiunijs ex voto, ex pænitentia Sacramentali, & ex Iubilæo?

3 Antequam respondeam, recole, siue ieiunare debeas ex voto, siue ex Pænitentia data à Confessario, siue ad lucrandum Iubilæum: recole, inquam, esse opinionem probabilem, te tunc posse ieiunare comedendo lacticinia, nisi tamen vel expressè, vel ex circumstantijs colligatur, votum, & Pænitentiam, & conditionem Ieiunij in Iubilæo fuisse, etiam de abstinentia à lacticinijs, vt *l* alibi à me dictum est. Cuius probabilitatis ratio principalior est, quia Ratio Ieiunij Ecclesiastici stat cum lacticinijs; quare, nisi aliud expressum in prædictis fuerit, satis Ieiunium exhibebitur, etiam cum lacticinijs, quia iam sic ponitur id, quod absolute Ieiunium Ecclesiasticum est.

l Lib. 3. in Decal. c. 15. §. 6. nu. 11. de voto. Ibidem. Lib. 4. c. 5. §. 1. n. 25. de Pænit. & Iubil.

Respondeo nunc ad dubitationem, affirmatiue; Nam si est probabile, vt etiam habet *m* Bardi, te satisfacere illis sine Bulla; multo magis cum illa, si tamen aliud expressum non fuit, vt dictum est: nam tunc ad illam non se extendit Bulla, quæ solum dispensat in Iure communi.

m Bardi de Bulla p. 2. tr. 3. c. 2. sec. 10.

4 Dubitabis Secundo. Minor viginti vno anno qui non ieiunat in die VG. Quadragesimæ, potest ne tunc lacticinia cum Bulla comedere. Idem quæritur de alijs non obligatis ad Ieiunium.

Respondeo posse; quia Priuilegium hoc, quo ad lacticinia, est absolute concessum, & quidem ad libitum, nec restrictum ad conditionem ieiunandi.

§. III. Ouis, & Lacticinijs.

1 QVid veniat lacticiniorum nomine, quid ouorum *n* alibi dixi, vt item *o* dixi, non intelligi Sanguinem, Medullam, Laridum, Assuntiam, pinguedinem quamcumq; licet probabiliter in nostro Siciliæ Regno intelligatur Sagimen ex Sue, quod est Laridum Suis liquefactum.

n Lib. 4. in Decal. c. 5. §. 1. a n. 19.

o Ibidem a num. 14.

Sed

2 Sed hic dubitatis Primo, quid de Sagimine lique-facto ex adipe aliorum animalium, Gallinarum, Anserum, Cerborum?

Respondeo, non intelligi, saltem in nostris Regionibus, nomine lacticiniorum. Ratio est, quia fundamentum, vnde loco citato diximus, probabile esse, intelligi Sagimen Porcinum, est quia in nostris Regionibus illud communi hominum existimatione connumeratur inter lacticinia. At non video, Sagimen aliorum animalium, cum rarum sit, ita connumerari. Quare licet physice eadem sit ratio de hoc atque de Suillo, non est tamen moraliter, & ita sustinet Bardi p contra Layman. & Pasqualigium: quos ipse citat, qui fortasse pro nostris Regionibus contrarii non essent nostræ sententiæ.

p Bard. p. 2. tr. 3. c. 3. n. 15. & 16

3 Dubitabis Secundo de Ouis, quæ vocamus, & certè sunt nonnata.

Respondeo. Dixi ibidem, enumerari inter lacticinia, non vero racemum, vnde ea pendent, quia illa sunt eadem substantia ac Oua, hic est ipsissima Caro. Pater Bardi refugit numerare inter lacticinia Ouicula illa, instar acini, quæ dicto racemo sunt affixa, quia adhuc, inquit, retinent naturam sanguinis; & non sunt in substantiam Oui conuersa. Sed profecto sapor, color, aliaq; omnia ostendunt, ea non esse sanguinem, sed iam concreta in substantiam oui.

§. IV. *Excipiuntur Patriarchæ &c. ab indulto lacticiniorum.*

1 IN Ieiunijs Quadragesimalibus vesci lacticinijs non possunt cum Bulla hac communi, quam nunc explicamus (nam cum alia, §. 5. dicemus) Primo Prælati. Secundo, quæuis Persona Regularis, Tertio omnes Præsbyteri sæculares, excipe nisi prædicti fuerint Sexagenarij.

2 Dictum est autem (Quadragesimalibus) nam certe possunt in Sextis Ferijs, & Sabbatis, & in Ieiunijs Vigiliarum, & Quatuor Temporum, quæ non incidant in Quadragesimam. Ratio est, quia Bulla solum Quadragesimæ Ieiunia excipit.

3 Dictum

3 Dictum item est (in Ieiunijs) nam de Dominicis Quadragesimæ, quando non Ieiunatur; dicam mox à num. 14. Verum discurramus de tribus prædictis Classibus Personarum separatim.

Omnes Prælati.

4 II sunt Primo Patriarchæ, Primates. Archiepiscopi, Episcopi. Secundo, alij Prælati inferiores, vt Abbates, Generales Religionum, Prouinciales, Superiores Locales ordinarii, hi enim omnes sunt Prælati, idest habentes Iurisdictionem ordinariam, eamque spiritualem.

Inter Episcopos, (sub quo nomine intellige in posterum omnes primi generis) & inter Prælatos Inferiores, est vnum discrimen: nam hi Inferiores renunciata Prælatura, vel finito eius tempore, cum non sint amplius Prælati, nec aliquid eius Dignitati habeant, vt supponimus, non excludentur tunc ab hoc Indulto, nisi sint Religiosi. At Episcopi, renuntiato Episcopatu, quia semper remanent in Dignitate Episcopali, sēper excludūtur.

5 Dubitabis porro hic Primo. Episcopus solum electus, sed nondum confirmatus à Pontifice, excluditur, ne? Respondeo. Non excluditur; quia nondum vere est Episcopus.

6 Quid si sit confirmatus, sed nondum consecratus? Respondeo. excluditur: quia vere tunc acquisiuit potestatem Episcopalem exercendi Iurisdictionem temporalem, & spiritualem; Vnde potest censuras ferre, approbare Confessarios, Indulgentias concedere &c.

Dico (potest) nam cęterum, vt actu exerceat, debet accepisse possessionem Episcopatus. quod recte notat q Azorius.

q Azor. p. 2. l. 3. q. 9. ex cap. Iniunctæ, de elect. In extrau. commun.

7 Dubitabis Secundo. Cardinales excluduntur ne ab hoc Indulto vescendi lacticinijs, si forte legitime Bullam sumant? Respondeo. Non excluduntur, si solum sunt Cardinales quia hi in exclusione non nominantur. At, si sint, vel Episcopi, vel Religiosi, sane excluduntur, non ratione Cardinalatus, sed ratione Prælaturæ, vel Professionis Regularis. Ita r Gallegus.

r Galleg. Clauſ. 7: dub. 54.

Quauis Persona Regularis.

8 Hoc est, omnes, qui Professionem Religiosam emi-

emiserunt per sua vota: Hinc excluduntur ab hoc Indulto Religiosi, etiam Laici, etiam Moniales, etiam Conuersæ, etiam Scholares ex votis biennij Societatis Iesu, quia omnes sunt vere Religiosi.

Contra, non excluduntur Nouitij, vel Tertiariæ (*Monache di Casa*) nec Tertiarij, nec puri Heremitæ, nec Scholares Societatis, si fuerint legitime dimissi, quia omnes hi non sunt vere Religiosi, vt notat Trullench. s

9 Inquires de Religiosis Ordinum militarium. Respondeo. Hi includuntur à Bulla, quoad hoc Priuilegium vescendi lacticinijs; nam non solum Equites S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, aliiq; similes, de quibus est controuersia, an sint Religiosi; verum etiam equites Hierosolymitani, quos Melitenses appellamus, hoc Priuilegiū vescendi lacticinijs participant, si Bullam legitime sumant, vt patet in Summario Bullæ vulgari, quod Fidelibus distribuitur.

s Trullen. l. 1. §. 4. dub. 5. alijq;

10 Subinquires, Sacerdotes horum Ordinum Militariū includuntur ne in hoc Priuilegio. Ratio dubitandi est, quia Pontifex paulo post excludit ab hoc Priuilegio omnes Sacerdotes; vnde videtur excludere etiam hos Sacerdotes militares; & ex alia parte idem Pontifex includit in hoc Priuilegio omnes militares; at hi, quamuis Sacerdotes, ex ordine Militari sunt.

Respondeo. Certant hac in re Bardi, & Mendo locis citatis, & Bardi quidem illos excludit, quia sunt Sacerdotes; Mendo autē includit, quia sunt Militares, Componamus nos breuiter litem, affirmando vtramq; sentētiam esse probabilem, quia vtraq; expositio probabiliter cadit in verba Pontificis.

11 Subinquires iterum. Regulares Ordinū Militariū possunt ne vti hoc eodem Priuilegio. Respondeo; Posse, docet Mendo, afferēs Basilium, & Alphonsum testantē, talem esse Praxim Ratio est, quia Pontifex includit in hoc Priuilegio omnes, qui sunt Ordinis Militaris. Ita etiam tenet Galleguis, t aitq; hanc doctrinam practicari in Conuentu S. Mariæ del Monte Ordinis Militaris S. Ioannis in Diæcesi Toletana.

t Galleg. Clauf. 6. dub. 8.

12 Subinquires Tertio. Quid, si quis ex Ordine Militari sit Episcopus. Respondeo. Vti non posse hoc Pri-

 uile-

uilegio, tandem concludit Mendo [u] & colligitur ex ijs, quæ dicemus §. 5. ex eo, nimirum, quod prævalet Dignitas Episcopalis. Id tamen, cum sit raræ praxis, vide apud citatum Mendo.

[u] Med.d.18. cap.3.

Omnes Præsbiteri Sæculares.

13 Præsbiteri (inquit) quare non excluduntur ab hoc Indulto Clerici Minores, Subdiaconi, Diaconi, qui non sunt Religiosi.

14 Porro, quia in tenore Bullæ dicitur (In Ieiunijs Quadragesimalibus) ideo, tum de dictis Præsbiteris, tum de Prælatis, Regularibusq; supradictis Dubitabis, An in diebus Quadragesimæ, in quibus non ieiunatur, hoc est in Dominicis, possint hi cum Bulla licite, & ipsi frui lacticinijs?

Respondeo. Concedit Mendo, non solum cum Bulla, sed etiam sine illa, prædictos, immo Fideles omnes posse vti lacticinijs in Dominicis prædictis. Quod posterius dictum, hoc est sine Bulla, quam falsum sit, ostendit [a] Diana præsertim ex eo, quod Sacra Congregatio Sancti Officij, & Congregatio Indicis Romæ mandauit, vt hæc opinio deleretur à quodam libro.

[a] Dian.p.10 tr.11.Res. 46.

15 At, quoad prius dictum videlicet cum Bulla, puto, illud esse probabile, hoc est cum Bulla posse prædictos omnes diebus Dominicis Quadragesimæ vesci lacticinijs. Ita sustinet Trullenchi Ludouicus à Cruce, Gallegus, Villalobos, Diana & Bardi [b] eos, aliosq; citans. Puto tamen esse aliquo modo etiam probabile, non posse, vt tenet Henriq; Rodriq; aliiq; apud eumdem.

[b] Bard: p.2. tra.3.ca.2. sect.7.

16 Ratio Prioris Probabilitatis est, quia Bulla latina Gregorij XIII. expresse dicit posse comedi lacticinia cum Bulla in omnibus tẽporibus & Ieiunijs extra Quadragesimalia Ieiunia tantum. Subsumo. Sed Dominicæ non sunt Ieiunia Quadragesimalia, tunc enim non Ieiunatur. ergo &c.

17 Ratio posterioris est, quia in Bulla Vulgari translata ex latino dicitur: prædictos non posse cum Bulla comedere lacticinia, quo ad dies Quadragesimæ. Subsumo. Sed Dominicæ prædictæ, licet non sint Ieiunia, id est non sint dies, in quibus ieiunatur, sunt tamen Dies Quadragesimæ. Ergo, &c.

18 Huic

18 Huic autem rationi respondere potest Prior sententia, asserens, magis standum esse latinæ Bullæ originali, quam Vulgari in hoc casu, vbi non est Declaratio, sed dispositio pertinens ad substantiam Concessionis, excedens potestatem Commissarij. Quare Vulgaris est explicanda iuxta sensum Latinæ, atq; adeo per dies Quadragesimæ intellexisse Commissarium solos dies Ieiuniorum, qui sunt in Quadragesima, non vero Dies Dominicos, & quidem merito: nam dies Dominici sunt vltra dies Quadraginta, qui dies proprie sunt Quadragesima.

Nisi Sexagenarij sint. Vbi de Pueris alijsq; non obligatis ad Ieiunium Ecclesiasticum.

19 PRædicti, Episcopi, Regulares, Præsbiteriq; sæculares, si sint sexagenarij, possunt lacticinijs frui cum Bulla.

Sed Inquires Primo. Quinam sunt Sexagenarii? qui iam attigerunt Sexagesimum annum, necdum compleerunt, an, qui iam compleerunt? Breuiter, Annus Sexagesimus ad hunc effectum, debetne esse completus? an satis est Incompletus?

Respondeo: Ego quamuis sciam, ex Doctoribus citatis aliquos requirere completum, aliquos esse contentos incæpto, puto tamen cum his posterioribus, satis esse incæptum, atque adeo sufficere, siquis attigerit Sexagesimum. Non me mouent rationes, quæ asseruntur à prædictis. Respondere enim illis facile quis posset; sed ipsa verba Pontificis, non enim Pontifex in nostra Bulla vtitur illo modo loquendi (*Concedo hoc Priuilegium illis, qui Sexaginta annos habent*) qui modus loquendi varie in vtramq; partem explicari posset, sed dicit *Concedo hoc Priuilegium illis, qui sunt Sexagenarij*. At, qui attigit Sexaginta annos, licet non compleuerit, dicitur, & est sexagenarius, vt etiam pari modo dicuntur octogenarij, centenarij etiam ij, qui octoginta, centum attigerunt. Sexagenarius enim proprie, & latine dicitur ille, qui agit sexaginta annos, non vero qui iam egit, illosq; compleuit. Hæc est mea ratio. Adde, credibile valde esse, Pontificem voluisse indulgere prædictis, atq; hoc Priuilegium concedere, quando ex recepta iam consuetudine non obligantur amplius ad Ieiunium Ecclesiasticum; Sed

sum ex probabilissima opinione hi sunt illi, qui solum attigerunt sexagesimum. Ergo &c.

c Vterq; Sãch, & alij multi apud Leanda. de Prec. Eccl. tr. 5. d. 8. q. 17.

20 Inquires Secundo. Qui non obligantur ad Ieiunium, quales sunt pueri, puellæq; vsque ad vigesimum primum annum completum, & Pauperes mendici, qui non habent cibum sufficientem, quo refectionem semel facere possint, vt etiam Artifices, qui artibus laboriosis vacant, possunt ne iis diebus, quibus non ieiunant, comedere legitime lacticinia cum Bulla?

d Supra §. 2. n. 4.

Respondeo, Posse: Id quod d supra vniuersaliter dixisse me, memini. Ratio autem est eadem ibidem dicta, quia Bulla absolute id concedit, & non sub conditione ieiunandi.

21 Subinquires per hanc occasionem. Pueri, qui nõdum septimum attigerunt annum, indigent ne Bulla ad comedenda lacticinia?

Respondeo, Certum est non indigere, etiam ad comedendas carnes, si non sint rationis capaces, siue ante, siue post septennium: quia puer rationis impotens, vel non est subditus legibus, vel ab ipsis excusatur; Certum est item, indigere post septennium, si sint rationis capaces; quia iam sunt subditi legibus, vt alibi à nobis dictum est.

e In opus. de Cõm. ca. 4. §. 2. à n. 7.

Quæstio igitur solum superest de raro casu, quo puer ante septennium sit certo rationis capax. De quo dico, esse probabile, f non posse sine Bulla vesci lacticinijs, & item esse probabile, posse. Ratio, quod non possit, est, quia omnis, qui ratione vtitur, subijcitur legibus. Quod vero possit, est, quia Ecclesia, nisi quid amplius explicet, solum dirigere præsumitur suas leges ad eos qui cõmuniter sunt in ætate, in qua solet esse plena discretio, idest post septennium, non vero pro casu raro, & per accidens ante septennium.

f Multi ap. Io. Sanch. dis. 52. nu. 31. & Pasqual. de Ieiun. decis. 50. n. 2. & 5.

Quid si dubium sit, an vsu rationis puer polleat? Respõdeo. Tunc, g ante septennium, ne illum obliges ad prædicta Præcepta Ecclesiastica custodienda, quia possidet tunc ætas Infantilis, quæ libera est, vel excusatur à præceptorum ligamine, ac propterea non est à superueniente dubio liganda. At in septennio, vel post septennium, illum obliga, quia tunc ex communiter contingen-

g Multi ap. eosdem.

gen-

gentibus præsumitur, ratione vti. Ita vniuersaliter b Castrop. Quæ sententia cum certè sit, saltem; tutior, est à nobis amplectenda, quam etiam docet in simili Sanch. i

b Castrop. to. 1. dis. 1. de leg. p. 24. §. 3. n. 3

i Sanc. l. 6. Sum. c. 16. nu. 7.

§. V. De Priuilegio edendi lacticinia concesso ab Vrbano VIII. aliquibus ex prædictis exceptis.

1 VRbanus VIII. Episcopis, & Præsbiteris sæcularibus, qui sunt exclusi ab Indulto lacticiniorum per Bullam communem, illud concessit iisdem (non vero Religiosis) in hunc tenorem.

Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs inferioribus Prælatis, necnon Præsbiteris sæcularibus dumtaxat, vt Quadragesimali tempore (hebdomada tamen maiore excepta) ouis similiter, ac lacticinijs pro eorum libitu, vti, & vesci, indulgemus data eleemosyna per Commissarium Generalem taxanda.

2 Porro circa hanc Bullam (quam vocare solemus Bullam paruam, vel Bullam lacticiniorum) multa essent inquirenda, sed quia hæc est extensio Bullæ Cruciatæ, ea, quæ superius diximus, hic etiam dicta esse censendum est. Solum igitur aliqua ipsius propria sunt hic proferenda, Quare.

3 Inquires Primo. Quanta eleemosyna eroganda est pro hac Bulla? Respondeo. Commissarius Generalis sequentem taxam constituit. Memineris autem, Realem esse vnum tarenum monetæ Siculæ, grana quatuor, & eiusdem grani partem quartam.

Pro Episcopis &c. & Abbatibus Reales 24.

Pro Dignitatibus Canonicalibus Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiatarum Reales 8.

Pro illis, qui gaudent Portionibus, vel Portionum medietatibus & pro Beneficiarijs curam habentibus animarum; vel non habentibus, quorum reditus annuus sit scutorum trecentorum. Reales sex.

Pro habentibus Beneficium, Capellaniam, vel Portionem, quorum reditus annuus non minus sit, quam scutorum trecentorum, Reales sex.

Pro Clericis, & Præsbiteris sæcularibus Reales duos.

4 Inquires Secundo. Virtute huius Bullæ, quam quis

hic

hic recipit; vtrine potest lacticinijs extra Regnum &c. Respondeo *l* nequaquam, nam hæc Bulla cum sit extensio prioris, seu communis Bullæ, intelligitur cum eadem limitatione, qua illa est.

l Galleg. claus. 6. du. 53.

Inquires Tertio. Quando hic excipitur Hebdomada maior, excipitur ne etiam Dominica Palmarum? Respõdeo. Excipitur. Vnde, ex vi huius paruæ Bullæ, non possunt prædicti lacticinijs vesci ea Dominica. Nam cum qualibet Hebdomada cõstet septem diebus manifestum est, Dominicam includi in Hebdomada Dixi (ex vi huius paruæ Bullæ) nam, quia probabile est, cum Bulla communi licite posse comedi lacticinia à prædictis Personis exceptis, in Dominicis Quadragesimæ, vt supra diximus §. 4. num. 15. Ideo qui ex dictis personis illam communem habet, poterit *m* ex vi illius Bullæ ea comedere in dicta Dominica Palmarum.

m Galle. l. c. dub. 55. Trull. In Appen. n. 12.

6 Inquires Quarto. De quorum bonorum reditu intelligitur, quando, in taxa, Bonorum, annuorum, fit mentio? Respondeo, Bonorum Ecclesiasticorum, hoc est Bonorum, quæ quis habet ab Ecclesia, seu ratione Beneficij Ecclesiastici, deductis oneribus, quæ forte sint in illo Beneficio. Quare si quis habeat Bona Patrimonialia, vel propria industria conquisita, quantumuis pinguia: si tamen id, quod habet ratione Beneficij, Portionis, Pensionis &c. non accedat ad reditum annuum in prædicta taxa definitum eam maiorem eleemosynam dare pro hac parua Bulla non obligabitur. *n*

n Galleg. ib. d. 56. Trull. ibid. nu. 13.

7 Inquires Quinto. Si Episcopi, Abbates, vt item Dignitates Canonicales, pro quibus nõ fit mentio quantitatis bonorum Ecclesiasticorum pauca habeat, hoc est habeant bona Ecclesiastica non pertingentia ad annuum reditum scutorũ trecentorum, obligantur ne taxam 25. vel 8. Realium contribuere pro hac Bulla? Respondeo. *o* Obligantur, quia dum Commissarius taxauit eleemosynam pro his, non respexit ad reditus, sed solum ad Dignitatem. Addit *p* Gallegus, hos obligari ad prædictam taxam, etiamsi nihil habeant.

o Trullen. in exposit. huius Bull. paruæ nu. 14.

p Gall. claus. 6. d. 57.

8 Inquires Sexto. Coadiutor V. G. Canonici, vel cuiuscumq; Beneficiarij venit ne nomine Canonici, vel Beneficiarij, ita vt debeat dare eleemosynam constitutam

pro-

pro illis, quorum est Coadiutor?

Respondeo, Nequaquam quia Coadiutor non est vere Canonicus, vel Beneficiarius, habet enim solum Ius ad rem, non in re. vt notat Trullenc loco cit. n. vlt. lege id latius apud Gallegum; q qui id confirmat ex Suario, docente, Coadiutorem, viuente Proprietario, non esse Canonicum, licet habeat locum in stallo, & vocem in Capitulo, absente proprietario. q Galleg. ib. dub. 58.

9 Inquires Septimo. An qui vult frui Indulto huius Bullæ Lacticiniorum, debeat etiam sumere Bullam cõmunem? Respondeo, nequaquam; r quia id non requirit tenor Bullæ: & merito, hæc enim non dependet necessario ab illa communi; sed est noua declaratio, seu potius noua extensio, nouumque Priuilegium. r Bardi p. 2. tr. 3. cap. 2. sec. 8. num. 131.

10 Inquires Octauo. Prælati Superiores, V.G. Episcopi, si fuerint assumpti ad Episcopatum ex Religione, gaudent ne Priuilegio Lacticiniorum huius paruæ Bullæ? Ratio dubitandi est, quia eiusmodi Episcopus, qua Episcopus est, videtur gaudere hoc Priuilegio, at, qua Religiosus non videtur; quæ igitur qualitas ex his præualebit? Respondeo cum Trullench, s præualere qualitatem Episcopatus, atque adeo frui hac Bulla posse, quia dignius debet ad se trahere minus dignum. Confirmatur; quia licet, qui assumptus est ad Episcopatum à statu Religioso secum ferat Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quæ sunt de essentia status Regularis, tamẽ non fert obligationes ad cæteras obseruantias Regulares, quia illæ sunt pro statu, quo viuunt in Religione, vt signatè non ferre has obligationes, & abstinentias Regulæ docet Sanch. t Immo etiam si Religiosi Sancti Francisci de Paula habeant pro voto abstinentiam à Carnibus, & Lacticiniis, qui tamen ex illis assumuntur ad Episcopatum, vt etiam si quis ex iisdem eiciatur à Religione per legitimam eiectionem, illo voto nõ obstringuntur quia illud votum tametsi sit de essentia huius Religionis, est tamen solum pro statu, quo ibi viuunt. Ita discurrit u Bardi. Quoniam igitur Episcopus extra Religionem viuit non tenetur ex vi Religionis abstinere ab illis cibis, à quibus debent abstinere in Religione, & consequenter Bulla hæc parua ei prodesse poterit &c. s Trull. l. c. nu. 5. t Sanch. l. 6. Sum. c. 6. n. 15. u Bardi l. c. sect. 10. n. 132.

11 Cardinalis autem non Episcopus, qui sit Præsbiter à Religione ad Cardinalatum assumptus, non poterit hac Lacticiniorum Bulla gaudere, quia ex vna parte Religioso nulla fit concessio in hac Bulla; & ex alia nulla in eadem fit concessio meræ Dignitati Cardinalatus, vt patet ex tenore Bullæ. Quod si eiusmodi Cardinalis sit Episcopus, tunc non est mirum, posse gaudere; quia cuicumq; Episcopo hæc parua Bulla conceditur.

12 Denique Episcopi, siue Regulares, siue Sæculares, si sint mere Titulares, quia scilicet renuntiauerunt Iurisdictioni Episcopali, gaudere possunt hoc Indulto, quia adhuc retinent dignitatem Episcopalem. At vero si forte sint degradati, non gaudebunt, quia per Actualem degradationem amittunt omnia Priuilegia. Si quis autem renuntiauit, tum Iurisdictioni, tum Dignitati, nec posse gaudere putat a Bardi; quia tunc iam caret omni dignitate. Sed mihi difficilis est hæc Decisio, quia cum in eo semper remaneat Character Episcopalis, nunquam poterit se dignitate Episcopali spoliare.

a Bardi l. c. sect. 8. nu. 128.

13 Inquires Nono. Quando dicemus infra, in communi Bulla debere scribi nomen eius, qui illam sumit, eamque debere apud se retinere eo modo, quo ibidem explicabitur, id ne etiam est necessarium in hac parua Bulla? Respondeo, non esse simpliciter necessarium, docet Trullench, b quia id in hac Bulla, nec ab ipsa, nec ab eius Declaratore Commissario requiritur.

b Trullc. l. c. nu. 8.

CLAVSVLA NONA.

Item Prædicti Bullam sumentes, qui, diebus Ieiunio non suppositis, ad implorandum Diuinum Auxilium pro Vnione, & Victoria prædictis, voluntarium Ieiunium, vel si Ieiunare impediti legitime fuerint, aliud opus pium, arbitrio eorum Confessarij, vel Parochi, assumpserint, & simul pro Vnione, & Victoria prædictis preces fuderint, toties id fecerint, dicto anno durante, quindecim anni, & totidem quadragenæ de iniunctis, & quomodolibet debitis pœnitentijs misericorditer in Domino relaxentur; & insuper omnium precum, eleemosynarum, Peregrinationum, etiam Hierosolymæ, & aliorum bonorum

qua

quæ in vniuersali militante Ecclesia, & singulis eius membris fiunt, participes reddantur.

CAPVT NONVM.

Tertium Priuilegium de quibusdam Indulgentijs, & participatione bonorum operum.

SVB prædictis conditionibus duo hic conceduntur; puta, Indulgentiæ quædam peculiares, & Participatio bonorum operum Fidelium. Iam de Singulis.

§. I. *Quænam Indulgentiæ hic concedantur?*

1 SOlebant olim in Ecclesia (nam hodie in vsu non sunt) imponi delinquentibus diuersæ Pænitentiæ, iuxta diuersam culparum grauitatem, ad arbitrium Sacerdotis. V. G. Ieiunia, flagellationes, Inclusiones in Monasteria, & similes, vt habetur in multis Sacris Canonibus, qui ponuntur in fine Decreti post tertiam eius partem; & illæ quidem, quæ imponebantur, vt duraturę per Quadraginta dies V.G. vocabantur Quadragenæ, seu Quarantenæ; quæ V.G. per septem dies appellabantur septenæ, & sic de ceteris. Quando ergo ob Ecclesiæ benignitatem condonabatur alicui poenitenti poena ipsi iniuncta, quæ alias durare, vt dictum est, debebat per Quadraginta V.G. dies, dicebatur ei relaxari vna Quadragena; quando autem octuaginta dies, dicebantur ei relaxari duæ Quadragenæ, vt etiam, si per annum durare oportebat, vel per duos annos; dicebatur ei remitti vnius vel duorum annorum Pœnitentia.

2 Hinc facile iam intelligis, quid concedat Pontifex, dum in præsenti clausula dicit, accipienti Bullam, ac ieiunanti cum circumstantijs in ea designatis, relaxari quindecim annos, & totidem Quadragenas de Pœnitentijs ei iniunctis. Concedit enim ipsi remissionem debiti agendi pœnitentiam per quindecim annos, & totidem Quadragenas, seu Quarantenas dictum; quæ quidem Quarantenæ ascendunt (nisi in computatione fallor) ad dies ducentos, & nonaginta. Siue autem id ex-

plices,

plices tunc remitti de pœna Purgatorij pœnam prædicti anni, prædictorumq; dierum, siue tunc remitti de Purgatorij pœna, quanta tibi remitteretur si per illud tempus pœnitentiam in hac vita egisses, semper magnum erit beneficium. Vter autem ex his modis sit probabilior, vide apud Scholasticos, præsertim apud Suarium. c

3 Scito autem, quando dicimus, per Indulgentias remitti pœnam, nos intelligere remitti in foro Dei. Falsa enim est illa opinio, quæ dicit, per Indulgentias remitti solum pœnitentiam in foro Ecclesiæ, lege Suariū, d qui censet esse de fide, posse ab Ecclesia concedi Indulgentiam, vt per eam extra Sacramentum Pœnitentiæ remittatur pœna apud Deum, cum Christus Dominus absolute dixerit, (quemcumq; solueris super terram, erit solutus, & in Cælis.)

4 Quando autem dicimus *in foro Dei*, intelligimus solum remitti eas pœnas nostris peccatis debitas, quibus pœnis satisfacere debemus in foro conscientiæ. Quare si tu à tuo Prælato condemneris ad aliquam pœnam, siue spiritualem, vt sis V. G. suspensus per annum, siue temporalem, vt sis V. G. inclusus in Monasterio per similem annum, ab his pœnis non liberant te huiusmodi Indulgentiæ. Idem dic de Pœnitentiis, quas Summus Pontifex vel Pœnitentiaria tibi imponit, quando aliquid dispensat, per has enim Pœnitentias à Pontifice, vel Prælato impositas, non satisfacimus immediate Deo, ob nostras culpas, quarum satisfactiones respicit, vt diximus Indulgentia, sed immediatè Ecclesiæ.

5 His cognitis, Inquires Primo, quando Pontifex in nostra Bulla Cruciatæ dicit, Ieiunanti remitti dictos annos, & Quadragenas de iniunctis Pœnitentiis intelligitur ne, remitti solum de iniunctis seu impositis, an etiam de ceteris quomodocumq; debitis ab ipso Ieiunante. Respondeo. Licet Doctores, vt videre est apud Delugo, e discrepent quando Pontifex limitate dicit (de Pœnitentiis iniunctis) Aliqui enim dicunt comprehendi tum iniunctas, tum alio modo debitas, vt tenet f Suarez. Aliqui vero solum iniunctas, vt tenet g De Lugo; attamen in nostra Bulla non discrepant, seu certe discrepare non

c Sua. de Pœnit. disp. 50 sec. 5. præsertim n. 5.

d Idem l. c. sect. 2. n. 2.

e Delug. dis. 27. de Pœnit. sec. 2.

f Suar. l. c. sec. 3. n. 3.

g Delugo l. c. n. 11.

possunt; certum enim est remitti de vtrisq; quia sic clarè conceditur in Bullæ nostræ tenore ibi (*De inunctis, & quomodolibet debitis Pœnitentijs*.)

Inquires Secundo An possit Indulgentia huius clausulæ multoties acquiri; si multoties fiant, quæ in illa imponuntur? Respondeo, posse, siquidem hoc manifestè significat illud (*toties, quoties*.)

Inquires Tertiò: An per obtentam, vel obtinendam Indulgentiam possit Confessarius nullam Pœnitentiam imponere Pœnitenti vel Pœnitens impositam omittere, si Indulgentia fuit Plenaria, vel illam diminuere ad proportionem Indulgentiæ, si ea partialis fuit, qualis est hæc, quam in præsenti clausula explicamus. An inquam, possit ob illam rationem, quod iam per Indulgentiam Pœnitens satisfacit pœnæ sibi debitæ, propter quam solam satisfactionem imponitur Pœnitētia vindicatiua, de qua solùm hic loquutio esse potest: nam veram Medicinalem semper esse necessario exhibendam, nec à Pœnitēte omitti posse, iam scimus.

Respondeo, non posse omitti, sed semper esse exhibendam, docet Suarez. *h* Sed posse, concedit propter rationem iam dictam, aliisque, Delugo, *i* addens hanc esse sententiam communem Doctorum.

Ego, quamuis videam hanc communem sentētiam esse admodum ratione probabilem, de qua aliquid indicaui *l* in Methodo Confess. quia tamen ea supponit iam lucratum esse, vel lucraturum Indulgentiam, id, quod certe communiter non caret aliqua incertitudine propter multas conditiones, quæ requiruntur ad Indulgentias certo acquirendas: ideo in Praxi semper à Confessario iniungatur Pœnitentia in Confessione, & à Pœnitente adimpleatur: vt nimirum securi simus de adhibita satisfactione; & ita notat Bardi. *m*

h Suar. to. 4. in 3. par. d. 38. sec. 10. n. 10.

i Delug. de Pœnit. d. 27. n. 22.

l Method. expe. Cōf. l. 4. c. 1. à nu. 6.

m Bardi p. 2. tr. 4. cap. 1. sec. 3.

§. II. *Quænam Communicatio Operum hic concedatur.*

INter iustos cōstitutos in Ecclesia sub vno Capite Christo adesse Communicationem Operum, quam fatentur in Symbolo ibi (*Sanctorum Communionem*)

nionem,) de fide certum est; sed in quonam ea consistit?

Sane, non solùm cõsistit in influxu, quo Christus Dominus, tamquam caput in sua membra gratias impertit, & in Communicatione Sacramentorum omnibus Fidelibus communium; verum etiam in eo, quod quilibet iustus possit applicare sua opera, & de facto applicet, quando ei libet, in satisfactionem pœnarum, quas alij debent pro suis culpis; & itẽ, vt possit per sua bona opera impetrare, & de congruo obtinere pro alijs aliquod donum supernaturale, vel naturale, v.g. auxilium gratiæ, conversionem à malo statu, sanctitatem, bona temporalia, &c.

Quoniam autem hæc Comunicatio est omnibus Fidelibus communis, quid supra hanc concedit hic Bulla Cruciatæ? Nihil, Respondet Ludouicus n à Cruce, & Trullench, o sed eamdem cõmunicationem nouo titulo acquirendam.

n Lu. à Cruc. d.1.c.8.du. 14.n.12.

o Trul. lib. 1 in Bullam §.5.

Verùm probabilius esse debet, aliquid aliud concedi, quandoquidem adeo signate eam concedere Pontifex profitetur, & vt ex contextu patet, tamquam nouum Priuilegium.

Sed quodnam id aliquid est? Respondeo, si prius memineris opera cuiuscumq; iusti esse meritoria, impetratoria, & satisfactoria. Et quidem per opera, vt meritoria, quæ vocantur à Theologis meritoria de condigno, solum iustus fruct sibi operanti. At per opera impetratoria, quæ vocantur à Theologis merita de congruo, possunt Fideles impetrare, & mereri de congruo, tum pro se, tum pro alijs; hoc est mereri ex liberalitate conuenienti Deo aliquod beneficium sibi, vel alteri.

His in memoriam reuocatis, sic aliqui discurrunt, quoad satisfactionem. Petrus V. G. iustus ieiunet V. G. per diem, sane satisfacit pro aliqua parte pœnæ, quam fortasse adhuc debebat pro suis culpis, vel, si illud ieiuniũ applicet pro alijs, V. G. pro Paulo, valebit satisfactio talis Ieiunij pro pœnis debitis à Paulo. At vero si Petrus inueniatur, siue p alia similia opera siue per acquisitã Indulgẽtiã Plenariã nihil omnino debere pro suis culpis, & ex alia parte pro alio ipse non applicet, vel si applicet pro alio, hic alius sit incapax, puta, quia existit in mortali, vel est

in

in Gloria, vel est in Gehenna, tūc illa satisfactionis quantitas Petro superabundans ex prædicto Ieiunio, quæ ipsi non est necessaria quæq; Soli Deo cognita est, reseruatur in Thesauro Ecclesiæ, cuius solus Pontifex est distributor. Idem; ergo Pontifex per hoc Priuilegium Communicationis, de qua loquimur, concedit hoc Beneficium, vt illa satisfactio superabundans, antequam reponatur apud Ecclesiæ Thesaurum, participetur (secundum taxam, quæ à solo item Deo est præscripta & nota) ab eo, qui Bullā habens ieiunat cum circumstantiis explicatis.

Satisfactio autem dicta, quæ participabitur, erit illa, quæ superabundat in eo puncto quo habēs Bullam modo dicto ieiunat, vel fortasse etiam (vt tenet *p* Gallegus) erunt illæ satisfactiones omnes quæ erunt postea faciendæ, & non applicandæ, durante anno eiusdē Bullæ; quod certe, vt idem notat, *q* est magnum beneficium. Simile quid dici posset de impetrationis fructu, quod videre poteris apud Gallegum, *r* & melius apud Castropalaum. *s*

p Galleg. Clauf. 7. dub. 66.

q Idem ibid. dub. 59.

r Galleg. l. c.

s Castrop. de Bulla disp. vn. c. 1. n. 5.

Hæc explicatio, quam affert Bardi de Bulla p. 2. tr. 4. cap. 2. sec. 1. n. 7. solum illud habet boni, quod alia melior non occurrit, nam ceterum gratis videtur conficta. Ego autem potius dicerem, dari quidem eiusmodi communicationem per Bullam, quandoquidem sic expresse conceditur à Pontifice, sed quæ nam sit, ignorari, donec Deus dignetur per aliquem, qui ipsi placuerit, declarare.

§. III. *Sub quibus conditionibus prædicta concedantur.*

1 PRimo, sub Ieiunio, vel, te non valente ieiunare, sub opere tibi commutato à Confessario, vel Parocho. Secundo, sub oratione fundenda pro vnione Principum Christianorum contra Infideles, & pro victoria contra eosdem. Non posse autem hæc opera fieri per alium, ad hūc effectum, videtur manifestum: nam, ex modo loquēdi Pontificis, imponuntur, vt Personalia.

2 Iam vero quoad Ieiunium, illud debet esse voluntarium, vnde non valet adhūc effectum Ieiunium ex pœnitentia tibi à Cōfessario impositum, nec Ieiuniū ex Præcepto Ecclesiæ. Scio, Ludouicum à Cruce sustinere, Ieiunium Quadragesimæ sufficere, idq; ex præsumpta volun-

t Lud. à Cr

Summi Pontificis, qui non est censendus toto illo Quadragesimæ longo tempore, velle Fideles priuare his Indulgentijs; Scio inquam, hoc, sed assentire non possum; quia vbi verba disponentis sunt clara, non est locus præsumptioni; at, quid clarius, quam illud; (*diebus Ieiunij non suppositis.*)

3 Maior difficultas est, an satis sit Ieiunium ex Voto. Bardi *u* cum alijs putat, non sufficere, Gallegus *a* autem, sufficere; quia Pontifex excludit Ieiunium, præcepto non suppositum; & vult, vt sit voluntarium; at Ieiunium ex Voto non est Ieiunium ex præcepto; & est maxime voluntarium, atque ex deuotione vouentis. Non mihi displicet hic discursus.

u Bardi p. 2. tr. 4 cap. 3. sec. 1. n. 3.

a Galle. l. c.

4 Præterea Commutans prædictum Ieiunium ijs, qui sunt impediti, non potest esse alius, nisi vel Confessarius explicatus supra c. 8. §. 1. n. 3. vel Parochus: & quia dicit Pontifex (eorum arbritrio) arbitrium autem in Iure semper debet esse rationabile; ideo commutatio debebit fieri prudenter iuxta aliquam proportionem ad Ieiunium, spectata qualitate Personæ.

5 Prædictus *b* Gallegus sustinet, Ieiunium hoc non posse cõmutari ad hunc effectum in orationẽ, sed debere commutari in aliud opus bonum pium distinctum ab oratione, aitq; errauisse Rodriquez, cum dixit posse in Orationem; quia (inquit Gallegus) Pontifex vult duo opera, et non solum Orationem. Certe ego puto, id tutius saltem esse, sed non video, vnde, ita opera duo distincta exigat Pontifex, vt non possit Ieiunium per replicatam Orationem compensari.

b Galleg. lo. c. du 65.

6 Illud deniq; hic concedo, quod concedit Castropalaus *c* nam si quis ex aliqua caussa infirmitatis, laboris, vel ætatis à præcepto excusaretur, poterit Ieiunare ad hunc effectum valide; quia iam illi eiusmodi Ieiunium est voluntarium, & supererogationis.

c Castrop. l. c. p. 5. n. 2.

7 Secundo, quoad Orationem fundendam, nihil esset explicandum cum in tenore Bullæ, quæ ad hanc pertinẽt, sint clara, nisi Rodriquez *d* cum Castropalao *e* scrupulum quondam induxisset. Dixit enim hanc Orationẽ debere esse externam seu vocalem, nec sufficere solam mentalem; quia Pontifex (inquit Rodriquez) quando

d Rodriq. in Add. Bull. §. 7.

e Castrop. l. c. n. 3.

præ-

præcipit opera satisfactoria, requirit externa, & visibilia. Verum puto, satis superq; esse, mentalem, quia quando Pontifex vult vocalem Orationem illam explicat: iniungendo Rosarium V.G. Septem Psalmos, Litanias, &c. Quod autē assumit Rodriquez, gratis assumit. nos enim dicimus, quamuis Oratio vocalis sit magis proportionata visibili Ecclesiæ, non tamen semper eam esse necessariam, cum Pontifex possit concedere Indulgentiam se conterenti V. G. & sæpe solet eam concedere dicenti, IESV Si in corde, si ore non potest. Lege Suarium. f

f Suar. to. 4. in 3. p. d. 52. sec 5. à n. 5.

8 Scito deniq; hic duo. Primo, ad lucrandam hanc Indulgentiam, satis esse illam eleemosynam, quæ datur in acceptione Bullæ, quia aliam non requirit Clausula hæc, vt notat Gallegus. g

Secundo, satis esse non valde longas preces, sed id distinctius dicam mox cap. 10. §. 2. n. 4.

g Galleg. Clauf. 7. d. 60.

CLAVSVLA DECIMA.

ITem, qui, dicto anno durante, in singulis diebus Stationum almæ Vrbis, quinq; Ecclesias, seu Altaria, seu, in illorum defectu, quinquies vnum altare deuotè visitauerint, precesq; ad Deum pro Vnione, & Victoria prædictis fuderint, omnes, & singulas Indulgentias Stationum intra, & extra muros prædictæ Vrbis, tam pro se, quam, per modum suffragij, pro defunctis, pro quibus visitauerint, consequantur.

CAPVT DECIMVM.

Quartum Priuilegium. De Indulgentijs Stationum, quas concedit Bulla.

1 VIsitantibus Ecclesias Almæ Vrbis Romæ cōceduntur variæ Indulgētiæ, quarum aliquæ, quæ conceduntur ijs, qui visitauerint hanc, vel illam designatam à Summo Pontifice Ecclesiam, sunt solenniores, vocanturq; proprio vocabulo, Stationes, quia, vt Indulgentiæ eæ acquirantur, itur ad standum ibi, & ibidem orandum.

Has ergo Indulgentias Stationum, non autem alias,

quæ

quæ alijs titulis conceduntur in alijs Ecclesijs, concedit nunc in Bulla Pontifex si illi, qui Bullam acceperunt, sequentes conditiones, quas statim explicabimus, ponant.

32 Et quidem singulis quibuscumq; diebus anni esse Romæ dictas Stationes, & ibidem præter alias aquiri Indulgētiam Plenariā, notat Gallegus *h* & Castropalaus *i*.

§. I. Quinque Ecclesias, vel Altaria visitauerint.

1 NOmine Ecclesiæ venit locus Deo dicatus, authoritate publica Episcopi erectus, ad Missā, diuinaque Officia celebranda. Altaris autem nomine, venit locus ille, seu illa mensa firma, lapidea, vel lignea, super qua exhibetur sacrificium. Nam propterea Altaria quædam in Plateis, vel Congregationibus, vel locis similibus, vbi sacrificare non conceditur, à nomine Altaris hic excluduntur.

2 Rursus licet Oratorium Priuatum, in quo, ex peculiari concessione Pontificis, Missa celebratur in domo priuata; dubitetur, an ad hunc effectum comprehendatur sub nomine Ecclesiæ docēte Diana *l* ac Trullench *m* comprehendi, negante autem Gallego *n* tamen eius Altare hic per omnes comprehenditur sub nomine Altaris, quia sine controuersia habet omnia requisita ad verum Altare.

3 Iam vero cum Pontifex eiusmodi visitationem concedat sub disiunctione, Ecclesiæ, vel Altaris, puto *o* esse certum, te lucrari has Indulgentias, si visites quinque Altaria vnius Ecclesiæ, quamuis in tuo Oppido plures adsint Ecclesiæ.

4 Propter eamdem disiunctionem puto *p* te ad libitum posse visitare tria V. G. Altaria vnius Ecclesiæ, & duo alterius, vel contra, quamuis in vtraque plura extent Altaria. Sed.

5 Inquires Primo. Altare, in quo actu non adest illud, quod vocamus Portatile seu Altaretum, aptum ne est ad hunc effectum, de quo loquimur?

Respondeo, esse probabiliter aptum quia satis est, si illud sit ex se Altare, & ex licentia Superioris, aptum ad Sacrificium; secus, si non adsint duæ vel tres Tobaliæ, neque

h Galleg. Claus. 8. dub. 70.
i Castrop. de Bull. p. 5. n. 9.
l Dian. p. 5. tr. 12. resol. 43.
m Trull. l. 1. de Bull. §. 6. dub. 12.
n Galleg. c. 8. dub. 73.
o Trull l. c. dub. 2.
p Lud. à Cr. d. 1. cap. 8. du. 13. n. 1. alijq.

neq; sufficeret. Afferri pro hac Resolutione posset q Rodriq; qui docet, si in aliqua Ecclesia sit aliquod Canonicum impedimentum, ob quod ibi celebrari legitime nequeat, esse aptam, vt ad hunc effectum lucrandi Indulgentias Bullæ, visitetur: cum sufficiat locum esse Sacrum authoritate Episcopi, & deputatum ad celebrandas Missas.

q Rodrib. In add. ad Bul. §. 8. n. 23.

6 Quod si ponas, siue Altare Oratorij Priuati iam esse redditum profanum, siue Altare Ecclesiæ à Ministris redditum omnino ineptum ad Sacrificium per partialem V.G. vel totalem destructionem; non est mirum, si tunc illud excludamus, quia, vt sic, non retinet essentiam, vt ita loquar, Altaris.

7 Inquires secundo, si forte in aliquo Oppido non inueniantur quinque Ecclesiæ, nec vna cum Altaribus quinq; sed cum vno tantum Altari, quid faciendum?

Respondeo. Tunc profecto concedit Summus Pontifex, satis esse, si visitetur vnum Altare quinquies.

8 Hinc, si alicubi existas, vbi solum sit Oratorium priuatum cum vno Altari, poteris cũ fructu huius Priuilegij quinquies visitare dictum Altare; iam enim illud est verum Altare, vt dictum est modo.

9 Quid si alicubi existam, vbi sunt quinq; Ecclesiæ, vel vna cum quinque Altaribus, sufficiet, si vnum Altare quinquies visitem?

Respondeo. Nequaquam sufficere, quia Priuilegium visitandi quinquies vnum Altare, conceditur dumtaxat, quando desunt quinque Ecclesiæ, vel quinque Altaria.

10 Et nota cum Henriquez r defectum quinque Altarium non satis esse, si sit in ea Ecclesia, quam tu eligis visitandam; sed requiritur, vt eiusmodi defectus adsit in toto Oppido.

r Hériq. l. 7. c. 10. n. 1.

11 Inquires Tertio. Si ego habens Bullam detineor aliquo impedimento, vnde nequeam visitare quinque Ecclesias, nec quinque Altaria, potero ne cum fructu visitare quinquies vnum Altare, ad quod possum forte me conferre? Eiusmodi certe sunt Moniales, quæ non raro vnico gaudent altari in sua Ecclesia; eiusmodi sunt in carcere inclusi, eiusmodi infirmi, eiusmodi, qui graue malum ab inimico V.G. timent, si obeant per Ecclesias.

12 Respondeo. Si prædictis suppetat copia vnius Altaris, posse illud cum fructu huius Indulgentiæ quinquies visitare, probabiliter docet Bardi. s Et ratio quidem nequaquam est, quia non debemus præsumere, Pontificem velle excludere ab his Indulgentijs plures, qui dictis impedimentis sine sua culpa detinentur, non est, inquam, hæc ratio, quia non facile præsumo extensionem, quando nullum est verbum in Priuilegio, quod extensionem insinuet: sed ratio est, quia in tenore huius Priuilegij sunt illa verba (In illorum defectum) quæ certe satis verificari videntur non solum quando defectus est ex parte Ecclesiarum, vel Altarium, verum etiam, quando est ex parte habentium Bullam, siquidem personis vere impeditis vere deficiunt illa quinque Altaria.

s Bard. p. 2. Tr. 4. ca. 4. sec. 4. n. 44.

13 Inquires Quarto: Dum quis visitat quinque Altaria in eadem Ecclesia, satis facit ne, si ex eodem loco sine mutatione situs ea visitet? Quid Secundo, si sine dicta motione visitet quinquies idem Altare?

Respondeo: Dum visitas quinq; Altaria, certe securius est, si dum fundis preces, facias aliquem corporis motum versus illud Altare, ad quod preces porrigis: secus, ea visitatio non videretur esse quintuplex, sed vna. Dum item visitas vnum Altare quinquies (quæ est secunda quæstio) securius etiam erit, si prima visitatione, hoc est, prima oratione finita, caput V. G. inclines, vel si es genuflexus, surgas, & iterum genuflectas, & sic facias in singulis, vt nimirum appareant, & quidem sensibiliter, esse plures visitationes. Ita t Trullench. & Gallegus. u

t Trullẽ. l. 1. §. 6. d. 2. n. 4.

u Galle. l. 5. d. 75. & 79.

14 Dixi (securius) nam ceterum probabile est, sufficere corde moueri, hoc est mente distinguere vnam visitationem ab alia. Ita Diana a pluresque b alij allati à Gallego.

a Diana p. p. tr. 11. res. 102.

b Sà Bonac. Azor. Lud. à Cr. Vill. ap. Galleg. dict. du. 79.

15 Inquires Quinto, Si quis inueniat Ecclesiam plenam ob multitudinem ad illam confluentium, satisfacit ne, si quinque Altaria visitet, stãdo pro foribus Ecclesiæ? Quid Secundo, Si Ecclesia sit clausa?

Respondeo, Si sit clausa non puto sufficere, si stans foris, visites, quia vere illud non est visitare Altare: Esset fortasse visitare Ecclesiam, sed non, vt dico, visitare Altare. Sicut non sufficeret tunc tu esses moraliter præsens

sens Missæ, quæ in huiusmodi Altari celebratetur.

16 At si sint apertæ fores, & tu ob multitudinem ingredi in Ecclesiam non posses, certo sufficiet ibi orare, non solum pro visitanda Ecclesia, verum etiam pro visitando Altari, qui sit in prospectu; quia tunc tu facies vnum cum tota multitudine, quæ tota dicitur moraliter præsens illi Altari, sicuti etiam præsens ibidem dicceteris ad satisfaciendum Præcepto de assistentia Sacri die festiuo.

17 Quod si Altare seu Altaria in prospectu tuo non sint, non sufficiet inde orare (quidquid dicat esse probabile, quod scilicet sufficiat, Gallegus) c quia tunc non esses Altaribus moraliter præsens. Ita Trullench. d

c Gallég. l. c. dū. 77.

d Trull. l. c.

18 Quod certe idem esset, si vacua Ecclesia tu visitares Altaria, quæ non videas, quia V. G. sint in Capellis intro sita, quare tunc non sufficeret ea, modo dicto, visitare; quia ijs non es moraliter præsens, vt non sufficeret e ad assistendum Sacro pro obligatione præcepti.

Immo idem dicendum est, si, vacua magna Ecclesia V. G. S. Petri Romæ, tu orares ad Altare, quod sit in tuo prospectu, sed notabiliter longe distanti. Quis enim tunc diceret hominē in ianua dictæ vacuæ Ecclesiæ consistenti esse Altari maximo moraliter præsens?

e Lege lib. 4 nostri Decal. c. 2. §. 1. à n. 11.

Non ita si est plena Fidelium orantium, quia tunc omnes faciunt vnum moraliter, vt dictum est.

§. VI. *Deuote Visitauerint.*

1 DEuote, inquit, quare licet in alijs dispositionibus, ubi non ponitur hæc vox (Deuote) visitatio Altaris venialiter peccaminosa, V. G. cum vana gloria, vel ex vana gloria sufficeret ad ponendam visitationem requisitam in illis Dispositionibus, de quo tamen est controuersia inter Doctores, quæ legi apud Bellarminū f potest; tamen in casu nostro, saltē longe tutius, debet esse, sine vllo peccato visitare, visitare enim Altare cum inani gloria, vel cum immodestia, vel confabulando, vel ad finem aliquem, quamuis venialiter non bonum, deuote certe visitare non est.

f Lib. 1. de Indulg. c. 3. q. 2.

2 Præterea, quia Pontifex dicit: *Sumentes Bullam*

tauerint, ideo hæc visitatio non potest exhiberi per alium, est enim opus iniunctum Personæ.

3 Et duo quidem debet præstare Fidelis in hac visitatione. Primo, habere intentionem saltem virtualem visitandi ob finem à Pontifice requisitum. Secundo debet orare pro rebus ab eodem præceptis atq; præscriptis, nempe pro Vnione & Vittoria prædictis. sufficere autẽ si oret pro intentione Pontificis; mihi certum est. id enim iam est orare pro prædictis. Satis item esse orationem mentalem, diximus in simili supra, *g* licet addam (vt aduertit Gallegus *h*) tutius esse si addatur aliqua vocalis oratio.

4 Si breuis, seu exigua sit oratio, re diminutam, & orationi propotionatam Indulgẽtiam lucrari, putat idem Gallegus *i* in simili, citatq; pro se Nunum. Profecto tutius erit notabilem Orationem fundere, ad minus quinque Pater, & Aue, verum qui recitaret tantummodo vnum Pater, & Aue, non condemnarem, quia iam ponit, quod Pontifex præscribit, puta Visitationem Altaris cum precibus. Et ita tenet Castropalaus, *l* docens sufficere Orationem minimam.

g Sup. c. 5.
h Galleg. l. c. du. 81.
i Galleg. c. 7. dub. 61.
l Castrop l. c. de Bulla p. 5. n. 3.
m Trull. §. 6. cit. dub. 3. n. 2.
n Galleg. l. c. du. 8. citans S. Anton. Paludan. Cordub. Nauarr.
o S. Tho. in add. ad 3. p. q. 25. a. ad 4.
p Lud. à Cruce d. 1. de Bulla c. 8. du. 13. n. 10.

§. III. *An pluries possint hæ Indulgentiæ Stationum acquiri, repetendo, visitationes, & preces.*

1 POsse, sustinet Trullench. *m* & probabile putat Gallegus, *n* quia quando Pontifex absolute & sine restrictione Indulgentiam concedit facienti opus aliquod, potest ea toties acquiri, quoties opus illud repetitur. Accedit, Priuilegium Indulgendi, cum non sit in vllius præiudicium, ample esse Interpretandum.

2 Sed profecto ipsa Fidelium praxis, qui semel sumpta Indulgentia vni diei addicta, ii non solent eodem die iterum eandem sumere, ostendit, Intentionem Pontificis non esse, eiusmodi iteratã acquisitionem cõcedere. Non ita, si Indulgentia addicta tempori nequaquam sit, quales sunt Indulgentiæ affixæ Sacris numismatibus, tunc enim ipsi iidem Fideles pluries opera iniuncta repetunt, quo pluries illas Indulgentias acquirant, vt in simili habent S. Thomas, *o* & Ludouicus à Cruce *p* cum alijs.

Ratio autem disparitatis est illa, quia quando addicta uni tempori est Indulgentia, pro una vice in eo tempore concessa videtur, at quando nulli tempori est addicta, non videtur determinata ad vicem unam.

3 Confirmatur, quia hic non acquiruntur nisi Indulgentiae Stationum Romae, quae sunt, durante uno tantum die Ecclesiastico, idest à primis Vesperis usque ad Occasum diei sequentis. At certe determinatio temporis tam breuis ostendit (ut ex Suario notat Castropalaus q) intentionem Pontificis esse, ut singulis diebus una vice acquirantur, siue de die, siue de nocte exhibeatur visitatio, altero nimirum dante locum alteri ex multis illuc confluentibus.

q Castrop. de Bulla p. 5 n. 1

§. IV. An hae Indulgentiae Stationum applicari valeant pro Defunctis.

Posse has Stationum Indulgentias applicari pro Fidelibus Defunctis ex vi Bullae, nimis est certum, quia id nimis manifeste conceditur in tenore Bullae; dummodo ipsi iidem Fideles Stationes dictas visitent ex intentione pro Defunctis.

Hoc autem non intelligitur, quasi tu, qui Bullam sumis, Stationes, seu Ecclesias, vel Altaria visitas concedas ipse Indulgentias Defuncto, quia Fidelis homo potest quidem sui bonum opus alteri concedere, quoad satisfactionem, & impetrationem, nullo tamen modo Indulgentias; si quidem Indulgentia est applicatio Thesauri Ecclesiae, cuius distributio uni Summo Pontifici conuenit; sed intelligitur ipso Summus Pontifex posita aliqua conditione, tuaque voluntate, cum operibus requisitis concedere Defuncto Indulgentiam.

3 Atque hinc sequitur, licet dum quis est in statu peccati mortalis nihil possit satisfacere, vel impetrare pro aliis, sicuti non potest pro se, quia est Dei inimicus, valde tamen probabiliter potest per Indulgentiarum satisfactionem Defunctis prodesse. Et Castropalaus r quidem vocat communem sententiam, fructuose applicari Indulgentiam Defuncto ab eo, qui est in statu peccati mortalis, ut etiam satisfactionem Missae. Ratio autem

r Castrop. de Bulla p. 12.

ducitur

ducitur ex prædictis; quia nimirũ homo dumtaxat ponit conditiones requisitas à Pontifice, & à Christo Domino, at Pontifex, & Christus Dominus est deinde, qui impertit Defuncto Indulgentiarum, & sacrificij fructum adergo D. Thom.

5 Atque etiam inde fit, vt nisi Pontifex dicat, se Indulgentiam ita Fidelibus concedere, vt possit ea applicari pro Defunctis, non poterunt Fideles applicare: quia cum ille, qui vere dat Defuncto Indulgentiam, sit ipse Pontifex, si is non dicat, concessam Indulgentiam posse pro Defunctis applicari, nihil quoad eam conducet sola Fidelium applicatio.

D.Th. l.4. sen dist. 20 qu. 1. ar. 5. questiúc. 3. seu in add. ed 3. p. q. 27. ar. 3.

CLAVSVLA VNDECIMA.

I*Tem quo omnes, & singuli prædicti purius ad Deum preces effundere, & efficacius diuinum auxilium implorare possint, conceditur, vt possint eligere quemcumque Presbyterum Sæcularem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum etiam censurarum etiam Sedi Apostolicæ, & in Bulla Cœnæ Domini reseruatorum, & reseruatarum plenariam Indulgentiam, & remissionem semel in vita, & semel in articulo mortis. Aliorum vero Sedi Apostolicæ non reseruatorum, aut reseruatarum toties, quoties, confitebuntur, Absolutionem, & remissionem mediante salutari pœnitentia, secundum culparum indigentiam obtinere: dummodo, vbi necessaria erit, per ipsos, vel, dato impedimento, per Hæredes, aut alios satisfactio fiat.*

NOta Gregorium XIII. concessisse, vt Priuilegijs in hac clausula contentis, possit quis iterum cum secunda Bulla frui, sed non tertio, vt infra distinctius explicabimus.

Porro clausula hæc duo continet Priuilegia, quæ sunt Quintum, & Sextum in ordine, de quibus sigillatim sua propria Capita iam instituo.

CA-

CAPVT VNDECIMVM.

Quintum Bullæ Priuilegium circa Absolutionem à Reseruatis.

1 QVi Bullam Cruciatæ sumpserit, potest, durante anno, eligere Confessarium ex approbatis ab Ordinario, per quem Confessarium absolui possit pro foro interno ab omnibus casibus, & censuris, satisfacta parte; & quidem, toties, quoties, à reseruatis Episcopis, à reseruatis autem Pontifici (excepta semper hæresi) semel in vita & semel in periculo mortis; atque ab iisdem Pontificiis iterum, si secundam Bullam sumpserint, non vero tertio, si tertiam, modo, quando delicta sunt deducta ad forum contentiosum, cautiones mox dicendæ §. 6. adhibeantur.

Hoc Priuilegium, quod sane magnum est, explicui *r* quidem alibi. Sed nunc in proprio loco per partes suas sic explicamus, seu iterum recudimus.

r Lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. à n. 11. & Trul. de Casib. reser. c. 12. §. 9.

§. I. *Explicatur illud ex approbatis ab Ordinario.*

1 SI in Bulla aliqua, vel Rescripto quocumque, vt certe in Iubilæo sæpe vidimus, dicitur, posse Fidelem, cui fit concessio, absolui, seu dispensari à quocumq; Confessario, sed addatur (*approbato ab Ordinario loci*) non est mihi dubium, requiri approbationem Episcopi, seu Ordinarii illius Diœcesis, quamuis non natus, vbi fit confessio, nisi forte limitetur, hoc vel simili modo (*à suo Ordinario, vel ab Ordinario sui loci*) tunc enim seruanda esset limitatio.

2 Dubium ergo solum est, quando absolutè dicitur *approbato ab Ordinario*, vt certe dicitur in Bulla Cruciatæ, de qua noster præsens est sermo. Nam cum sic non appareat, à quo Ordinario procedere debeat approbatio, quærendum est, quisnam Ordinarius per hæc verba designetur.

3 Pugnant, loquendo de dicta Bulla paribus armis vtrinque Doctores. Non pauci aiunt, sufficere, si in Sa-

cerdote adsit approbatio cuiuscumq; Ordinarij, siue loci, siue ipsius Confessarij, siue Penitentis legitime collata, etiam si dictus Sacerdos alio suum domicilium transferat & ex Indiis V. G. huc accedat; modo ipsa Approbatio nondum spirauerit; nam si spirauit, dicam mox.

Ratio potissima huius sententiæ est; quia nihil amplius requirunt illa Bullæ Cruciatæ verba: *Ex approbatis ab Ordinario*, dum aliud non addunt. Ita tenet Henriquez Valer. Tho. Hurtad. Tho. Sanch. Diana, alijq; quos ego cito *Lib. 5. de Pænit. c. 5. §. 4. à n. 13.*

3 Semper autē notetur illud (*legitime*) in hac sententia; id quod explicatius intelliges ex sequēti Decisione.

Ordinarius V. G. Messanensis potest ne valide approbare Sacerdotem fixe commorantem in alia Diœcesi V. G. Panormi, adhoc, vt sit eligibilis per Bullam Cruciatæ à Ciuibus Panormitanis, vti etiam, vt sit eligibilis à quibuscumq; alijs Christi Fidelibus?

4 Ita nonnulli putant, quia hic iam erit Sacerdos approbatus ab Ordinario, id quod solum requirit Bulla, esto ille, qui approbat, non sit Ordinarius loci, nec Pœnitentis, nec Confessarij.

5 Verum id nulla ratione sustinendum est. Nam Tridentinum & Bulla & Rescripta, quando requirunt approbationem Ordinarij, loquuntur de approbatione, quæ legitime, & secundum iura conferatur. At secundùm quam legem Ordinarius Messanensis potest Sacerdoti Diœcesis alienæ concedere approbationem, solum vt sit ab omnibus eligibilis per Bullam? hoc vere non esset approbare pro Confessionibus; sed dare dicto Sacerdoti facultatem, vt possit per Bullam eligi, quod est extra Episcopi potestatem. Approbet ergo huiusmodi Episcopus dictum Sacerdotem ad excipiendas Confessiones ouium suæ Diœcesis Messanensis (quod iure posse ab ipso fieri, non dubitamus, quia potest pro suis ouibus vndecumque conuocare Confessarios) siquidem tunc, quia eiusmodi Sacerdos legitime erit approbatus ad Confessiones, erit consequenter iuxta hanc primam sententiam eligibilis ab omnibus per Bullam.

6 Iam vero plures negant, sufficere vnam approbationem, quamuis legitimam cuiuscumque Ordinarij vt quis

quis per Bullam eligi in Confessarium queat. Ita Suar. Vasq. De Lugo, Layman aliijq; ibidem à me citati.

Ratio huius secundæ sentẽtiæ potissima hæc est, Summus Pontifex in hac Bulla Cruciatæ, dum postulat Confessarium approbatum, profitetur, velle se conformare dispositioni Concilij Triden. Sed Tridentinum requirit approbationem Episcoporum in singulis Diœcesibus, vt nos diximus [u] alibi, ergo etiam eamdem requirit in Bulla Pontifex.

[u] Lib. 5. de Pœnit. c. 5.

7 Huic tamen Rationi sic respondere posset Prima sententia. Pontifex in Bulla Cruciatæ dum postulat Cõfessarium approbatum, profitetur se conformare cum dispositione Tridentini in substantia approbationis; vt scilicet Confessarius sit legitime approbatus, conceditur. In alijs, & præsertim in multiplici approbatione, negatur.

Neque gratis id negatur: Quando enim Pontifex in dandis similibus Priuilegijs vult, in multiplici approbatione se conformem reddere dispositioni Tridentini, id explicite facit, apponendo illud *ab Ordinario loci*, vel quid simile. ergo, cum in Bulla non sic se explicet, certe in approbatione illa multiplici conformem se reddere Tridentino non intendit.

8 His ita explicatis pronuntio nihilominus, vtramq; sententiam esse probabilem.

9 Si quis quærat: Secundam sententiam sectantes, cuius Episcopi approbationem requirunt?

Respondeo. Varij varios. Vasqu. [a] aliijq; citati à Bossio requirunt approbationem Episcopi loci, in quo fit confessio, Laymã, alijq; apud [b] Auersam, Approbationẽ Episcopi Pœnitentis, illius scilicet, qui debet absolutionem recipere. Suarez [c] cum De Lugo, & Sanchez requirunt approbationem Episcopi Sacerdotis, puta illius, qui excepturus est Confessionem, atque absolutionem collaturus.

[a] Boss. de Inhabil. c. 3. c. 2. n. 209.

[b] Auers. q. 16. de pœnit. n. 29.

An sufficiat pro Bulla Approbatio, quæ cessauit.

10 AN Confessarius, cui legitime spirauit, vel à quo legitime reuocata est approbatio, possit eligi per Bullam? Idem quæritur de Parocho, à quo forte ablata est Parochia.

11 Respondeo negatiue cum Castropalao; [d] solum enim est eligibilis pro eo tempore, quo durat Approbatio.

[c] Sanc. l. 3. matr. disp. 29. n. 2.

[d] Castrop. de Bull. p. 8. §. 1. n. 5.

tio. Ratio est, quia Priuilegium Bullæ concedit, eligi posse Sacerdotem approbatum; & sensus videtur esse, vt sit actu approbatus, Atqui is, cui illa cessauit, non dicitur amplius actu approbatus, sicuti excommunicatus, qui est iam absolutus, non dicitur amplius excommunicatus. Adde inconueniens, quod mox dicam n. 15.

Illud ergo *Approbatus* non est participium præteriti temporis quasi, qui fuit approbatus, sed est nomen concretum, quod requirit formam approbationis actu moraliter adesse; hoc est, eam non fuisse reuocatam.

12 Aliqui cum Acosta, & ex parte Rodriquez apud Castropalaum l. c. & Marco Serio e in Bullam Cruciatæ dicente id esse probabile, concedunt, contendentes sufficere fuisse semel approbatum; quamuis fuerit pro limitato tempore approbatus, quo elapso; non fuit ex legitima caussa reprobatus. quam sententiam refert, & non reiicit Castropal. l. c. Illum lege: nam, quia in praxim deducere hanc sententiam nec volo, nec audeo, satis habeo, illam tibi breuibus innuisse.

e Mar. Ser. in Bull. Cruc. hic.

An sufficiat pro Bulla, limitata Approbatio.

13 QVi est approbatus limitate pro mulieribus non pro viris, pro rusticis, non pro mercatoribus &c. Potest ne ex priuilegio Bullæ, vel similis Rescripti eligi ab omnibus illimitate?

14 Respondeo cum Suarez f, alijsq; (quos alibi ego g cito) nequaquam. sed solum pro illis, pro quibus est approbatus. Ratio est; quia supra diximus, eligibilem per Bullam debere esse legitime approbatum, at hic respectu illorum, à quibus excluditur, approbatus legitime non est.

f Suar. disp. 28. de pœnit. sec. 7. n. 3.

g Lib. 5. de Pœn. c. 5. §. 4. n. 29.

15 Scio non paucos cum Diana, alijsq; à me ibidem citatis concedere, posse ab omnibus illimitate, quia verificatur (aiunt) illum esse aliquo tandem modo approbatum; neq; enim Bulla distinguit, an debeat esse approbatus illimitate, an limitate; sicuti approbatus ab Episcopo pro sua Diœcesi potest dici limitate approbatus, & tamen prima sententia modo allata probabiliter sustinet, posse hunc illimitate eligi.

16 Video argumentum vrgere, sed non conuincere, etiam video. Nam inconueniens quod sequitur, ostendit

dit, sententiam hanc non esse probabilem. Sic enim Sacerdos approbatus pro vna fœmina, vel pro vno puero esset eligibilis per Bullam pro tota Diœcesi, imo, in prima sententia, pro toto orbe; ex quo inconueniente colligimus, non posse præsumi, Summum Pontificem id voluisse concedere.

17 Simile inconueniens eueniret in eo, qui fuisset approbatus per vnum, vel per alterum diem, vt solet in Hebdomada Sancta aliquando ab Episcopis fieri, posset enim is per totum Terrarum Orbem, & semper eligi, quod nemo dicere audebit.

18 Doctores nonnulli ex proxime citatis n. 3. sustinent limitate approbatum posse ab omnibus per Bullam eligi, sed solum quando limitatio non est apposita ob defectum scientiæ; si enim esset propter eiusmodi defectum apposita, non posset (aiunt) ab omnibus eligi.

19 Verum cum approbatio non sit solum testificatio scientiæ, sed morum sed prudentiæ sed decentiæ vt vidimus in tr. de Pœniten. cur horum defectus æque non restringant approbationem?

Religiosi an ex vi Bullæ Cruciatæ possint eligi?

19 AN Religiosus Sacerdos possit à Fidelibus eligi in Confessarium vi Bullæ? Respondeo. Certum est, Sacerdotem Religiosum posse eligi ex vi Bullæ à Fidelibus, sed debere esse approbatum ab Ordinario modo iam dicto; nam sic etiam ipse Religiosus erit Confessarius legitimus respectu Fidelium sæcularium. At vero an Regularis approbatus solum à suo Prælato sit eligibilis per Bullam à sæculari, quæstio esse posset. Ad quam Respondeo negatiue, quia Tridentinũ b semper pro sæcularibus vult, vt etiam Religiosi approbentur ab Episcopis. Et ex alia parte semper præsumendum est, Pontificem velle se conformare Tridentino in substantia Approbationis, vt num. 13. diximus, atque adeo etiam in Bulla.

b Trid. sess. 23. ca. 13. de Refor

§. II. *Possit absolui à reseruatis Episcopo toties quoties, & à reseruatis Papa semel, &c.*

1 QVO ad prius, nihil est, quod explicatione indigeat. Clara enim sunt Bullæ verba. Vide tamen mox §. 5. vnum, quod huc pertinet.

2 Quoad posterius, hæc habe. Si à commisso delicto reseruato Pontifici, V. G. per lectionem publicam libri hæretici de Religione tractantis, fuisti per Bullam iam absolutus, & deinde in eodem anno incidas siue in idem peccatum legendi publice librum hæretici, siue in aliud specie distinctum, occupandi V. G. publice bona naufragantium, non potes ex vi eiusdem Bullæ in vita absolui, nec à peccato nouo publice legendi, nec à peccato occupandi. Ratio est, quia Bulla non concedit, vt possis in vita absolui semel à quolibet peccato Pōtifici reseruato, cōcedit enim solam vnicam absolutionem in vita à peccatis Pontifici reseruatis. Indigebis ergo tunc secunda Bulla, ea tamen lege, vt si tertio incidas, non tibi pro futura sit tertia. Ita i Bardi cum aliis. Contra quem pugnat l Leander, dicens, esse probabile per vnicam Bullam concedi, posse absolui ab omnibus, dummodo ab vnoquoque in specie semel tantum intra publicationis annum quis absoluatur. Certe id esse probabile, negare non possum; quia hunc sensum facere commode possunt verba Bullæ, si attente legantur.

i Bard. in p. 2. tr. 6. c. 1. sec. 1.

l Leandr tr. 2. de Excō. d. 17. §. 3. qu. 83.

Dictum autem est (*publice*) nam de Pontificijs occultis dicam mox separatim §. 5. cit.

3 Ex eo autem, quod in nostra sententia Bulla semel dictam reseruatorum Absolutionem concedat, fit, vt si in ea Confessione aperias singula, vel plura peccata contracta ex pluribus alijs delictis diuersis Pōtificijs, puta occupatione Bonorum naufragantium, Percussione Cardinalium, læsione Immunitatis Ecclesiasticæ &c. fit (inquam) vt possis ab omnibus simul absolui per vnam Bullam, quia sic vnam recipis absolutionem. Idem per secundam Bullam, sed non tertio, vt dictum est.

§. III.

§. *III. In Mortis Articulo.*

1 SI quilibet Sacerdos in hoc articulo potest absoluere à Reseruatis, vt diximus late in Tractatu de Pœnit. quid emolumenti affert hoc Bullæ Priuilegium?

2 Respondeo. Duo emolumenta. Alterum, quod Absolutio hæc potest conferri ab electo ex vi Bullæ, etiã præsente proprio ægrotantis Parocho, quod certe inseruiet pro illis qui, vt ibidem vidimus, sustinent, tunc id non posse quemlibet Sacerdotem.

3 Alterum, quod si tunc absoluaris ab excommunicatione reseruata, liber eris ab onere te præsentandi Superiori, quia electus per Bullam, iam est tuus Superior delegatus à Pontifice, à quo onere, quando absolueris ex vniuersali facultate concessa pro periculo mortis, liber nequaquam es.

§. *IV. Excepta Hæresi.*

1 QVamuis multi multa afferant, quibus probẽt, hæresim formalem externam (mere enim internam nõ esse Casum reseruatum, alibi *m* diximus) saltem occultam, posse per Bullam Cruciatæ absolui ex illo principio, quod ex vna parte potestas concessa Episcopis absoluendi ab illa, adhuc in ipsis, ex probabilissima opinione, remanet, etiam post Bullam Cœnæ, & ex alia parte, Bulla Cruciatæ concedit, posse absolui omnia, quæ possunt Episcopi; Nihilominus cum propter eius grauitatem hæresis Absolutio non veniat in concessione generali, ideo saltem hodie, vbi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispaniæ, non possumus huiusmodi sententiæ adhærere; Id quod etiam alibi, puto, saltem consulendum. Ceterum, qui de hac quæstione rationes late vtrinque adductas cognoscere cupit, eas legat ab alijs fuse agitatas, præsertim Bardi, Trullench, Ludouico à Cruce citatis à *n* Leandro.

2 Dixi autem signate (hæresim formalem) idest, cum errore intellectus. Namquando intellectus error non inter-

m Lib. 2. in Decal. c. 1. §. 8. n. 2.

n Leand. l. c. q. 85. & 86. & q. 38. & 39.

interuenit, ea tanto rigori nō subest. Quare sortilegium, maleficium, superstitio magia, adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione blasphemiæ hæreticales, & omnia alia crimina contēta in Edictis Inquisitorum, possunt per Bullam absolui toties, quoties, si sint Episcopalia: at semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia, qualis est V. G. lectio publica libri hæretici de Religione tractantis, & hoc iterum cum secunda Bulla. Sed non tertio &c. Ita Leander o multos referens.

o Leand. l. c. §. 3. qu. 88.

3 Quæres per hanc occasionem. An per Bullam Cruciatæ concedatur, posse absolui Pœnitentem, antequam denunciet aliquod crimen Inquisitori ex obligatione denuntiandi? Respondeo non posse (quidquid dicat Nauarrus apud p Leandrum) quia in Bulla huiusmodi potestas non inuenitur.

p Idem l. c. disp. 17. q. 85.

§. V. *An toties, quoties ab occultis Pontificijs.*

1 ÆQuè probabile iudico, per Bullam posse absolui ab occultis Pontificijs etiā Cœnæ Domini, & non posse. (excipe etiam hæresim occultam de qua modo §. præcedente dictum est) sic Sanch. Trull. Diana cit. à Leandro. q Ratio quod possit, est quia per Bullā potest quis absolui ab Episcopalibus. Sed iam casus omnes Pontificij occulti sunt hodie Episcopis concessi à Tridentino, r atq; adeo sunt tandem aliquo modo Episcopales, ergo &c. Neque obstat, idem dici, propter hanc rationem posse de hæresi occulta: non obstat, inquam, quia propter eius enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipere solet, non debemus de illa loqui, perinde ac de ceteris.

q Idem l. c. q. 84.

r Trid. sess. 24. c. 6. de Refor.

2 Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificij occulti ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse Pontificij. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse solum absolui semel, ergo excludit etiam occultos.

3 Sed huic Rationi respondet Prima sententia dicens, occultos desiuisse esse Pontificios statim atq; concessi fuerunt Episcopis Iure ordinario, quod nobis satis est, loquētibus de Priuilegio Bullæ, quod est fauorabile.

Ad

Ad id, quod additur, respondet, limitationem illam publicitatis implicite poni in Bulla, dum per eam conceditur, vt Episcopales, quales sunt Pontificij occulti absolui possint toties quoties, non verò alios. Vtraq; ergò sententia, vt diximus, probabilis est.

§. VI. *Ab omnibus Censuris.*

1 CErtum mihi, & Tho. Sanch. *s* cum Castropalao *t* alijsque est, per Bullam posse absolui excommunicationem, suspensionem interdictum personale, quando hæc postrema duo sunt proprie censuræ. (Nam excommunicatio semper censura est, vt in proprijs Tractatibus late explicatum est à nobis) siue hæ censuræ sint occultæ siue publicæ, & deductæ ad forum contentiosum, siue sint à Iure, siue ab homine per sententiam specialem contra aliquem in particulari fulminatam, & siue prędictæ sint Censuræ denuntiatæ nominatim, siue sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici, & quidem toties, quoties, si hæ sint Episcopales, sed semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificæ, atq; iterum cum secunda Bulla, sed non tertio. (excipimus autem propter superius dicta excommunicationem ex hæresi contractam, &c.)

s Tho. Sāch. l. 6. sum c. 17. n. 41. & 43.

t Castrop. de Bull. p. 8. 4. n. 8.

Ratio tantæ Potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio Capite Beneficium Principis latè est interpretandum. Vide Leandrum. *u*

2 Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum cōtētiosum) maxime aduertere debes illud. Quod, quamuis per Bullam possit quis absolui ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, pendente tamen lite, illicite concederetur absolutio; nam sic afferretur præiudicium Iudici Ecclesiastico.

u Leand. de excōm. de 17. qu. 87. & 95.

3 In quo tamen excipe quando Iudex vel longe distat, vel iniuste agit, vel nimis rigorose se gerendo, negat absolutionem; Tunc enim si Pœnitens ex parte sua est promptus iusto eius, qui excommunicationem fulminauit, præcepto obedire, cum iam cesset contumacia, poterit pro foro interno (& semper satisfacta parte, vt dicemus) absolui per Bullam.

4 Id

4 Id quod diximus num. 2., dictum etiam sit pro excommunicatis nominatim, quamuis enim per Bullam possit absolui pro foro conscientiæ nominatim excommunicatus; tamen non erit passim absoluendus, sed erit ad suum Prelatum remittendus, ne veniat in contẽptum Ius dicti Prælati. Adhibe nihilominus exceptionem numero præcedente allatam.

5 Certum item est, vi Bullæ absolui non posse Cessationem à diuinis nec interdictum siue Generale, siue speciale locale, nec Personale Generale, vt in tract. de Interdicto dicitur, & notant hic Trullen. & Castrop. ll. cc. nec eas Irregularitates, quæ non sunt censuræ nec illas, quæ sunt inductæ ob indecentiam, qua quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est V. G. Irregularitas ex Bigamia: quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est Irregularitas ex indecentia.

6 Quæstio igitur solum proponi solet de Irregularitate, quæ incurritur in pœnam alicuius delicti, V.G. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione censuræ contractæ, ob hæresim, ob Apostasiam à Fide, ob Clerici percussionem, an scilicet possit absolui per Bullam.

Respondeo. Affirmant Leander, *a* alijq; apud *b* Dianam, saltem tamquam probabile. excipiunt tamẽ ijdẽ, imo & omnes, quos legi (legi autẽ non paucos) Irregularitatem ex delicto homicidij, vel mutilationis quia huic Irregularitati, vel semper est annexa indecentia, vt aliqui philosophantur, vel vt alij, quia saltem ita: vsu ipso, & praxi in Ecclesia propter eius delicti enormitatem, & scandalosam conditionem, introductum, legitime est.

a Leand. de Irreg. dis. 27. q. 36.

b Dian. p.p. tr. 11. resol. 27.

7 Verum omnino puto, esse absolute de omnibus negandum cum Suarez, *c* Leandro l. c. Castropalao l. c. num. 5. alijsq;

c Suar. de Cẽs. dis. 1. sec. 13. nu. 6.

Ratio autem est, quia eas Cẽsuras tollere potest Bulla, & olim, ad summum eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramẽti Pœnitentiæ vt notat l.c. Suarez, & significant illa Bullæ verba (*quo purius Indulgentiam Fideles consequantur &c.*) non autem

alias,

alia s, quæ nō impediunt eiuſmodi receptionē, de quibus loquimur. Adde in Bullis recētioribus, vt notat Leāder l. c. ablatum eſſe illud, *vt poſſit abſolui à pœnis*, Adde item rationem, quam affert Henriquez, *d* quia, inquit, in Bulla, vt patet ex eius tenore nulla datur poteſtas Confeſſario ad diſpenſandum, ſed ſolum ad abſoluendum. At irregularitas, vt etiam ſuſpenſio, quæ ſit pœna, per diſpenſationem tolluntur, non per abſolutionem, ergo poteſtas conceſſa prædicto Confeſſario ad eas non extenditur. Scio aliquando abſolutionem large ſumi pro diſpenſatione, ſed hic in Clauſula hac Bullæ, vbi agitur de abſolutione à peccatis, & à reſeruatis, ex ipſo Bullæ contextu colligimus, nomen Abſolutionis proprie ſumi.

d Henr. l. 7. c. 13. n. 6.

§. VII. *Satiſfacta Parte.*

1 QVamuis aliquando contrahi poſſit excommunicatio ſine læſione partis: vt eſt V.G. excommunicatio ob peccatum hæreſis, vnde tunc nulla erit ſatisfactio expoſcenda, ſed ſolum emendationis propoſitum; tamen non raro adeſt partis læſio, vt V.G. In percuſſione Clerici. Nomine igitur ſatisfactionis intelligitur reſtitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læſæ debetur, vt notat Suarez *e* de Cenſuris alibi à me citatus.

e Lib. 5. de Pœn. c. 12. §. 4. n. 12.

2 Hinc fit, vt pœna pecuniaria ſi forte debeatur Fiſco, vel Notario non veniat in hanc præſentem conſiderationem, quia prædicti hic non ſunt pars læſa.

3 Hinc etiam, quamuis plures in percuſſione Religioſi partem læſam iudicent, eſſe Religionem, ſiue eius Prælatum; tamen ſatis probabiliter multi, quos citant, & ſequuntur Verricelli, & Leander alibi item *f* à me citati, putant, non eſſe, niſi ipſum Religioſum percuſſum, cui ſatisfaciendum ſit, idque in vtroq; foro, ſi enim ipſe percuſſus fuit, ipſe pars læſa eſt. Confirmatur, quia quando dicitur, *concordata parte*, non intelligitur Reſpublica, ſed perſona particularis; Confirmatur iterum, quia, ſi in caſu dicto excommunicationis pars læſa eſſet publica poteſtas, ſeu Prælatus, certe eſſet Eccleſia, vel Pontifex, qui excommunicationem contra prædictam percuſſio-

f Ibid. n. 14

nem tulit; Atqui Pontifex, dum concedit, vt quis absoluatur, iam ipse condonat.

4 Iam vero quoniam certum est, te antequam impendas absolutionem, siue ex vi Bullæ, siue ex vi cuiuscumque facultatis, debere sub mortali exigere à pœnitente, vt satisfaciat, vel reddendo ablatum, vel compensando iniuriam factam, vel remissionem à parte læsa obtinendo, Quæritur Primo, quid faciendum in praxi, si ea nullatenus exhiberi possit, siue ob impotentiam Pœnitentis, siue ob dubium, quod forte vertitur de qualitate satisfactionis, siue ob obstinationem læsæ personæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili ipsi oblata, siue ob quid simile?

5 Respondeo. Quando impotētia non solum est præsens, sed moraliter certo præuidetur, semper esse futura, nihil requirendum à pœnitente; nam res frustranea requireretur. At vero quando potentia probabiliter futura sit; si loquamur pro foro externo, debet Pœnitens antequam absoluatur præmittere cautionem de satisfaciēdo, idest, debet dare vel pignus, vel fideiussionem; vel si ea non possit, debet iuramentum proferre, quod satisfaciet; vt nimirum certa sit promissa satisfactio.

At si loquamur pro foro Sacramentali, seu conscientiæ, quamuis *g* Delugo cum alijs multis eamdem cautionem requirat, quia sine distinctione de ea præmittenda Canones loquuntur; nihilominus alij *h* cum Trullench alios citante, eam non esse necessariam probabiliter docent. Excipe delictum dandi caussam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum Pœnitentiæ; de qua re in Tract. de Interdicto. Ratio autem, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium iuramentum &c. sed sufficiat seria promissio in casibus prædictis, est, quia illa cautio, siue pignoratitia, siue fideiussoria, siue iuratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus esse videtur, si quidem similes cautiones exposcere, vt plurimum illi solent, quando de rebus ad exteriorem Ecclesiam pertinentes, disponunt. Sufficiet ergo tunc, si Pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic, tum valide, tum licite per Bullam, vel similem facultatem absoluetur.

g Delug. de Pœn. d. 20 n. 204.

h Trullen. in Bull. l. 1. c. 7. §. 2. dub. 12.

6 Noto

6 Nota autem ex Ludouico *i* à Cruce; si forte is ab excommunicatione absolutus nō seruet promissionem, scilicet non satisfaciet, cum poterit, licet peccet, non tamen reincidere in vllam excommmunicationem, quia à nullo iure imponitur hæc reincidentia contra non satisfacientem.

i Lud. à Cr. in Bull. d. 1. c. 4. du. 8

7 Quæritur Secundo. Quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Respondeo certe tunc, per se loquendo, & tu Confessarius peccas, & pœnitens vt habet Leander. *l* Tu. quia dees muneri tuo, imo etiam, quia aliquando noces parti, cum post absolutionem difficilius exhiberi soleat satisfactio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & sine caussa (vt hic supponimus) reddere id, quod debet, iniuste retinens siue rem, siue famam, siue honorem alienum.

l Leand. tr. 3. de excō. d. 17. §. 3. qu. 90.

8 Dixi (per se loquendo) Nam talis esse posset Pœnitens, talesque Circustantiæ, vt Cofessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, seu satisfacendi, etiā si antea sæpe iussus neglexerit. Et Molina quidem apud Discastillum *m*, exemplum adhibet; vt si Confessarius non leuiter credat, Pœnitentem reipsa restiturum sta tim sine mora, quia non ea acrimonia fuierit illi iussa restitutio in alijs confessionibus, vel si aliæ adsint circumstantiæ ad id credendum; præsertim si iniungat illi, vt non prius accedat ad EVCHARISTIAM, quam restituat; Adhibe autem hic illam exceptionem de dantibus caussam Interdicto, quam modo n. 5. innuimus.

m Discastill. lib. 2. de Rest.

9 Quæritur Tertio, quando Bulla Cruciatæ requiritur, vt excommunicationis absolutio non concedatur, nisi satisfacta parte, an, si ea propter inaduertentiam. vel propter aliud cōferatur ante præmissam satisfactionem, conferatur valide, nam an licite, iam dictum est modo.

Respondeo. Vt vniuersaliter decidatur, an, non satisfacta parte, valide conferatur hæc absolutio quādo adest pars læsa, distinguendum est. Nam si ea conferatur à Superiore, valide confertur: Siquidem satisfactio non est pars essentialis absolutionis excommunicationis. Si vero conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum. Si enim eiusmodi Delegato detur absoluta facultas absoluendi excommunicationem, idem dic, quod

dictum de Superiore est. Verum, si Delegato detur eiusmodi facultas cum prædicta clausula, *satisfacta parte*, duplex est sententia;

10 Prima negat, valide conferri eiusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis: at conditione non seruata, in irritum abit concessio. Maior probatur ex illa communi doctrina quod Ablatiuus absolutus, qualis est ille (*satisfacta parte*) resoluitur in conditionē, (*si parti satisfeceris.*) Ita tenēt plures apud Castrop. *n* & apud *o* Dianā:

11 Secunda, quam sequitur *p* Layman cum multis, affirmat; conferri valide; quia quoties in Delegatione exprimitur ea forma, quæ à iure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirat ipsum ius, nisi aliter in concessione Delegationis exprimatur.

Sed in iure communi exigitur quidem satisfactio, vt licite eiusmodi Delegatio exerceatur, at, non, vt valide: in nullo enim Iure aliter, ac dicimus, inuenies. ergo &c. Vtraq; ex his sententijs probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludou. *q* à Cruce, quamuis addat, priorem sententiam esse in praxi sequendam.

n Castrop. de Bull. p. 8. §. 5. n. 6.

o Dian. p. 5. tr. 9. resol. 12.

p Laymā l. 1. tra 5. p. 2. c. 6. n. 8.

q Lud. à Cr. in Bull. d. 1 cap. 4. du. 6

12 Dixi (*nisi aliter exprimatur*) nam si in concessione Delegationis dicatur (*si non satisfactum fuerit, irrita sit con- concessio, irrita sit absolutio, nulla, inualida*) Absolutionem inualidam fore, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quam à solo iure requiratur.

13 Cum ergo in Bulla Cruciatæ, vt etiam in facultatibus concessis Regularibus absoluendi excommunicationem, ponatur quidem illa Clausula (*satisfacta parte*), sed sine alijs verbis expresse irritantibus, probabile satis erit, validam fore absolutionem, parte nōdum satisfacta.

§. VIII. *In foro interno.*

1 QVamuis non pauci asserant; Absolutionem excōmunicationis ex vi Bullæ habitam prodesse etiam pro foro externo, quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquem forum, vt tenet Vega, Garzias, & alij apud Castropalaum mox citandum; Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno.

Exci-

Excipe ea, quæ mox dicam à n.5. Ita tenent Sanch. Tolet. Suarez, alijq; cõmuniter apud Castropalaum. r Ratio huius veræ sentẽtiæ est, quia intentio Pontificis cõcedentis per Bullam Absolutionem Censurarum est, vt cum pura consciẽtia possint Fideles ad Sacrã EVCHARISTIAM accedere, & Indulgẽtiam acquirere, ad quod certe satis, superq; ue est Absolutio pro foro interno.

r Castrop. de Bull. p. 8. §. 5. n. 9.

2 Confirmatur, quia incredibile est, Summum Põtificem voluisse concedere cuicumq; Cõfessario tantam potestatem, per quam eluderentur, & perturbarentur, imo, & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

3 Confirmatur iterum, quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Vrbano VIII. vbi declaratur, Bullæ hoc Priuilegium suffragari in foro conscientiæ tantum, vt late habes multis citatis apud Dianam. s

s Diana p. 11. tra. 2. res. 62.

4 At inquires: quid sit, seu quam vtilitatem conferat hæc absolutio excommunicationis pro foro interno dumtaxat?

Respondeo. Qui sic est absolutus, coram Deo, & in rei veritate liber fit ab excommunicatione, vnde potest se gerere, sicuti se gerunt ceteri Fideles non excommunicati; Sed ita, vt quoad actiones externas, & præsertim, quoad subeundum iudicium Iudicis Ecclesiastici, sit perinde, ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde legitime absolutus in foro consciẽtiæ dumtaxat, se poterit gerere, vt non excommunicatus, in omnibus actibus tum publicis, tum priuatis, nam excommunicatione coram Deo caret, & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc, si absoluaris in foro tantum interno, (quod solum licebit in casibus dictis supra §. 6. à n. 2.) Primo, caute te gerere debes in actionibus externis, Secundo à iudicio externo Ecclesiæ liber non eris. Quæ duo, si alia duo addam, satis lectoribus fient manifesta.

5 Primum. Absolutus in foro consciẽtiæ ab excommunicatione alijs nota, potest se immiscere tum humanis, tum diuinis, sed non cum aliorum scandalo, idest, non

non coram ijs, qui excommunicationem sciunt, nesciunt absolutionem.

6 Quid si ijs dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam. V.G.? Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publice, & indifferenter te geras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet: At si caute, & coram paucis, qui tuæ sint conscij absolutionis, te ingeras, non peccas; quia sic prædictus contemptus non interuenit. lege Suarium. t

t Suar. to. 4. de Relig. tr. 10. l. 9. c. 2. n. 36.

7 Quid si deniq; tua excommunicatio sit aliquibus cognita, sed non fuit deducta ad forum externum?

Respondeo, tunc sane potes, etiam te gerere, vt non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia, etiam tunc, nullus est contemptus.

9 Alterum, quod addere modo promisi, illud est. Quamuis in foro conscientiæ sis absolutus, potest nihilominus cõtra te Iudex procedere, ac si absolutus non fuisses, idq; tum ob delictum, ob quod in excommunicationẽ incidisti, tum ob ipsam excommunicationem, tum ob actiones externas prohibitas, quas forte post dictam fori interni absolutionem cum peccato gessisti. Quare poterit Iudex procedere ad te denuntiandum, vt excommunicatum, ad finem, vt viteris ab aliis, &, si forte publice celebrasti Missas, vel obtinuisti Beneficium post dictam Absolutionem, potest te declarare Irregularem, & priuatum Beneficio.

10 Dixi (cum peccato, & publice) mihi enim cũ Suar. l. c. n. 38. videtur probabile, quod Iudex Ecclesiasticus, si ipsi constet eiusmodi absolutio, vt ita loquar, priuata, non possit procedere contra sic absolutum ab communicationem cum Fidelibus, celebrationemq; Missarum, vel impetrationem Beneficij, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta n. 4. & 5. vbi enim non est delictum, non potest Iudex vrgere ad pœnam. Imo, (vt notat ibidem Suarez) pro aliis actionibus peccaminosis, poterit quidem illum punire, sed mitius, quantum scilicet præcise est necessarium, ad satisfactionem scandali per illum dati.

Potest tamen dictus Iudex procedens ex officio (non

tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mitē præbere cū eiusmodi priuatim absoluto, quando ipsi Iudici moraliter constat absolutio. Potest enim illū excusare, potest illum non denunciare excommunicatum; potest non declarare Irregularem; nec Beneficio priuatum; potest repellere accusationem Procuratoris Fiscalis contra reum forte instantis; vno verbo, potest esse contentus illa absolutione, aliamq; nequaquam requirere. Ita Coninch, aliiq; apud Dianam. [u]

11 Si roges, Per quid Iudici cōstabit de dicta Absolutione? Respondeo. Vel per testificationem fide dignorum, vel per schedulam Confesarii testantis, se illum absoluisse vigore Bullæ. Hanc autem schedulam ad solam Pœnitentis instantiam facere poterit Confessarius, ne scilicet Confessionis sigillum violet. & quidem eiusmodi schedulam in re nostra fidem facere, docet Suarez, [a] de qua multa habes apud Dianam. [b]

Notat autem Fillucius, [c] eam posse quidem à Confessario dicto modo scribi, sed raro, & non nisi ex rationabili caussa. Quod posterius ego intelligo, quando est timor, seu periculum, ne ea abutatur Pœnitens, contemnendo, procurare absolutionem pro foro externo, secus, cur danda non sit?

[u] Dian. p. 11. tr. 2. res. 61

[a] Suar. de Cēs. dis. 7. sec. 5. n. 26

[b] Dian. p. 11. tr. 2. res. 62

[c] Filluc. tr. 11. c. 11. n. 293.

§. IX. Tres Notationes ad prædicta facientes.

1 HIC deniq; tria sunt notanda. Primo, posse absolui quempiam virtute Bullæ, etiamsi in eius confidentiam peccaret non vero per eandem posse componi in male ablatis ex eiusdem confidentia. Ratio est, quia id in Bulla Compositionis expresse prohibetur, quod non prohibetur in hac Bulla.

2 Notandum Secundo, in Summario Bullæ, poni formulam Absolutionis, qua vti potest Confessarius, quando absoluit virtute Bullæ à Casibus, vel excommunicationibus reseruatis. Sed consulto dixi (*potest*) non enim est huiusmodi formula de substantia Absolutionis, cum satis sit formula Absolutionis ordinaria cum intētione absoluendi iuxta tenorem, & facultatem Bullæ, vt aduertit Nuñus allatus à Galleg. [d] Imo, quo ad excommuni-

[d] Galleg. de Bull. clau. 14 dū. 18.

municationem, etiam satis sunt quælibet verba illam Absolutionem significantia.

3 Notandum Tertio certum esse, vt notat Sanchez [e] cum alijs, per se non esse necessarium, vt is, qui absoluendus est ab excommunicatione confiteatur sua peccata, & simul à peccatis, & ab excommunicatione absoluatur. Absolutio enim excommunicationis non est Sacramentalis; tamen, quia, vt licite tu eam recipias, debes habere propositum parēdi mandatis Ecclesiæ, id-est, non committēdi in posterum contractionem, cui tua excommunicatio annexa est: hoc vero propositum, & similia requisita, tamquam dispositiones ad recipiēdam absolutionem excommunicationis, melius ponuntur in Sacramento ipso Pœnitentiæ, ideo illa regulariter intra hoc Sacramentum, sed ante absolutionem peccatorum conferenda erit, nec extra illud; nisi notabili caussa sic persuadente.

[e] Sanch. l. 8. matr. d. 16. n. 11.

Dixi autem (*per se*) nam si facultas, quæ tibi Confessario data fortasse est, absoluendi excommunicationem reseruatam, est concessa cum hac formula, *vt absoluas intra ipsum Sacramentum Pœnitentiæ*, vel sub hac, *in foro Sacramentali*, tunc certe inualide conferres absolutionem extra, vt ex se patet.

4 Sed ecce difficultas in casu nostræ Bullæ. Quandoquidem in ipsa dicitur, vt Confessarius solum absoluat pro foro interno, quæro, an hæc Clausula velit, absolutionem excommunicationis vi Bullæ dandam esse intra Confessionem Sacramentalem ita necessario, vt, extra, inualide conferatur?

Respondeo, non ita esse intelligendum. Quare valida erit absolutio excommunicationis vi Bullæ collata extra Sacramentum Pœnitentiæ. Ratio est, quia illud *in foro interno*, quod requirit Bulla, significat, Absolutionem valere, quoad forum conscientiæ, & coram Deo, non autem significat, debere Absolutionem dari in foro Sacramentali, vt latè videri poterit apud Sanchez, [f] & Suarez. [g]

[f] Sanch. l. 8. matr. d. 16. n. 11. & d. 30. n. 21.

[g] Suar. to. 4. de Relig. l. 9. c. 2. n. 17

CA-

CAPVT DVODECIMVM

De sexto Bullæ Priuilegio, hoc est, de Indulgentia, quæ in hac Clausula vndecima conceditur, semel in vita, & semel in morte.

§. I. Semel in Vita.

1 TVtior Praxis accipiendæ, siue acquirēdæ huius Indulgētiæ, (quæ semel tantum, anno Bullæ durante, acquiritur, sed iterum eodē anno cū secunda Bulla, non vero tertio cū tertia) est, vt Confessarius ab aliquo Ordinario modo dicto approbatus, electus à Pœnitente habente Bullam, die quocumq; quem ipse Pœnitens voluerit, Confessionem pœnitentis audiat, illumq; à peccatis absoluat, & Indulgentiam hanc ipsi immediate post h Absolutionem applicet, dicendo hæc, vel similia verba, *Ego tibi applico Indulgentiam plenariam, quam ex Bulla tibi concedit Summus Pontifex in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.* Potest etiam applicare in ipsa i Absolutione, hoc est per ipsa verba Absolutionis Sacramentalis habens intentionem absoluendi Pœnitentem à culpis, & à pœnis.

h Mendo d. 27. de Bul. c. 2. n. 18.

i Suar. t. 4. in 3. p. d. 50. sec. 1. nu. 8.

2 Dixi (*tutior*) nam in collatione huius Indulgentiæ duo sunt, de quibus doctores non conueniunt, vt mox videbis, at sub prædicta praxi conueniunt omnes.

Primo igitur nō conueniunt, an hæc applicatio requirat fieri in ipso Sacramento Pœnitentiæ, an possit etiam extra, hoc est, quamuis pœnitens non confiteatur.

Respondeo. Requiri actualem Confessionem, docet Trullench, l nisi forte, ob piam interpretationem de voluntate Pontificis, aliud præsumeretur, quando Pœnitens incidit in phrænesim, vel morbum, qui ipsi impediat vsum rationis. Ratio autem quod requiratur per se Confesio, est, inquit, quia Pontifex sic omnino disponit copulatiue: *Vt possit habens Bullam eligere Confessarium, à quo absoluatur, & à quo Indulgentiam obtineat.* Ita etiam tenet Gallegus, m dicens, esse hæc fundamentum eorum, qui non requirunt.

l Trullē. in Bull. l. 1. §. 7. d. 19. n. 4

m Galleg. clauf. 9. du 109.

3 At plures, inter quos est Suarez. & Fillucius, eosq; citans Diana *n* docent. satis esse contritionem. Imo addunt, si pœnitens nullo mortali grauetur, nullam requiri tunc Confessionem, sed posse in eo casu Confessarium sine alio requisito applicare Indulgentiam. Ratio est. (aiunt) quia Pontifex tunc requirit confessionem quādo danda necessario est simul, & copulatiue absolutio cum Indulgentia, quod euenit, quando Pœnitens nō est in statu gratiæ non vero quando disiunctiue sola Indulgentia concedenda est, quod euenit, quando pœnitens peccato lethali caret, atq; adeo in gratiæ statu versatur.

n Dian. p.p. tr. 11. ref. 105.

4 Vtraq; sententia est probabilis, quia vtrumq; sensum Bullæ Verba habere possunt; sed, vt liquet ex se, prior est tutior; vnde & tutius erit, pœnitentem debere esse præsentem; nam si non esset necessaria actualis confessio, profecto hæc Indulgentia, (vt notat Bardi) *o* applicari absenti posset.

o Bard. de Bull. p. 2. tr. 4. c. 5. se. 4. n. 15.

5 Secundo nō conueniunt Doctores, An Confessarius debeat esse approbatus ab Ordinario, an satis sit, si sit purus Sacerdos. Respondeo. Certe si applicatio hæc debeat necessario fieri sub actuali cōfessione approbatio in Confessario requiritur, saltem quando Pœnitens debet absolui à mortalibus; secus, satis fortasse erit purus Sacerdos, quia vbi nulla, vel solum venialium Confessio exhibenda est, non est necessaria approbatio.

6 Sed iam vides, sicuti in doctrina n. 3. præcedentis requirente confessionem, prior sententia tutior fuit, ita & hic, esse tutius, requiri approbationem.

7 Illud certe nullo modo est sustinendum, puta, sufficere quemcumq; Clericum, vel Laicum, vel seipsum, si alius desit, nullo, inquam, modo, quia in hac Indulgentia acquirenda in vita (nam alia erit ratio de acquirēda in morte, vt mox §. sequenti dicetur) clare Pontifex requirit Confessarium, vel saltem Sacerdotem, & quidem distinctum, seu alium ab ipso Pœnitente.

§. II. Indulgentia semel in morte.

1 Praxis acquirendæ huius Indulgentiæ, & quidem Plenariæ, partim est similis, partim dissimilis

milis à præcedente, qua acquiritur in vita. Nam aliud est dicendum, si quis moriatur ex morte non repentina, sed cum spatio alicuius vsus rationis, aliud, si repentina, sine vllo spatio.

2 Si prius, idest, si quis constitutus in articulo mortis, vel in eius periculo, (id quod late explicui *lib. 5. de pæni t.tr. de Casibus reseru.c. 13.§.2.a num. 37.* quodque breuiter est illud, quando quis in magna versatur proximæ mortis probabilitate) Si quis, inquam, ita constitutus confiteri potest, confiteatur, & tunc Confessarius illum absoluat, simulque impertiatur Indulgentiam, similibus verbis, quibus vsus est supra §. præced. num. p. in vita *Ego tibi applico &c.*

p Diana. p. 7. tr. 11. Resol. 106.

3 Si posterius, idest si a repentina morte inuadatur, nec possit habere Confessarium, siue ob absentiam Sacerdotum, siue ob aliam caussam, nec fuerit negligens ad agendam pænitentiam de suis peccatis ob fiduciam huius Indulgentiæ, ipse moribundus, si sit contritus, vel si nullo grauetur mortali peccato, ex se, sine alterius ministerio, seu alterius applicatione, & sine alia oratione sibi Indulgentiam Plenariam applicet, seu acquirere intendat, nam tunc illam consequetur.

q Gallego. claus. 9. disp. 107.

r Tambur. de Bull. l. 1. s. 7. c. 2. d. 19 num. 8.

4 Hoc Priuilegium non est in Clausula hac Vndecima, quam præ manibus habemus, sed infra, hic tamen illud ponimus ob doctrinæ coniunctionem. Verba Pontificis hæc sunt.

f Bardi p. 2. tr. 4. c 5. S. 4. num. 27.

Item, si dicto anno durante, contingat per repentinam mortem, vel Confessariorum absentiam sine confessione decedere, modo contriti decesserint (*intellige modo in gratia decesserint: nam cum Bardi l. c. nu. 29. non puto habenti solum Venialia opus esse de his confiteri*) & prius statuto tempore confessi fuerint, neque huius concessionis fiducia negligentiores fuerint, Plenariam, vt supra, consequantur.

t Diana l. c. res. 108.

u Io. Metre. Confess. l. 2. c. 12. a num. 4.

5 His habitis. Inquires Primo. Si quis semel in periculo dicto acquisierit Indulgentiam, potestne in alio periculo eiusdem anni, seruatis dictis conditionibus, iterum acquirere?

Respondeo, non posse, quia iam hoc Priuilegium habuit suum effectum; ergo redire sine noua concessione

non potest; nam propterea cum secunda Bulla, potest iterum eodem anno quia id de nouo concessit Pontifex, licet non tertio cum tertia.

6 Inquires secundo an, si sic applicet Confessarius; *si morieris concedo tibi, seu applico hanc Indulgentiam, si non morieris, non applico*. An, inquam, si Pœnitens conualescat, redeunte deinde periculo alterius Infirmitatis, vel eadem recrudescente, possit lucrari dictam Indulgentiã, ex eo quia Priuilegium non habuit effectum in illa prædicta priore conditionata applicatione.

Respondeo Posse, putat *p* Diana, quem sequutus est *q* Gallegus. Innititur autem vterque in quodam testimonio Commissarij, quod super hac re se habere, dicit. Sed negat *r* Trullench cum aliis, & merito. Nam cum hanc Indulgentiæ suspensionem non concedat Pōtifex, non est audacter pronunciandum, eâ re vti posse. Nec testimonium illud Commissarij obstat, nam tanta Commissarij potestas nullibi legitur, vt notat *ſ* Bardi.

7 Inquires tertio. Si Cōfessarius accedens ad proxime moriturum, qui Bullam sumpsit, inuenit illum sensibus destitutum, itaut confiteri nequeat; potestne ipsi Confessarius, seu Sacerdos applicare Indulgentiam hanc, cum tunc non prosit concessio Pontificis dicta num. 4. quia iam est præsens Confessarius?

Respondeo In nostra, & aliorum sententia, quos adducit *t* Diana poterit tunc Sacerdos absoluere hunc sub conditione illa, quam *u* explicuimus in methodo Confessionis, & deinde Indulgentiam poterit applicare modo dicto. In sententia item eorum, qui dicunt hunc, qui non petijt Confessionem, non debere absolui, poterit etiam ei Indulgentia applicari à dicto præsente Sacerdote saltem ex præsumpta Pontificis voluntate, vt in simili esse probabile, diximus § præced. num. 2. & 4. Et quia fortasse erit contritus, seu aliàs in statu Gratiæ, fructum Indulgentiæ lucrari poterit. Ita Acosta, & Rodriquez cum Diana l. c.

8 Inquires 4. occasione illius, quod modo dictum est, num. 3. (sibi Indulgentiam applicet, seu acquirere intendat &c.) Inquires, inquam, an vt Indulgentia quælibet, adeoque hæc ex Bulla Cruciatæ, acquiratur, necessa-

p Dian. p. p. tr. 11. Resol. 106.
q Galleg. clauf. 9. disp. 107.
r Trullen. de Bull. l. 1. §. 7. c. 2. d. 19 num. 8.
ſ Bardi p. 2. tr. 4. c 5. §. 4. num. 27.
t Diana l. c. ref. 108.
u In Metho. Confess. l. 2. c. 10. 2 num. 4.

cessarium sit, vt illam quis intendat acquirere; an satis sit, vt faciat opus iniunctum a Pontifice cum circumstantijs ab eodem requisitis, licet non intendat, imo nec sciat, tali operi esse annexam Indulgentiam? loquimur autem, vt ex se patet, quando concedens Indulgentiam scientiam illam, vel Intentionem, vel simile quid non requirit, sed ab illa præscindit.

9 Respondeo. Duplex est sententia. Rodriquez *a* & Trullench *b* aiunt, nisi quis sciat, intendatque, sane non lucrari Indulgentiam. Ratio huius sententiæ esse potest, quia Indulgentia est per modum Priuilegij, quod ignoranti non acquiritur, sed requiritur scientia, & voluntaria Priuilegij acceptatio.

10 At Portella, *c* dicens, se hanc sententiam accepisse a Ludouico Molina, & Iosephus de Augustino aiunt, etiamsi quis nesciat, sed requisita tamen ad Indulgentiam ponat, illam acquirere. Ratio est (inquit de Augustino) quia, vel talis *d* scientia, & Intentio non est necessaria, siquidem non ponitur in tenore concessionis, vt supponimus, vel si est necessaria, semper adest implicita intentio, qua quilibet homo, dum bene operatur, vult acquirere totum fructum, quem potest ex illo bono opere, & ex eius annexis.

11 Confirmat primo Portella ex exemplo satisfactionis ex opere operantis; licet enim quis nesciat, nec explicite intendat per suum opus bonum V.G. per suum Ieiunium, satisfieri pænis, quas debet ex suis peccatis, tamen acquirit satisfactionem annexam tali operi. Ergo eodem modo, eleuato tali opere ad maiorem valorem satisfactionis ex opere operato, quod fit in Indulgentijs authoritate Pontificis, qui habet ad id potestatem, poteris quis absque scientia, & consequenter absque intentione obtinere totum eius fructum.

12 Confirmat secūdo *e* Delugo l.c. quia fructus suffragij mihi ab alio applicati, V.G. Ieiunij fructus, quem mihi applicat meus amicus pro me ieiunans; imo & fructus Sacrificij Missæ, quem mihi (& hic est quidem ex opere operato) applicat aliquis Sacerdos pro me Missam celebrans, mihi applicatur, tametsi nihil ego sciam, vel intendam. Ergo cur non idem dicendum, si mihi Indulgen-

a Rodriq. in Bull. §. 8. num. 9.

b Trull. in Bull. l. 1. §. 6. du. 2. nu. 5.

c Portel. in add. ad Dub. Reg. V. Indulgentia. nu.

d Ioseph de August. in breui notitia tit. de Indulgentia nu. vult

e Delugo de Pæni. d. 27 nu. 81.

dulgentiæ fructum ipse Pontifex applicet, me nihil sciẽte, vel intendente? Cur enim Christi satisfactio applicata per sacrificium Missæ, prodest mihi nihil scienti, & prodesse non poterit eadem satisfactio per potestatem Pontificis applicata?

13 Confirmo ego tertio, quia de facto Pontifex aliquando solet concedere, & in hac nostra Bulla, vt vidimus num. 4. concedit moribundo à sensibus destituto Indulgentiam Plenariam, & tamen tunc ille nihil aduertit, nihilque potest intendere.

14 Ad Rationem Rodriquez, & Trullen. respondet De lugo l. c. Indulgentiam non esse Priuilegium, quod debeat exequutioni mandari per ipsum Priuilegiatum, sed potius esse solutionem pro illo, quæ potest fieri per alium, nihil sciente debitore, vt si quis amicus pro me nihil sciente, soluat centum aureos, quos ego meo creditori debeo, satisfactus erit creditor, nec ego aliquid debebo.

Cuius rei vlterior ratio est, quia ad has, vel similes solutiones semper adest intentio implicita dicta num. 10. quæ satis in huiusmodi solutionibus est.

15 Hanc secundam sententiam probabilissimam iudico, tamen vsus Fidelium merito semper curat, intendere expresse Indulgentias sibi acquirere: tum quia id tutius absque dubitatione est, tum quia non est certum, licet sit verosimile, vt loquitur Delugo citatus, Pontificem ita se habere in omnibus Indulgentijs concedendis, sicuti se habet in casibus modo num. 3. dictis. Et certe cum requisita ad Indulgentias acquirendas sint, vt plurimum, varia, & sub varijs conditionibus ponenda, vt hæc apponantur, debent sciri, & consequenter regulariter semper aderit acquirendi intentio.

16 Illud (ne erres) aduerte. Nam Indulgentiam lucrari volens quis pro Defuncto, vel sua opera applicare pro eiusdem Defuncti satisfactione, debet habere necessario intentionem determinatam lucrandi, & satisfaciendi pro eo. Ratio est, quia adest quidem illa intentio implicita lucrandi sibi per suum bonum opus, quantum potest, non autem adest lucrandi pro alio, & ita docet idem f Delugo.

f Delugo ibid. l. c. n. 74. & disp. 26. nn. 28.

CLAV-

CLAVSVLA DVODECIMA.

Item sumentibus Bullam conceditur, vota omnia, Vltramarino, Castitatis, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium huius expeditionis per eumdem Confessorem commutari.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De septimo Bullæ Priuilegio, hoc est, de Commutatione Votorum.

NON loquimur hic, an potestatem habeat Commissarius Cruciatæ commutandi vota Fidelium, sed de ea, quam habet Confessarius electus à pœnitente habente Bullam. De Commissarij enim Potestate non est hic agendi locus.

§. *Primus. De Commutatione Votorum præter excepta.*

1 DIffert Voti Commutatio à Dispensatione. Nã commutare est transferre vinculum & obligationem voti ex vna materia in aliam, vt ex Ieiunio in flagellationem. Dispensare autem est, Vinculum voti omnino relaxare; quæ Dispensatio aliquando est in totum, aliquando ex parte iuxta grauitatem caussæ. Quoniam vero per Bullam nullum tibi conceditur Priuilegium, quoad Dispensationem, sed solum, quoad Commutationem, de hac erit præcipue nostra locutio.

2 Ea autem triplex esse potest, vel enim votum cõmutatur in minus, vt Ieiunium in vnum Pater, & Aue, vel in maius, vt Pater, & Aue in Ieiunium, vel in æquale, vt Ieiunium diei V.G. Veneris in crastinum diei V.G. Sabbati.

Porro in minus nihil potest per Bullam, quia illa potius est Dispensatio, quam Commutatio. In maius non est necessaria Bulla, quia quilibet ex se potest sibi commutare in maius, vt late alibi g diximus. g Libr. 5. Decal. c. 16. §. 5.

3 Bulla ergo solum proderit, vt tuus Confessor per illam electus possit tuum votum in æquale commutare.

Sed

Sed quia, vt ibidem diximus, est probabilis opinio, posse quemlibet ex se suum votum commutare in æquale, quia Deus æque satisfit per æquiualens, ideo, vt per Bullam aliquid amplius habeatur, concedimus, satis probabiliter posse per eam commutari votum in aliquod aliquanto minus, non verò minus notabiliter. Hæc ibidem tractata latius habes, & videri possunt apud *b* Castropalaum aliosque.

b Castrop. T. 3. tr. de Voto p. 14 Suar. l. 6. de Voto c. 12. & 17. Sanc. l. 4. summ. c. 50.

4 Scio autem, valde operosum esse, dignoscere hanc æqualitatem, vel quasi æqualitatem in his votorū commutationibus; sed ego ibi, quantum potui, Regulas, & exempla id cognoscendi, diligenter tractaui. Illud nunc scias, à *i* Castropalao, æqualitatem hanc relinqui tandem decernendam à prudenti Confessario, qui, eo ipso, quod bona fide procedat, commutatio effectum habebit.

i Castrop. de Bull. disp. vn. pu 9. nu. 6.

Quis Confessarius.

5 HIS ita constitutis. Inquires Primo. Quinam Confessarius requiritur ad hanc commutationem expediendam? Respondeo Quem tu, habēs Bullam, volueris, dummodo sit approbatus ab Ordinario modo supradicto.

6 Primo igitur non est satis quilibet Sacerdos, quia id tam ample non concedit Bulla. Secundo non est necesse, vt Commutatio fiat in ipsa Sacramentali Confessione, quia hæc restrictio non habetur in Bulla. Tertio nec est necesse, vt qui commutat sit tuus Confessarius, dummodo Confessarius modo dicto sit, quia Bulla requirit quidem Confessarium, sed non dicit, debere esse tuum.

Caussa, ex qua prædicta Vota commutari valeant.

7 INquires secundo quænam caussa requiritur, vt eiusmodi commutatio valide, & licite virtute Bullæ peragatur?

Respondeo. Profecto ad Dispensationem voti maior requiritur caussa, quam ad Commutationem. Quoniam vero nostrum est, loqui solum de Commutatione, dico vniuersaliter requiri caussam leuiorem ad illam, quam ad Dispensationem; & *l* Lessius quidem affirmat, in Cōmutatione voti a quocumque facienda, sufficere prę-

l Lessius de Voto du. 11. nu. 96.

pensio-

pensionem solam vouentis, placet enim id Deo, vt sic magis hilariter Vota Fideles obseruent. Atque id, vt dixi, vniuersaliter loquendo. At in nostra Commutatione facienda ex vi Bullæ, aliam habemus caussam, quam requirit Pontifex in ipso Bullæ tenore. Nam præter eleemosynam illam, quæ pro Bulla porrigitur, requirit aliud, nimirum quod, qui velit vi Bullæ sibi votum commutari, det aliquod subsidium pro Belli expeditione contra Infideles.

8 Sed ecce Difficultas admodum agitata inter Bullæ Explanatores. Ecquodnam est hoc subsidium, temporale ne, idest aliqua alia eleemosyna, an spirituale, idest aliqua V.G. oratio?

Alphonsus Deza, aliique, quos citat, sed non sequitur *m* Castropalaus, probabile docent, sufficere spirituale, maximè si Vouens sit pauper, quia Bulla dicit *in subsidium*. At spirituale subsidium subsidium est. *m* Castrop. de Bull. dis.vn.pu. 9. nu.7.

9 Suarez Sanchez, Henriquez aliique apud eundem *n* Castropalaū asserunt, fieri posse in subsidium partim temporale, partim spirituale, ne scilicet multum detrahatur de subsidio temporali, si solum spirituale satis sit. *n* Idem l. c. num. 9.

10 Castropalaus vero loc. cit. alios adducens, docet esse omnino temporale, nam ex modo loquendi, & fine Bullæ, quæ concessa fuit ad congregandam pecuniam contra Infideles, aliud subsidium non intelligitur, nisi temporale.

11 Ego omnino Castropalaum sequor, in qua sententia me firmauit *o* Gallegus. Is enim postquam (probans Castropalai sententiam) attulisset Petrum Ledesmam, Sotum, Aloysium Lopez, aliosque citat Machadum longam tractationem hac de re ita concludentem. *Verum hac ætate cessat omnis de hac dubitatione controuersia: siquidem Commissarius Generalis Cruciatæ, cui de Iure competit declarare dubia, quæ se offerunt circa Bullam Cruciatæ, expresse declarauit, Commutationem votorum omnino faciendam vi Bullæ in subsidium temporale; idque præcipit omnibus Confessarijs sub pœna excommunicationis, quam Declarationem publicauit anno 1641.* Lege Gallegum, qui ponit formalia verba prædictæ Declarationis. *o* Galleg. Clauf. 9. d.160.

12 Praxis autem, cui in hoc Regno Siciliæ consignanda sit hæc pecunia pro commutatione Voti datur in Instructione, quam pro Prædicatoribus Bullæ Commissarius Generalis huius eiusdem Regni publicauit hic Panormi, ac typis impressis vulgauit, vbi num. 4. sic habetur.

Quarto s'auuerte, che i Penitenti da loro stessi ripongano nella Cassa, che sarà riposta nella Chiesa, o Chiese à tale effetto, doue sarà scritto (cassa di Compositione) tutta quella somma, che i loro Confessori haueranno ordinato pagare, altrimente facendo, non hanno complito con l'obligo loro, ne sono commutati i loro voti.

13 NOta Autem aliam esse praxim, si quando expediatur Compositio ab ipso Commissario in his materijs, quas ipse expedire potest, nam de hac Compositione ita habetur in prædicta Instructione.

Si da notitia à tutti li Penitenti, che quella elemosina, che li sarà tassata dal Commissario Generale della Santa Cruciata per alcuna Compositione, o dispensa; sono obligati detta elemosina pagare al Tesoriero Generale della S. Cruciata, o à suoi Procuratori legitimi in presenza di detto Commissario Generale, o degl'altri suoi Delegati che facessero, se non, la detta Compositione ò Dispensa è nulla.

14 ROgas. Quantam eleemosynam debet taxare Confessarius, ad commutandum meum votum, quam ego deinde in prædictam Casſam inferre debeam? Respondeo, tantam esse taxandam, quantam, iuxta qualitatem Personæ, eiusque facultates, ac iuxta grauitatem voti, omnibus circumstantijs consideratis, iudicabit Confessarius, id quod certe non, nisi ex eius prudentia, ac iudicio, hic, & nunc decerni potest.

Vota, ad quæ se extendit Commutatio per Bullam.

15 QVAE vota commutari queunt per Bullam? Respondeo. Omnia, præter Votum Castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitanæ. Hæc autem quando in aliquo deficiunt, an possint etiam commutari, dicam mox §. 2. Omnia, inquam, siue sint Personalia, siue Realia, siue mixta; vt item, siue fuerint emissa ante, siue post promulgationem Bullæ.

Huc

16 Huc etiam reducunt aliqui, Votum, quod tu recordaris emisisse, sed oblitus es eius materiã. posse enim commutari, docet Sanch. p quia adhuc est Votum. Id tamen negat Suarius, siquidem commutatio, ait, quæ debet esse prudens, non potest ferri in incognitum.

p Sanc. l.4. Sum. c.54. n 34.

Sed profecto, quandoquidem est probabilis opinio, te, si voti es oblitus, ad illud non obligari, quia nescis, quid operis facturus sis, tamquam ex voto; parum vtilis est hæc quæstio, quoad praxim.

18 Porro hic proprio in loco sunt quinq; exagitandæ difficultates.

PRIMA, ET SECVNDA DIFFICVLTAS,

De Voto non potendi Commutationem,

PRima, an Confessarius electus possit commutare votum, quod quis emisit de non petenda Commutatione sui Voti, V. G. Ieiunij.

Respõdeo valide posse. (nam num licite id petat Vouens dicam mox) Ratio est: quia hæc Vouentis voluntas non tollit à Confessario electo potestatem commutandi, hoc enim votum non est ex exceptis; quare poterit Confessarius commutare prius hoc Votum non petendi Commutationem, & deinde commutare poterit ipsum Votum. Idem dic, si vouisti, non petere Cõmutationem, nisi à Pontifice immediate; nam, propter eamdem rationem, adhuc per duplicem dictam Commutationem poterit Confessarius electus tibi consulere.

19 Verum insurgit Secunda Difficultas, an scilicet peccet, qui petit Commutationem Voti, si vouerat, se illam non petiturum.

Respondeo. Gallegus q putat, hunc, petendo commutationem, valide quidem commutationem recipere, sed peccare, quia facit contra Votum, illam petendo, quam non petere promisit Deo.

q Gal. claus. 9.d.144.

20 Verum, vt huic difficultati plene satisfiat, recolenda sunt prius ea, quæ alibi r dixi, vbi sic habeo. Votum non petẽdi sine caussa Dispensationem, vel Cõmutationem Voti facti, vel faciẽdi, validum pronuntio, quia ad prudentiam pertinet, nolle sine caussa à Voti

r Lib. 3. in decal. c. 15. §. 4. n. 8.

obligatione eximi. At Votum non petendi Dispensationem, vel Commutationem absolutè nequaquam valere, puto cum Sanch. s quia impedit maius bonum præsens, nempe libertatem petendi dispensationem, quæ aliquando necessaria, vel saltem valde vtilis, erit voventi. Hactenus ibi.

s Sanch. lib. 4. in decal. c.8. nu.22.

21 Ex quibus concludendum est, in casu, quo validum fuit Votum, te sane peccaturum grauiter, vel leuiter (iuxta grauitatem, vel leuitatem Voti) si contra illud agas, & commutationem petas sine caussa quia contra Votum agis. At in casu posteriore, quando Votum non fuit validum, non peccabis, idq; ex prædicto capite, quia nimirum contra nullum Votum facis. Immo tunc commutatione Voti non indiges; si quidem Votum non habet, qui inualide vouit.

TERTIA DIFFICVLTAS.

De Commutatione pœnæ Voti.

22 Tertio. An possit commutari pœna, quam sibi quis incurrendam imposuit, si Votum frangeret. Emisit V. G. quis Votum non ludendi, quod si luderet, sibi in pœnam non seruati Voti, imposuit, vt obligaretur aliquid pium facere, puta eleemosynam pauperi, vel Ecclesiæ tribuere, Ieiunium vnius diei seruare &c. Difficultas, inquam, est, an hęc eleemosyna, vel Ieiunium possit per Bullam commutari?

23 Respondeo Posse. Quia hæc pœna est debita propter relationem quasi essentialem, quam habet ad Votum. Concessa ergo facultate per Bullam circa Votum, concessa intelligitur circa hanc pœnam. Ita Sanc. t contra Sayrum. u Confirmat Trullench. a quia votum absolutum, & directum quodammodo videtur magis obligare ad materiam, in quam directe cadit, V. G. ad omissionem ludi, quam ad pœnam, in quam videtur votũ cadere indirecte. Si ergo potest Bulla in prius, quod est maius, multo magis in posterius, quod est minus.

t Sanch. de matr. l.8.d. 15.& in sũm. l.4.c.52 alijq.

u Sav. i Claui Reg. c. 12.n.20.

a Trull. lib. 1. in Bull. §.7 ca.3. du.7. nu.4.

24 Hinc ergo fit, vt sicuti per Bullam potest commutari in opus pium æquale, vel quasi, iuxta superius dicta, Votum, quod quis absolute emittat de eleemosy-

na

na alicui Pauperi vel Ecclesiæ danda, saltem quando Ecclesia, vel Pauper non acceptauit (quod omnes concedunt) quia non est ex exceptis; Ita potest votum alterius materiæ V. G. Votum Ieiunij, quod quis emisit sub dicta pœna dandi eleemosynam, atq; hoc non solum ante, quam votum fregit, sed item post voti fractionem, seu etiam post multas fractiones, & consequenter postquam contraxit debitum soluendi illam eleemosynam, quamuis magnam.

25 Aduerte hic tria. Primo si petis, & obtines commutationem voti pœnalis, non propterea statim intelligeris obtinere commutationem pœnæ iam contractæ, si forte dictum votum fregisti; sed debes petere, & obtinere expresse commutationem dictæ pœnæ.

Ratio est, quia non eo ipso, quod habes commutationem vnius, habes, & alterius; Confessarius enim dum commutat, solum ad illud dirigit commutationem, quod tu explicuisti. Ita Suar. Sanch. Rodriq. Lud. à Cruce cum *b* Trullenc.

26 Aduerte Secundo. Si forte qui emisit eiusmodi votum pœnale non ludendi V. G. sub pœna, si luderet, dandi V. G. decem pauperibus, si forte (inquam) lusit cum inculpabili ignorantia, vel inaduertentia voti, vel, quamuis fuerit memor voti, immemor tamen inculpate fuerit pœnæ, non indigere commutatione pro hac pœna, quia pro illo casu non tenetur ad pœnam, excusante nimirum inculpata obliuione, quæ æquiparatur ignorantiæ.

b Trull. l. c. du. 8. n. 7.

27 Aduerte Tertio. Commutationem licet conuenientissimum sit, non tamen est necesse, vt fiat in fauorem eius Sancti, vel Ecclesiæ, vel Pauperis, cui factum est votum. Item, opus non est, vt votum personale in actionem personalem, vel votum reale in realem commutetur: possunt hæc enim aliunde per prudens Confessarij iudiciū cōpensari, vt satis dictū alibi à *c* nobis est.

28 Quæres cur n. 24. dictum modo est (saltem quando Ecclesia, vel Pauper non acceptauit.) Respōdeo, quia votum Reale de danda V. G. eleemosyna Ecclesiæ huic particulari, vel huic particulari Pauperi, non ita certum est, an possit per Bullam commutari, quando fuit ac-

c Lib. 4. in decal. c. 16. §. 6.

ceptatum à Rectore Ecclesiæ, vel ab illo Paupere. Non est ita (inquam) certum, sicuti certum est commutari posse, quando non est acceptatum, ideo addidi illud (saltem, quando &c.) Et nihilominus, quamuis communis doctrina dicat, tunc non posse; quia per acceptationem iam Ius il i acquisiuerunt, vt sustinet Sayrus, d alijq; tamen adhuc commutari posse; non improbabile iudicat Trullenc. e quia votum factum Deo, non acceptat legitime homo, sed Deus, cuius voluntatem Pontifex, qui dat Bullam, interpretatur.

Vide, quæ ad hanc sententiam confirmandam ex f Fagundez ego alibi dixi, cui nunc adde Ioann. g de Lugo.

d Sayr. in Clau. reg. lib. 6. c. 14. n. 13 Sanc. l. 4. sum. c. 52. à n. 70.

e Trull. l. 1. d. 8. n. 2.

f Lib. 3. in decal. c. 17 §. 2. nu. 15.

g De lugo d. 20. de iust. n. 93.

QVARTA DIFFICVLTAS.
De Commutatione Voti Iurati.

29 QVarto, an Votum Iuratum per Bullam commutari possit?

Respondeo, posse, non solum si Iuramentum accedat ad Votum iam factum, vt si quis dicat. *Iuro, me seruaturum Ieiunium, quod heri voui*, vel si accedat, cum fit, vt si dicat. *Voueo, & Iuro Ieiunium.* Verum etiam si solum adsit Iuramentum, *vt Iuro me ieiunaturum*. Ratio est, quia nunc (vt supponimus) totum hoc Iuramētum nihil aliud confirmat, nisi promissionem factam Deo. Quod si iuramentum esset homini præstitum, tunc sane non posse per Bullam commutari, certum est. quia Bulla non respicit, nisi quod promissum est Deo, cuius voluntatis, vt diximus, interpres est Pontifex. Quare, cum in casibus propositis illæ nō sint modo nisi promissiones Deo factæ, erunt vota, quæ possunt per Bullam commutari. Ita Suar. h Pontius. i Castrop. l Merolla m alijq;

h Suar. tr. de Rel. l. 6. c. 14.

i Pōt. de ma tr. l. 6. c. 11 n. 4. & 5.

l Castr. to. 3 tr. 1. d. 2. p. 1. n. 3.

m Merol. t. 2. d. 4. cap. 6. n. 114.

QVINTA DIFFICVLTAS.
De duratione potestatis commutandi Vota.

30 QVinto. Quamdiu durat potestas commutandi vota per Bullam? Respondeo. Certum est, durare per annum Bullæ; quod si Pœnitens nullum suum votum à Confessario commutandum petijt.

Certum

Certum item est, nō posse commutari post annum, quia potestas tunc iam spirauit. Sed propria difficultas illa hæc est, An, si pœnitens accedat ad te Confessarium vltimo V.G. die durationis Bullæ, petatq; commutationem voti, tu vero siue quia es negotio alicui intentus, siue, quia vis libros, vel te doctiorem consulere &c. an (inquam) possis breuiter sic pronuntiare? *Ego tibi commuto ex nunc votum tuum istud in aliud opus, quod post aliquot dies ego, vel quidam doctus designabit.*

Respondeo, Posse. Quia hoc modo dicere possumus, commutationem factam esse tempore durationis Bullæ, & solum designationem subrogationis fieri postea. Id quod nō est vti Iurisdictione post tempus spiratum Delegationis, sed est exequi, quod tempore habili commutatum est. Ita Sanch. *n* aliiq; quibus adde Leandrum, *o* & ita, contra Andream Mendo, tenet Bardi. *p*

Dices, Potest ne aliquis dicere, per solam petitionem commutationis voti fieri caussam ceptam, & rem non esse integram (vt in simili supra diximus de Confessione incepta) vnde posse cōmutationē finiri post elapsum Delegationis tempus? Respondeo. Mendo *q* de Bulla affirmat, sufficere solum eiusmodi petitionē, vt possit dici caussa cœpta; Sed certe eam solam sufficere, mihi difficile est, vt difficile fuit supra *r* meram petitionem Confessionis illam facere caussam cœptam.

n Sanch. in sum. l.4. c. 54. num. 5. Suar. l. c. c. xj.

o Leād. to. 1. tr. 5. d. 14. q. 138.

p Bard. de Bul p. 2. tr. 7. c. 1. à nu. 43.

q Mendo de Bull. d. 26. à n. 165.

r Sup. c. 4. §. 4. n. 6.

§. II. *Explicantur vota excepta in Bulla.*

1 DEcernamus nunc, quænam vota nequeant per Bullam commutari? Dico commutari non posse vota absoluta Castitatis, Religionis, Peregrinationis Vltramarinæ (qua voce, quasi per Antonomasiam intelligitur, Peregrinatio Hierosolymitana) emissa Deuotionis caussa. Idem dic de Iuramentis, quibus prædicta obseruanda iurantur, quando nimirum per ea iuramenta confirmantur promissiones Deo factæ; sunt enim etiam hæc reseruata, quia tunc non sunt, nisi vota, vt supra dictum est: Promissiones, dico; nam, si quis per iuramentum confirmet dumtaxat sic assertiue. *Iuro me habere, vel habuisse voluntatem, seu propositum conseruandæ*

V. G.

dulgentiæ fructum ipse Pontifex applicet, me nihil sciẽte, vel intendente? Cur enim Christi satisfactio applicata per sacrificium Missæ, prodest mihi nihil scienti, & prodesse non poterit eadem satisfactio per potestatem Pontificis applicata?

13 Confirmo ego tertio, quia de facto Pontifex aliquando solet concedere, & in hac nostra Bulla, vt vidimus num. 4. concedit moribundo à sensibus destituto Indulgentiam Plenariam, & tamen tunc ille nihil aduertit, nihilque potest intendere.

14 Ad Rationem Rodriquez. & Trullen. respondet De lugo l. c. Indulgentiam non esse Priuilegium quod debeat exequutioni mandari per ipsum Priuilegiatum, sed potius esse solutionem pro illo, quæ potest fieri per alium, nihil sciente debitore, vt si quis amicus pro me nihil sciente, soluat centum aureos, quos ego meo creditori debeo, satisfactus erit creditor, nec ego aliquid debebo.

Cuius rei vlterior ratio est, quia ad has, vel similes solutiones semper adest intentio implicita dicta num. 10. quæ satis in huiusmodi solutionibus est.

15 Hanc secundam sententiam probabilissimam iudico, tamen vsus Fidelium merito semper curat, intendere expresse Indulgentias sibi acquirere: tum quia id tutius absque dubitatione est, tum quia non est certum, licet sit verosimile, vt loquitur Delugo citatus, Pontificem ita se habere in omnibus Indulgentijs concedendis, sicuti se habet in casibus modo num. 3. dictis. Et certe cum requisita ad Indulgentias acquirendas, sint, vt plurimum, varia, & sub varijs conditionibus ponenda, vt hæc apponantur, debent sciri, & consequenter regulariter semper aderit acquirendi intentio.

16 Illud (ne erres) aduerte. Nam Indulgentiam lucrari volens quis pro Defuncto, vel sua opera applicare pro eiusdem Defuncti satisfactione, debet habere necessario intentionem determinatam lucrandi, & satisfaciendi pro eo. Ratio est, quia adest quidem illa intentio implicita lucrandi sibi per suum bonum opus, quantum potest, non autem adest lucrandi pro alio, & ita docet idem f Delugo.

f Delugo ibid. l.c.n. 74.& disp. 26.nu. 28.

CLAV-

CLAVSVLA DVODECIMA.

Item sumentibus Bullam conceditur, vota omnia, Vltramarino, Castitatis, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium huius expeditionis per eumdem Confessorem commutari.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De septima Bullæ Priuilegio, hoc est, de Commutatione Votorum.

NON loquimur hic, an potestatem habeat Commissarius Cruciatæ commutandi vota Fidelium, sed de ea, quam habet Confessarius electus à pænitente habente Bullam. De Commissarij enim Potestate non est hic agendi locus.

§. *Primus. De Commutatione Votorum præter excepta.*

1 DIffert Voti Commutatio à Dispensatione. Nã commutare est transferre vinculum & obligationem voti ex vna materia in aliam, vt ex Ieiunio in flagellationem. Dispensare autem est, Vinculum voti omnino relaxare; quæ Dispensatio aliquando est in totum, aliquando ex parte iuxta grauitatem causæ. Quoniam vero per Bullam nullum tibi conceditur Priuilegium, quoad Dispensationem, sed solum, quoad Commutationem, de hac erit præcipue nostra locutio.

2 Ea autem triplex esse potest, vel enim votum cõmutatur in minus, vt Ieiunium in vnum Pater, & Aue, vel in maius, vt Pater, & Aue in Ieiunium, vel in æquale, vt Ieiunium diei V.G. Veneris in crastinum diei V.G. Sabbati.

Porro in minus nihil potest per Bullam, quia illa potius est Dispensatio, quam Commutatio. In maius non est necessaria Bulla, quia quilibet ex se potest sibi commutare in maius, vt late alibi g diximus.

3 Bulla ergo solum prodest, vt tuus Confessor per illam electus possit tuum votum in æquale commutare.

g Libr. 5. in Decal. c. 16. §. 5.

Sed

Sed quia, vt ibidem diximus, est probabilis opinio, posse quemlibet ex se suum votum commutare in æquale, quia Deus æque satisfit per æquiualens, ideo, vt per Bullam aliquid amplius habeatur, concedimus, satis probabiliter posse per eam commutari votum in aliquod aliquanto minus, non verò minus notabiliter. Hæc ibidem tractata latius habes, & videri possunt apud *b* Castropalaum aliosque.

4 Scio autem, valde operosum esse, dignoscere hanc æqualitatem, vel quasi æqualitatem in his votorũ commutationibus; sed ego ibi, quantum potui, Regulas, & exempla id cognoscendi diligenter tractaui. Illud nunc scias, a *i* Castropalao, æqualitatem hanc relinqui tandem decernendam à prudenti Confessario, qui, eo ipso, quod bona fide procedat, commutatio effectum habebit.

b Castrop. T. 3. tr. de Voto p. 14 Suar. l. 6. de Voto c. 12. & 17. Sanc. l. 4. summ. c. 50.

i Castrop. de Bull. disp. vn. pu 9. nu. 6.

Quis Confessarius?

5 HIS ita constitutis. Inquires Primo. Quinam Confessarius requiritur ad hanc commutationem expediendam? Respondeo Quem tu, habẽs Bullam, volueris dummodo sit approbatus ab Ordinario modo supradicto.

6 Primo igitur non est satis quilibet Sacerdos, quia id tam ample non concedit Bulla. Secundo non est necesse, vt Commutatio fiat in ipsa Sacramentali Confessione, quia hæc restrictio non habetur in Bulla. Tertio nec est necesse, vt qui commutat sit tuus Confessarius, dummodo Confessarius modo dicto sit, quia Bulla requirit quidem Confessarium, sed non dicit, debere esse tuum.

Caussa, ex qua prædicta Vota commutari valeant.

7 INquires secundo quænam caussa requiritur, vt eiusmodi commutatio valide, & licite virtute Bullæ peragatur?

Respondeo. Profecto ad Dispensationem voti maior requiritur causa, quam ad Commutationem. Quoniam vero nostrum est, loqui solum de Commutatione, dico vniuersaliter requiri caussam leuiorem ad illam, quam ad Dispensationem, & *l* Lessius quidem affirmat, in Cõmutatione voti a quocumque facienda, sufficere pensio-

l Lessius de Voto du. 11. nu. 96.

pensionem solam vouentis, placet enim id Deo, vt sic magis hilariter Vota Fideles obseruent. Atque id, vt dixi, vniuersaliter loquendo. At in nostra Commutatione facienda ex vi Bullæ, aliam habemus caussam, quam requirit Pontifex in ipso Bullæ tenore. Nam præter eleemosynam illam, quæ pro Bulla porrigitur, requirit aliud, nimirum quod, qui velit vi Bullæ sibi votum commutari, det aliquod subsidium pro Belli expeditione contra Infideles.

8 Sed ecce Difficultas admodum agitata inter Bullæ Explanatores. Ecquodnam est hoc subsidium, temporale ne, idest aliqua alia eleemosyna, an spirituale, idest aliqua V.G. oratio?

Alphonsus Deza, alijque, quos citat, sed non sequitur *m* Castropalaus, probabile docent, sufficere spirituale, maxime si Vouens sit pauper, quia Bulla dicit *in subsidium*. At spirituale subsidium subsidium est.

9 Suarez, Sanchez, Henriquez alijque apud eumdem *n* Castropalaū asserunt, fieri posse in subsidium partim temporale, partim spirituale, ne scilicet multum detrahatur de subsidio temporali, si solum spirituale satis sit.

10 Castropalaus vero loc. cit. alios adducens, docet esse omnino temporale, nam ex modo loquendi, & fine Bullæ, quæ concessa fuit ad congregandam pecuniam contra Infideles, aliud subsidium non intelligitur, nisi temporale.

11 Ego omnino Castropalaum sequor, in qua sententia me firmauit *o* Gallegus. Is enim postquam (probans Castropalai sententiam) attulisset Petrum Ledesmam, Sotum, Aloysium Lopez, aliosque citat Machadum longam tractationem hac de re ita concludentem. *Verum hac ætate cessat omnis de hac dubitatione controuersia; siquidem Commissarius Generalis Cruciatæ, cui de Iure competit declarare dubia, quæ se offerunt circa Bullam Cruciatæ, expresse declarauit, Commutationem votorum omnino faciendam vi Bullæ in subsidium temporale; idque præcipit omnibus Confessarijs sub pœna excommunicationis, quam Declarationem publicauit anno 1642.* Lege Gallegum, qui ponit formalia verba prædictæ Declarationis.

m Castrop. de Bull. dis. vn. pu. 9. nu. 7.

n Idem l. c. num. 9.

o Galleg. Claus. 9. d. 160.

12 Praxis autem, cui in hoc Regno Siciliæ consignanda sit hæc pecunia pro commutatione Voti datur in Instructione, quam pro Prædicatoribus Bullæ Commissarius Generalis huius eiusdem Regni publicauit hic Panormi, ac typis impressis vulgauit, vbi num. 4. sic habetur.

Quarto s'auuerte, che i Penitenti da loro stessi ripongano nella Cassa, che sarà riposta nella Chiesa, o Chiese à tale effetto, doue sarà scritto (cassa di Compositione) tutta quella somma, che i loro Confessori haueranno ordinato pagare, altrimente facendo, non hanno complito con l'obligo loro, ne sono commutati i loro voti.

13 NOta Autem aliam esse praxim, si quando expediatur Compositio ab ipso Commissario in his materijs, quas ipse expedire potest, nam de hac Compositione ita habetur in prædicta Instructione.

Si da notitia à tutti li Penitenti, che quella elemosina, che li sarà tassata dal Commissario Generale della Santa Cruciata per alcuna Compositione, o dispensa, sono obligati detta elemosina pagare al Tesoriero Generale della S. Cruciata, o à suoi Procuratori legitimi in presenza di detto Commissario Generale, o degl'altri suoi Delegati che facessero, se non, la detta Compositione ò Dispensa è nulla.

14 ROgas. Quantam eleemosynam debet taxare Confessarius, ad commutandum meum votum, quam ego deinde in prædictam Cassam inferre debeam? Respondeo, tantam esse taxandam, quantam, iuxta qualitatem Personæ, eiusque facultates, ac iuxta grauitatem voti, omnibus circumstantijs consideratis, iudicabit Confessarius, id quod certe non, nisi ex eius prudentia, ac iudicio, hic, & nunc decerni potest.

Vota, ad quæ se extendit Commutatio per Bullam.

15 QVAE vota commutari queunt per Bullam? Respondeo. Omnia, præter Votum Castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitanæ. Hæc autem quando in aliquo deficiunt, an possint etiam commutari, dicam mox §. 2. Omnia, inquiam, siue sint Personalia, siue Realia, siue mixta; vt item, siue fuerint emissa ante, siue post promulgationem Bullæ. Huc

16 Huc etiam reducunt aliqui, Votum, quod tu recordaris emisisse, sed oblitus es eius materiã. posse enim commutari, docet Sanch. p quia adhuc est Votum. Id tamen negat Suarius, siquidem commutatio, ait, quæ debet esse prudens, non potest ferri in incognitum.

p Sanc. l. 4. Sum. c. 54. n 34.

Sed profecto, quandoquidem est probabilis opinio, te, si voti es oblitus, ad illud non obligari, quia nescis, quid operis facturus sis, tamquam ex voto, parum vtilis est hæc quæstio, quoad praxim.

18 Porro hic proprio in loco sunt quinq; exagitandæ difficultates.

PRIMA, ET SECVNDA DIFFICVLTAS, *De Voto non petendi Commutationem,*

PRima, an Confessarius electus possit commutare votum, quod quis emisit de non petenda Commutatione sui Voti, V. G. Ieiunij.

Respõdeo, valide posse. (nam num licite id petat Vouens dicam mox) Ratio est: quia hæc Vouentis voluntas non tollit à Confessario electo potestatem commutandi, hoc enim votum non est ex exceptis, quare poterit Confessarius commutare prius hoc Votum non petendi Commutationem, & deinde commutare poterit ipsum Votum. Idem dic, si vouisti, non petere Cõmutationem, nisi à Pontifice immediate: nam, propter eamdem rationem, adhuc per duplicem dictam Commutationem poterit Confessarius electus tibi consulere.

19 Verum insurgit Secunda Difficultas, an scilicet peccet, qui petit Commutationem Voti, si vouerat, se illam non petiturum.

Respondeo. Gallegus q putat, hunc, petendo commutationem, valide quidem commutationem recipere, sed peccare, quia facit contra Votum, illam petendo, quam non petere promisit Deo.

q Gal. claus. 9. d. 144.

20 Verum, vt huic difficultati plene satisfiat, recolenda sunt prius ea, quæ alibi r dixi, vbi sic habeo. Votum non petẽdi sine caussa Dispensationem, vel Cõmutationem Voti facti, vel faciẽdi, validum pronuntio, quia ad prudentiam pertinet, nolle sine caussa à Voti

r Lib. 3. in decal. c. 15. §. 4. n. 8.

 obli-

obligatione eximi. At Votum non petendi Dispensationem, vel Commutationem absolutè nequaquam valere, puto cum Sanch, s quia impedit maius bonum præsens, nempe libertatem petendi dispensationem, quæ aliquando necessaria, vel saltem valde utilis, erit vouenti. Hactenus ibi.

s Sanch. lib. 4. in decal. c.8. nu.22.

21 Ex quibus concludendum est, in casu, quo validum fuit Votum, te sane peccaturum grauiter, vel leuiter (iuxta grauitatem, vel leuitatem Voti) si contra illud agas, & commutationem petas sine caussa quia contra Votum agis. At in casu posteriore, quando Votum non fuit validum, non peccabis, idq; ex prædicto capite, quia nimirum contra nullum Votum facis. Immo tunc commutatione Voti non indiges; si quidem Votum non habet, qui inualide vouit.

TERTIA DIFFICVLTAS.

De Commutatione pœna Voti.

22 TErtio. An possit commutari pœna, quam sibi quis incurrendam imposuit, si Votum frangeret. Emisit V. G. quis Votum non ludendi, quod si luderet, sibi in pœnam non seruati Voti, imposuit, vt obligaretur aliquid pium facere, puta eleemosynam pauperi, vel Ecclesiæ tribuere, Ieiunium vnius diei seruare &c. Difficultas, inquam, est, an hæc eleemosyna, vel Ieiunium possit per Bullam commutari?

23 Respondeo Posse. Quia hæc pœna est debita propter relationem quasi essentialem, quam habet ad Votum. Concessa ergo facultate per Bullam circa Votum, concessa intelligitur circa hanc pœnam. Ita Sanc. t contra Sayrum. u Confirmat Trullench. a quia votum absolutum, & directum quodammodo videtur magis obligare ad materiam, in quam directe cadit, V. G. ad omissionem ludi, quam ad pœnam, in quam videtur votũ cadere indirecte. Si ergo potest Bulla in prius, quod est maius, multo magis in posterius, quod est minus.

t Sanch. de matr. l.8.d. 15. & in sũm. l.4.c.52 alijq.

u Say. i Claui Reg. c. 12.n.20.

a Trul. lib.1. in Bull.§.7 ca.3. du.7. nu.4.

24 Hinc ergo fit, vt sicuti per Bullam potest commutari in opus pium æquale, vel quasi, iuxta superius dicta, Votum, quod quis absolute emittat de eleemosyna

na alicui Pauperi vel Ecclesiæ danda, saltem quando Ecclesia, vel Pauper non acceptauit (quod omnes concedunt) quia non est ex exceptis; Ita potest votum alterius materiæ V. G. Votum Ieiunij, quod quis emisit sub dicta pœna dandi eleemosynam, atq; hoc non solum ante, quam votum fregit, sed item post voti fractionem, seu etiam post multas fractiones, & consequenter postquam contraxit debitum soluendi illam eleemosynam, quamuis magnam.

25 Aduerte hic tria. Primo si petis, & obtines commutationem voti pœnalis, non propterea statim intelligeris obtinere commutationem pœnæ iam contractæ, si forte dictum votum fregisti; sed debes petere, & obtinere expresse commutationem dictæ pœnæ.

Ratio est, quia non eo ipso, quod habes commutationem vnius, habes, & alterius; Confessarius enim dum commutat, solum ad illud dirigit commutationem, quod tu explicuisti. Ita Suar. Sanch. Rodriq. Lud. à Cruce cum *b* Trullenc.

b Trull. l. c. du. 8. n. 7.

26 Aduerte Secundo, Si forte qui emisit eiusmodi votum pœnale non ludendi V. G. sub pœna, si luderet, dandi V. G. decem pauperibus, si forte (inquam) lusit cum inculpabili ignorantia, vel inaduertentia voti, vel, quamuis fuerit memor voti, immemor tamen inculpate fuerit pœnæ, non indigere commutatione pro hac pœna, quia pro illo casu non tenetur ad pœnam, excusante nimirum inculpata obliuione, quæ æquiparatur ignorantiæ.

27 Aduerte Tertio. Commutationem licet conuenientissimum sit, non tamen est necesse, vt fiat in fauorem eius Sancti, vel Ecclesiæ, vel Pauperis, cui factum est votum. Item, opus non est, vt votum personale in actionem personalem, vel votum reale in realem commutetur: possunt hæc enim aliunde per prudens Confessarij iudiciũ cõpensari, vt satis dictũ alibi à *c* nobis est.

c Lib. 4. in decal. c. 16. §. 6.

28 Quæres cur n. 24. dictum modo est (saltem quando Ecclesia, vel Pauper non acceptauit.) Respõdeo, quia votum Reale de danda V. G. eleemosyna Ecclesiæ huic particulari, vel huic particulari Pauperi, non ita certum est, an possit per Bullam commutari, quando fuit ac-

Certum item est, nō posse commutari post annum, quia potestas tunc iam spirauit. Sed propria difficultas illa hæc est, An, si pœnitens accedat ad te Confessarium vltimo V.G. die durationis Bullæ, petatq; commutationem voti, tu vero siue quia es negotio alicui intentus, siue, quia vis libros, vel te doctiorem consulere &c. an (inquam) possis breuiter sic pronuntiare? *Ego tibi commuto ex nunc votum tuum istud in aliud opus, quod post aliquot dies ego, vel quidam doctus designabit.*

Respondeo, Posse. Quia hoc modo dicere possumus, commutationem factam esse tempore durationis Bullæ, & solum designationem subrogationis fieri postea. Id quod nō est vti Iurisdictione post tempus spiratum Delegationis, sed est exequi, quod tempore habili commutatum est. Ita Sanch. [n] alijq; quibus adde Leandrum, [o] & ita, contra Andream Mendo, tenet Bardi. [p]

Dices. Potest ne aliquis dicere, per solam petitionem commutationis voti fieri caussam ceptam, & rem non esse integram (vt in simili supra diximus de Confessione incepta) vnde posse cōmutationē finiri post elapsum Delegationis tempus? Respondeo. Mendo [q] de Bulla affirmat, sufficere solum eiusmodi petitionē, vt possit dici caussa cœpta; Sed certe eam solam sufficere, mihi difficile est, vt difficile fuit supra [r] meram petitionem Confessionis illam facere caussam cœptam.

[n] Sanch. in sum. l. 4. c. 54. num. 5. Suar. l. c. c. xj.

[o] Leād. to. 1. tr. 5. d. 14. q. 138.

[p] Bard. de Bul p. 2. tr. 7. c. 1. à nu. 43.

[q] Mendo de Bull. d. 26. à n. 165.

[r] Sup. c. 4. §. 4. n. 6.

§. II. Explicantur vota excepta in Bulla.

1 DEcernamus nunc, quænam vota nequeant per Bullam commutari? Dico commutari non posse vota absoluta Castitatis, Religionis, Peregrinationis Vltramarinæ (qua voce, quasi per Antonomasiam intelligitur, Peregrinatio Hierosolymitana) emissa Deuotionis caussa. Idem dic de Iuramentis, quibus prædicta obseruanda iurantur, quando nimirum per ea iuramenta confirmantur promissiones Deo factæ; sunt enim etiam hæc reseruata, quia tunc non sunt, nisi vota, vt supra dictum est: Promissiones, dico; nam, si quis per iuramentum confirmet dumtaxat sic, assertiue. *Iuro me habere, vel habuisse voluntatem, seu propositum conseruandę*

V. G.

V. G. castitatis. cum sic non promittat, sed enuntiet, iuramentum est assertorium de præsenti, vel præterito; non vero promissorium atque adeo Votum non est.

2 Dictum est autē (vota absoluta) vt enim vota hæc tria excipiantur, ea intelligi debent, quæ sunt absolute, & perfecte talia, nullaq; ex parte deficientia. Id permaxime notandum est, nam ex hoc multa, quæ vota excepta esse prima facie apparent, excepta tamen nequaquam esse, inuenientur, vt iam ex Corollarijs, quæ colligam, palam fiet.

Votum Castitatis diminutum.

3 Hinc enim Primo, Votum non fornicandi, votum non se polluendi, votum non nubendi, votum castitatis coniugalis, votum virginitatis præcise, idest consistentis in abstinētia primi actus luxuriæ, quatenus scilicet virginitas inuoluit corporis integritatem, votum integræ castitatis, sed ad tempus, ad quod rationabiliter præsumatur ætas hominis peruentura; vota, inquam, hæc, quia sunt, castitatis diminutæ, non numerātur inter excepta, quare sunt per Bullam commutabilia.

4 Præterea Votum Castitatis vere conditionale hoc V. G. modo emissum. *Voueo Castitatem, si conualuero. hoc est si à Deo sanitatem impetrabo.* satis probabiliter, etiam sanitate obtenta, non est ex exceptis, quia deficit à puro voto castitatis. quod illud in rigore est tale, & absolute, quod propter Dei cultum simpliciter fit, at hoc respicit motiuum vtilitatis propriæ. Cur autem dictum sit *vere (conditionale)* mox intelliges n. 11.

Idē satis etiam probabiliter dic de voto pænali in hunc modū facto (*voueo V. G. non ludere, quod si ludam in pœnam voueo Castitatem.*) vel in hunc alium modum, non vouendo omissiōnem ludi, sed Castitatem in casu ludi, sic. *nolo ludere, quod si ludam, voueo Castitatem.* Idem dic (*inquam*) quia hæc non sūt pura vota Castitatis, sed relata ad tuum ludum. Faciunt ad hoc ea, quæ dixi supra §. 1. n. 22.

5 Deniq; votum Castitatis per partes emissum, cui tamen integro noluit vouēs, se subijcere, huc reducitur, nec enim est ex exceptis. Vouet quis V. G. hodie, nolle assentiri prauis internis cogitationibus, cras vouet, se non fornicaturum, perendie se nolle actum impudicum exter-

externe peccaminosum habere; dico, hæc, singula non esse reseruata quia sunt vota diminutæ Castitatis. atque adeo esse per Bullam commutabilia, nisi tamen vouens, voluerit in vltimo voto simul omnia colligere, illisque esse subiectum. nam tunc votum erit perfectæ, & integræ castitatis.

Votum Religionis diminutum.

6 HInc Secundo. Votũ de assumendo Ordinẽ Sacrũ; votũ de seruiẽdo toto vitæ tẽpore Hospitali, vel Monasterio, seu Religioni, nisi sic intelligas, rite in illa profiteri, votum de ingrediendo in Religionem, si intelligas solum ingressum, non vero perseuerantiam, seu Professionem in ea (hoc vide distinctius apud Doctores citatos à Diana [s]) hæc, inquam quia non sunt vota perfecta de Religione, non sunt reseruata, sed per Bullam commutari, fas est.

[s] Diana p.p. Tr. de Bull. Cruc. Ref. 79.

7 Idem pronuntia, si votum Religionis sit verè conditionale, vel pœnale, propter rationes modo num. 4. dictas.

Votum Peregrinationis Hierosolymitanæ diminutæ.

8 HInc Tertio, Vota de inuisenda Sanctissima Virgine Lauretana vel S. Iacobo in Compostella, vel votum Peregrinationis ad Limina Apostolorum, vel etiam Peregrinationis Hierosolymitanæ non ob visitanda Loca Sancta, sed ob alium, tametsi honestum, & pium finem, V. G. ad sua peccata ibi cum Confessario illic forte degente confitenda, vel ad suum parentem ibi ægrotantem adiuuandum; Hæc, inquam, vota, cum nonsint ad loca Hierosolymitana Sancta, non sunt reseruata, vnde sunt per Bullam commutabilia.

9 Idem dic, si votum eiusdem Hierosolymitanæ Peregrinationis sit vere Conditionale, vel Pœnale propter rationes adductas. n. 4.

Duæ Notationes facientes ad prædicta.

10 DVo tandem diligenter notari, velim. Primo, qualitates quasdam annexas his reseruatis votis posse per Bullam commutari. Vouisti V. G. Peregrinationem Hierosolymitanam pedestrem, vel mendicando in itinere, vel sine magno comitatu, potest Confessarius per Bullam electus has circumstantias tibi com-

mutare, modo interim perstet ipsa Peregrinationis substantia, quia hæc est reseruata, nequaquam illæ.

11 Nota Secundo. Cur, quando dicimus votum conditionale commutari per Bullam posse, addimus illud (vere conditionale.) Ratio enim est, quia non raro, quamuis in modo loquendi adsit in tuo voto illud (*si*) tamen non semper significat conditionem, sed tempus, atq; æquiualet particulæ, *quando*, voues V.G. si conualueris, si Pater tuus incolumis domum redierit si tua soror honeste nupserit, voues, inquam, ire Hierosolymam, vel Religioni te addicere, vel castitatē perpetuam sartam tectam custodire, Aio, si sensus sit vere conditionatus in hunc modum *Voueo, si hæc prædicta mihi concesserit Deus, Religionem, Peregrinationem, Castitatem*, erunt eiusmodi vota commutabilia: at si sensus sit hic alius. *Voueo, quando ego conualuero, quando meus pater redierit, quando mea soror honeste nupserit &c.* sane non erunt vota conditionata, sed absoluta pro præfixo tempore, quare nequaquam commutationis fauore gaudebunt.

§. III. *Vota de quibus est aliqua maior controuersia, an per Bullam commutari queant?*

Vota coniugum.

1 PRima Controuersia est de voto perfectæ castitatis emisso à Coniuge; an sit reseruatum, ac proinde neutiquam commutabile per Bullam.

Respondeo. Certum est, si votum hoc fuit à coniuge emissum ante initum matrimonium, esse reseruatum, etiam post matrimonium initum, siquidem ex matrimonio naturam non mutat; & ipse quidem peccauit matrimonium contrahendo, licet propter Ius bona fide ab alio coniuge acquisitum, posset debitum reddere, at petere quidem non potest; & quamuis iuxta probabiliorem sententiam possit Episcopus, & forte Mendicantes per sua Priuilegia dispensare hunc, ad petendum debitum, dumtaxat dum Coniux viuit, tamen nec ad hoc, nec ad totum votum commutandum Bulla quidquam potest, quia id esset Bullæ potestatem extendere ad vota per Pontificem excepta.

2 At, si sit sermo de voto castitatis, quod forte co-

niux emittat, dum est in matrimonio, quinque modis emitti ab ipso posset. Primo, ab altero absq; licentia alterius Coniugis. Secundo, ab altero cum licentia alterius. Tertio, ab vtroque sine mutua licentia. Quarto, ab vtroque cum mutua licentia, non per modum contractus, quo quisq; cesserit Iuri suo petendi. Et in his quattuor potest Bulla, quia siue cum licentia, siue absque ea, cum alter, qui dedit licentiam, non se priuauerit Iure suo, vt in his quattuor modis supponimus, remanet votum non esse perfectæ, & absolute Castitatis. Verum. Quinto modo, si votum Castitatis emittatur ab vtroq; sed mutua licentia, & per modum cõtractus, quo quisq; Iuri suo cedit, cum iam sit votum perfectæ Castitatis, reseruatum erit, & non commutabile.

Notat tamen Sanchez, t si dicti Coniuges remittant sibi, & acceptent mutuam cessionem Iuris petendi, & reddendi debitum, posse per Bullam tunc, eiusmodi votum commutari; siquidem quod remanet, votum integrum Castitatis non est. Sed aduerte, sic remittendo, peccare grauiter coniuges, quia, vt supponimus, contra votum operantur.

t Sanch. l.9. matr. d.37. n.13.

Votum strictioris Religionis, & quo ad tempus.

3 SEcunda contrauersia. An per Bullam commutari queat votum Religionis strictioris in laxiorem, vt item, quoad tempus præfixum à vouente, hoc est quoad dilationem ingressus?

Respondeo, vtrumque posse per se, quia, vt supra vidimus, circumstantiæ extrinsecæ non sunt reseruatæ.

4 Dixi (per se) nam si in laxiore non vigeat obseruantia Regularis, & dilatio temporis sit tanta, vt vouens periculo exponatur votum non implendi, tunc in neutro casu poterit aliquid Bulla, vt nec Episcopus, quia esset commutare substantiam voti, & ita tenent Sanch. u & Castropalaus. a

u Sanch. l.c d.9. nu. 19. & l.4. sum. c.40. n.76.

Votum Religionis Militaris.

5 TErtia Controuersia. An Votum Religionis Ordinum Militarium possit commutari per Bullam? Respondeo, votum Religionis Militaris S. Ioãnis Hierosolymitani (cuius Religiosi Melitenses vulgo appellantur) non posse; quia hæc est in omnium senten-

a Castro. to. 3. tr. 12. d. 4. p. 11.

tia vera Religio. Aliarum vero, puta S. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ &c. posse probabiliter; quia in multorum sententia probabili, hæ non sunt, saltem hodie, veræ Religiones, quamuis in aliorum probabili, & fortasse probabiliore sententia, etiam hodie, sint. Lege Sperellum, *b* aliosq; ab eodem citatos.

b Sperell. p. par. dec. 2.

Excipe Regulares ex his Ordinibus. Nec mirum, quia hi sunt veri Religiosi &c. vt Andreas Mendo *c* recte notat cum alijs.

c Mendo in app ad Bul. Dil. ca 31. p. 118.

Votum sub disiunctione.

6 QVarta Controuersia est huiusmodi. Quamuis coueniant Primo Doctores, si tu voueas sub disiunctione duo vota reseruata, V.G. voueas, vel castitatem, vel Religionem, conueniant, inquam, tunc neutrum posse per Bullam commutari; quia vtrumque est reseruatum, & quamuis, Secundo, conueniant, si voueas sub disiunctione duo vota, quorum alterum sit reseruatum, alterum non, vt si voueas, vel ieiunare per aliquot annos, vel castitatem, conueniant, inquam, vtrumque posse commutari per Bullam; quia tunc propter illam libertatem, quam habes eligendi Ieiunium, non est castitas perfecte, & absolute promissa; Controuersia tamen est inter illos, An, facta à te electione reseruati, quando scilicet, tu, omissis Ieiunijs, elegisti partem illam voti, quæ erat castitatis (sine nouo voto ipsius, vt semper supponimus.) An, inquam, possit per Bullam prædictæ castitatis votum commutari?

7 Respondeo. Esse reseuatum, atq; à Deo commutari per Bullã non posse, docet Sanchez *d*. Ratio est, quia, inquit, facta electione illius, iam Deus, qui electionem vidit, illam acceptauit, ergo iam remanet esse à Deo acceptatum votum integræ castitatis.

d Sanch. l. 8. matr. d 9. n. 14. & in sum. l. 4. c. 40. nu. 43.

Non esse reseruatum, sustinet, si attente legas, Suarez *e* & Castropolaus. *f* Ratio est, inquiunt, quia illa electio non est votũ, sed mera volũtas, & propositum illam partem seruandi, ergo votum remanet, vt erat prius, puta cum imperfectione, quam habebat, ergo non perfecte tale. Hæc sententia est mihi probabilior.

e Suar. l. 6. de voto c. 24. n. 3.

f Castro. to. 3. d. 2. p. xi. nu. 6.

Ex qua fit, vt si pars altera non reseruata fuerit reddita impossibilis, euadat V.G. prædictus youẽs impotens

ad

ad Ieiunandum, non propteria voti illa pars altera, quæ est Castitatis euadit reseruata? quia illa impotentia non mutat votum, seu voti imperfectionem, sub qua erat antea? Et ita tenet Suarez, Sanch. g aliijq; apud Dian. h

Votum reseruatum sed dispensatum.

8 QVinta controuersia. Voui castitatem absolute: sed quia obtinui rite dispensationem à Pontifice, is mihi imposuit, vt, loco voti, ieiunarem semel in Hebdomada, vel quid simile, Quæro, an hoc ieiunium possit per Bullam mihi commutari?

Respondeo. Non posse quia est reseruatum, putant multi Canonistæ apud Sanch. i ex ea ratione, quod subrogatus sortitur naturã eius, cui subrogatur. Posse, quia non est reseruatum putat Sanch. Suar. Less. Trull. aliiq; apud Bardi, l quia materia reseruata iam fuit à Põtifice in materiam nõ reseruatam translata. Ad rationem Canonistarum dic, subrogatum naturam eius, cui subrogatur, sortiri in intrinsecis, & in honestate operis, atque, vt res sit proportionata, & æqualis, vel quasi, non vero in extrinsecis, ex quibus est reseruatio, quæ valde per accidens contingitur cum illa materia. Hæc posterior sententia est probabilior.

9 Quid si in hoc casu ego per multum tempus omisi ieiunium, (sane cum peccato) reuiuiscit ne in me votum castitatis? Nam si non reuiuiscit, proderit Bulla, vt per illam dictum ieiunium in aliud opus mihi commutari queat.

10 Respõdeo. Redire sentit Rodriquez, m siquidem votum, ait, fuit commutatum sub conditione præstandi ieiunia, conditione ergo hac nequaquam posita, votum castitatis commutatum non intelligitur.

Non redire, docent n Sanc. aliiq; (cum quibus sentio) quia falsum est, votum fuisse à Pontifice commutatum sub ea conditione; huius enim conditionis nulla fit mentio in Dispensationis, seu Commutationis Rescripto; quare uotum illud fuit extinctum, eiusq; obligatio translata fuit in aliam materiam non reseruatam.

11 Vrges, si fuit extinctum, cur uouens potest, relicta Dispensatione, uel Commutatione, reuerti ad prius uotum?

Re-

g Suar. Sãch. l. c.

h Dian. p. p. tr. de Bull. Resol. 74.

i Sanc. l. 8. matr. disp. 9. n. 20.

l Bard. p. 2. tr. 7. ca. 2. nu. 79.

m Rodriq. in add. ad Bul. §. 9. n. 118.

n Sanc. l. 8. matr. d. 9. n. 21.

Respondeo. Hanc difficultatem dissolui lib. 8. in Decal. o ac dixi, reuersionem hanc solum concedi ex benignitate Dei. Locum relege.

o Lib. 3. in decal. c. 16. § 7. n. 4.

Commutatio voti reseruati in aliud reseruatum; vel in opus præstantius.

12 SExta Controuersia. Voui Peregrinationem Hierosolymitanam, V. G. Potest ne Confessarius à me per Bullam electus eiusmodi uotum reseruatum, uel in opus aliquod melius, & præstantius V. G. in uotum castitatis, uel in subsidium belli contra Infideles, mittendo centum V. G. homines propriis expensis, & viginti millia aureorum, atque loco laboris proprij tolerandi ex peregrinationis molestia, ieiunare quotidie per annum; quæ duo, nimirum castitas, vel eiusmodi subsidium ita vestitum, sunt opera sine dubio præstantiora, quam ipsa mera Peregrinatio?

Respondeo. Posse, putat Aragonius, p quia non debet impediri melius bonum, quod magis libenter acceptari à Deo præsumendum est. Non posse, docent Sãchez, q & Suar. r quia nulla potestas data est circa vota reseruata à Pontifice per Bullam, neq; in aliam materiam reseruatam, neq; in aliam non reseruatam, quamuis vtiliorem, & præstantiorem; totam enim potestatem, seu iurisdictionem commutandi prædicta tria vota sibi reseruauit Pontifex. Neque sic impeditur per se maius bonum, sed solum non datur iurisdictio ad ea vota commutanda.

p Arago. 2. 2. q. 88. ar. 12

q Sãc. in decal. l. 4. ca. 52. n. 4.

r Suar. l. 6. de voto c. 21. nu. 21.

Ego s in lib. 3. Decalogi substinui (id enim hac occasione scire operæ pretium erit) propria authoritate non posse quempiam commutare suum uotum reseruatum in opus melius. Sed post ea scripta incidi in Quæstiones Morales Vincentij Tancredi, *p. p. Tr. 3. de voto Disp. 6. Quæres 2. fol.* 492. qui vniuersaliter docet, esse probabile, votum reseruatum posse propria authoritate commutari in melius, etiam nõ reseruatum, quia melius semper acceptatur à Deo.

s Lib. 3. decal. c. 16. §. 5. n. 4.

Neq, valet, ait, paritas; Non potest per Bullam, vel per Priuilegium Mẽdicantium, ergo nec poterit authoritate propria. Non valet, inquit, quia potestas commutandi per Bullam, & per Priuilegia fundatur in iurisdictione

conces

concessa à Pontifice, quæ circa reseruata non dum est concessa, at potestas commutandi in melius, authoritate propria fundatur in acceptatione Dei, qui semper præsumitur melioris operis esse contentus. Hanc Tancredi sententiam probabilem esse, inficiari, non possum.

Vota subditorum.

13 SEptima Controuersia. Scimus vota personarum sub alterius potestate existentium posse irritari ab eo in quo potestas eiusmodi residet. V.G. vota Filij à Patre, vxoris à marito, serui à Domino &c. eo modo, & cum illis limitationibus, quas diximus alibi, cum de *t* voti Relaxatione tractauimus. Iam quærimus si filius V. G. impubes vouit castitatem absolutam, potest ne eius commutationem obtinere à suo Confessario per Bullam?

t Lib. 3. in decal. c. 16. §. 3.

Ratio dubitandi est, quia hoc votum, quamuis reseruatum, potest irritari à Patre, vt ibidem dictum est, ergo videtur deficere à perfectione voti reseruati, & consequenter videtur commutabile, tum per Bullam, tum ab Episcopo.

Respondeo. Ita putat propter dictam rationem Guttierres. *u* Sed profecto perperam; nam nec per Bullam, nec ab Episcopo commutari potest. Siquidem vota illa ideo irritantur à Patre &c. quia Pater habet dominatiuam potestatem in filium: quam potestatem dominatiuam non aufert, nec limitat Pontifex, quando sibi vota illa excepta reseruat. At à Confessario, uel alijs Prælatis, idem Pontifex aufert, vel limitat iurisdictionem, per quam debeant illa uota commutari, uel dispensari, qua quidem limitatione supposita, nihil prædicti poterunt omnino. Ita Suar. *x* alijq;

u Guttier. in qu. Cau. l. 2. c. 22. n. 49.

Vota reseruata, quorum dispensatio est necessaria.

14 OCtaua Controuersia. In aliquibus Casibus urgētis necessitatis potest Episcopus dispēsare in his reseruatis uotis, quando scilicet imminet graue aliquod damnum ni dispenset; & ad Pontificem aditus non est; Vt. si quis ligatus uoto Religionis: tamen, nisi puellam quam deflorauit, sine mora ducat uxorem, timeantur grauia scandala, & rixæ; nam tunc poterit Episcopus dispensare. Iam, quæro, an tunc possit hoc

x Suar. l. 6. de Voto c. 26. n. 4. Castrop. to. 3. tr. 5. dis. 2. pu. 12. n. 11.

Votum

Votum commutari per Bullam? Ratio autem id affirmandi est, quia per Bullam commutari possunt omnia uota, quæ dispensare potest Episcopus; Cum igitur possit hoc Episcopus dispensare, poterit, & Confessarius per Bullam electus, commutare.

Respondeo. Ita propter dictam rationem putant aliqui apud Dianam. [b] Sed negandum omnino est cum Sanchez, [c] alijsque. Ratio est, quia non est uerum Cõfessario electo per Bullam cõcedi, posse commutare uota omnia, quæ potest Episcopus. Episcopus enim habet potestatem ordinariam, at Confessarius solum Delegatam; unde non est mirum, si Confessarius non possit, quia illi nullo modo in sua Delegatione per Bullam cõceduntur uota reseruata, conceduntur autem Episcopo in illa necessitate, propter quamdam Pontificis tacitam licentiam.

[b] Dian. p. 6. tr. 6. resol. 50.

[c] Sanch. l. 8. matr. d. 15. n. 10. Pontius l. 9. matr. c. 10. n. 11.

CLAVSVLA DECIMATERTIA.

Item, prædicto Commissario datur facultas, vt suspendere possit, dicto anno durante, omnes similes, aut dissimiles Indulgentias, & facultates ab eisdem, & à Sede Apostolica, vel eius auctoritate concessas quibusuis Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, pijs locis, Vniuersitatibus, Confraternitatibus, & singularibus Personis, in Regnis, Insulis, Terris, Locis, & & Dominijs præfatis &c.

Et paulo post.

Ita, vt interim, neque publicari, neq; prædicari possint, neq; publicata cuiuis hominum communiter, vel diuisim suffragentur. Exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quo ad eorum fratres.

Item, dicto Commissario conceditur etiam facultas, vt ipse, per se, vel per alium, vel alios, (quantum, & quoties sibi videbitur) Indulgentias, & alias Gratias per eum suspensas in fauorem illorum, qui præsentium Gratiarum in hanc caussam pro Religionis defensione concessarum, participes effecti fuerint, reualidare, absque alio præmio, possit.

CA-

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De Suspensione Indulgentiarum &c.

IN his Clausulis conceditur potestas Cõmissario Cruciatæ suspendendi omnes alias Indulgentias, & gratias, qui de facto suspendit, quando Bullam promulgat (pro illo scilicet promulgationis anno) quamuis deinde idem Commissarius in eadem promulgatione concedat Bullam sumentibus reualidationem prædictarum Indulgentiarum, & Gratiarum. Quare qui Bulla caret, non acquirit illas Indulgentias, quia pro ipso suspensæ remanent; qui autem Bullam accipit, eas acquirit, quia pro Bullam accipientibus reualidantur ea, quæ Commissarius paullo ante suspenderat.

Porro plura hic sunt clara, plura sub controuersia, de quibus breuiter, & sigillatim.

§. I. *Quænam Gratiæ per Promulgationem Bullæ suspendantur, vel non suspendantur, quo ad Sæculares.*

1 EX contextu tenoris Bullæ recte Doctores eas Indulgentias, facultates, gratiasq; suspendi colligunt, quæ obstant expeditioni huius Bullæ Cruciatæ, hoc est, quæ illam aliquo tandem modo impediunt, non suspendi vero, quæ nequaquam impediunt.

2 Rursus eas suspendi, quæ à Summo Pontifice, vel eius auctoritate concessæ sunt.

3 Denique eas suspendi, quæ sunt concessæ Ecclesijs Hospitalibus, Pijs Locis, Vniuersitatibus, Confraternitatibus, singularibus Personis in Regnis, locisq; in quibus Bulla promulgatur.

4 Hinc ergo suspenduntur Priuilegia prædictis concessa celebrandi ante auroram, vel post meridiem, & similia, quæ concedit Bulla, quia illa impedirent Bullæ expeditionem; nam Fideles contenti illis suis Priuilegijs, non essent valde faciles ad recipiendam Bullam.

5 Contra, non suspenduntur Indulgentiæ, Priuilegia, & fa-

& facultates in corpore Iuris contenta, quia Commissarius solum suspendere valet illa, quæ speciali auctoritate Pontificis conceduntur, hæc autem in Iure contenta, sunt concessa autoritate quidem eiusdem Pontificis, sed publica, & veluti communi. Adde, per clausulam generalem non suspendi, ea, quæ in Iure, continentur, nisi eorum fiat mentio, vt docet Bartholus *d* communiter receptus, & Castropalaus, *e* aliique Hanc sententiam quod per Bullam non suspendantur quæ in Iure cõmuni continentur, sequitur Diana, *f* & multi apud Gallegum, *g* qui recenset aliquas facultates concessas in dicto communi Iure. quamuis sciam, Mendo contrarium sentire, sed contra illum late agit Bardi. *h*

d Bar. in extrau. ad reprimen. V. Nõ obstãtib.

e Castro. de Bull. p. 11. n. 4.

f Dian. p. p. tr. de Bull. Ref. 87.

g Galleg. c. 12. du. 173

h Méd. disp. 29. à n. 10. & in app. d. 3. c. 1. n. 3. Bardi de Bull. p. 3. tr. 1. c. 2. à n. 7. in 2.

6 Nec item suspenduntur facultates absoluendi, dispensandi, commutandi, quas habent Episcopi, quia facultates hæ non conceduntur, nec locis, nec singularibus personis, sed Dignitati Episcopali.

7 Nec denique suspenduntur Indulgentiæ & gratiæ, quas aliis concedunt dicti Episcopi, quia Commissarius solum suspendere potest, quæ concedit Pontifex.

8 Gratiæ, quæ sunt omnino dissimiles illis, quas concedit Bulla, qualis est V. G. facultas testandi, Missas celebrandi cum Altari portatili, ingrediẽdi Monasteria Monialium, non suspenduntur; si quidem hæ non impediunt expeditionem Bullæ. Quando ergo in hac decimatertia Clausula dicitur, suspendi gratias similes, vel dissimiles, intelligitur de dissimilibus quoad modum; sic enim impediretur Bullæ expeditio, qualis esset V. G. facultas celebrandi duabus horis post meridiem, cum Bullæ Commissarius solum Personis Qualificatis concedat per horam vnam. Vti diximus sup. c. 5. §. 6. n. 2. Hæc sunt fere certa ex Castropalao *i* breuiter collecta.

i Castro. de Bull. p. 11.

9 Iam dubitari potest 2. An suspendantur Indulgentiæ, quas possunt Fideles acquirere, exhibentes aliquod opus pium dum habent numismata sacra, Imagines, Coronas, grana &c. quibus affixit Summus Pontifex Indulgentias.

l Castr. l. c. n. 7.

m Bar. l. c. n. 6

10 Respondeo. Suspendi docent Castropolaus, *l* & Bardi. *m* quia hæc sunt concessæ singularibus Personis eas Imagines deferentibus: nam Bullæ tenor ait, se suspen-

ſpendere Indulgẽtias ſingularibus perſonis conceſſas. Verum non ſuſpendi, vnde has acquiri ſine Bulla, docent Trullench. Rodriq. Riccius adducti à Bardi l.c. quia non ſingularibus perſonis, ſed omnibus Chriſti Fidelibus, ſub illa tamen conditione, ſi illas Imagines habeant, eæ Indulgentiæ conceduntur. Hæc poſterior ſententia eſt mihi probabilior.

11 Dubitari poteſt Tertio, de Iubilæo, quod toti Reip. Chriſtianæ ſolet concedi à Pontifice.

Reſpondeo. Hoc non ſuſpendi, certum ſit, atq; adeo non eſſe opus Bulla ad illius Indulgentias, & Priuilegia lucranda. Ratio eſt, quia hoc non conceditur determinatis locis, vel perſonis, ſed omnibus totius orbis Fidelibus. Ita Gallegus *n* afferens praxim, qua Commiſſarius Cruciatæ non impedit Iubilæi publicationem nec addit, ſe requirere Bullam, vt in alijs Indulgentijs requirit.

12 Dubitari poteſt Quarto, de Altaribus Priuilegiatis.

12 Reſpondeo. Suſpendi docet De Lugo, *o* & Bardi, *p* quia hæc Indulgentia eſt conceſſa loco peculiari, affertq; alios pro hac ſententia, inter quos numerat Dianam. *q* Sed certe Diana *r* alio in loco docet, non ſuſpendi, ſicuti ibidem *Reſol.* 23. ſuſtinet, Altare Priuilegiatum non ſuſpendi per annum Sanctum.

13 Dico igitur, eſſe probabile, non ſuſpendi, adeoq; pro Altari Priuilegiato nos non indigere Bulla. Ita ſuſtinet, præter dictum Dianam, Trullen. *s* Quintanad. *t* Galleg. *u* Ratio eſt, quia eſt probabile, Bullam ſolum ſuſpendere Indulgentias pro viuis, non vero pro Defunctis.

Confirmat Gallegus l. c. quia Bulla dicit, ſe ſuſpẽdere Indulgentias conceſſas locis, vel perſonis ſingularibus; at Indulgentia Altaris Priuilegiati non conceditur particularibus perſonis, ſed animabus Purgatorij, Anima autem in communi, & humano modo loquendi (moraliter, inquit Gallegus loquor, non Metaphyſice) non eſt perſona abſolute dicta. Bene eſt; Sed illud, (moraliter nõ Metaphyſicè loquor) non eſt bene. Nam etiam Metaphyſice loquendo, Anima, nec eſt, nec dici poteſt complete, & abſolute perſona (quamuis ſua partiali ſubſiſtentia non careat) ſed incomplete ſolum.

n Galleg. n.
o De Lug. de pœnit. d. 27. n. 49.
p Bàrd. p. 3. tr. 4. c. 4. n. 14.
q Dian. p. p. tract. de Bull. Reſol. 86.
r Idem p. 9. tr. 2. Reſ. 22.
s Trull. de Bull. l. 1. ſ. 9. c. 3. du. 4
t Quintana. in app. tr. 1. dub. 14.
u Galleg. late clau. 1 du. 175.

14 Dubitari Quinto, potest de pauperibus. Respondeo. De his dixi satis sup. c. 3. §. 7. nu. 12.

15 Dubitari Sexto potest de Priuilegijs quibusdam introductis ex legitima consuetudine, an scilicet illa per Bullam suspendantur?

Respondeo. Si sint contraria Bullæ, (de quibus hic sermo esse debet) ita, ut eius expiditionem impediant, suspendũtur ex Bardi a qui in secunda editione mihi videtur aliquantulum obscure loqui; Andreas autem mẽdo b ab eodem Bardi citatus absolute docet, non suspendi. Idemque tenet c Gallegus. Ratio huius sententie esse potest, quia introducta per consuetudinem non sunt immediate concessa à Papa. Bulla autem videtur solum suspendere, quæ immediate à Papa conceduntur.

a Bard. p. 3. tr. 1. c. 2. sec. 1.

b Idem ibid. in vendicatione n. 17

c Gal. clauſ. dub. 175.

§. II. *Quænam Priuilegia suspendantur, vel non suspendantur per Bullam, quoad Religiosos.*

1 IN prædicta Clausula duodecima in fine, sic à prædicta suspensione excipiuntur Facultates Religiosorum Mendicantium, & consequenter Religiosorum, etiam non Mendicantium qui cum illis communicant in Priuilegijs, sic inquam, excipiuntur. *exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Frates.*

2 Nomine *Mendicantium* hic intellige Primo Quatuor Ordines, puta Carmelitarũ, S. Augustini, S. Dominici seu Prædicatorum. S. Francisci, seu Minorum. qui Mendicantes dicuntur *c. vnic. de Relig. Domib. in 6.* Intellige Secundo alios, qui à Summis Pontificibus Mendicantes dicti sunt in particularibus Bullis, inter quos sunt Minimi, seu Fratres S. Francisci de Paula ex Declaratione Pij V. & ex eodem est nostra Societas. Intellige Tertio illos omnes Religiosos, qui communicant in Priuilegijs Mẽdicantium, hæc enim Exceptio, qua de loquimur, Priuilegium sine dubio est.

3 Nomine *Fratum* Intellige omnes Personas Religiosas, siue constitutas in sacris, siue non, siue Clericos, siue Conuersos, seu Laicos, siue moniales, siue nouitios, nouitiasq; Ratio est quia fauor hic ex cõtextu Bullæ conce-

citur

ditur Religiosis, at hi omnes veniũt nomine Religiosorũ, & sic, vt pote in refauorabili, etiam Nouitij. Non intelligo autem Tertiarios, & Tertiarias, qui non sint Religiosi, Religiosã Professinẽ emittẽtes. Ita Lud. à Cruc. d & Alij.

d Lud. à Cr. de Bulla d. 1. c. 9. du. 4. Villal. tr. 27. p. claus. 12 nu. 12. & 13.

4 Nomine *facultatum*, quæ excipiuntur à prædicta suspensione veniunt non solum quæcumque alia Priuilegia, verum etiam Indulgentiæ quæ dictis Religiosis quatenus Religiosis talium Ordinum sunt concessæ: hæ enim certe facultates, & gratiæ sunt. Ita e Ludou. à Cruce cum alijs. Adde, excipi omnia, quæ suspendi à Comissario possunt, at possunt etiam Indulgentiæ prædictæ.

e Lud. à Cr. l. c. du. 1. n 6. Trull. l. b. 1. §. 9. dub. 3. n. 1.

5 Dices. Verba Bullæ excipientia Religiosos dirigũtur ad Superiores Ordinum Medicantium, ergo dicendũ est, illas solas facultates, & Indulgentias excipi, quæ conceduntur Superioribus, licet pro subditis, non vero quæ ipsis subditis immediatè conceduntur.

Respondeo. Ex intentione Pontificis volentis, esse Religiones exceptas ab hac suspensione, manifeste apparet, excipi etiam, quæ immedicate conceduntur Religiosis, ratione tamen ipsius Religionis, non vero quæ ratione ipsius Personæ particularis. Ita Quintanaduenas f alios citans. Addit idem Auctor, id declarasse, & concessisse Leonem X. Minoribus, atq; adeo omnibus communicantibus cum ipsis.

f Quintana. in Appen. ad Iubil. & Indul. Regularibus, concessa.

6. Ex his ergo Collige. An sæcularis Bulla carẽs possit absolui ab illis Religiosis, qui habent per sua Priuilegia facultatem absoluendi &c. Nihil hic dicimus, an secularis possit acquirere Indulgentias concessas Ecclesijs, seu Monasterijs, ea V.G. tali die visitando &c. nam de his iam §. præc. n. 3. vidimus, illas acquirere sine Bulla sæculares nequaquam posse. Loquimur ergo hic solum de prædicta facultate absoluendi posse.

g Trull. l. c. du. 1. nu. 3. Rodriq. in expl. Bull. §. 12. nu. 4. Gal. claus. 12. du. 174

Respõdeo. Negãt nõ pauci g nõ pauci h autẽ cõcedũt; Ego, licet negantes probabiliter loqui, fatear, quia Pontifex excipit solum facultates, quoad Fratres: tamen concedentes loqui item probabiliter puto: quare sine Bulla posse, circa sæculares, à Religiosis exerceri sua prædicta Priuilegia, tutum erit, id quod mutans sententiam abbi etiam docuit Rodriquez modo citat.

h Henr. l. 6. c. 16. nu. 2 & l. 7. c. 21. n. 7. plures citans.

7 Prædictorum doctorũ tuas quisq; pro se rationes

affert. illa mihi sufficiens videtur.; quia Pontifex, vt supra vidimus, eas facultates à Commissario suspendi concedit quæ sunt cōcessæ Ecclesijs, Monasterijs, Locis Pijs, Vniuersitatibus, particularibus personis. At hæ faculates Religiosorum sunt concessæ toti Ordini Religioso. Nemo autem Ordinem V. G. S. Francisci, nominauit Ecclesiam, vel Monasterium, vel locum pium, vel Vniuersitatem, vel singularem personam, sed Religionem, sed Ordinem, sed familiam Religiosam, &c. Adde Praxim timoratorum Religiosorum, qui suis prædictis Priuilegijs vtuntur sine scrupulo, etiam in Ordine ad sæculares non habentes Bullam; Quæ continuata praxis potuit certè legitimam consuetudinem introducere.

Lud. à Cr. l. c. du. 2 n. 6. Sanc. in sum. l. 6. c. 54. nu. 62.

i Rodriq. in Addit. ad Bull. ibid.

8 Posse tempore Interdicti sine Bulla Regulares suis quibusdam Priuilegijs vti, quæ pro illo tempore habent qualis est V. G. Pulsatio Campanarum in aliquibus festiuitatibus tempore Interdicti occurrentibus, sequitur ex dictis, & confirmat sane probabiliter Mendo licet neget Bardi, id quod quia est raræ praxis, satis sit, hos Auctores indicasse.

CLAVSVLA DECIMAQVARTA.

Item, mandatur à Summo Pontifice, vt Summarium Bullæ (sane in vulgari Sermone impressum, & sigillo Commissarij, vel eius Delegati munitum) per omnes Christi Fideles ad prædictum Bellum contribuentes, qui huiusmodi gratiarum participes esse, voluerint, recipiatur, & retineatur.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.
De Receptione, & Retentione Bullæ.

§. I. *Bulla, quæ est recipienda, debet esse scripta, impressa. &c.*

1 QVamuis, vt priuilegium habeat vim, non sit semper necessaria, scriptura, nisi forte in foro externo, vt appareat, quale nam illud sit; tamen in hisce nostris Bullæ Priuilegijs necessaria est receptio Bullæ scriptæ, & impressæ, ac sigillo, nomineque Commis-

l Sanch. l. 8. matr. disp. 29. n. 20.

missarij, vel eius Delegati firmatæ. Ratio est manifesta, quia sic expresse vult Pontifex, & clarè enuntiat Commissarius Cruciatæ, dum in Summario vulgari, quod Fidelibus in Sicilia distribuitur, sic habet.

Dichiariamo, che quelli, che la pigliaranno, habbino da riceuere, e conseruarsi questo Sõmario, e Bolla, ch'è stampata, sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d'altra maniera non guadagnano detta Bolla, ne le gratie di quella.

2 Recte autem dicit (*quelli, che la pigliaranno*) sensus enim est (*qui velint recipere*) siquidem, nemo ad eam sumendam obligatur, vt insinuat *m* Sanchez, quando docet ægrotum in periculo mortis constitutum non valentem adire Superiorem pro absolutione Reseruatorum, non teneri Bullam accipere, vt a Reseruatis absoluatur, sed posse absolui à simplici Sacerdote, quia non tenemur, inquit, inquirere modos extraordinarios, & Priuilegia, sed vti possumus modis ordinarie ab Ecclesia constitutis. Vide alium similem casum apud *n* Trullenc.

m Sac. lib. 2. Sum. c. 13 n. 14. fine.

n Trull. l. 1. §. 1. du. 2. nu. 2.

§. II. *An requiratur, vt in Bulla inscribatur nomen eius, qui illam accipit?*

1 Quærimus, an sit necesse conscribere eiusmodi nomen in ipsa Bulla. Id enim, quamuis fieri diligenter soleat, disponatque sic debere fieri Commissarius, tamen scire omnino debemus, vtrum id solum expediat, an ita sit opus, vt nulla acquirantur Priuilegia ab habente Bullam, si in illa suum recipientis nomen non sit inscriptum.

2 Respondeo. Solum expedire, non autem esse obligationem, iudicat *o* Bardi, & apud ipsum Ludouicus a Cruce, Rodriquez Henriquez, Villalobos, Trullench, quibus adde Castropalaum. *p* Verba Summarij, quod in nostro Regno Fidelibus destribuitur, huiusmodi, hac de re, sunt.

o Bardi p. 3 tr. 8. c. 2. 2. nu. 3.

p Castrop. de Bull. p. 11. nu. 7.

E perche Voi, Titio de Amatis, hauete dato due Reali &c. & hauete riceuuta quest a Bolla, essendosi in essa scritto il Vostro Nome, dichiaramo, ch'hauete conseguito, e vi si concedono le dette Indulgenze, Gratie &c.

3 Præ-

3 Prædicti igitur Doctores declarant illud (*essendoui scritto il vostro nome*) non, quasi dicat conditionem, sic (*si est scriptum tuum nomen, conceduntur tibi Bullæ Priuilegia*) sed solum demonstret id, quod de facto est in hunc modum (*Per hanc Bullam, in qua nomen tuum scriptum est, tibi conceduntur Priuilegia &c.*

Ego cum q Gallego volo, vt inscribatur nomen, saltem, quo securius in re tanti momenti procedatur.

q Galleg. Clauf. 14: sub. 119.

4 Fateor tamen, nomen posse à quocumque inscribi, nec esse necesse, vt id fiat a Depositario Bullarum, quia in Summario Vulgari prædicto, dicitur quidem, vt inscribatur nomen ibi (*essendosi in essa scritto il Vostro nome*) sed non præscribitur, à quo nam scribi debeat.

5 Fateor item, nomen appellatiuum sufficere, vt (*Dux talis, Princeps talis, &c.*) modo sic, singularis, & determinata Persona signetur.

§. III. *Sufficitne Receptio sine Acceptatione vel Acceptatio sine Receptione.*

1 PRofectò non sufficit: vnde qui Bullam sumit, seu recipit, debet simul illam acceptare: Priuilegia enim Personalia solum ijs fauent, qui illa acceptant. Rursus qui illam acceptat, debet apud se illam actu & physice recipere, quia disertè, vt modo vidisti, id mandat Pontifex. Quare nec sufficit receptio sine acceptatione, neque hæc sine illa.

2 Multò minus sufficit habere Intentionem accipiēdi: cuius rei sequens exemplum habe. Titius non multis ab hinc annis accessit aliquanto tardius ad fores Ecclesiæ, vbi Distributor Bullarum sedebat, petijtque ab eo Bullam, atque consuetam eleemosynam elargitus est: idque in libris suarum Rationum notauit Distributor, scripto item ibidem Titij nomine. Sed quia Bullas omnes, quas domo in Ecclesiam secum attulerat, alijs Fidelibus is destribuerat, dixit Titio. *Ito fruere Priuilegijs Bullæ, nam ego nunc determino pro te vnam ex Bullis, quas distribuendas domi custodio, & illam tibi applico, tuaque iam à modo est.* Acceptauit Titius, suamque domum reuersus, comedit lacticinia die illo, qui dies erat ex diebus Quadra-

dragesimæ. Legitime ne se gessit Distribuitor, liciteq; vetitos cibos ad mensam adhibuit Titius, abstrahendo à bona fide, quæ forte tunc intercessit?

3. Respondeo, nec legitime, nec licite. Ratio nimis est manifesta, quia nimis clare Commissarius Generalis, cuius est explicare, quæ pertinent ad Bullam, vult, vt ad acquirenda Bullæ Priuilegia, ea physice, & materialiter recipiatur, nec sufficiat Bullæ possessio veluti ciuilis, quam quis habeat per alium, seu per Bullarum Destributorem: hoc enim significant illa duo Bullæ verba singnatè vnita (*recipiatur, & retineatur*).

4. Confirmatur, quia, vt habet Acosta [r], Commissarius Generalis in §. vltimo instuctionis editæ pro ijs, qui de Bullæ Priuilegijs conciones apud Populum habituri sunt, prohibet sub excommunicationis pœna: *ne suscipiens Bullam Cruciatæ illam relinquat apud Thesaurarium, ne scilicet inde subrepant aliquæ fraudes.* Hæc ille. Si ergo non est Bulla relinquenda apud Distributorem, seu Thesaurarium, postquam illa actu recepta est, erit ne reliquenda antea?

[r] Sebast. Acosta in expl. Bull. q. 12.

5. Recte igitur Henriquez [s] sic notat. *Olim, inquit, sufficiebat conscribi in libro Depositarij proprium nomen suscepturi Bullā, atq; ita fruebatur quis Priuilegijs Bullæ; nunc vero, vt Priuilegijs quis fruatur, satis non est intentio sumendi, & conscriptio, nisi Bulla recipiatur.*

[s] Hēr. lib. 7 c. 20. nu. 5.

6 Porro hic, vbi versamur in Receptione, & Acceptatione Bullæ, aliquot se se offerunt Dubitationes explicandæ.

PRIMA DVBITATIO.

De receptione Bullæ pro existente in alio loco.

7 SI existas in eadem ciuitate, tu, & Amicus qui pro te Bullam iam promulgatam accipiat, illamq; ad te ferat, vel te de acceptione moneat, tuq; acceptes, sufficere ad acquirendas à te Gratias Bullæ; non est dubium, confirmatq; ipsa Praxis, qua seruis, amicisq; vtimur ad Bullam recipiendam. Sed dubitatio est, quando tu, & amicus in diuersa commoramini Ciuitate, vel

Regno. Et quidem tres euenire id modis potest.

8 Primo, si existas tu, & amicus in codē Regno, vbi Bulla promulgatur, sed in diuersa Ciuitate: si V.G. tu Panormi habitans actu accipias Bullam pro amico V.G. Titio consistente Messanæ, quæ est Ciuitas eiusdem Siciliæ Regni; atque ille à te admonitus de receptione, acceptet: gaudere ne poterit Bullæ Priuilegijs? Respondeo, guadere posse. Hæc enim receptio non est actio, vt ita dicā, personalis, quæ scilicet debeat ab eadē persona fieri, quæ Priuilegiū recipit: satis est enim fieri per suum amicum, tamquā per suum instrumētum, seu Procuratorē. Patet id in impetrationibus dispensationū, & similiū, quæ mihi prosunt, si fiant à meo Procuratore, dummodo cætera seruem, quæ requiruntur. Requiruntur autem in casu nostro, vt tu porrigas eleemosynam loco amici; vt inscribatur eiusdem nomen, & ab eodem acceptetur; & denique vt Bulla conseruetur apud te nomine eiusdem amici, quam conseruationem sufficere, mox dicemus §. 4. Atq; ita sustinent Suar. Henriq; Villalob; Trullench allati, & approbati à Gallego. t

t Galleg. Claus. 14. dub. 176.

9 Secundo modo prædictus casus accidere posset, si tu existas in vno Regno, & amicus in alio, sed in vtroq; promulgetur Bulla, vt si tu existens hic in Sicilia, sumas Bullam pro Caio V. G. existente in Hispania, Proderit ne Caio (post quam is acceptauerit &c.) illa Bulla, quam tu pro eo in Sicilia sumpsisti?

Respondeo. Mihi videtur profutura, quia iam Caius existit in loco apto ad sumptionē Bullæ; id quod solum requirit Pontifex, dum dicit se dare Priuilegia Bullæ *existentibus in Hispaniarum Regnis, in Sardinia, & in Insulis Hispaniæ adiacentibus &c.* At Caius iam existit in Hispaniarum Regnis &c.

10 Tertius modus est, si tu existas in Regno, vbi Bulla promulgatur, amicus vero sumens Bullam pro te existat in Regno, vbi non promulgatur Bulla. Tu V. G. existas in Sicilia, sumasque Bullam pro Sempronio existente Neapoli.

Respondeo. Duobus modis figurari hic casus potest. Primo si Sēpronius sit Neapolitanus, & cōmoretur Neapoli, & neutiquā declinet in Siciliam, tu vero in Sicilia

exi-

existens V.G. Panormi, sumas pro ipso Bullam. Et in hoc casu certum apud omnes est, Sēpronio non prodesse prædictam Bullam; quia Pontifex vult, vt solum existentibus, vel Declinantibus in Regnū concedatur Bulla: Secundo modo; si Sempronius sit Siculus, sit V.G. Panormitanus; & maneat Neapoli; nec personaliter decliniet in Regnū vbi promulgatur Bulla; tu vero Bullam pro illo acceptante V.G. sumas &c. & in hoc etiam casu mihi certum est (& tenet etiā Gallegus u quidquid non nemo sētire posset in oppositum,) nō prodesse eiusmodi Bullam Sempronio. Ratio est, quia licet dictus Sempronius ciuiliter dicatur esse per suū Procuratorem Panormi, id tamen est ex fictione Iuris. at Summus Pontifex ibi(*consistentibus, & declinantibus*)loquitur de vera, & physica consistentia; veraq; declinatione, non vero de Iuridica, & à Iure ficta. u Galleg. Claas. 1. dub. 6.

11 Cōfirmatur, quia si id cōceditur Sēpronio Panorminano existenti Neapoli, nō est ratio, cur nō cōcedatur Sempronio Neapolitano ibidē, idest Neapoli cōsistenti. vterq; enim poterit esse ciuiliter in suo Procuratore Panormi, & tamen omnes, vt vidimus, negant de Sēpronio Neapalitano: esse autem Panormitanum vel Neapolitanum nihil confert ad hanc rem nostram, quando vterq; est in Regno, vbi nequaquam Bulla Promulgatur.

SECVNDA DVBITATIO.

De certitudine acceptionis Bullæ.

12 SI meus Pater V.G. soleat ipso die promulgationis Bullæ singulis annis existens hic Panormi sumere pro me Bullam; ego autem existam V.G. Syracusis, possum ne vti Bulla, antequam me ille de acceptione admoneat? Idem quæro, si amico commiserim, vt acciperet pro me Bullam, & sciam, ipsum esse diligentissimum, & multoties pro me illum ipso die promulgationis accepisse.

Respondeo. Quamuis supponeremus certitudinem moralem, quod pro te accepta rite fuerit Bulla, satis esse ad illius Priuilegia consequenda nihilominus dico, hic

non adesse eiusmodi moralem certitudinem. In tantis enim periculis mortis, infirmitatis, obliuionis, absentiæ à loco promulgationis, multitudinis negotiorum, quibus tuus pater, vel amicus subijcitur ob humanam conditionem, non potes certo moraliter scire, acceptam ab illis fuisse Bullam, cum hic præsertim agatur de re tanti momēti, quanta est Absolutio a Reseruatis, & similibus, quæ certam requirunt potestatem, vel saltem vere probabilem, quæ probabilitas hic non adest, cum pericula prædicta rem faciant valde dubiam. Ita *a* Gallegus citans Vegam, & Rodriquez. Esto Diana *b* Henriquez, & Villalobos citati à prædicto Gallego sentiant, tunc adesse certitudinem moralem, sed non sunt audiendi.

a Galleg. claus. 14. du. 180.

b Dian. p. p. tr. 11. Resol. 96.

TERTIA DVBITATIO.

De duabus Bullis, quarum alteram tantum quis acceptet.

12 EGO pro amico Bullam modo dicto accepi, eiusque nomen inscripsi, illumque de acceptione admonui; sed ipse, quia inuenitur iam Bullam suscepisse, non acceptat; Possum ne cum fructu, vel ego, vel ille, alteri eam applicare, qui det mihi eleemosynam, quam ego dedi, deletoque amici nomine, huius nomen inscribere?

Respondeo. Villalobos mox citandus dicit, te posse, quia dum acceptatio facta non est, potest Bulla applicari, seruatis seruandis, cui velis; tunc enim tu es veluti Distributor, seu Depositarius illius Bullæ, dum alteri perfecte applicata non fuit; nam propterea tunc mutare nomen, nullam falsitatem continet, sed est corrigere clarum errorem. Ita Villalobos apud *c* Dianam.

13 Ipse idem Diana, postquam prædictam doctrinam approbauit ex Villalobos, sic immediatè addit. *Notandum est tamen, quod si Petrus sumit Bullam pro Ioanne, qui iam alteram acceperat, non potest Petrus illam alteri applicare, quia, vt ait d Vega, realiter ille sumpsit eam Bullam cum intentione applicandi Petro, & non aliter, ergo &c. & ita testatur, respondisse de hoc casu interrogatum Medinam.* Hactenus Diana, in quibus mihi videtur esse contradictio. Si enim ipse ex Villa-

c Diana p. p. tr. 11. Res. 95.

d Vega in sum. tom. 1. c. 43. casu 6.

Villalobos dixerat, posse, te cum fructu applicare alteri Bullam acceptam pro amico, qui inuenitur iam accepisse, & nolle nunc acceptare, qua ratione deinde negat cũ Vega, aitque *Petrum* sumentem Bullam pro Ioanne eodem modo non acceptante, non posse alteri applicare? Certe Vtrobique fuit Intentio applicandi ei, qui inuenitur iam Bullam accepisse, quare videtur idem Casus, non diuersus.

14 Vidit, puto, hanc contradictionem *e* Gallegus, voluitque concordare, & sic distinxit. Si tu quando sumpsisti Bullam pro amico, nulla reflexione vsus es, sed solum dixisti *Volo accipere pro amico* potes alteri applicare, si amicus non acceptet; atque hic est (ait) casus concessus a Villalobos. Si vero vsus hac reflexione es in hunc modum. *Volo accipere pro amico V. G. Ioanne cum intentione illi eam applicandi, non autem alteri*; non potes alteri applicare, atque hic est Casus Vegæ.

e Galleg: clauf. 24. dub. 178.

15 Ego sane non sum adeo ingeniosus, vt inter duos hos casus discrimen illud introspiciam. Iam enim quando accepi pro amico sine illa signata reflexione, amico volui applicare, non alteri. Quid enim significat illud (pro amico) nisi amico applicare, & consequenter non alteri. Præterea illa Bulla in vtroque casu remanet sine perfecta applicatione, posito quod in vtroque casu absit acceptatio. Denique pro vtroque non est præsumendum Commissarium, qui iam habuit eleemosynam, velle sibi eam retinere, & fructum *Priuilegij* Bullæ nulli conferre.

16 Mihi igitur videtur Villalobos fuisse in sententia concedente posse illam Bullam alteri applicari; sed Vegam in sententia negante. Quamobrem non est, quod recurramus ad concilianda siue duo illa dicta Dianæ, sibi contraria, siue duas sententias ex opposito diuersas, vt propterea *f* Delugo merito expresse aduertat, Dianam hac in re non fuisse consequenter loquutum.

f Delugo de pen. d. 27. nu. 88.

17 *Porro* dictus De lugo l. c. prædictam sententiam Villalobos negat, impugnatque ex eo, quod posito, quod eleemosyna facta ab amico nomine meo fuit, & non nomine alterius, nequit per ratificationem deinde alter acceptare; quasi sit facta nomine suo: nemo enim potest ratum

tum habere, quod nomine suo non est factum; sed nomine alterius.

18 Verum esto (respondere posset Villalobos) Eleemosyna illa non sit facta nomine illius alterius amici, quia tamen ego nolui acceptare, tamquam factam nomine meo, remanet facta nullius nomine; ergo poterit ille alter amicus non quidem ratificare, sed illam acceptare nunc, tamquam pro se factam.

QVARTA DVBITATIO.

De duabus Bullis, quarum vtraque sit à te acceptata.

19 QVid dicendum quando accessit acceptatio? Casus figurari in hunc modum potest. Commisi amico, vt quotannis sumeret Panormi pro me Bullam; ego autem memor huius commissionis accepi Bullam Siracusis animo vtrāq; acceptandi. Vel, Syracusis acceptaui eam, quā ego sumpsi, oblitus illius commisionis impositæ meo illi amico. nam quia, etiam in hoc obliuionis casu commissionem illam nunquam reuocaui, & Bullam sumptam Panormi in meo Procuratore me acceptasse conuincor, sane etiam in hoc euentu aderit legitima acceptio.

Inquiro iam, cum resciuero Bullam vnam mihi sufficere, possum ne alteram ex his alteri tertio acceptanti cum fructu applicare, qui mihi eleemosynam à me collatam resarciat?

20 Respondeo. Hodie postquam Pontifex Gregorius XIII. (vt mox cap. 14 videbimus (concessit, vt cum fructu bis, in anno eodem possit Bulla sumi, puto, te non posse alteri applicare. Probatur, quia Bulla semel alicui applicata, & quidem cum fructu, nequit alteri applicari, vt ex se patet, secus enim possem meā primā Bullam alteri applicare. quod nullus dixit. Sed tu jam tibi applicasti vtrāq; & quidē cum cū fructu cōcesso à Gregorio XIII. ergo &c. Minor probatur, & explicatur: nam quamquam fortasse tu non indigebis secunda Bulla, tamen vt illam cum fructu habeas, satis est, si ex illa acquiras (vt certe acquiris) potestatem illa vtendi. Neque enim Prima Bulla fortasse tu indigebis, eaque fortasse nunquam vteris,

&ta-

& tamen non inde dices, te non accepisse illam cum fructu, & posse illam alteri à te applicari, fructus, enim veluti immediatus est ipsa potestas fruendi &c.

21 At si loquamur ante hanc concessionē Gregorij, vt item de tertia Bulla quæ fruuosa tibi non est, tu vero illam, siue per ignorantiam, siue ab aliam caussam tibi applicasti puto, esse probabile, te posse, alteri volenti eam applicare, & ab eodem eleemosynam à te datam recuperare. Ratio est, quia cum illa applicatio fuerit exhibita ex errore circa substantiam, idest circa Priuilegia, & fructus vtiles Bullæ, vera & valida applicatio non fuit, atq; adeo irrita. Ne ergo hæc tertia Bulla remaneat inapplicata, & ne Commissarius data eleemosyna immerito gaudeat ideo propter eamdem dottrinam, quæ n. 12. & n. 15. est allata, poterit alteri conferri.

§. IV. Explicatur illud (Retinere.)

1 NOn solum Bullam accipere sed retinere apud te, seu (vt loquitur Bulla in latina) poenes te habere debes. Id quod grauioribus verbis sic præcipit Summarium Bullæ, quod in nostro Regno distribuitur.

Dichiaramo, che quelli che piglierāno questa presente Bolla, habbinō da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, e Bolla, ch' è stampata sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d' altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le gratie di quella.

2 Hoc (*Retinere*, seu *conseruare*) nimis stricte, ne dicam, inepte, explicant nonnulli, putantes, opus esse, illam secum ferre; Immo ineptius aliqui, oportere eam manu tangere, quando vtuntur eius aliquo Priuilegio. v. g. quando absoluuntur à Reseruatis. Dico igitur, satis esse, eam domi suæ retinere. quamuis in alia Ciuitate; immo satis esse; seruare eam apud amicum, etiam absentem. (sed non apud Thesaurarium ex dictis §. 3. n. 4.) moralis enim retentio præcipitur, non physica. nam Pontifex loquitur iuxta morem, quo solent homines res suas asseruare; & ita sane praxis ipsa timoratorum docet.

3 Hinc soluitur ea Dubitatio, An si amittas Bullam, amit-

amittas eius Priuilegia, quandoquidem eam in eo casu iam non retines.

Respondeo cum necessaria Distinctione. Si inculpabiliter amittas, non est, vnde cadas à Gratijs. Non enim obligaris ex tenore Bullæ, vt iam vidimus, nisi ad eam humano modo custodiendam. Custodisti autem, dum morali diligentia illam conseruasti, quamuis deinde sine tua culpa ea amissa, lacerata, vel combusta fuerit &c.

4 At si consulto illam amittas, proijcias, laceres &c. concides sane à Priuilegijs, non propter rationes, quas quidam minus aptè afferunt, præsertim illam quia sic videris à te velle remouere Bullæ Priuilegia; Id enim verũ nequaquam est: siquidẽ non sequitur: Proijcio Bullam, seu eius scripturam, ergo eius Priuilegia proijcio. Non, inquam, propter eiusmodi rationes, sed quia clare, diserte, expressis verbis sub hac conditione, vt Bullam humano modo conserues, Pontifex tibi eius Priuilegia cõmunicat. Id enim notant ea verba Commissarij, cuius est, mentem Pontificis circa Bullam declarare. (*Habbiano da riceuere, e conseruarsi questo Sommario &c. perche di altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le Gratie di quella*. Hæc est doctrina cõmunis apud Gallegum *g*, Dianam *h* aliosque ab eisdem citatos. Solum inuenio Andream Mendo *i* putantem, etiamsi culpabiliter quis amittat, posse frui Bullæ Priuilegijs, sed non est propter nostram rationem audiendus.

g Galleg. Clauf. 14. dub. 18.
h Dian. p. 10 tr. 2. ref. 4.
i Andr. Mẽdo de Bull. disp. 21. n. 3.

§. V. *Duo discrimina notabilia inter Bullam Communem & Bullam Compositionis quoad earum retentionem, & nominis inscriptionem.*

1 De Bulla Communi dictum hactenus est, eam, scripto nomine accipientis, debere, tum accipi, tum conseruari.

Primo igitur cõtra hoc posterius posset quis in hũc modum argumentari. Bullam Compositionis, de qua infra, non obligamur conseruare, sed satis est, illam recipere, ergo & Bullam Communem. Antecedens probatur ex verbis Bullæ Compositionis, quam distribuit hoc in Regno Commissarius, quæ hæc hodie sunt.

Et

Et ordiniamo precisamente, che riceuiate in voi questa Santa Bolla, essendoci in essa scritto il vostro nome, perche cosi vole, è comanda sua Santità, e che altrimente non godiate della compositione, che per essa vi si concede; la quale Bolla ordiniamo, che sia stampata col nostro nome, e sigillata col nostro sigillo.

2 Immo etiam antea sic legebatur in Bulla Compositionis anno 1625. *& ordiniamo precisamente, che riceuiate in voi questa Bolla, perche cosi vuole, e comanda Sua Santità, e che altrimente non godiate della compositione, che per essa vi si concede &c.*

3 Vides igitur, tum hodie, tum antea, numquam in Bulla compositionis apponi, vt illa conseruetur, sed solum, vt recipiatur, &c.

Respondeo nūc ad propositā paritatē, negando consequentiā. Hoc.n. est primū notabile discrimen inter Bullā comunē, & Bullā cōpositionis, requiri nimirum conseruationem Bullæ communis, Bullæ compositionis cōseruationem non requiri. Et ratio manifesta est; quia Pontifex per suum Commissarium conseruationem mandauit in Bulla Communi, vt vidimus §. præced. non vero in Bulla Compositionis, vt modo habuimus nu. 2. & 3.

4 Sed inquiret curiosus, cur id? Respondet recte Bardi, *l* quia in communi Bulla multa adsunt Priuilegia, quæ habent tractum successiuum pro toto anno, vnde congruum fuit mandare, vt ea conseruaretur, ne scilicet erraret Priuilegiatus, quando vti eius Priuilegijs voluerit. At in Bulla Compositionis vnica est gratia, qua scilicet Bullam hanc recipiens liberatur à restitutione incertorum, quæ gratia semel habita, nihil refert Bullam conseruare.

l Bard. p. 5. tr. 5. c. 2. sec. 2. nu. 20.

5 Secundo, potest quis ita argumentari contra Inscriptionem nominis in hunc modum. In Bulla Compositionis hodie necesse est, vt inscribatur nomen accipientis sub pæna Compositionis gratiam non obtinendi, vt apparet ex verbis nu. 2. recitatis ergo sic erit in Bulla communi; & tamen supra §. 2. diximus ex Bardi in hac communi Bulla expediens id esse, non necessarium.

Respondeo simili modo, quo respondimus ad præcedens argumentum, non esse scilicet id mirum, quia in textu Bullæ communis non apparent, saltem manife-

ſtè in illa ſententia P. Bardi, verba, quæ annullent conceſſionem, ſi non ſcribatur nomen, vt ibidem dicto §. 2. legiſti. At vero apparent clarè in Bulla Compoſitionis, vt iam item modo legiſti nu. 2. Atque hoc eſt ſecundum notabile diſcrimen inter has duas Bullas.

Cur autem hoc? Reſpondeo, me putare, Pontifici ſatis fuiſſe, ratione honoris recipientis Bullam habuiſſe, dum non requiſiuit, vt hæc Bulla conſeruaretur; vnde eidem non viſum eſt neceſſarium, concedere, ſeu permittere, ne inſcriberetur nomen.

Reſpondeo ſecundo. Rationem, cur hoc diſcrimen voluerit Pontifex, Pater Bardi afferre debet, non autem nos, qui citato §. 2. docuimus, ſcribendum eſſe nomen, etiam in Bulla communi.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Conceſſio Gregorij XIII. per quam bis Bulla ſumi poteſt.

m Galleg. in calce libri Clauſ. 11.

n Trull. l. 2. de Bull. §. 8.

Ea ſic habet apud m Gallegum, & apud n Trullench. *Ac etiam, vt omnes Chriſti Fideles, non tantum ſemel, ſed bis, ſingulo quoque anno, ſeruatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem Summarium ſumpſerint, tam pro ſe, quam per modum ſuffragij pro Animabus in Purgatorio detentis, Indulgentijs, conceſſionibus, Gratijs, & Indultis prædictis vti, & potiri, & gaudere; ac dictorum Bonorum ſpiritualium participes fieri valeant, in Domino miſericorditer concedimus, & Indulgemus.*

§. Vnicus. De ſecunda prædicta Bulla, quæ eodem anno recipi poteſt.

1 CVM hæc Bulla ſit mera extenſio ad ſolam iteratam receptionem (ſed certe non ad tertiã) ideo omnia ſunt pro illa ſeruanda, quæ diximus in præcedentibus, nam propterea non ſunt repetenda. Notanda tantummodo ſunt duo.

o Gallegus Clauſ. cit. in Titulo.

2 Primo, hanc ſecundam Bullam poſſe ſumi ſimul cum prima, vel poſtea intra annum, quando libuerit. Ita Gallegus o Inſeruiet aut illa, ſiue pro toto anno, ſi initio

initio accepisti, siue pro solo tempore, quo sumpsisti, vsque ad anni finem. Inseruiet, inquam, pro tribus Priuilegijs. Puta Primò, vt possis acquirere iterum Indulgentiam Plenariam in vita, & iterum in morte, licet per primam Bullam eam acquisieris. Secundo, vt obtineas iterum absolutionem ab ijs reseruatis, à quibus semel forte absolutus fuisti per primam Bullam. Tertio Poteris iterum, seu bis, accipere eodem anno Bullam pro Defunctis, de qua Cap. sequ. atque adeo bis applicare pro ipsis Plenariam Indulgentiam.

3. Notandum Secundo Eleemosynam pro hac secunda receptione Bullæ, conferri debere à priuatis, duorum Realium, ab insignibus vero Personis, octo; Hoc est, præter eleemosynam datam pro prima Bulla, debet alia similis pro hac secunda porrigi, vt diximus c. 3. §. 7. n. 10.

Atque hæc de Bulla Viuorum, sequitur de Bulla pro Defunctis, deq; Bulla Compositionis breuius, sed pro praxi, ad quam semper intendimus, sufficiens explicatio.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De Bulla pro Defunctis.

1. In Bulla latina sic habetur.

Item, eadem Indulgentia (vtique plenaria) suffragabitur per modum suffragij, etiam animabus Defunctorum, pro quibus in huiusmodi subsidium (nempe Belli contra Infideles) proficisci, vel Milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemosynam de bonis suis iuxta taxam per Commissarium, personarum qualitate inspecta, faciendam, pro Religionis defensione contulerint.

§. *Primus. Explicatur illud (per modum suffragij.)*

1. QVemadmodum si quis in Carcere esset detentus ob debita, quibus premitur, duplici posset modo liberari; Primo, si Princeps illum absolueret per sententiam, vel alio legitimo modo, ab eiusdem debitis; Secundo, si amicus aliquis offerret Creditoribus solutionem dictorum debitorum, quorum

Cruciata à beneficio dell' Anima di Bernardo Amodeo, e riceuestino in voi questa Santa Bolla, li è concessa l' Indulgenza sopradetta &c.

Iam vero proprias difficultates ad Bullam hanc pertinentes, hic subnectamus.

PRIMA DIFFICVLTAS.

An qui Bullam Defunctorum accipit, oporteat esse in statu gratiæ, vt Animæ prosit acceptatio, & applicatio pro illa?

5 RESpondeo, valde probabile esse, non oportere propter rationem dictam c. 10. n. 3. sed quia alii sustinent oportere, ideo prouidum est consilium, vt proxime moriturus cōmittat hæredi, vt sumat pro ipso, quando morietur hanc Bullam, nam quando deinde hæres illam accipiet, vel applicabit id faciet nomine alieno, nō proprio, vnde certò non requiretur in hærede status gratiæ. Quemadmodum si meo seruo peccatori iubeam eleemosynam pauperi dare, nihil mihi officit eius peccatum, quia non agit nomine suo, sed meo. Aliud simile consilium habebis infra n. 7.

SECVNDA. DIFFICVLTAS.

An hæc Bulla possit applicari pro multis Defunctis?

6 RESpondeo. Ita putat Mendo, a quo pacto Indulgentiæ fructus diuidetur in illos plures pro rata. Sed illum audire non possum, si quidem in Bulla hac, quæ distribuitur, expresse ponitur vt modo vidisti. (*pro anima talis personæ*) ergo solum pro vna applicari potest, cui rationi nimis frigidè ipse Mendo respondet, dum dicit, id poni, quia communiter Fideles pro vna anima solent applicare.

a Mendo disp. 36. n. 2.

TER-

TERTIA DIFFICVLTAS.

Quanam ratione facienda est Applicatio?

7 RESpōdeo, modo duplici, vel nimirum Primo, si qui accepit Bullā determinet ipse, vel alius talem animam, vel, Secundo, si dicat, seu intendat, se velle liberare illam animam, quam determinabit Deus. Ita docet Mendo. [b]

At quādo nam Anima liberabitur, quando accipitur Bulla, an quando applicatur? Respondeo, si Bullam recipiens, erogata, seu promissa, modo supradicto, eleemosyna, simul applicat, tunc liberabitur, at, si prius accipiat, sed inde ad tempus applicet, sane liberabitur, quando applicat. Ratio est, quia vltimum requisitum est applicatio. Vnde, si, tu, dum Bullam accipis, non sis in gratiæ statu, expediet nō applicare tunc, sed quando eris in gratia, vt nimirum securius opereris, propter illam opinionem, quæ requirit in Fideli gratiæ statum, vt is operetur vtiliter pro Defuncto.

Nota, semel facta applicatione pro anima v. g. Petri, te non habere potestatem applicandi alteri, quia facta à te applicatione, iam suum effectum adæquatè habuit tua Bulla.

[b] Idem l. c. & d. 13. n. 14.

QVARTA DIFFICVLTAS.

An pro hac Bulla Defunctorum requiratur dari Eleemosynam?

8 REspondeo. Requiritur, ita enim explicuit, seu taxauit Commissarius, cui data est taxandi potestas.

Illud tamen ne ignorato, pro hac Bulla sufficere eamdem quantitatem eleemosynæ pro omnibus, siue priuatis, siue insignibus Personis, & quidem in nostro Regno duos Reales. Ratio est, quia pro viuentibus distinctionem apposuit Commissarius inter priuatas, & insignes, non autem pro Defunctis: & merito, quia voluit illis sanctis animabus fauere liberalius.

QVIN-

tum habere, quod nomine suo non est factum; sed nomine alterius.

18 Verum esto (respondere posset Villalobos) Eleemosyna illa non sit facta nomine illius alterius amici, quia tamen ego nolui acceptare, tamquam factam nomine meo, remanet facta nullius nomine; ergo poterit ille alter amicus non quidem ratificare, sed illam acceptare nunc, tamquam pro se factam.

QVARTA DVBITATIO.

De duabus Bullis, quarum vtraque sit à te acceptata.

19 QVid dicendum quando accessit acceptatio? Casus figurari in hunc modum potest. Commisi amico, vt quotannis sumeret Panormi pro me Bullam; ego autem memor huius commissionis accepi Bullam Siracusis animo vtrãq; acceptandi. Vel, Syracusis acceptaui eam, quã ego sumpsi, oblitus illius commisionis impositæ meo illi amico. nam quia, etiam in hoc obliuionis casu commissionem illam nunquam reuocaui, & Bullam sumptam Panormi in meo Procuratore me acceptasse conuincor, sane etiam in hoc euentu aderit legitima acceptio.

Inquiro iam, cum resciuero Bullam vnam mihi sufficere, possum ne alteram ex his alteri tertio acceptanti cum fructu applicare, qui mihi eleemosynam à me collatam resarciat?

20 Respondeo. Hodie postquam Pontifex Gregorius XIII. (vt mox cap. 14 videbimus (concessit, vt cum fructu bis, in anno eodem possit Bulla sumi, puto, te non posse alteri applicare. Probatur, quia Bulla semel alicui applicata, & quidem cum fructu, nequit alteri applicari, vt ex se patet, secus enim possem meã primã Bullam alteri applicare. quod nullus dixit. Sed tu jam tibi applicasti vtrãq; & quidẽ cum cũ fructu cõcesso à Gregorio XIII. ergo &c. Minor probatur, & explicatur: nam quamquam fortasse tu non indigebis secunda Bulla, tamen vt illam cum fructu habeas, satis est, si ex illa acquiras (vt certe acquiris) potestatem illa vtendi. Neque enim Prima Bulla fortasse tu indigebis, eaque fortasse nunquam vteris,

&ta-

& tamen non inde dices, te non accepisse illam cum fructu, & posse illam alteri à te applicari, fructus, enim veluti immediatus est ipsa potestas fruendi &c.

12 At si loquamur ante hanc concessionē Gregorij, vt item de tertia Bulla quæ fruttuosa tibi non est, tu vero illam, siue per ignorantiam, siue ab aliam caussam tibi applicasti, puto, esse probabile, te posse, alteri volenti eam applicare, & ab eodem eleemosynam à te datam recuperare. Ratio est, quia cum illa applicatio fuerit exhibita ex errore circa substantiam, idest circa Priuilegia, & fructus vtiles Bullæ, vera & valida applicatio non fuit, atq; adeo irrita. Ne ergo hæc tertia Bulla remaneat inapplicata, & ne Commissarius data eleemosyna immerito gaudeat ideò propter eamdem dottrinam, quæ n. 12. & n. 15. est allata, poterit alteri conferri.

§. IV. *Explicatur illud (Retinere.)*

1 NOn solum Bullam accipere sed retinere apud te, seu (vt loquitur Bullam latina) pœnes te habere debes. Id quod grauioribus verbis sic præcipit Summarium Bullæ, quod in nostro Regno distribuitur.

Dichiaramo, che quelli che piglierāno questa presente Bolla, habbino da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, e Bolla, ch' e stampata sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d' altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le gratie di quella.

2 Hoc (*Retinere*; seu *conseruare*) nimis stricte, ne dicam, inepte, explicant nonnulli, putantes, opus esse, illam secum ferre; Immo ineptius aliqui, oportere eam manu tangere, quando vtuntur eius aliquo Priuilegio. v. g. quando absoluuntur à Reseruatis. Dico igitur, satis esse, eam domi suæ retinere. quamuis in alia Ciuitate; immo satis esse, seruare eam apud amicum, etiam absentem. (sed non apud Thesaurarium ex dictis. §. 3. n. 4.) moralis enim retentio præcipitur, non physica. nam Pontifex loquitur iuxta morem, quo solent homines res suas asseruare; & ita sane praxis ipsa timoratorum docet.

3 Hinc soluitur ea Dubitatio, An si amittas Bullam, amit-

amittas eius Priuilegia, quandoquidem eam in eo casu iam non retines.

Respondeo cum necessaria Distinctione. Si inculpabiliter amittas, non est; vnde cadas à Gratijs. Non enim obligaris ex tenore Bullæ, vt iam vidimus, nisi ad eam humano modo custodiendam. Custodisti autem, dum morali diligentia illam conseruasti, quamuis deinde sine tua culpa ea amissa, lacerata, vel combusta fuerit &c.

4 At si consulto illam amittas, proijcias, laceres &c. concides sane à Priuilegijs, non propter rationes, quas quidam minus aptè afferunt, præsertim illam quia sic videris à te velle remouere Bullæ Priuilegia; Id enim verū nequaquam est: siquidē non sequitur: Proijcio Bullam seù eius scripturam, ergo eius Priuilegia proijcio. Non, inquam, propter eiusmodi rationes, sed quia clare, diserte, expressis verbis sub hac conditione, vt Bullam humano modo conserues, Pontifex tibi eius Priuilegia cōmunicat. Id enim notant ea verba Commissarij, cuius est, mentem Pontificis circa Bullam declarare. (*Habbiano da riccuere, e conseruarsi questo Sommario &c. perche di altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le Gratie di quella.*) Hæc est doctrina cōmunis apud Gallegum g, Dianam h, aliosque ab eisdem citatos. Solum inuenio Andream Mendo i putantem, etiamsi culpabiliter quis amittat, posse frui Bullæ Priuilegijs, sed non est propter nostram rationem audiendus.

g Galleg. Claus. 14. dub. 18.
h Dian. p. 10 tr. 2. res. 4.
i Andr. Mē do de Bull. disp. 21. n. 3.

§. V. *Duo discrimina notabilia inter Bullam Communem & Bullam Compositionis quoad earum retentionem, & nominis inscriptionem.*

1 De Bulla Communi dictum hactenus est, eam, scripto nomine accipientis, debere, tum accipi, tum conseruari.

Primo igitur cōtra hoc posterius posset quis in hūc modum argumentari. Bullam Compositionis, de qua infra, non obligamur conseruare, sed satis est, illam recipere: ergo & Bullam Communem. Antecedens probatur ex verbis Bullæ Compositionis, quam distribuit hoc in Regno Commissarius, quæ hæc hodie sunt.

Et

Et ordiniamo precisamente, che riceuiate in voi questa Santa Bolla, essendoci in essa scritto il vostro nome; perche cosi vole, è comanda sua Santità, e che altrimente non godiate della compositione, che per essa vi si concede; la quale Bolla ordiniamo, che sia stampata col nostro nome, e sigillata co'l nostro sigillo.

2 Immo etiam antea sic legebatur in Bulla Compositionis anno 1625. *& ordiniamo precisamente, che riceuiate in voi questa Bolla; perche cosi vuole, e comanda Sua Santità, e che altrimente non godiate della compositione; che per essa vi si concede &c.*

3 Vides igitur, tum hodie, tum antea, numquam in Bulla compositionis apponi, vt illa conseruetur, sed solum, vt recipiatur &c.

Respondeo nũc ad propositã paritatẽ, negando consequentiã. Hoc.n. est primũ notabile discrimen inter Bullã comunẽ, & Bullã cõpositionis, requiri nimirum conseruationem Bullæ communis, Bullæ compositionis cõseruationem non requiri. Et ratio manifesta est; quia Pontifex per suum Commissarium conseruationem mandauit in Bulla Communi, vt vidimus §. præced. non vero in Bulla Compositionis, vt modo habuimus nu. 2. & 3.

4 Sed inquiret curiosus, cur id? Respondet recte Bardi, *l* quia in communi Bulla multa adsunt Priuilegia, quæ habent tractum successiuum pro toto anno, vnde congruum fuit mandare, vt ea conseruaretur; ne scilicet erraret Priuilegiatus, quando vti eius Priuilegijs voluerit. At in Bulla Compositionis vnica est gratia, qua scilicet Bullam hanc recipiens liberatur à restitutione incertorum, quæ gratia semel habita, nihil refert Bullam conseruare.

l Bard. p. 3. tr. 5. c. 2. sec. 2. nu. 20.

5 Secundo, potest quis ita argumentari contra Inscriptionem nominis in hunc modum. In Bulla Compositionis hodie necesse est, vt inscribatur nomen accipientis sub pæna Compositionis gratiam non obtinendi, vt apparet ex verbis nu. 2. recitatis ergo sic erit in Bulla communi; & tamen supra §. 2. diximus ex Bardi in hac communi Bulla expediens id esse, non necessarium.

Respondeo simili modo, quo respondimus ad præcedens argumentum, non esse scilicet id mirum, quia in textu Bullæ communis non apparent, saltem manife-

ſtè in illa ſententia P. Bardi, verba, quæ annullent conceſſionem, ſi non ſcribatur nomen, vt ibidem dicto §. 2. legiſti. At vero apparent clare in Bulla Compoſitionis, vt iam item modo legiſti nu. 2. Atque hoc eſt ſecundum notabile diſcrimen inter has duas Bullas.

Cur autem hoc? Reſpondeo, me putare, Pontifici ſatis fuiſſe, rationē honoris recipientis Bullam habuiſſe, dum non requiſiuit, vt hæc Bulla conſeruaretur; vnde eidem non viſum eſt neceſſarium, concedere, ſeu permittere, ne inſcriberetur nomen.

Reſpondeo ſecundo. Rationem, cur hoc diſcrimen voluerit Pontifex, Pater Bardi afferre debet, non autem nos, qui citato §. 2. docuimus, ſcribendum eſſe nomen etiam in Bulla communi.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Conceſſio Gregorij XIII. per quam bis Bulla ſumi poteſt.

Ea ſic habet apud m Gallegum, & apud n Trullench. *Ac etiam, vt omnes Chriſti Fideles, non tantùm ſemel, ſed bis, ſingulo quoque anno, ſeruatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem Summarium ſumpſerint, tam pro ſe, quam per modum ſuffragij pro Animabus in Purgatorio detentis, Indulgentijs, conceſſionibus, Gratijs, & Indultis prædictis vti, & potiri, & gaudere, ac dictorum Bonorum ſpiritualium participes fieri valeant, in Domino miſericorditer concedimus, & Indulgemus.*

m Galleg. in calce libri Clauſ. 11.

n Trull. l. 2. de Bull. §. 8.

§. Vnicus. De ſecunda prædicta Bulla, quæ eodem anno recipi poteſt.

1 CVM hæc Bulla ſit mera extenſio ad ſolam iteratam receptionem (ſed certe non ad tertiã) ideo omnia ſunt pro illa ſeruanda, quæ diximus in præcedentibus, nam propterea non ſunt repetenda. Notanda tantummodo ſunt duo.

2 Primo, hanc ſecundam Bullam poſſe ſumi ſimul cum prima, vel poſtea intra annum, quando libuerit. Ita Gallegus o Inſeruiet aut illa, ſiue pro toto anno, ſi initio

o Gallegus Clauſ. cit. in Titulo.

initio accepisti, siue pro solo tempore, quo sumpsisti, vsque ad anni finem. Inseruiet, inquam, pro tribus Priuilegijs. Puta Primò, vt possis acquirere iterum Indulgentiam Plenariam in vita, & iterum in morte, licet per primam Bullam eam acquisieris. Secundo, vt obtineas iterum absolutionem ab ijs reseruatis, à quibus semel forte absolutus fuisti per primam Bullam. Tertio Poteris iterum, seu bis, accipere eodem anno Bullam pro Defunctis, de qua Cap. sequ. atque adeo bis applicare pro ipsis Plenariam Indulgentiam.

3 Notandum Secundo Eleemosynam pro hac secunda receptione Bullæ, conferri debere à priuatis, duorum Realium, ab insignibus vero Personis, octo; Hoc est, præter eleemosynam datam pro prima Bulla, debet alia similis pro hac secunda porrigi, vt diximus c. 3. §. 7. n.

Atque hæc de Bulla Viuorum, sequitur de Bulla pro Defunctis, deq; Bulla Compositionis breuis, sed pro praxi, ad quam semper intendimus, sufficiens explicatio.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De Bulla pro Defunctis.

1 In Bulla latina sic habetur.

Item, eadem Indulgentia (vtique plenaria) suffragabitur per modum suffragij, etiam animabus Defunctorum, pro quibus in huiusmodi subsidium (nempe Belli contra Infideles) proficiscentes, vel Milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemosynam de bonis suis iuxta taxam per Commissarium, personarum qualitate inspecta, faciendam, pro Religionis defensione contulerint.

§. Primus. *Explicatur illud (per modum suffragij.)*

1 QVemadmodum si quis in Carcere esset detentus ob debita, quibus premitur, duplici posset modo liberari; Primo, si Princeps illum absolueret per sententiam, vel alio legitimo modo, ab eiusdem debitis; Secundo, si amicus aliquis offerret Creditoribus solutionem dictorum debitorum, quorum

prior liberatio dicetur haberi per absolutionem, posteri-
ori per modum auxilij, quod per oblationem satisfa-
ctionis ... anima quæ existit in Pur-
gatorio posset liberari. Primo, si Deus, vel Delegatus
ab illo illam absolueret. Secundo si quis per sua bona
opera ... offerret pro ipsa tantam satisfactionem,
quanta sufficit ad debita dictæ animæ cōpensanda. Prior
ex his modis vocetur absolutio, vt ita loquar, libe-
ratio, seu condonatio, seu Indulgentia per modum ab-
solutionis. Posterior vero vocatur liberatio, seu Indul-
gentia per modum suffragij, siue auxilij. Ille enim, qui
sua opera pro anima offert, auxilium affert animæ.
Cum vero Summus Pontifex, cui dictum est, *Quod-
cumque solueris super terram* &c. concedit viuis per pote-
statem Iudiciariam, qua valet suos subditos absoluere,
concedit, inquam, auctoritatiue Indulgentiam, & libe-
rationem a pœnis, quas illi debent, ex Thesauro Ec-
clesiæ ipse, qui est eius administrator, & dispensator, sa-
tisfactionem tantam, auctoritate a Christo sibi commu-
nicata exhibet Deo, quantam debet Fidelis, cui Indul-
gentiam confert. At vero, quia eidem Pontifici non sunt
subditæ animæ Purgatorij, neque ab ipso ligari, vel solui
auctoritatiue possunt, cum tamen possit idem per mo-
dum auxilij offerre Deo pro anima tantam satisfactionē,
quantam ea anima debet, ad hoc enim non requiritur,
quod anima sit illi subdita; ideo tunc dicitur, quod per
modum suffragij, seu auxilij eiusmodi animas liberet.
Vnde vides, non differre Indulgentiam Plenariam pro
viuis, ab Indulgentia Plenaria pro Defunctis; vtraque
enim animam liberat; solum pro viuis Pontifex per In-
dulgentiam illam remittit pœnam iuxta prædicta, vt ad-
ministrator; pro Defunctis autem, vt auxilians. Hæc rudi
Minerua pro indoctioribus dicta esse sufficiant.

3 An autem vtraq; hæc satisfactio a Pontifice oblata
Deo acceptetur, ab ipso de cōdigno, & ex iustitia, vt tenēt
tamquam probabilius *p* Trullench, alijque apud *q* Bar-
di; an potius de congruo ex liberalitate, & misericordia,
vt tamquam probabilius tenent *r* Sotus, alijque, quos se-
quitur ibidem Bardi; quamque valde rationabilem exi-
stimat *s* Bellarminus; vt item, an Deus illam acceptet in-
falli-

p Trull. in Bull. du. 4 nu. 6.

q Bardi p. 4. de Bull. tr. 2. c. 2. sec. 4.

r Sotus in 4 disp. 19. q. 2. ar. 4.

fallibiliter, vt tenere consequenter debent Trullench. aliique cum sequentes; an vero fallibiliter, vt tenent alij cum Soto, sunt Quæstiones Theologicæ videndæ apud prædictos, & apud t Suarium. f Bellar. l. 1 de Indul. c. 14. n. 4.

t Suar. 3. p. to. 4. disp. 84.

§. II. Conditiones requisitæ pro Bulla Defunctorum.

1 OMissis ijs, quæ pertinent ad Animas illorum, qui ad Bellum contra Infideles proficiscuntur, vel eorum, qui ad idem Bellum Milites destinant; nostrum erit, de hodierna tantummodo communi Praxi loqui, qua Fideles; data eleemosyna (modo quo supra diximus c. 16. §. vnico n. 3.) Indulgentiam plenariam virtute Bullæ applicant pro defuncto, hoc est pro anima existente in Purgatorio.

Hoc autem initio ne te prætereant duo. Primo, hanc Indulgentiam, quæ per hanc Bullam confertur, esse diuersam ab illis Indulgentijs stationum explicatis in superioribus, u quæ possunt etiam, vt ibidem vidimus, pro Defunctis applicari. Secundo, à Fidelibus solum designari Animam, cui est applicanda Indulgentia, at a Pontifice illam impartiri, vt late diximus eodem cap. 10. §. 4. num. 2. u Supra. c. 10.

2 Quoniam autem hæc Defunctorum Bulla est pars Bullæ Viuorum, ideo potest bis sumi modo dicto cap. 16. nu. 2. Debet item accipi, acceptari, ac retineri, seu conseruari, modo, quo de Bulla Viuorum supra decreuimus cap. 13. §. 2, & sequentibus.

3 Quid de inscriptione nominis? Respondeo propter eamdem rationem, quia hæc est pars Bullæ Viuorum, idem dic, quod de inscriptione dicti nominis diximus ibidem.

4 Certe praxis est, in illa scribi nomen, tum eius, qui Bullam accipit, tum eius, pro cuius anima accipitur. Verba huius Bullæ, quæ in Regno nostro distribuitur, sunt sequentia.

Per quanto voi, Pietro Romano, dastino due Reali di plata (cioè d'argento) ch'è quello, che stà tassato, e dichiarato per noi il Dottor D. Pietro Paceco Commissario Generale della Santa

Cru-

Cruciata à beneficio dell' Anima di Bernardo Amodeo, e riceuestiuo in voi questa Santa Bolla, li è concessa l' Indulgenza sopradetta &c.

Iam vero proprias difficultates ad Bullam hanc pertinentes, hic subnectamus.

PRIMA DIFFICVLTAS.

An qui Bullam Defunctorum accipit, oporteat esse in statu gratiæ, vt Animæ prosit acceptatio, & applicatio pro illa?

5 RESpondeo, valde probabile esse, non oportere propter rationem dictam c. 10. n. 3. sed quia alii sustinent oportere, ideo prouidum est consilium, vt proxime moriturus cõmittat hæredi, vt sumat pro ipso, quando morietur hanc Bullam, nam quando deinde hæres illam accipiet, vel applicabit id faciet nomine alieno, nõ proprio, vnde certò non requiretur in hærede status gratiæ. Quemadmodum si meo seruo peccatori iubeam eleemosynam pauperi dare, nihil mihi officit eius peccatum, quia non agit nomine suo, sed meo. Aliud simile consilium habebis infra n. 7.

SECVNDA. DIFFICVLTAS.

An hac Bulla possit applicari pro multis Defunctis?

6 RESpondeo. Ita putat Mendo, a quo pacto Indulgentiæ fructus diuidetur in illos plures pro rata. Sed illum audire non possum, si quidem in Bulla hac, quæ distribuitur, expresse ponitur vt modo vidisti (*pro anima talis personæ*) ergo solum pro vna applicari potest, cui rationi nimis frigidè ipse Mendo respondet, dum dicit; id poni, quia communiter Fideles pro vna anima solent applicare.

a Mendo disp. 36. n. 2.

TER-

TERTIA DIFFICVLTAS.

Quanam ratione facienda est Applicatio?

7 Respōdeo, modo duplici, vel nimirum Primo, si qui accepit Bullā determinet ipse, vel alius talem animam, vel, Secundo, si dicat, seu intendat, se velle liberare illam animam, quam determinabit Deus. Ita docet Mendo. b

At quādo nam Anima liberabitur, quando accipitur Bulla, an quando applicatur? Respondeo. si Bullam recipiens, erogata, seu promissa, modo supradicto, eleemosyna, simul applicat, tunc liberabitur, at, si prius accipiat, sed inde ad tempus applicet, sane liberabitur, quando applicat. Ratio est, quia vltimum requisitum est applicatio. Vnde, si, tu, dum Bullam accipis, non sis in gratiæ statu, expediet nō applicare tunc, sed quando eris in gratia, vt nimirum securius opereris, propter illam opinionem, quæ requirit in Fideli gratiæ statum, vt is operetur vtiliter pro Defuncto.

b Idem l. c. & d. 13. n. 14.

Nota, semel facta applicatione pro anima v. g. Petri, te non habere potestatem applicandi alteri, quia facta à te applicatione, iam suum effectum adæquatè habuit tua Bulla.

QVARTA DIFFICVLTAS.

An pro hac Bulla Defunctorum requiratur dari Eleemosynam?

8 Respondeo. Requiritur, ita enim explicuit, seu taxauit Commissarius, cui data est taxandi potestas.

Illud tamen ne ignorato, pro hac Bulla sufficere eamdem quantitatem eleemosynæ pro omnibus, siue priuatis, siue insignibus Personis, & quidem in nostro Regno duos Reales. Ratio est, quia pro viuentibus distinctionem apposuit Commissarius inter priuatas, & insignes, non autem pro Defunctis: & merito, quia voluit illis sanctis animabus fauere liberalius.

QVIN-

QVINTA DIFFICVLTAS.

An hæc Defunctorum Bulla possit sumi pro existente in alio Regno?

9 RESpondeo verbis Ludouici c à Cruce (*Concedit, inquit, S. Pontifex, vt qui hanc Defunctorum Bullam sumpserint, possint eam cuicumque animæ in Purgatorio existenti applicare, dũmodo duos argenteos in subsidiũ Belli contra Infideles soluant &c.* Notas illud *cuicumque animæ*) Viuus ergo recipiens Bullam, debet esse in Regno, vbi Bulla promulgatur, non autem necessario ille, cui applicatur, vel applicanda est indulgentia.

c Ludou. à Cruce de Bull. in ipso Proc.

SEXTA DIFFICVLTAS.

An hæc Indulgentia possit acquiri pluries pro Defuncto?

10 RESpondeo, solum semel cum vna Bulla, & iterũ cũ alia, sed non tertio cum tertia &c. Illa autem opinio Trullẽch putantis, quoties cum vna Bulla applicatur à Fideli, qui Bullam hanc accepit, hæc Indulgentia, toties Indulgentiam acquiri pro anima, mihi videtur opinio nimis fictitia. nã cur requiritur noua concessio Pontificis, vt bis hæc Bulla sumi possit, qua iterum acquiratur Indulgentia? & cur Fideles nunquam hac Praxi, quod sciamus, vsi sunt?

11 Illud occasione hac solet inquiri, cur bis in anno potest vtiliter sumi hæc Bulla; Immo cur fructuosũ est, altero & altero anno pro eodẽ defuncto subinde Bullam sumere. Ratio dubitandi est, quia, si per vnicam Bullam semel habita Indulgentia, Deus liberat animam; iam non est opus alia secunda, multo minus tertia &c.

Respõdeo. Sanè cũ fructu pluries Bullę sumũtur, quia possunt concurrere circumstantiæ, ob quas per priores Bullas non acquiratur Indulgentia: vt si accidat non esse caussam sufficientem, ad illam Indulgentiam concedendam, si non sit in gratia, qui Bullam suscipit, applicatq; (nam

(nam non est, nisi in opinione, quod in prædicto non requiratur gratia) deniq; si Deus nō acceptet (est enim in simili opinione, an Deus infallibiliter nec ne acceptet, vt §. præced. n. 3. indicauimus) Addit Castropalaus d neminem scire posse, an opera ad Indulgentia requisita ipse exequatur, pro vt Pontifex intendit, & necessarium est ad Indulgentiæ valorem. & rursus neminem scire an, etiam te ingorante, eleemosyna erogata pro Bulla sit aliena, vel, an Depositarius, seu distributor tibi dederit Bullam alterius; vel, an ipse sit raptor, simulator, vel non legitimus Minister. Præstabit igitur iterata Bullarum acceptio, non pro defunctis modo, verum etiā pro viuentibus. Quod dictum est de his Indulgentiis per Bullam, dic vniuersaliter, de aliis Indulgentiis, prudenter nimirum eas, pluries, & pluries sumi. Hactenus de Bulla Defunctorum satis.

d Castro. de Bull. p. 12. nu. 4.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

De Bulla Compositionis.

PEr hanc Bullam cōcedit Pontifex Fidelibus etiam Religiosis, e (si quidem diximus supra c. 3. §. 2. n. 12. Religiosos posse omnibus Bullæ Cruciatæ Priuilegijs frui, præter vsum lacticiniorum, & quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent) vt si forte habeant aliquid ex bonis male ablatis, vel retentis, facta eleemosyna, positisque conditionibus mox explicandis, possint ista omnia sibi tuta conscientia retinere.

e Castro. de Bul. Cru. p. vltimo. ipso initio:

Huius autē concessionis Iustitia & honestas, vt etiam potestas Pontificis ad illam exhibendam hic à nobis, qui solum ad praxim intendimus, tanquam certa supponitur; videnda si placet apud Trullench, Bard, Ludouicū à Cruce, aliosque huius Bullæ diligentes Explanatores.

Porro verba Pontificis hanc cōpositionē concedentis hæc sunt: *Et possit Commissarius cōponere super illicite habitis, nec non super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta fuerūt; si Legatarij per annū in exactione negligentes fuerint; ac super illis quæ facta erunt (hoc est, quæ intelligentur esse modo facta) ex quacūque causa, quæ nõ fient, si Legata*

f Trull. in expol. Bul. cōpol. l. 5. c. 19.

g Trull. ibid. l. 5. dub. 4. n. 4.

h Delugo d. 6. de Iust. n. 134.

rij inueniri non potuerunt, nec non super male ablatis, & per vsurariā prauitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus (præterquā dictæ annalis negligentiæ) personæ, quibus restitutio, seu solutio facienda est (præstito per restitutorem Iuramento de diligentia per eum facta pro inueniendo Legatario, seu Creditore, & minimè inuento) non reperiantur; possit, inquam, Comissarius cōponere, & ita debitores liberari.

e Castro. de Bull. p. 1. q. 4.

Et paulo post.

Ita etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione horarum Canonicarum tenentur, ita, vt quantitas compositionis, pro medietate Ecclesiæ, vel alijs locis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate, in subuentionem huius negotij detur.

§. I. *Explicatur Caput illud Primum se componendi, idest* super illicite habitis, & super male ablatis, aut aliter male acquisitis.

1 Illicite habita, seu retenta sunt, quæ, quamnis sine peccato, propter bonam fidem, vel ob iniustum contractum, vel ob aliud habita olim fuerint (suo tamen tempore restituta non sunt.) Male vero ablata sunt illa, quæ cum peccato, & iniustitia surrepta fuere, nec Domino reddita, quod posterius magis magisque enodare volens Pontifex addidit, *& per vsurariam prauitatem, aut aliter male acquisitis*.

2 Pro his igitur format Generalem hanc Regulam Trullench. *f* Compositio, de qua loquimur, generaliter fieri potest in omni euentu, in quo constat, Restitutionem faciendam esse ratione rei male acceptæ vel iniustæ retentionis, duabus conditionibus concurrentibus. Prima, vt, facta debita diligentia, Dominus certus, aut eius hæres non appareat, (quam primam conditionem paulo post §. 5. nos illustrabimus.) Secunda, vt hæc bona ablata non fuerint ex confidentia huius Bullæ, De qua item conditione nōnulla nos addemus nō multo post §. 7. n. 4.

3 Proferunt, & illam aliam Regulā Doctores apud eumdem Trullēch. *g* & Delugo. *h* Quotiescunque aliqua cedunt Pauperibus, vel Locis Pijs, hoc est debe-

f Trull. in expos. Bul. cōpos. l. 5. c. 19.

g Trull. ibid. l. 5. dub. 4. n. 4.

h Delugo d. 6. de Iust. n. 134.

rent

rent illis distribui, potest fieri compositio.

Signate dictum est (*cedunt*) non vero dictum est (*debentur*) id quod sic explicat, Andreas Mendo *i* Si restitutio facienda sit Ecclesiæ, (ait) ex eo, quod fraus aliqua in illam patrata est, non potest debitor componi per Bullas, quia à Pontifice, & Commissario non conceditur compositio de bonis, quæ certo Domino debētur, at hic certus est Dominus, nempe determinata illa Ecclesia. Nec conceditur de omnibus bonis pertinentibus ad pia opera, quorum Pontifex est administrator, sed de his, quæ non sunt ablata ab ipsis piis Operibus & tamen restitutio esset ei facienda, vel quia Dominus nō est certus, vel quia bona turpiter acquisita sunt, & proprio Domino non sunt reddenda. Hinc si quis abstulisset bona pertinentia ad Ecclesiæ fabricam, non posset per Bullam componi, sed deberet ipsi fabricæ restituere &c.

i Med. disp. 35. de Bul. c. 2. n. 10.

Prædictarum Regularum ratio illa est, quia de his Pōtifex Summus, vt administrator rerum etiam temporalium, quando ad bonum animarum faciunt, modo à Doctoribus latius explicato, potest disponere, atq; adeo de illis compositionem concedere.

Iam vero, vt quæ sunt in titulo huius §. explicarentur, apposuit Commissarius Cruciatæ multos casus in ipso Summario vulgari, quod compositionem postulantibus distribuit, qui breuiter sunt sequentes.

De acquisitis cum peccato.

4 ET quidem quoad male ablata, quæ ex iniusta receptione, vel damnificatione debentur. Potest Primo Compositio expediri, (ait Commissarius) si Iudices, si Aduocati, si testes, si Notarij, si similes Officiales aliquid iniuste receperint, ita, ut secundum Regulas Restitutionis restituere incertæ personæ obligentur; satisfacto semper illo, cui damnum fortasse ab ipsis illatum est. Nota, aliquos *l* Doctores compositionem hanc Iudicibus cōcedere solum super accepta ob administrationem Iustitiæ in caussis temporalibus: Sed Castropalaus *m* concedit, etiam in spiritualibus. Illum lege.

l Trullé. l. c. casu. 9. Hēriq. ex parte l. 7. c. 35. n 4.

5 Secundo, si quis iniuste aliquid receperit, vt intercederet pro iniusta sententia, restituto semper damno parti læsæ.

m Castro. de Bull. pun. vlt. §. 2 nu. 9.

6 Tertio, si in ludo per fraudem aliquid iniuste quis acquisierit ab eo, quem nunc inuenire non potest.

n Delugo r. c.

o Bardi p.3. Tr.5. dec. 2. sec.3.

Nota, si tu forte luseris cum Beneficiario, viceris que illam partem superfluam, quã is tenetur distribuere Pauperibus, doceri à n Delugo, dictam partem deberi pauperibus, atque adeo posse, te de ea componi; at doceri ab o Bardi pauperibus non deberi, neque componi te posse. Ratio huius posterioris sententiæ, quam libentius sequor, est; quia, cum sit hodie probabilis opinio Beneficiarium esse Dominum, etiam illorum Bonorum, quæ ipsi sunt superflua, iam à te scitur Dominus, puta Beneficiarius; ergo illi, non vero pauperibus restituere debes, si per fraudem vicisti. Quod si vicisti sine fraude, illa tibi retine, quia ea habuisti a Domino suæ rei: esto Beneficiarius peccauerit, sic ludendo, & fortasse etiam tu, si sciens cooperatus es cum illius peccato.

7 Quarto, si ob fictam paupertatem, vel similem fictionem aliquid recepisti, quod restituere obligeris.

8 Quinto, si quid debeas ob damnum, quod venando, piscando, pascendo, vel alio modo alicui intulisti, semper incerto eo, cui damnum illatum est.

9 Sexto, si honesta mulier (non publica meretrix) aliquid ob turpem usum habuerit.

10 Septimo, si per iniustam venditionem, vel emptionem vini, vel aliarum rerum; siue fraus fuerit in mensura, siue in alio &c.

De acquisitis sine peccato, vbi de Inuentis.

11 QVoad rem acceptam Potest, primo, fieri cõpositio, si quis habeat pecuniam, vel aliud incerti Domini apud se depositum.

12 Secundo, si ex contractu, vel quocumque alio capite aliquid quis incertæ personæ debeat.

13 Tertio, si quis aliquid habeat, quod casu inuenerit, nec sciri possit Dominus; Hæc autem alicubi esse a Rege, & sub præcepto, vel excommunicatione a Pontifice applicata Ordinibus Sanctæ Mariæ de Mercede, vel Sanctissimæ Trinitatis ad redimendos Captiuos, vnde

de non posse de Illis componi, contendit p Ludouicus a Cruce. Verum nos sequimur alios Doctores q cũ quibus

14 Dico Primo: Casu Inuenta, si post debitam diligentiam inueniri Dominus non potest, probabilissimũ esse, posse ea sibi asseruari ab Inuentore cum intentione ea Domino reddendi, si Ilis comparuerit. Ratio est, quia nec ex iure naturæ; nec ex Iure positiuo probari potest oppositum; modo dictum animum habeat Inuentor. Id fuse probat Mendo l.c.nu. 17.

Addit idem Disp. 14. c. 17. nu. 181. Idem esse de Bonis naufragantium, eo ipso enim quod inueniri non potest eorum Dominus, sunt æque bona inuenta, & excommunicatio in Bulla Cænæ solum loquitur, cognito, vel comparente Domino.

15 Dico Secundo r nec vllam esse in cõscientia obligationem reddendi bona incerta inuenta siue animata, siue inanimata, Cruciatæ, aut prædictis Ordinibus. Ratio est, quia si Inuentor ea licite, iuxta hanc opinionem retinet, non cadet in ipsum, nec præceptum, nec excõmunicatio, quæ solum sunt lata iuxta aliam oppositam, quæ certe probabilis est.

16 Idẽ Mẽdo d. Disp. 33. n. 23. docet, posita præscriptione (quæ ponitur post certum tempus a lege definitum; de qua passim Iurisconsulti) non obligari Inuentorem reddere rem inuentam Domino comparenti, quia per præscriptionem legitimam is acquisiuit rei Dominium absolutum; sic concedentibus legibus Præscriptionis.

17 Sed difficilis mihi est hæc Decisio, ad legitimam enim præscriptionem requiritur, vt res à possidente teneatur tamquam sua absolute, & non nomine alterius; at hic Inuentor nomine Domini possidet, dum eam retinet sub conditione, donec Dominus comparuerit non vero absolute, & nomine suo. Sed redeamus ad nostra.

18 Ex dictis patet, te non indigere compositione pro prædictis inuentis in nostra opinione, indigere autem in alia probabili, quam hic sequitur Commissarius.

19 Hi sunt prædicti casus in Summario collecti, in quibus semper intellige, quando facta debita diligentia, ignotus est Dominus; vt item semper intellige, quando is, qui ea habet, restituere obligatur. Quod aduertitur, quia

p Lud. a Cruce de Bull. d. 3. dub. 15.

q Mendo de Bull. dis. 33. c. 2. nu. 12. Citans Nauarrũ. addit Molinam, & Castrop. ad idẽ propẽdentes.

r Mẽdo dicta d. 33.

quia Commissarius in multis ex prædictis casibus enumeratis, secutus est opinionem probabilem, quod illa bona restituenda sint, vt V.G. in muliere dante vsum sui corporis, & in rebus casu inuentis, vt modo dictum est &c. Nam cæterum quando adest opinio probabilis, quod restituenda non sint, potest quilibet hanc sequi, & sic de compositione non esse sollicitus. Et quidem Trullench, Bardi, & Mendo latius in expositione huius Bullæ (vtiliter quidem) agunt de casibus, quando prædicti obligantur restituere, quando non item: sed quia id, est digredi ad alias materias, ideo ab his mihi abstinendum hic omnino fuit.

§. II. *Explicatur illud secundum Caput.* Super medietate legatorum.

1 EX figuratione casus id facilius doceberis. Titius in fine vitæ cognoscens seu dubitans apud se esse summam centum V.G. aureorum ex male ablatis (vt exoneret suam conscientiam) legat, Ecclesiæ S. Petri, vel Paulo pauperi summam illam. Accidit autem, vt illa Ecclesia, seu eius Rector, & pauper ille, fuerint negligentes per annum nequaquam exigentes à Titij hæredibus eiusmodi legatum. Aio, hos Titij hæredes posse super medietate huius legati, hoc est supra quinquaginta aureis se componere per hanc Bullam, data tamen alia medietate illi Ecclesiæ, vel Pauperi, legatarijs.

2 Nota autem hic Primò, in hoc casu non requiri incertitudinem Domini, nam in alijs requiritur (vt supra dictũ est) Dominũ esse ignotum. Sicuti etiam, nõ requiri dicetur §. 4. in omittente horas Canonicas. Quod autem etiam si notus sit Dominus, possit hanc compositionem concedere Pontifex non solum pro legatis faciendis in illo anno post promulgationem Bullæ, quod concedunt omnes, verum etiam pro legatis iam factis ante Bullæ promulgationem, quod negat Delugo; lege apud Bardi etiam hoc posterius concedentem.

3 Nota secundo, debere intercessisse negligentiam Legatarij; vnde si eiusmodi legati notitiam sine sua culpa nequaquam is habuit, non currit aduersus illum prædictus

dictus annus, nisi à die notitiæ legati.

4 Nota Tertio, male ablata, pro quibus constituta diximus hæc legata, non debere esse facta ob confidentiam Bullæ, tunc enim, vt dictum est, compositio nulla conceditur.

5 Nota Quarto id, quod aduertam §.7.nu.5.

6 Nota Quinto Si summa medietatis legati excedit summam centum mille marauadis hispanicarum, seu vnciarum Sicularum 128. tar.20. & gr.6. (id quod mox explicabimus clarius §.6.) de excessu debere fieri compositionem immediate cum Commissario, si non excedit, sumi posse tot Bullas, quot §.eodem definiemus.

7 Porro, cum certum sit apud omnes, hæredem, ne supprimat rem alterius, debere admonere legatarium de legato ipsi à Defuncto relicto (si aliunde is non sciuerit) vt à die notitiæ, vt diximus, currat prædictus annus, Inquires, quem nam admonebit, si legatum factum est Pauperibus, vel pio loco in communi?

Respondeo, Admoneat Procuratorem pauperum vel Rectorem loci pii, vel Episcopum, vel breuiter illum, qui curam habet de iis legatariis, quibus Defunctus voluit prodesse. Ita Mendo disp.34.c.4.n.56.

Inquires iterum, Si dicti Procuratores sint negligentes; vnde post annum amittat locus pius V. G. medietatem legati, ex eo, quod hæres se composuit, ad quid Procuratores obligabuntur? Respondeo. Sine dubio ad restituendam tali loco illam medietatem amissam, si per culpam ipsorum grauem ea amissa est. Semper suppono, hos esse Procuratores ex officio, & ex stipendio, vel quia muneri suo est annexa procuratio: nam si eam ex caritate gerant, quamuis peccauerint, ad restitutionem non tenebuntur. Ita Mendo ibidem n. 57.

§. III. *Explicans Caput illud Tertium* Ac super illis legatis, &c.

1 SI quando adsint legata quæcumq; tametsi non fuerint facta ad exonerandam conscientiam; legata, inquam, siue facta ante Bullæ promulgationem, siue quæ fient post illam, durante anno tuæ Bullæ, quæ quidem legata tu, vt pote hæres legantis, soluere lega-

153

riis ad assem teneris, si tamē dicti legatarij, adhibita morali diligentia, inueniri non possunt, poteris tibi consulere per hanc compositionem, non solum quoad partem, verum etiā quoad totum. Hæc enim cum sint in hoc casu incerti Dominini, debentur Pauperibus, atq; adeo sunt composionis capacia. Differt hic casus à præcedenti in duobus, nam in præcedente notus erat Dominus. Et legatum factum erat ad exonerādam conscientiam, quæ duo non sunt in casu præsenti.

Nota autem hic Primo, si summa excedit decem mille marauadis hispanos mox explicandos §. 6. debere fieri compositionem per Commissarium, si non excedit posse per tot Bullas, quot mox eodem §. 6. dicemus. Et imbaduerte, quando compositio fit per Commissarium, debere eiusmodi hæredem iurare se diligentiam moralem adhibuisse ad inueniendos legatarios modo vniuersaliter explicando §. 5. fine: quod Iuramentum non requiritur, cum per Bullas &c.

Nota Tertio: Quod dicitur de legatis prædictis incertis, dic de fidei commissis incertis; nam legata, & fidei commissa saltem in hoc æquiparantur, vt recte Villalobus, s alijq;

s Villalob. tr 29. n. 22 Mēdo dis. 34. c. 4. n. 53.

Nota Quarto id quod infra dicam §. 7. n. 9.

Nota Quinto si Caius v. g. determinatæ personæ Titio v. g. leget aliquam summam, quam à Titio furatus fuerat, vel quomodocumq; ab illo habuerat, nō posse prædictos Caij hæredes vti Compositione, quia tunc certus est creditor, & legatum illud potius est restitutio, quam vere legatum.

Si Defunctus habebat bona, super quæ poterat componi, an de ijsdem possit componi hæres, dicam mox §. 4. num. 13.

§. I. Explicatur illud Quartum Caput: Et super fructibus debitis ex omissione Horarum Canonicarum, & fructibus ex redditibus Ecclesiasticis male perceptis.

1 SI quis Ecclesiasticus Beneficiarius non recitauit Horas Canonicas, vel Beneficium habuit sine titulo,

titulo, vel aliud non Canonicè obtinuit, & tamen fructus Beneficij percepit, cum iniustè perceperit, debet eos restituere, sed *t* potest vti hac compositione, de qua loquimur; (quantum debeat restituere, qui omittit Horas Canonicas vide Castropalaum *u* Trullench *a* Bardi *b*).

t Mendo d. 34.c.3.

u Trullen. l. mox cit.

a Bardi p. 3. tr.5.disp.2

b Trull. l. 3. de Bulla cas. 2.

c Med. disp. 34. cap. 2. n.18.

Idem, si excõmunicatus, vel suspensus, vel Irregularis eos fructus perceperit; idem, inquam, dic in sententia eorum, & in casibus illis, in quibus prædicti non faciunt fructus suos, de quibus vide Trullench *c* aliosq; Idē quod dicitur de Beneficiario non recitante Horas, dic de Pensionario, (propter eamdem rationem) non recitante officium B. Mariæ Virginis.

2 Hic autem est quædam conditio obseruanda, vt vltra duos Reales, quos eiusmodi beneficiarius debet erogare pro vna Bulla, quæ remittit ipsi mille marauadis Hispanos, mox explicandos §. 6. debeat dare alios duos Reales Ecclesiæ in qua est Beneficium, pro quo compositio expeditur. & sic pro alijs singulis Bullis quibus indigebit Beneficiarius. Quod si summa à Beneficiario male percepta excedit decem mille marauadis eodem §. mox explicandos, vnde debeat compositio immediatè fieri cum Commissario, summa compositionis debet diuidi, cuius altera pars media detur in subsidium Belli, altera tribuenda est pari modo Ecclesiæ, vbi est Beneficium. Hunc sensum faciunt illa verba Sūmarij vulgaris, quod in nostro Regno distribuitur pro hac compositione *Che habbi da dare altri due Reali alla fabrica della Chiesa del Beneficio &c. e volendosi componere di più, s'osserui l'ordine dichiarato di sopra.*

3 His declaratis, Nota primo, super Distributiones quotidianas, si quando quis, cum nō interfuerit Choro, illas tamen accepit, non posse *d* fieri compositionem. Ratio est manifesta, quia hæ accrescunt interessentibus, ergo cum Dominus sit certus, non est locus compositioni.

d Hér. Rod. Lud. à Cr. cum Trull. l. 3. cas. 2. n.5. alijq.

4 Idem propter eamdem rationem dic de fructibus Beneficij cuiuscumque, quando ex speciali statuto, vel consuetudine legitima alijs sint attributi. Lege Andream Mendo, qui tandem concludit, id esse, saltem tamquam tutius amplectendum.

e Trull. cū alijs ibid.

5 Nota Secundo, nec itē posse fieri *e* compositionem

T super

super reditus, quos forte perceperunt Parochi, vel Episcopi non residentes vltra tempus ipsis à Tridentino f concessum. Ratio st, quia ibi Concilium prohibet, ne de ijs fiat compositio; & ex alia parte non apparet in Bulla hac reuocari huiusmodi prohibitionem.

f Trid. sess. 23. c. 2. de Refor.

6 Idem recte docet Ludou. à Cruce de fructibus nõ rite perceptis ex Beneficijs incõpatibil bus, quia ex Tridentino citato non residentes non possunt, vt modo dictum est componi: at ille qui habet duo Beneficia incompatibilia non potuit in vtroq; residere, & ita testatur dictus Ludouicus, respondisse Commissarium Cruciatæ de hac re interrogatum; sed benè notat Mendo g posse componi de fructibus Beneficij, vbi forte residit, quia quoad hoc non repugnat Tridentinum.

g Mendo d. 34. c. 3. nu. 36.

7 Nota Quarto, quid de fructibus Beneficij vacantis? Respondeo, De his fusè loquentem legi posse Trullen. h qui denique ait, fructus tempore veræ vacationis prouenientes, in sententia multorum, deberi successoribus, vel conuertendos esse in Ecclesiæ vtilitatem, atq; adeo cum sic certi sint creditores, non habet (vt aliqui censent) locum compositio.

h Trull. l. c.

8 Dixi (vt aliqui censent) nam ceterum ipse idem Trullench i putat, etiam super fructibus veræ vacationis prodesse compositionem, tametsi successoribus ij deberentur (de qua tamen re, hoc est cui debeantur tales fructus est solennis quæstio: & tandem Suarez l dixit consuetudinem legitimam cuiuscumque loci esse seruandam) Ratio propter quam super his compositio possit expediri, est, quia adhuc antequam successor illos sumat, sibique vendicet, sunt in dispositione Pontificis, qui Commissario delegauit potestatem super illis compositionem concedendi.

i Idẽ l. c. cui adde Mẽdo d. 34. c. 3. n. 42.

l Suar l. 4. de Relig. c. 53. n. 26.

9 Nota Quinto, non posse m expediri cõpositionem super stipendijs pro Missis celebrandis male perceptis: nã constat, eas Missas esse celebrandas pro ijs determinate siue viuis siue Defunctis, pro quibus ij intenderunt, qui stipendia seu eleemosynam tribuerunt; quare etiamsi tu illorum non recorderis, neque illos scias; personæ incertæ nequaquam sunt, cum à Deo, ad quem pertinet earum fructum concedere, satis, superq; noscantur.

m Lud. à Cr. dis. 3. dub. 18. Trull. l. 2. cas. vlt. sinc.

Nota

10 Nota Sexto. Quid de Beneficiario cum distractione voluntaria horas Canonicas recitante? Supponendo eam sententiam, quæ docet recitantem cum voluntaria distractione non satisfacere in conscientia obligationi, quam inducit vel ipsa ratio orationis, vel Ecclesiæ graue præceptum?

Respondeo. Aliqui hunc negant, compositione indigere; aliqui affirmant; Ratio affirmantium est, quia ad orationem cum attentione faciendam obligatur Beneficiiarius, atq; adeo, cum peccet, nec ponat, quod ab ipso ratione beneficij requiritur, contra Iustitiam operatur; vnde cum obligetur fructus sic perceptos restituere, indigebit compositione, vel eos Ecclesiæ restituat. Ratio negantium est, quia esto is peccet contra Religionem, non tamen contra Iustitiam, iam enim externe recitat, ad quod solum vi Beneficij teneri videtur. Vtraque sententia est probabilis, lege Bardi *n* & ab eodem citatum, & non in omnibus approbatum Andream Mendo.

Huc reducitur illa Quæstiuncula An Officium hodie omissum à similibus Beneficiarijs, si cras ab eodem suppleatur, recitãdo Officium duplicatum, satisfaciat quoad Iustitiam, etiam pro hodierno die, & sic non indigeat compositione pro eius omissione. Respondeo. Ita *o* putat Suarez cum nonnullis alijs; sed certe oppositum *p* est omnino tenendum, quia Officium est addictum ab Ecclesia huic diei, quo ei ipso, nulliter, quoad diem hunc, suppletur. Neque obstat altero die suppleri aliquando posse Missam, quam hodie celebrare debeat Beneficiarius; non obstat, inquam, quia Missa regulariter non est addita à dantibus pro ea eleemosynam huic diei, quia ab ipsis solum spectari solet vtilitas, & fructus Missæ, quæ regulariter æque habentur altero die; At Officium addictum est huic diei ab Ecclesia, quæ respexit ad hunc præcise diem, ne scilicet dies vllus præteriret sine religioso cultu per Officium.

11 Nota Septimo, An Hæres defuncti Beneficiarij possit vtiliter se cõponere de fructibus male ab ipso Beneficiario perceptis, & nunc iam à dicto hærede alias legitime possessis? Respõdeo, non posse existimat Delugo *q* quia compositio pro debitis certis non videtur esse concessa,

n Bard. in 2. edit. Bull. Cruc. p. 3. tr. 5. differ. 2. c. 3. sec. 2

o Suar. l. 4. de Hor. Can. c. 29. n. 11.

p Bard. l. c.

q Delugo d. 21. de iust. à n. 116.

nisi illi, qui ea debita personaliter contraxit, at hæc debita contraxit Beneficiarius, non hæres. Verum Bardi r contendit, posse, donec aliud non declaret Commissarius Cruciatæ, quia non apparet in Bulla, compositionem pro debitis certis esse solum ei concessam, qui illa immediatè contraxit.

r Bard. p.3. tr.5.diss.2 c.5. sec.3.

113 Atque, hac posita Decisione, multo magis sequitur, vniuersaliter hæredem posse se cōponere super omnibus illis bonis, siue male receptis, siue male retentis, super quibus poterat se componere Defunctus, dum inter viuos existebat; nam ad hæredes proueniunt bona Defunctorum iisdem qualitatibus affecta, quibus apud Defunctos erant.

§. V. *Explicatur illud*, si facta diligentia non inuenitur creditor.

1 PRæter illud de medietate Legatorum ex negligentia Legatarii, & præter dicta de fructibus receptis in omissione horarum Canonicarum, semper in aliis requiritur, sicut supra dictū est vt constet creditorem esse incertum, seu ignotum. Id autem constare debet per diligentiam morali modo factam; hoc est, vt adhibita sit ea diligentia, quam vir bonus, & timoratus in simili casu, consideratis, quantitate, & qualitate rei apponeret in re sua; non enim eadem diligentia sufficiet ad quærendum Dominum pretiosi Adamantis, quæ ad Dominum vnius, vel alterius aurei. Et quidem de hac sufficienti diligentia exhibita, debet à debitore fieri Iuramentum, quando fit compositio immediate cum Cōmissario, quando autem fit per acceptionem Bullarum, satis est, vt ipse debitor sit certus, illam fecisse, & hanc esse praxim. affirmat s signate Trullench.

2 Nota hic primo. An dicendus sim esse certus; an incertus, si sciam rem, quam ego habeo, esse alicuius ex duobus vel tribus, vel quatuor, nesciam verò cuius in parculari? Respondeo, t te dicendum esse certum; quare tunc res est diuidenda inter illos pro rata dubii.

s Trull. l.3. cas.2.

t Henr. l.7. Indul.cap. 35.n.1.

3 Quid si dubium versetur inter decē, quindecim, viginti, centum? Respondeo. Cum hæc res debeat morali

&

& humano modo pensari debet prudenti Iudicio, spectata qualitate personarum, reiq; quantitate, decerni, an sit tantum dubium, vt res illa ad certitudinem potius, quam ad Incertitudinem vergat.

4 Nota Secundo. Quid si creditor certus sit absens? Respondeo. Tunc sane, (vt recte aduertit Sotus u) is erit per se loquendo, certus; absentia enim Domini eius certitudinem non tollit. Dixi (per se loquendo) nam id limitat Henriquez, a nisi res esset ad Dominum mittenda maioribus expensis, quam ipsa valeat; tunc enim æquiparatur rei incerti Domini. Sed aduerte, hoc tunc locum habere, quando non speratur, fore opportunum tempus eam restituendi Domino, & quando debitor non tenetur illas expensas facere.

u Sotus lib. 4. de Iust. quæst. 7. art. 1.

a Heriq. l. c. & Lud. à Cru. d. 3. dub. 6.

Quod vltimum ideo dicitur, quia quando res est illicite a te acquisita debes regulariter tuis expensis (si habeas vnde) mittere ad Dominum iuxta alibi à me dicta, & consequenter non suffragabitur tibi compositio.

5 Nota Tertio. Quid si sub dubio debeam aliquam Summam Titio V. G. Creditori mihi satis cognito, sub dubio, inquam, an illi debeam decem an quindecim, an viginti, an nihil? Respondeo. Putat Henriquez b debere dari Titio aliquid iuxta prudens iudicium, spectato dubio, & spectata rei quantitate, de reliquo autem posse componi. Cuius Decisionis illam rationem redderem, quia de eo quod est reliquum, vere nescitur Dominus.

b Henr. l. 7. de Indul. c. 13. §. 5.

6 Inquires Quarto, Si quis vendens V. G. vinum, sciat se decem aureos per fraudes surripuisse in hoc oppido, vel vicinia ignoret tamen personas peculiares quibus damnum illatum fuit, vtrum, ad frui compositione potest? Si enim eas noscendi spes eluceat, debet diligentiam apponere, illisq; ne inductis rem reddere, nec tunc licebit, vt toties diximus, ad compositionem confugere.

7 Respondeo. Villalobos c putat, non esse tunc compositioni locum, sed obligari vendentem restituere summam surreptam Communitati, vel vendere vilius in illo eodem loco.

c Villal. tr. 29. n. 36.

Addit Castropalaus d hanc sententiam sequens rationem illam, quia tunc Communitas est læsa, quæ, cum sciatur, ipsi est restitutio facienda, quo sic læsis, quantum fieri potest, satisfiat.

d Castro. de Bul. p. vlt. §. 2. n. 15.

8 Ve-

8 Verùm distinguendum omnino est. Si damnum illatum fuit Communitati, accipiendo ab illius V. G. Thesauro, vel ab aliquorum cumulo, quia Communitas est læsa, ipsi Thesauro, seu cumulo facienda est restitutio, vt qui damnum passi sunt, resarciantur.

At si furtum fuit factum ex bonis variorum Ciuiũ, qui cognosci non possunt, tunc certe pars læsa est incerta, nam (vt recte Delugo e notat) nihil refert, scire, esse alicuius ex illa Ciuitate seu communitate, si enim id satis esset, vsurarij & furis debita non essent incerta, quia licet, quinam sint ab ipsis læsi, ignorentur, scitur tamen ex qua Ciuitate sint. Vide quæ ego f de hac re alibi dixi.

e Delugo d. 6. de iust. n. 133.

f Lib. 8. in Decal. tr. 6 4. c. 1. §. 3. nu. 19. & 20.

9 Deniq; facta à me legitima Compositione, si forte appareat Dominus, ad quid me obligabis?

Respondeo. Non g pauci affirmant, obligari te, etiam ante sententiam ad restituendum comparenti Domino id, in quod factus es ditior. Ratio est inquiunt, quia Pōtifex per Compositionem nec intendit, nec intendere potest iuri alieno præiudicare, quare illam concedens, concedit sub conditione, si, seu donec, Dominus non apparet.

g Rodriq. Villal. Lu. à Cr. quos citat. sed nō sequit. Trull. l. 3. H d. 9. n. 8.

Contra h Non pauci affirmant, te ad nihil obligari in foro conscientiæ, siquidem eiusmodi Compositio facta est à Pontifice, qui cum sit primus administrator bonorum temporalium Fidelium, quando hæc concernunt bonū spirituale, potest disponere de rebus &c. & re ipsa disponit sine vlla conditione, quæ certe gratis asseritur, cum in Bulla, ne vestigium quidem illius appareat. Et quidem si id potest Princeps sæcularis per præscriptionem, cur non possit per Compositionem Pontifex? Item sicut si distribuisses totū Pauperibus, nihil tu deberes postea Domino comparenti, vt omnes concedunt; Ita si per compositionem legitime tibi, & subsidio contra Infideles auctoritate Pontificia diuisisti. Hæc sententia est à nobis promptius amplectenda.

h Henriq. Báñez Acosta Tru. cos citans.

11 Dixi (In foro conscientiæ.) Nam quia Bulla Cruciatæ, quanta quanta est, solum respicit forum internum, posse te condemnari à Iudice tenet Trullench i vt rem reddas Domino comparenti, & tunc post senten-

i Trull. l. c.

tiam, non vero antea, debebis iustæ sententiæ parere ac reddere.

12 Sed nihilominus valere etiam pro externo foro, docet Acosta *l* cui assentitur Delugo, *m* quia compositio est expedita absolute auctoritate Pontificis potentis liberare, atq; sine vlla restrictione liberantis debitorem.

13 Prudenter autem addit Bardi, valere quidem cõpositionem in foro externo, sed quia in foro eodem debet constare, eam legitime fuisse expeditam, constare autem difficile est, ideo regulariter illa non proderit, nisi in foro interno, semper enim creditor dicere poterit compositionem non fuisse factam super suo credito, non fuisse præmissam debitam diligentiam &c.

l Acosta. q. 95.

m Delugo d. 6. de Iust. n. 105.

§. XI. Explicatur quantitas, de qua quis componi valeat.

1 DVæ sunt viæ per quas incedere potes ad compositionem acquirendam: Altera est per sũptionem tot Bullarum, altera per compositionem immediate faciendam cum ipso Commissario.

Si fiat priore via, quantitas, super qua fieri potest cõpositio pro vna Bulla, sunt duo mille Marauadis, quæ in moneta Sicula sunt vnciæ duæ tareni decem, & septem cum granis quattuor, seu sunt scuta sex, tareni quinq; & grana quattuor: fierique potest compositio per sumptiones tot Bullarum vsque ad quantitatem centum mille Marauadis, hoc est vsq; ad vncias centum viginti otto, tarenos viginti, & grana sex, seu vsque ad scuta trecenta viginti vnum, tarenos octo, & grana sex. Quare sumendo, vel simul, vel successiue intra annum publicationis, quinquaginta Bullas inuenieris (si recte rationem inibis) extinxisse dictam quantitatem centum mille Marauedis.

Nota, per vnam, seu per singulas Bullas solui debere Commissario seu Distributori Bullarum duos Reales à quocumq; siue persona sit priuata, siue insignis: hæc enim distinctio est, pro sumenda Bulla communi, non vero *n* pro Compositionis Bulla.

2 Quod si Summa, pro qua fieri postulatur compositio, excedit dictam Summam centum mille Marauedis, tunc

n Bardi p. 3. tr. 5. differ. 1. c. 3. n. 3.

tunc erit recurrendum ad posteriorem viam, idest, erit conueniendus Commissarius, vt ipse taxam suo arbitrio (nam non est definita pro omnibus,) designet, iusta Personarum qualitatem, & quantitatem Bonorum. Notat tamen Henriquez o, solere designari decem, quæ à debitore in subsidium belli erogentur, pro singulis centenarijs.

o Henr. l. 7. Indulg. c. 33. n. 1.

3 Inquires in hunc modum. Ego ex restitutione incertorum debeo mille vncias aureas; vellem autem per priorem viam sumere Bullas quinquaginta pro extinctione vnciarum Sicularum centum viginti octo, tarenorum viginti, & granorum sex, quæ sane est mihi vtilior via, & pro reliquis per viam posteriorem componere me cum Commissario, possum ne?

Respondeo, valide & licite posse p. Quia, & id signate concedit ipsa Bulla Compositionis, & ita praxis habet innixa in eo, quod Commissario non est limitata quantitas, de qua componere ad prædictum suum arbitrium possit.

p Trull. d. l. 3. dub. 3. n. 2. & 3.

4 Subinquires. Vellem pro tota Summa confugere ad Commissarium.

Respondeo confugito, vt libet, propter eamdem rationem, & ita notat q Bardi.

q Bard. p. 3. tr. 5. diff. 1. c. 3. n. 5.

5 Subinquires iterum. Debeo ducentas vncias Siculas, mihi prouideo de tot Bullis quot sufficiunt ad extinguendas centum; deinde aliquot post diebus sumo totidem Bullas pro alijs centum, legitime ne me gero? Respondeo. Nimis r te illegitime geris, debes enim ad Commissarium pro posterioibus centum recurrere, siue bona, siue mala fide eam diuisionem feceris, siue etiam oblitus fueris inuincibiliter, te debere ducenta. Ratio est, quia Priuilegium, quod datur per receptionem tot Bullarum intrinsece limitatum est, ad tantam limitatam summam materialiter, & non ad amplius.

r Bard. l. c. à n. 9.

§. 7. *Conditiones requisitæ pro recipienda hac Compositionis Bulla.*

1 Prima est, vt iuxta dicta pro Bulla Communi, á Fideli baptizato (non est, necesse, vt existat in statu

ſtatu gratiæ, vt notat *s* Mendo) recipiatur Summarium huius Bullæ à manibus legitimi Miniſtri, data eleemoſyna, quam diximus §. præced. num. 1. fine, & quidem impreſſum, & ſignatum nomine & ſigillo Cõmiſſarii. Debet autem is, qui vult compoſitionem, exiſtere in Regno, vbi Bulla promulgatur, vel ad illud perſonaliter declinare, iuxta dicta ſuperius de Bulla communi. Quare Neapolitanus V. G. qui Panormi incolit, vel obiter etiam per paucas horas Panormi manet, poteſt, dum manet, recipere hanc Bullam, vel componere cum Commiſſario & conſequenter *t* liberari à reſtitutione bonorum, de quibus componitur.

s Méd d. 34. c. 5. n. 38.

t Trull. l. 2. dub. 2.

2 Secunda conditio vt inſcribatur nomen: id, quod per occaſionem clare diximus ſupra cap. 15. §. 4. Non requiritur *u* autem, vt conſeruetur, quod etiam per eamdem occaſionem dictum ibidem eſt. Lege, ſi eſt otium, Mendo, & Bardi *a* qui contra hoc poſterius afferunt, & ſoluunt obiectionem quamdam nobis non admodum neceſſariam.

u Méd. d. 22 c. 5. n. 52.

a Bard. l. c.

3 Tertia, vt non aliena ſurripiat quis in cõfidentiam huius Compoſitionis. Nota autem compoſitionem negari ſurripienti ex confidentia, non autem negari ſurripienti cum confidentia. Explico id afferendo verba Henriquez. *b* *Non valet*, inquit, *Compoſitio, ſi iniuſte hæc bona quis occupauerit tamquam ex immediato motiuo aut fine principali; At non prohibetur Compoſitio, ſi iam decreuerat furta facere, aut ea diutius teneat.* Hæc ille. cuius ſenſus eſt, non prohiberi compoſitionem ſi ſpes Bullę inueniat iam voluntatem furandi, non autem illam moueat ad furandũ.

b Henriq. l. 7. de Indul gent. c. 34.

Eſſe etiam confidentiam, puto *cum Mendo diſp. 33. n. 43.* ſi quis quid furetur ab aliquo, ſperans fore, vt illum, quem nunc cognoſcit, ſit fluxu temporis ignoraturus.

4 Huc facit ſequens quæſtiuncula. Si Petrus v. g. ſpe compoſitionis faciendæ, retineat bona hæc incerta, nec reſtituat, ſed nec diſtribuat pauperibus, peccat nec ne? Reſpondeo. Si longa eſt mora, qua retinet, peccat mortaliter, quia vnuſquiſq; obligatur ſtatim reſtituere dum poteſt. Aduerto tamen, quod ſi deinde expediat legitime compoſitionem, valet *c* compoſitio, quia Pontifex negat compoſitionem ſurripienti in confidentiam Bul-

c Acoſta in expl. Bull. qu. 92. Lud à Cr. de Bull. d. 3. du. 5.

læ, non vero surrepta retinenti.

5 Aduerte tamen, quod si hæres, spe huius compositionis retinet legata, de quibus dictum est §. 2. & 3. non potest vti compositione, quia hoc in hærede non est solum retinere, sed in radice, est furari. Idē dic in similibus.

6 His ita satis, superque declaratis. Inquires Primo circa Primam Conditionem. An hæc Bulla compositionis prosit Fidelibus Defunctis? Respondeo si Defunctus, antequam animam efflauerit, mandauit suo hæredi, vel alteri; vt sumeret eiusmodi Bullas, vel, vt faceret compositionem cum Commissario, vtilis ei Bulla, *d* seu compositio erit. Id quod rite solet fieri, quando, dum quis est morti proximus; dubitat, an aliquid ex male ablatis habeat, vnde mandat hæredi, vt habita consultatione cum Theologis, si ipse debeat, hæres sumat tot Bullas &c. Quod si is nil mandauit, vtilis ei Bulla non erit, quia Bulla accipi debet nomine illius, cui ea profutura est; at non potest fieri nomine Defuncti, id quod Defunctus nequaquam mandauit.

d Trull. l. 2. dub. 2. Lege Andr. Méd. d. 33. c. 5. nu. 50. agentē in aliquo cōtra Trull.

Dices. Quid faciet igitur hœres, si forte cum hæreditate ipsi adueniant aliqua Defuncti Bona, quæ ipsi constat, esse aliena, Dominumq; inueniri non posse? Respondeo. Quærat ipse nomine proprio Bullas, vel Compositionem, vt dixi §. 4. n. 3.

7 Inquires Secundo. Circa conditionem tertiam. Quæ fuerunt ablata ex confidentia huius Bullæ, & Dominus ignoratur, si non sunt capacia compositionis, cuinam restitui debent.

Respondeo, Pauperibus, vel locis pijs, inter quos pauperes recte nominentur Animæ Purgatorij, *e* quæ maxime indigent Missis, & suffragijs; vt etiam ipsa Monasteria, & ipsi item *f* Religiosi in particulari. Illa enim sunt loca pia, hi sunt, vere Pauperes voto paupertatis adstricti. Pauperibus, inquam vel locis pijs deberent ex se ea restitui, vt disposuit Alexander Pontifex *g* alibi à me adductus.

e Mend. dis. 34. c. 4. nu. 59.

f Idē dis. 35 c. 10. n. 66.

g Lib. 8. in Decal. tr. 4. c. 1. §. 3. n. 20.

8 Dico, *ex se*, nam quia in hac Bulla disponit Pontifex, vt ablata ex dicta confidentia applicentur in totum ad huius belli subsidium, ideo ita debere sub peccato mortali applicari, & non dari pauperibus, vel pijs locis

docee

docet *b* Trullench, vbi tamen viget consuetudo sic applicandi, vbi enim ea consuetudo non esset, abrogata iudicaretur hæc dispositio. Verum tantum rigorem peccati mortalis negat Bardi, quia in Bulla non est verbum inducens obligationem sub mortali, & ex alia parte mutare vnum opus pium in aliud item pium, idest, quod deberet dari expeditioni huic contra Infideles, dare Pauperibus, non est (nisi aliud addatur) materia grauis, saltem, vt plurimum. Atque hæc de Bulla compositionis breuiter scripsisse, sufficiat.

b Trull. l. c. n. 19.

FINIS

Laus Deo, Beatissimæ Deiparæ, ac Beato Aloysio Patrono meo, cuius hodie 21. Iunij diem festum colimus.

INDEX

CAPITVM, ET PARAGRAPHORVM TRACTATVS.

P. THOMAE TAMBVRINI De Bulla Cruciata.

CAPVT PRIMVM.

CAPVT SECVNDVM.

CLAVSVLA PRIMA

CLAVSVLA QVARTA. *fol.* 6.

CAPVT TERTIVM.

CAPVT QVARTVM.

CLAV-

C A-

CA-

Finis Indicis Capitum, & Paragraphorum.

I N-

INDEX

RERVM, QVÆ IN TRACTATV,

P. THOMAE TAMBVRINI
de Bulla Cruciatæ continentur.

 ticu-

B

Caij

ctus ante mortem mandauit suo hæredi, vel alteri, vt eius nomine eam sumeret, si vero nihil modo dicto mandauit, vtilis ei non erit. cap. 18. §. 7. n. 6. fol. 159.

De Bulla compositionis vide aliqua verbo. Debitor. Beneficiarius. Compositio.

C

CArdinalis qui non est Prælatus, vel Religiosus non excluditur à Priuilegio Bullæ circa vsum lacticiniorum. cap. 8. §. 4. num. 7. fol. 48.

Si fuerit assumptus ex Religione aliqua non poterit vti Bulla Lacticiniorum, nisi tamen sit simul Episcopus. ibid. §. 5. n. 1. n. fol. 56.

Cathecumenus non gaudet Priuilegijs Bullæ Cruciatæ. cap. 3. §. 1. nn. 7. & seq. fol. 8.

Clericus, qui initio anni accepit Bullam, datis duobus realibus, si deinde in decursu anni ascendit ad Sacerdotium non potest deinceps vti priuilegio comedendi lacticinia c. 3. §. 7. n. 9. fol. 19.

Clerici ex cap. Alma mater, possunt tempore Interdicti non solum in Cœmeterio, sed etiam in Ecclesia sepeliri cap. 7. n. 6. fol. 40.

Commissarius Generalis Cruciatæ, qui residet in Hispanijs potest etiã non habentibus Bullam concedere licentiam saltem nobilibus, vt possint in Oratorio priuato ab Episcopo ad diuinum cultum designato celebrare, vel celebrari facere Missas. cap. 5. §. 5. per totum fol. 35.

Dummodo aliqua eleemosyna detur. ibid. n. 6.

Hanc facultatem habet aliunde, quam ex vi Bullæ. ibid. n. 4.

Prædictam facultatem nõ habent Commissarij Prouinciales, & multo minus particulares. ibid. n. 7. fol. 37.

Commissarius Generalis potest, nobilibus tamen, aut iuxta ipsius arbitriũ personis qualificatis concedere, vt per horam antequam illucescat dies, & per horam post meridiem Missæ, & alia Diuina Officia incipi possint. ibid. §. 6. n. 2. fol. 35.

Et hac facultate gaudent, etiam Commissarij Prouinciales. ibid.

Intellige, inclusis etiã duabus horis, per quas potest de iure commui ante Solis Ortũ Missa celebrari: idcirco; hac facultate habita à Cõmissario, potest incipi Missa tribus plus minus, horis ante dictum ortum. ibid. n. 3.

Commissarius Bullæ Cruciatæ potest durante anno suspendere omnes alias similes, & dissimiles Indulgentias, & facultates, seu gratias concessas; exceptis tamen gratijs concessis Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorũ fratres. cap. 14. per totum. fol. 113.

Suspensas tamen potest quantum, & quoties sibi videbitur, vel per se, vel per alium absque præmio reualidare pro Bullam sumentibus. ibid.

Vide

D

Eccle-

E

Quid

F

Hæ-

Bul-

&

Quid

fiat

FINIS LAVS DEO.

Beatissimæ Virgini ac B. Aloysio.

ERRATA CORRIGENDA.

Errata.	Corrige.
Fol.27.lin.prima illa in eo perpetuatur	illa in eo perpeneatur.
Fol.39. lin.4 probabili iudicio.	probabile iudico.
Fol.41. lin.26. post illos tres prædictos fauores.	post illos prædictos fauores.
Fol.95.lin.6. *post illud*. voluisse concedere.	*Adde*.quod inconueniens non apparet in casu dicto n.15.
Fol.86.lin.31. ab communicationem.	ob communicationē.
Fol.117.lin.19. immedicate.	immediate.
Ibidem linea 33 absoluendi posse	absoluendi potestas
Fol. 144.in Titulo. §.I.*explicans*	§.IV. *explicans*
Fol.147.lin.30. est addita	est addicta.
Fol.151.lin.15. incedere potest	incedere potes
Ibidem lin. 22. tareni decem.	tareni quinque.
Ibidem lin.23. *Dele illud.*	per Compositio.
Fol.154.lin.32. vero Paupertatis astricti.	*Adde* si illud vite seruent. vite.

TYPOGRAPHVS AD LECTOREM.

VONIAM ex priuilegijs Bullæ illud inter præcipua esse censetur, quo Confessarius per eam à Pœnitẽte electus valeat hunc à reseruatis Episcopo toties, quoties absoluere, ideo cõmodum tibi, amice Lector, fore iudicaui, si hic insererẽ Catalogum casuum reseruatorum in hac nostra Panormitana Diœcesi, adderemq. eorum explicationem, quam edidit idem P. Thomas Tamburinus lib. 5. De Pœnit. Tractatu de Casib. reseruatis cap. 6. §. 3. Est autem huiusmodi.

CASVS RESERVATI IN PANORMITANA DIOECESI.

1 *Raptores Virginum.*

2 *Prolem suffocantes.*

3 *Nefandum sodomiæ scelus committentes:*

4 *Paganis mulieribus, aut bestijs abutentes.*

5 *Qui sanctimoniales, vel alias mulieres, intra Monasterium commorantes, turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.*

6 *Sortilegium operantes, veneficia superstitionesque exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.*

7 *Litterarum, ac sigilli Archiepiscopalis, & eius Curiæ falsarij, & qui litteras, & scripturas Archiuij, vel furto arripi-*

unt, vel quouis modo mutilant, aut deturpant, vt integrè legi nequeant.

8 *Notarij, qui legata, ad pias causas facta, non denuntiant.*

7 *Clerici ad quoslibet ordines per saltum, vel furtiuè promoti.*

10 *Bonorum Ecclesiasticorum inuasores.*

I. Raptores Virginum.

11 Qui igitur rapit puerum, vel viduam, vel vxoratam, quamuis ex [a] alibi dictis Raptum committat, hic non conprehenditur.

Nomine autem Raptoris ex ordinaria significatione huius criminis, intelligitur committens Raptum, vnam ex speciebus luxuriæ. Ad huiusmodi autem Raptum, vt ibidem explicuimus, tria requiruntur, vis illata, Finis inhonestæ libidinis, Abductio in alium locum. Quoniam ergo ibidem diximus, consti tui Raptum siuè vis illata sit ipsi Virgini, cōsentiētibus parentibus, vel ijs, sub quorum cura viuit Virgo, siuè sit ablata, cōsentiente ipsa Virgine, prædictis non cōsentientibus, ideo hic consequēter dicendum est, esse casum reseruatum, quocunque ex ijs modis Raptus committatur.

12 Præterea. Diximus alibi, peccatum, quod reseruatur, nisi quid aliud exprimatur, debere esse in illo genere completum. Iam quæro. Raptus Virginis hic Panormi reseruatus, oportet ne, vt sit per copulam consummatus? Respondeo, non oportere, Ratio est, quia, vt ibidem [b] docuimus, Raptus satis [c] consumatur per ipsam abductionem ad finem libidinis.

Nomine Raptoris non intelligitur hic quasi habitualiter rapiens, sed etiam ille, qui, vel semel rapit, eiusmodi enim est loquutio Doctorum, cum agunt de Raptu, etiam si semel committatur,

[a] Lib. 2. Meth. Confe. c. 7. §. 9 & l. 7. in Decal. c. 6. §. 1. & 2.

[b] Dict. l. 7. in Decal. c. 6. §. 2. n. 10.

[c] Sanc l. 7. matr. d. 12 n 7. Less. l. 4. c. 3. n. 66.

II. Prolem suffocantes.

14 Occidi potest proles, Primo per abortum fœtus animati (nam, si non dum est animatus, non dicitur saltem proprie, proles) Secundo, per suffocationem quæ

fiat

fiat, dum in eodem lecto infans ponitur cum nutrice, vel Matre, ibique opprimatur ab ipsis periculum aduertentibus, & non curantibus. Tertio, per suffocationem eiusdem infantis de industria factam, vt si mater suam prolem volēs occultare ex adulterio genitam, eam suffocet. Quarto si infantem vulnerando, vel, venenum propinando, quamuis non suffocando, ipsum occidat. Quinto; si filium iam grandiusculæ ætatis, seu iam adolescentem eius mater, vel pater suffocet, seu alio modo interficiat. Quærimus iam, an commissum hoc crimen singulis prædictis modis casus sit reseruatus.

14 Respondeo. Si reseruator hos omnes modos reseruare voluisset, dixisset sanè, se reseruare abortum, occisionem filij, vel eiusdem homicidium, vel quid simile: nunc vero, cum meminerit solum suffocationis, puto, saluo meliori iudicio, solum aliquos ex dictis voluisse comprehendere, nempe quando mater, vel alia, aliusue (neque enim Synodus dicit suam prolem, sed absolutè, prolem) infantem ex eo, quod in eodem lecto decumbat, opprimit modo dicto, vel quando quis prolem statim natam, ne appareat, suffocat, seu occidit; hi enim sunt in loquutione communi prolis suffocatores, idest, qui vel opprimunt in lecto, vel faciunt, vt proles non appareat; alia enim sunt mera homicidia.

Dixi, *seu occidit*, nam si quis prolem statim natam alio modo interimat, & non per materialem suffocationem, puto, propter rationem dictam, esse peccatum hic reseruatum.

III. Nefandum Sodomiæ scelus committentes.

15 Nos alibi cum communi sustinuimus (quidquid dicat *d* Bordonus cum aliquibus) tum agentem, tum patientem esse Sodomitam. Hic igitur vterque comprehenditur. Vide quæ alibi *a* dixi, vbi tamen solum Agentem incidere in reseruatum, nisi maior expressio fiat, fassi sumus, esse probabile. Debet autem esse actus consummatus, idest cum effusione seminis in vase præpostero: secus, quamuis esset Sodomia attētata, & incœpta fuisset copula in vase præpostero, sed deinde, extra, effusum fuisset, semen non erit hic reseruata, quia, vt supra diximus,

d Bordon. cū aliquib⁹ in cōs. regul. res. 48. q. 5. n. 32.

a Lib. 7. in Decal. c. 7. §. 6. n. 3.

peccatum reseruatum debet esse actus in eo genere, quo reseruatur, completus. Præterea, quoniam fœmina cum fœmina congrediens non committit verè, & propriè Somiam, nam Sodomia est congressus consummatus inter masculos in vase innaturali, nec subiacebit huic reseruationi. Idem dic de viro congrediente cum fœmina in vase non naturali.

16 Quod si fœmina cũ fœmina in vase præpostero in quod effundat semẽ, cõgrediatur (quod fieri posse, potius est à nobis propter modestiã supponendũ, quam inquirẽdum) esse verã Sodomiam, docet Mazzuchellus *b* apud Dianam; sed non assentior, quia non est perfecta Sodomia, sed imperfecta, vt diximus dicto §. 6. quare consequenter dicendum erit, non esse hic reseruatam.

b Mazzu. ap. Dianã p.7. tra. 12. res. 13.

17 De impubere non placet indistincta doctrina eiusdem *c* Bordonij, dicentis, impuberem non subiacere huic reseruationi, quia regulariter non seminat, atq; adeo non effundit semen intra vas alterius, non, inquam, placet, debebat enim castigatius loqui, & sic distinguere. Impuberem, si non seminet, nõ committere propriè Sodomiam, si vero seminet, quod certè sæpissimè, ante decimum quartum annum pubertatis, malitia supplente ætatem, euenit, Sodomiam veram committere, & consequenter in casum incidere reseruatum.

c Bord. ibid. res. 38. qu. 21. n. 18.

18 Deniq; quia hic casus reseruatur in nostra Synodo sub hac forma *committentes*, non vero sub hac *exercentes*, non possumus dicere, illud non esse reseruatum, nisi frequenter fiat; non possumus, inquam, si quidem, &, qui semel Sodomita est, dicitur committere Sodomiæ scelus.

IV. *Paganis mulieribus, aut bestijs abutentes.*

16 Substinui *d* alibi, congressum cum muliere pagana, hoc est, infideli, seu non baptizata, non differre à speciebus alijs luxuriæ: hic tamen, propter eius peculiarem, licet non essentialiter diuersam, deformationem, merito à nostra Synodo reseruatur. Non baptizata, dixi, non ergo reseruatur congressus cum hæretica, vel cum schismatica baptizatis, hæ enim non sunt paganæ.

d L. 6. in Decal. c. 1. §. 1. n. 6.

Quid

20 Quid de congressu fœminæ baptizatæ cum homine infideli? vel de masculo Fideli congrediente cum puero non baptizato? Respondeo. Neuter est casus reseruatus, quia, vt supra vidimus, stricta est in lege reseruatorum facienda interpretatio: si ergo reseruatio est contra viros abutentes mulieribus paganis, non est extendenda, vt sit contra mulieres abutentes viris paganis, vel, contra viros abutentes, masculis paganis. Neque obstat maior, vel æqualis peccati grauitas: in reseruatione enim non semper attenditur ad maiorem, vel minorem criminis grauitatem, sed sæpissimè ad reprimendam aliquorum grauium criminum frequentiam, vel ad obuiandum scandalo publico, quod ex illis oriatur, vel quid simile.

Propter eamdem rationem, licet concubitus cum Dæmone, siuè succubo, siuè incubo, sit maius peccatum, quam concubitus cum bestijs, tamen hìc solum bestiarum abusus, qui solet esse frequentior, non vero abusus Dæmonum, reseruatur.

Quæres. Dictum modo num. 15. est, sodomitam effundentem semen extra vas non incurrere casum hunc reseruatum: est ne idem dicendum, si pagana cum muliere, vel cum bruto congrediens, semen extra vas effundat?

Respondeo. Si hic casus, esset reseruatus sub hac formula. *Fornicantes cum muliere pagana, vel bestialitatem committentes, &c.* idem dicendum, credo, esset propter paritatem, quam induxisti à Sodomia: Nunc vero, cum legislator nostræ Diœcesis alio modo loquendi vtatur, dicit enim *Paganis Mulierib. vel Bestijs abutentes*, non videtur idem dicendum, atq; adeo putandum est, eiusmodi sic congredientem incurrere casum reseruatum. Ratio mihi videtur esse, quia id, est, maxime abuti bestia, vel pagana. Quod si solum quis oscularetur V. G. vel etiam manibus inhoneste illas tangeret, non putarem incurrere in reseruatum, quia sic non videtur simpliciter illis abuti, at vti illis ad effundendum semen siue intra, siue extra, non possum apprehendere non esse ipsissimum, & perfectissimum abuti. Sic puto; si meliora habes, hæc expunge, & repone tua.

V. Qui

V. Qui Sanctimoniales, vel alias mulieres intra Monasterium commorantes, turpiter alloquuntur, vel turpe quid intendunt, aut tractant.

21. Comprehendit hic casus, tum ipsas Moniales professas, tum nouitias, tum educandas, tum quascunque, etiam vxoratas, quæ fortè propter aliquam vrgentem caussam, intra Monasterium degunt. Patent hæc ex illis verbis (vel alias mulieres.)

Præterea, qui turpiter, ideſt, de rebus obscęnis cum prædictis alloquitur sine intentione vlterius progrediendi, etiam si de turpibus aliorum actibus. v. g. de alienis amoribus agat, vt item, qui. quamuis indifferentes, vel etiam spirituales sermones habeat cum illis, eos tamen habet cum intentione mortali aliquid turpè, siuè copulam, siuè osculum, siue tactum committendi, siuè etiam in sola morosa delectatione sistendi, in casum reseruatum incidet. Rario est manifesta, quia hæc, vel turpia sunt, vel intendunt turpia.

Neque obstat, Peccatum, vt reseruetur, debere esse ex se, & ex obiecto, graue exterius, vt diximus [a] supra, qualis non est indifferens hæc, vel spiritualis locutio, quamuis ex praua intentione facta; Non obstat inquam, quia hic adest expressa Reseruantis voluntas, quæ ibi supponebatur non esse: & ex alia parte hanc potestatem non fuisse ab Episcopis ablatam, nuper [b] diximus.

[a] Supra c. 4. n. 13.

[b] Sup. hoc eodē c 6. §. 2. n 4.

22 Animaduertendum insuper est, ex alia Constitutione eiusdem Synodi adesse Excommunicationem reseruatam contra illos, qui absolutè alloquuntur Moniales, vel existentes in Monasterio, idq; sine licentia: sic enim habetur [c] in Constitutionibus Synodalibus.

Quoniam circa accessum ad Moniales: earumque colloquia, nostri regiminis initio, edicta promulgari mandauimus, eorum formā sub pœnis inibi statutis inuiolabiliter obseruari præcipimus, & speciatim pœnam Excōmunicationis, in edictis latam, cōtra alloquētes sine licentia cum Monialibus, ipso facto, ipsoq; iure incurrendam, nobisque reseruatam, denuo indicimus, atq; innouamus.

[c] Cōstit Synod. vlt. Panor. celebratæ āno 1654. c. 7. n. 162. p. 4.

Dixi autem *etiam in Monasterijs existentes*, quia in dictis edictis comprehenduntur etiam & hæ, vbi etiam datur formā dictatum licentiarum.

23 Iam

23 Iam vero tres in hoc Casu reseruato, de quo loquimur, se se offerunt difficultates. Prima, an si quis tractet alia crimina, v.g. agat cum Moniali de homicidio patrādo, de furto, &c. incurrat in hunc casum reseruatum?

Respondeo, non incurrere, quia hæc, & similia, quamuis grauissima crimina, non veniunt in communi loquutione, sub nomine turpiū; Turpia enim solum sunt ea, quæ pertinent ad Venerem, seu ad præceptū sextum.

24 Secunda difficultas. An hìc detur paruitas materiæ? An scilicet qui duo, vel tria verba obscæna cū Moniali loquatur incidat in reseruatū, posito, quod sic peccauerit mortaliter, vt semper ex dictis, hìc supponendum est.

25 Respondeo. Quærit d Verricelli, an quando Episcopus excōmunicat, quomodocunq, colloquentes cum Monialibus, excommunicationem incurrat ille, qui duo verba obscæna cum praua intētione colloquitur, & Respondet, incurrere, quia tunc ratione qualitatis verborum, haberetur materia grauis, prout docet, ait, Thomas del Bene, & Merolla. At oppositum Respondet e Bordonus, dicens, ad incurrēdam dictam excommunicationē, non sufficere quatuor verba, etiam obscæna, quia materia non est grauis, saltem non est apta ad incurrendam tam grauem pœnam, qualis est excommunicatio.

d Verric. tr. 8. q. mor. 66. nu. 32.

e Bord. ap. eūdē Verric.

Vtraque sentētia videtur probabilis; vnde in casu nostro vtrumq, erit probabile, nimirum, colloquentē duo, vel tria verba mortaliter turpia cum Moniali incidere, & non incidere in Casum reseruatum; quamuis si indifferentia alloquatur per vnum miserere, & aliquod amplius in sententia f Dianæ, vel per vnum quadrantem horæ in sententia eiusdem g Verricellii, magis apparenter, effugisset excommunicationem, quia tunc ex qualitate verborum, & paruitate tam angusti temporis, non fuisset materia grauis. Verum, quod dictum est de horæ quadrante, nunc expendere proprius locus non est, certe non esse consulendum, iudico.

f Dian. p. 3. tr. 2. res. 48.

g Verric. l. c. n. 31.

26 Tertia difficultas, an qui verba obsciæna loqueretur cum Moniali, nihil illa respondente, incurreret in Casum reseruatum? Respondeo, Inquiro à te, si quis posita excommunicatione contra colloquentes absolutè cum Monialibus, ipse solus loqueretur, nihil respondente

te

te Moniali, incurret ne is in excommunicationem? Respondebis, esse duas sententias. Nonnulli enim cum *b* Vidal, alijsque negant, quia solum loquens non dicitur colloqui. Nonnulli cum *i* Merolla affirmant, quia ex communi vsu, idem sunt, alloqui, seu loqui cum alio, & colloqui: Cum ergo, vtraque hæc sententia sit probabilis in casu excommunicationis impositæ in illa Diœcesi, sub illa voce *colloquentes*, quamuis, affimans, iudicetur probabilior, idem tibi videbitur dicendum in casu nostro reseruationis, immo & in casu excommunicationis allatæ à nostra Synodo de loquutione cum Monialibus, sine licentia. Nihilominus in nostris casibus, tum reseruationis, tum dictæ excommunicationis, dico semper adesse reseruationem, & excommunicationem, etiam nihil respondente Moniali. Ratio ducitur à verbis Synodi, quæ non dicunt, *colloquuntur*, sed *alloquuntur*, alloquitur autem quis, etiam si nullus respondeat. Idem enim est, alloqui, ac loqui cũ alio si, vel primis labijs Latinitatẽ attigisti. At in omni rigore diceris, loqui cũ alio, etiam illo nihil respondente, sed tamen ad tuam locutionem attendente.

b Vidal. tit. de Mon. Inqui. 4. no. 25. Ianuario de casib. reser. ref. 39 Th. del Bene de Imm. 1. ca. 14. dub. 5. sec. 3. num. 4. Graf. in quinq; casibus, l. 2. c. 5. n. 1.

i Merol. T. p. d. 1. c. 2. nu. 607.

27 Illud certum habeo, ipsam monialem audientem eiusmodi turpia, sed nihil respondentem, quamuis peccet, si cooperetur, voluntariè audiendo, cum loquente, tamen non incidere in casum reseruatum. Ratio est; quia in verbis reseruationis dicitur, reseruari peccatum, quo, quis turpiter alloquitur Moniales, non vero peccatum quo Monialis audit alios turpiter loquentes.

28 Illud item certum habeo, si Monialis turpiter, responderet, immo si etiam ipsa incipiat turpiter loqui cum Sæculari non incurrere in hunc casum reseruatum, quia in verbis reseruationis dicitur reseruari peccatum, quo quis cũ Moniali loquitur obscænè, nihil autem dicitur de ipsa Moniali turpiter loquente cum Sæculari.

39 Quid si Monialis turpiter loquatur cum alia Moniali? Respondeo. Certum mihi videtur, incidere in reseruatum, quia verba reseruationis absolutè pronunciãt de omnibus, qui Sãctimoniales turpiter alloquũtur.

30 Neque obstat illud, *qui*, masculini generis; non obstat, inquam; nam nouum non est in iure, sub nomine ma-

masculino, intelligi, & fœminum; nisi ex subiecta materia astringatur loquutio ad masculos. Lege Glos. *a* & Alterum, *b* qui docent, dum Pontifex excommunicat eos, qui sepeliunt excommunicatum (vtique vitandum) in loco sacro, comprehendi, & mulieres; probatque ex eo, quod sub dictione *qui*, continetur dictio, *quæ*, quia Masculinum concipit Fæminium. Ita etiam Glossa *c*, omnesque apud *d* Leandrum, Et certè in casu hoc nostro, patet ex inconuenienti, nam secus sequeretur, Sæcularem mulierem, colloquentem turpiter cum Moniali, hìc non comprehendi, quod nemo dicet.

Si quis ad Moniales turpia scriberet, non puto, eum incursurum in casum hunc reseruatum, quia scriptio non est propriè loquutio; An incurrat ex vi illius verbi *tractant*, alia est consideratio.

a Gloss. in C eos, qui Clementi. p. de sepult.

b Alter l. 1. de cens. d. 14. cap. 1. col. 3.

c Glos. in C General. V. Vniuersos, de elect. in 6. & ducitur argumētū ex C. Si quis suadēte 16. q. 4.

d Leandr. de excom. d. 7 q. 13.

VI. Sortilegium operantes, & Magicas artes, veneficia, superstitionesquè exercentes, & quolibet Sacramento, vel Sacramentali ad id abutentes.

31 Tres hìc adsunt clausulæ. Prima, *Sortilegium operantes*, quare, etiam, qui semel per sortilegium, vtique mortale, peccat, subiacet reseruationi, quia iam operatur sortilegium.

31 Hoc autem delictum est illud, quo quis per sortes inquirit ea, quæ sunt illi abscondita. Quoniam autem dictæ sortes, aliæ sunt consultoriæ, aliæ diuisoriæ, aliæ diuinatoriæ, & primas quidem, ac secundas aliquando esse licitas, nunquam vero tertias, docet S. Thomas, *e* & habet Quintanad. *f* Ideo non omne, & quodqunque sortilegium, sed illud, quod est mortaliter illicitum, erit casus reseruatus.

33 Secunda clausula *Magicas artes, veneficia, superstitionesque, vtique mortales, exercentes*. Cum ergo, qui semel hæc patrat non dicatur hæc exercere; Ideo, vt ea sint reseruata, frequentiam superaddendam esse, puto, quæ frequentia sit à prudenti viro decernenda. Confirmo ex paritate ducta à pœna suspensionis ab exercitio Ordinis, priuationisque omnium beneficiorum, & dignitatum, lata à Pio V. contra Clericos, Sodomiam exer-

e s. Th. secūda secūdæ q. 95. ar. 8.

f Quinta de pœn. sing. 4.

centes, nam propter hoc verbum *exercentes*, communiter DD. apud g Dianam docent bis, aut ter, Sodomiam committentem, non incidere in prædictas pœnas, sicuti neque dicitur v. g. mercator qui bis, vel ter Mercatoriam agit; ita igitur in casu nostro.

g Diana. p. 2. tr. 12. resol. 65.

34 Tertia clausula, *quolibet Sacramento, vel Sacramentali abutentes*, Quia ergo, etiam, qui semel aqua benedicta v. g. abutitur, dicitur abuti Sacramentali, ideo non effugiet, ex singularitate criminis, reseruationem. Abuti autem hìc significat illud quodcunque peccatũ, quod quis committit, vsurpando Sacramenta, vel Sacramentalia cum graui peccato circa prædicta; idest circa sortilegia, magiam, veneficia, superstitiones; hoc enim indicat, illud, *ad id abutentes*.

VII. Litterarum, ac Sigilli Archiepiscopalis falsarij, & qui litteras, & scripturas Archiuij, vel furto arripiunt, vel quouis modo mutilant, aut deturpant, vt integrè legi, nequeant.

35 Percurre separatim prædictas clausulas,

36 Prima clausula, *Literarum &c. falsarij*. In Bulla Cœnæ, & in Cap. h Falsariorum, excommunicantur falsarij literarum Apostolicarum. Ad huius ergo Constitutionis instar, nunc Archiepiscopus Panormitanus reseruat crimen, quo falsæ redduntur literę Archiepiscopales; quare propotionaliter ad ea, quæ de illa oxcommunicatione Pontificia decernunt Doctores; erit loquendum de hoc nostro casu reseruato. Hinc, cum non sit excommunicatus in Bulla Cœnæ, qui falsicat litteras, emanatas à Delegatis, vel Officialibus Papæ, nec qui falsificat, vt ego puto, litterarum Apostolicarum copias rescriptas, & in sententia aliquorum, nec qui emendat merum errorem Grammaticæ, & similia, videnda apud a Fillucium, aliosque; ideo idem erit in casu reseruato hoc nostro, respectu litterarum Archiepiscopalium.

h C. Falsariorum de crimine falsi.

a Fillu. Tr. 16. c. 8. nu. 190. Suar. Alter. alijq. apud Leãdr. de excõ. d. 15 à q. 9.

36 Ad casum autem hunc reseruatum non requiritur copulatiuè hæc tria facere, puta, litteras & sigillum Archiepiscopi, & sigillum eius Curiæ falsificare: satis enim erit, si quodcumque ex his fiat, ita enim colligitur ex fine intento ab Archiepiscopo; qui est, vt purè & sine

sine falsitate Archiepiscopales litteræ legantur.

37 Sed erit ne ex his falsarius ille, qui sigillum nouum Archiepiscopi, vel eius Curiæ affingeret, illoq; vteretur? Respondeo, Fore, puto; quia si id non est falsare sigillum, quid nam erit?

38 Quid, si quis efformaret, seu fingeret litteras Archiepiscopales ex integro, esset ne falsarius litterarum Archiepiscopi? Respondeo. Pari modo puto. falsitas enim, quæ hic prohiberi intenditur, non necessario supponit veras litteras, quæ deinde temerētur, sed est omnis falsitas, quæ nocet veritati literarum Archiepiscopaliū.

In Bulla Cænæ Domini excommunicātur falsificantes literas Apostolicas, & deinde, in alia clausula, excōmunicātur ij, qui falso fabricant easdem Apostolicas literas: vnde videntur hæc duo crimina esse diuersa, nec posse inferri, reseruato vno, reseruari vtrumque, & consequenter cum in nostra Synodo solum reseruentur falsarij, qui idem sunt, ac falsificantes, non vero reseruentur ij, qui de nouo falso fabricant, videtur, non esse verum, etiam, hos incidere in casum reseruatum.

Nilhominus ego puto, in dicta Bulla Cænæ id ad maiorē declarationē expresſū sic fuisse, nam cœterū dico, posterius crimē includi omnino in priore, quod confirmo ex doctrina *b* Alterij, qui expresse docet, falsā fabricationē ex integro Bullarū Apostolicarū esse crimen falsi. Alter d.6. in Bulla Cenæ l 5. cap. 3. V. Quare.

39 Quid denique? qui literas huiusmodi omnino lacerat, incidit ne in casum reseruatum? Respondeo *c* Filliuc. notat, in Bulla Cœnæ non ex eo, quod falsarius excommunicatur, excōmunicari eum, qui literas Apostolicas dilacerat: diuersa enim satis sunt, lacerare, & falsificare, scriptura enim lacerata ex omni parte, & omnino, non potes abuti, potes falsificata; ita igitur quoad reseruationem in casu nostro. c Filluc. tr. 16. ca. 8. n. 190.

40 Secunda clausula *Qui literas, & scripturas Archiuij furto arripiunt*, vtiq; Archiuij Archiepiscopalis, eiusque Curiæ, de quibus immediate antea fuit loquutio; furto autē arripit etiā qui violenter per rapinam aufert; rapina enim præter violentiam inuoluit etiam malitiam furti. Non dubito tamen, hic posse esse leuitatem materiæ; Quid enim, si quis furetur paginam quampiam nullius,

vel leuis momenti? is certè, ſicut non peccabit mortaliter, ſic neque reſeruatione afficietur.

41 Tertia clauſula, *Qui quouis modo mutilant, aut deturpant, vt integrè legi nequeant,* mutilare hìc, aut deturpare, non eſt idem, ac omnino dilaniare, ſeu lacerare: ſicuti enim, qui hominem mutilat, non dicitur hominem occidere, ſed aliquod hominis membrum amputare ſic nō dicitur mutilare, aut deturpare ſcripturam is, qui omnino illam dilaniat, ita, vt vſui amplius eſſe non poſſit, ſed qui ex ſcriptura aliquam partem abſcindit, vel nihil abſcindendo ita deturpat, vt integrè non poſſit legi. Dico igitur, in hac clauſula reſeruari caſum, quo, quis ſcripturam prædictam mancam, & mutilam reddit: nam caſum, quo, quis eam ita dilacerat, vt vſui eſſe nequeat, hìc non reſeruari, probabiliter docuimus n. 39.

VIII. Notarij, qui legata ad pias cauſas facta, non denunciāt.

42 Hæc clauſula ſupponit, Notarios mortaliter peccare, dum eiuſmodi legata non denunciant; ſecus enim non inciderent in caſum reſeruatum. at vnde eſt, quod ipſi in hoc peccent? Reſpondeo, peccant ex eo, quod ſiue non obſeruant hoc ipſum præceptum, quod inuoluitur in hoc caſu, qui nunc reſeruatur, ſiue non obſeruant peculiare præceptum in noſtra Diœceſi, ipſis Notarijs impoſitum; ſic enim habetur in poſtrema d Synodo Panormitana.

d Synod. Panorm. Anno. 1652. p2.4.num. 242.

„ *Notarijs vero pœnam excommunicationis indicimus, niſi*
„ *in ſingulis Teſtamentis, Codicillis, alijſque tabulis eas par-*
„ *ticulas, intra tres menſes, nobis deferant, propria ipſorum*
„ *manu ſignatas, in quibus aliquid in cauſas pias, vel in*
„ *rei male partæ, ſeu ablatæ, aut furti ſatisfactionem quo*
„ *modocumque legatur.*

43 Porro hìc duo aduerto. Primo, latius patere hoc præceptum, quam clauſulam reſeruationis, de qua loquimur; præceptum enim comprehendit quodcunque legatum, tum ad cauſas pias, tum in ſatisfactionem rei ablatæ, aut furti; at reſeruatio ſolum loquitur de legatis ad pias cauſas: quamuis enim legata ad ſatisfactionem rei ablatæ, & furti, vocari poſſint legata ad pias cau-

causas, tamen cum tam signatè Legislator in hoc præcepto lato sub pœna excommunicationis, solum mentionem faciat legatorum ad pias causas, ideo strictè (vt debemus ex supradictis) id interpretrando, satis probabiliter dicere, saluo meliori iudicio, possumus, solum hæc legata ad causas pias, voluisse legislatorem reseruare.

44 Animaduerto Secundo, excommunicationem in hoc præcepto Synodi Notarijs indictam, videri esse excommunicationem ferendam; illud enim, *pœnam excommunicationis indicimus*, non solet significare excommunicationem latæ sententiæ, ex doctrina *a* Sairi, Auilæ *b*, & passim aliorum.

45 Verùm hinc emergit molesta difficultas, nam in sententia non ignobilium DD. præceptum datum sub sola pœna excommunicationis ferendæ, non statim est signum obligationis sub mortali. Si ergo Notarius non obligatur sub mortali ex vi talis excommunicationis, ad denunciandum legata, qua ratione erit casus reseruatus denunciationis omissio; cum non reseruentur, nisi peccata mortalia?

a Sair. de censur. l. 1. c. 11. n. 12. *b* Auil. de censur. p. 2. c. 2. d. vn du. 2.

Dicam, quod sentio, in hunc modum. Verum sit, excommunicationem ferendam non esse ex se signum mortalis obligationis, de qua re nos agimus *c* alibi; at hoc dicitur, conceditur que, nisi aliud plus ex verbis Legislatoris colligatur. Cum igitur in re nostra Legislator ex vna parte imponat præceptum Notarijs sub pœna excommunicationis ferendæ; ex alia vero idem Legislator dicat, se velle peccatum, quod Notarij committunt, dum non denunciant, esse reseruatum, clare colligitur velle, illam inobedientiam esse grauem, ac mortalem, quia sine hac grauitate reseruatio, vt alibi sæpe dictum est, consistere non posset.

c Li. 3. de Sacrif. Missæ, c. 1. §. 8.

IX. Clerici ad quoslibet Ordines per saltum, vel furtiuè promoti.

46 Clericus, qui ordinatur per saltum, idest, qui recipit Ordinem superiorem, non recepto prius inferiore, suspenditur in Iure ab *d* Ordine sic recepto. Rursus, qui furtiuè, idest, Episcopo non approbante; promoue-

d Ca. vnic. de Cleric. pro moto per saltum.

mouetur, suspenditur, & per aliquos irregularis fit, immo, & excommunicatur, vt videre est apud e Suarez, aliosque. Hæc igitur duo delicta reseruantur in præsenti clausula.

e Suar. de censur. disp. 42. sect. 3. nu. 5. Bonaci. de irreg d. 7. q. 3. p. 4. n. 6. Castro. p. 6. d. 6. pa. 17.

47 Sed quæ actiones comprehēdit hæc furtiua promotio? Respondeo, furtiua promotio multipliciter esse potest, Primo si Ordinandus decipiat Episcopum simulando ætatem sufficientem. Secundo, falsificando patrimonium. Tertio, literas dimissoriales fingendo. Quarto, absque notitia, & voluntate Episcopi ordinantis, cum alijs promouendis se ingerendo. Ex his modis propriè furtiua susceptio est hoc quarto modo: Illud enim *furtiua*, significat clanculam susceptionem; ita, vt sine scientia ordinantis, quis consocietur cum alijs ordinandis, & sic, nesciente, & consequenter nolente, & nō approbante Episcopo, ordinetur: Cœteri tres præcedentes modi potius dicuntur dolosæ susceptiones, & solum largè dici possunt furtiuæ: in illis enim decipitur quidem Episcopus, sed non proprie, modo furtiuo, & occulto, vt in quarto. Quemadmodum igitur Doctores cum f Suario communiter docent, pœnam latam in Sacris Canonibus contra furtiuè promotos, esse solum contra hunc quartum modum, ita dicendum esse in casu nostro, censeo, cum in vtroque casu sint strictè verba interpetranda.

f Suar. d. 42. de cēsuris sect. 3 nu. 5. P. Bardi in select. f. 7. q. 10. citans Laym. Sayr. G. Hurtad. aliosque.

48 Quæres, de quibus nam Ordinibus hic loquutio est? Respondeo. Cum prima tonsura ex communi sententia Ordo non sit, vt habes apud Doctores citatos a Castropalao g, eius furtiua susceptio non erit casus reseruatus. At verò, quia Minores, Ordines sunt, (definit enim Tridentinum Ordines septem esse in Ecclesia, Sacerdotij, Diaconatus, Subdiaconatus, & quatuor Minorum Ordinum) ideo eorum furtiua susceptio casus erit reseruatus.

g Castro. l. c. de ord. d. vnic. p. 1. n. 4. citans Vasq; Conin. Layman. aliosq.

49 Dices, at Minores Ordines ex sententia Vasquez, aliorumque non sunt Sacramenta, ergo neque propriè, & verè Ordines. Respondeo Primo. Minores Ordines esse Sacramenta, tenet communior sententia, quam docet S. Thom. sequiturq; a Castrop. Respondeo Secundo. Licet Minores non essent Sacramenta, non propterea

h Tride. sect. 23. ca. 2. & can. 2.

rea negari deberet, esse propriè Ordines. Ad hoc enim vt Minor sit propriè Ordo, satis est, si ille sit potestas quædam moralis relata ad aliquod Ministerium Altaris, quæque Ordinatum constituat in gradu superiori, comparatione ministrorum Ecclesiæ, nec solum comparatione aliorum Fidelium, quod solum facit prima tonsura, at Minores faciunt, etiam comparatione ipsorum ministrorum Ecclesiæ, quales sunt ipsi tonsurati, lege Castrop. *b* Cum ergo noster Legislator dicat (quoscunque Ordines) Minores autem, omnium consensu, propriè Ordines sint, quamuis non sint, in aliquorũ opinione, Sacramẽta, illos etiã cõprehendere voluit Legislator.

a Castro. l. c. p. 3. nu. 4. cit. S. Th. Bellar. Conin. aliosq.

b Castro. l. c.

X. *Bonorum Ecclesiasticorum inuasores.*

50 Bona alia sunt stabilia, mobilia alia, vnde lex hæc videtur extendi ad eos, qui alterutra rapit. Verum, salua meliore sententia, quia propriè, & strictè loquendo (vt hic ex supradictis loquendum nobis est) non dicitur quis inuadere bona mobilia, v.g. pecuniam vestẽ, & similia; sed furari, rapere, tollere, vsurpare, nam inuadere propriè est de bonis stabilibus, & significat in prædium, in feudum, in domum, possidenda, sese immittere, ideo mihi videtur, hic non comprehendi, nisi inuasores bonorum stabilium.

Confirmo, quia in Bulla Cœnæ *num.* 17. excommunicantur qui vsurpant fructus redditus, & prouentus ad Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum pertinentes: & *num.* 20. excommunicantur inuadentes, destruentes, occupantes, & detinentes, in totum, vel in partem, Regna, Ciuitates, Terras, & loca ad Romanam Ecclesiam pertinentia. Vides igitur *num.* 20. vbi agitur de bonis immobilibus vsurpari verbum inuadendi, non vero *num.* 17. vbi agitur de mobilibus?

51 Nomine autem Ecclesiasticorum bonorum, intelligi ea bona, quæ sunt Ecclesiarum, vnde bona patrimonialia hic non includi, nequaquam est dubitandum. Dubitari tamẽ posset de illis bonis patrimonialibus, ad quorũ titulum quis est ordinatus. An scilicet is, qui di-

ctum

ctum patrimonium inuadit, incidat in reseruatum?

Respondeo, non incidere. Huius autem responsionis ratio tota pendet ex solutione illius quæstionis. An bonum quodcunque stabile statim, atque fit patrimonium Ordinati, fiat bonum propriè Ecclesiasticum? Profecto, cum agitur de rebus Ecclesiasticis non alienandis, quærunt DD. an sub prohibitione c Tridentini, & in extrau. d Ambitiosæ, ne bona Ecclesiastica alienari possint, includatur dictum Ordinati patrimonium: & resoluunt communiter, non includi, vt rectè notat e Bonacina, quia extrauagans Ambitiosæ, (quam Tridentinum confirmat) expresè loquitur de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis Deo dicatis. Porro ex hac doctrina vides, vt aliquod sit bonum Ecclesiasticũ, debere esse dicatum absolutè Deo: quare cum dictum Patrimonium non sit dicatum immediatè Deo, vel Ecclesijs, sed solum in alimentum temporale Ordinati, absolutè, & propriè Ecclesiasticum non erit. Adde, dictum Patrimonium, mortuo Ordinato, redire sine alia licentia ad pristinum statum, quod certè non posset, si esset propriè bonum Ecclesiæ. Vera igitur est nostra Responsio, inuadentem bona prædicti patrimonij non incurrere in casum reseruatum, quia non inuadit bona simpliciter, & absolutè Ecclesiastica.

c Tride sess. 25. c. 11. de refor.

d Extrauag. Ambitiosæ, de reb. Eccl. non alienand.

e Bona. T. p. d. 2. de reb. Eccles. nõ alienãd. q. vn. p. 2. nu. 28. fine.

53 Dices, at dictum patrimonium non potest alienari ab Ordinato, sine Episcopi licentia, donec aliunde habet Ordinatus, vnde viuat: ergo est bonum Ecclesiasticum. Respondeo. Nego consequentiam. Ratio enim, cur non possit alienari, non est, quia sit Ecclesiasticum bonum, sed quia ex peculiari Iure Tridentinum sic statuit, vt scilicet viuenti Ordinato congrua alimenta non desint. Rectè ergo Marchinus, f quando ex probabiliore sententia docet, bona patrimonialia, ad quorum titulum, quis est ordinatus, non subiacere gabellis, nec collectari posse, non dicit; quia hæc sunt bona Ecclesiastica, sed quia priuilegio bonorum Ecclesiasticorum gaudent: cur autem hoc priuilegio gaudeant, ad nos in præsenti non pertinet edocere, si cui id scire placet, ipsum, & ab ipso Doctores citatos adeat.

f Marchinus de ord tr. 2. p. 6. c. 7. dif. 12.

FINIS CASVVM RESERVATORVM PAN.

ADDI-